

Møte tirsdag den 9. desember 2014 kl. 10

President: Ole mic Thom m e s s e n

Presidenten: Stortingets møte er lovlig satt. Vi gjenopptar da gårsdagens møte, for vi er nødt til å gjennomføre voteringene fra i går, ettersom en del av representantenes skjermes ikke fungerte på en tilfredsstillende måte i går.

For votering i sakene nr. 11–16 se til slutt i referatet for 8. desember.

Presidenten: Dermed er sakene på gårsdagens kart ferdigbehandlet.

D a g s o r d e n (nr. 26):

1. Innstilling fra utenriks- og forsvarskomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2015 vedkommende Utenriksdepartementet mv. (rammeområde 4) og Forsvarsdepartementet mv. (rammeområde 8) (Innst. 7 S (2014–2015), jf. Prop. 1 S (2014–2015) og Prop. 1 S Tillegg 2 (2014–2015))
2. Innstilling fra utenriks- og forsvarskomiteen om endringer i statsbudsjettet 2014 under Forsvarsdepartementet (Innst. 93 S (2014–2015), jf. Prop. 22 S (2014–2015))
3. Innstilling fra utenriks- og forsvarskomiteen om endringer i statsbudsjettet 2014 under Utenriksdepartementet (Innst. 94 S (2014–2015), jf. Prop. 30 S (2014–2015))
4. Innstilling fra utenriks- og forsvarskomiteen om svalbardbudsjettet 2015 (Innst. 17 S (2014–2015), jf. Prop. 1 S (2014–2015))
5. Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om løyvingar på statsbudsjettet for 2015 vedrørende kapitla under Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet, Finansdepartementet, Justis- og beredskapsdepartementet, Kommunal- og moderniseringsdepartementet og Nærings- og fiskeridepartementet (rammeområda 1, 6 og 18) (Innst. 16 S (2014–2015), jf. Prop. 1 S (2014–2015))
6. Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om endringer i utlendingsloven m.m. (unntak fra taushetsplikt) (Innst. 103 L (2014–2015), jf. Prop. 104 L (2013–2014))
7. Referat

Presidenten: Den innkalte vararepresentanten for Aust-Agder fylke, Line Kysnes *Vennesland*, har tatt sete.

Det foreligger to permisjonssøknader:

- fra Fremskrittspartiets stortingsgruppe for representanten Morten *Wold* i dagene 9. og 10. desember og for representanten Ingebjørg *Amanda Godskesen* i dagene 10. og 11. desember – begge for å delta i møter i Europarådets parlamentariske forsamling i Paris.

Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:

1. Søknadene behandles straks og innvilges.
2. Følgende vararepresentanter innkalles for å møte i permisjonstiden slik:

For Aust-Agder fylke: Lene *Langemyr* 10. og 11. desember

For Buskerud fylke: Tone Heimdal *Brataas* 9. og 10. desember

Presidenten: Tone Heimdal Brataas er til stede og vil ta sete.

Valg av settepresident

Presidenten: Presidenten vil foreslå at det velges en settepresident for Stortingets møte i dag – og anser det som vedtatt.

Presidenten foreslår Sylvi Graham. – Andre forslag foreligger ikke, og Sylvi Graham anses enstemmig valgt som settepresident for dagens møte.

Før sakene på dagens kart tas opp til behandling, vil presidenten opplyse om at møtet i dag fortsetter utover kl. 16.

Etter ønske fra utenriks- og forsvarskomiteen vil presidenten foreslå at sakene nr. 1–4 behandles under ett. – Dette anses vedtatt.

S a k n r. 1 [10:10:06]

Innstilling fra utenriks- og forsvarskomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2015 vedkommende Utenriksdepartementet mv. (rammeområde 4) og Forsvarsdepartementet mv. (rammeområde 8) (Innst. 7 S (2014–2015), jf. Prop. 1 S (2014–2015) og Prop. 1 S Tillegg 2 (2014–2015))

S a k n r. 2 [10:10:30]

Innstilling fra utenriks- og forsvarskomiteen om endringer i statsbudsjettet 2014 under Forsvarsdepartementet (Innst. 93 S (2014–2015), jf. Prop. 22 S (2014–2015))

S a k n r. 3 [10:10:43]

Innstilling fra utenriks- og forsvarskomiteen om endringer i statsbudsjettet 2014 under Utenriksdepartementet (Innst. 94 S (2014–2015), jf. Prop. 30 S (2014–2015))

S a k n r. 4 [10:10:56]

Innstilling fra utenriks- og forsvarskomiteen om svalbardbudsjettet 2015 (Innst. 17 S (2014–2015), jf. Prop. 1 S (2014–2015))

Presidenten: Etter ønske fra utenriks- og forsvarskomiteen vil presidenten foreslå at debatten blir begrenset til 2 timer og 30 minutter, og at taletiden blir fordelt slik på gruppene:

Arbeiderpartiet 50 minutter, Høyre 45 minutter, Framskrittspartiet 25 minutter, Kristelig Folkeparti 10 minutter, Senterpartiet 10 minutter, Venstre 10 minutter, Sosialistisk Venstreparti 5 minutter og Miljøpartiet De Grønne 5 minutter.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til replikkordskifte på inntil fire replikker med svar etter innlegg fra hovedtalerne fra hver partigruppe og seks replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen innenfor den fordelte taletid.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Dette anses vedtatt.

Anniken Huitfeldt (A) [10:12:10] (komiteens leder):

Jeg tror det er lenge siden den utvidede utenriks- og forsvarskomite har hatt flere møter enn det vi har hatt det siste året. Temaene har bl.a. vært:

- den humanitære katastrofen og deployering av norske fregatter til å hente kjemiske våpen fra Syria
- ISILs frammarsj og militære bidrag til Irak
- nedtrapping av norske styrkebidrag til Afghanistan og videreføring og styrking av spesialstyrkenes trening av spesialpolitiet i Kabul (CRU)
- Ukraina-krisen og restriktive tiltak overfor Russland
- bidrag til katastrofen i Den sentralafrikanske republikk
- bidrag fra Forsvaret til EUs operasjon i Mali
- situasjonen i Sør-Sudan
- bombinga av Gaza
- norske bidrag til bekjempelsen av ebolaepidemien i Vest-Afrika
- toppmøtet i NATO
- terrortrusselen i sommer og det generelle terrorbildet i høst

Mange saker er blitt drøftet, mange beslutninger er tatt, og Stortinget er blitt konsultert og har i det store og hele stått sammen med regjeringa om de viktigste beslutningene. Denne dialogen er spesielt viktig i et lite land. Jeg vil også gi min anerkjennelse til de tre statsrådene for dette gode samarbeidet.

Men vi kunne vært enige om langt mer. Vi burde vært enige om én prosent i bistand til verdens fattige og ikke satt i gang et politisk teater hver høst. I Storbritannia er konfliktene mellom høyre- og venstresiden tradisjonelt større enn i Norge, men gjennom en dyp økonomisk krise har de vært enige om et visst bistandsnivå, og de forteller at nettopp denne enigheten har ført til en bedre debatt om kvaliteten innenfor bistand. Det trenger vi også i Norge – bli enige om et verdighetsnivå og diskutere hvordan vår bistand kan brukes mer strategisk. Men, det er klart: Budsjettet ble bedre etter at Kristelig Folkeparti og Venstre fikk si sitt. Det ligger 150 mill. kr under det vi mener er målet for å oppnå 1 pst., men det er ikke langt unna bistandsmålet.

Vi burde også bli enige om en god grunnfinansiering

til flere FN-organisasjoner og andre organisasjoner. Leger Uten Grenser forteller oss at ebolakrisen kunne vært mindre omfattende hvis FN-organisasjonene hadde hatt mer midler til disposisjon ved akutte kriser. Da utbruddet kom, måtte FN og andre hjelpeorganisasjoner sette i gang en tiggerferd for å reise penger. Det tok altfor lang tid før det internasjonale samfunnet reagerte. Det burde vi lære av.

Regjeringa burde aldri kuttet i FNs matvarefond for 2014, si at de vurderte å øke støtten da Flyktningshjelpen og Norsk Folkehjelp slo alarm i sommer, men ventet til krisen kom i desember, før pengene kom på bordet. De feilene ser jeg at man forsøker å unngå til neste år.

Og vi burde vært enige om ikke å kutte i UD's kultursatsing. Det er lite penger som betyr veldig mye for Norge.

Jeg mener fokuset på utdanning av jenter i dette budsjettet er svært viktig. Redd Barna og Plan har gjort mye for å sette dette på dagsordenen i Norge, men jeg skulle gjerne sett at Norge var enda mer aktive når det gjelder reproduktiv helse og kvinnespørsmål i internasjonale fora. Dette er ofte kontroversielle spørsmål, og det er ikke så mange som tar ordet i internasjonale forhandlinger hvis ikke Norge gjør det.

Arbeiderpartiet var enig med regjeringa i beslutninga om å sende soldater til Irak. Det var en vanskelig beslutning, men i dette tilfellet mener jeg det ville vært enda vanskeligere å si nei. ISIL er en trussel for sikkerheten i hele regionen og i resten av verden.

I mange av krisene i Midtøsten som vi ser i dag, har vi ikke gode svar, og ekstremister får økt oppslutning. Men i spørsmålet om Israel og Palestina har vi nesten en løsning klar i skuffen. Svarene ligger der. Tostatsløsninga må gjennomføres, hvis ikke er jeg redd for at faren for terrorisme øker, og at moderate krefter taper oppslutning. Jeg mener vi bør følge de EU-landene som fraråder å kjøpe varer produsert i okkupert land, for folkerettsbrudd er like alvorlige enten de begås i Ukraina, eller de begås i Palestina.

Situasjonen i Ukraina har gjort at vi har et annet forhold til Russland enn for ett år siden. Vi støtter de restriktive tiltakene som en protest mot Russlands folkerettsstridige annektering av Krim. Vi ser også en militær modernisering på russisk side i nord. Nærområdeinitiativet i NATO understreker et sterkere fokus på Forsvaret i våre nærområder. På norsk side må vi sørge for et sterkt forsvar i nord og god overvåking av våre havområder. Dette prioriterer vi i vårt alternative budsjett. Men det er ikke en umiddelbar fare for en bilateral militær konflikt med Russland i nord. Til det har vi for mange felles interesser av å opprettholde den internasjonale rettsordenen.

Dialog i nord er viktig nå, og jeg undres stadig over at regjeringa i sin nordområdestrategi sier at de vil gå fra dialog til handling. Dialog er viktigere enn noen gang. Våre lokalpolitikere i nord spiller en veldig viktig rolle for å ivareta våre utenrikspolitiske interesser gjennom dialog og flere samarbeidsprosjekter med det russiske folk.

I den forsvarspolitiske prioriteringa i dag må vi fokusere både på terrorfare og på Forsvarets evne til å bistå ved et eventuelt terrorangrep mot Norge, og samtidig våre nærområder, men trusselbildet i dag understreker at faren

for eventuelle terrorangrep er mest overhengende. Debatten og prioriteringene bør derfor avspeile dette faktum. Vi trenger mer kunnskap om terrorisme for å møte dette.

Forsvarsbudsjettet er i nærheten av å følge opp ambisjonen i langtidsplanen som ble vedtatt da Arbeiderpartiet var i regjering, men ikke i nærheten av det regjeringspartiene lovet, som den gangen mente at langtidsplanen var underfinansiert. En vekst på 1,43 mrd. kr er litt under 3,4 pst. Det er mer enn mange NATO-land har. Budsjettet finansierer en stor og varslet økning for å betale nye kampfly til Forsvaret. Men når Forsvaret pålegges ekstra effektiviseringskrav både før og etter forhandlingene i Stortinget og pengene går rett til statskassa og ikke til prioritert virksomhet i Forsvaret, er det ikke lenger snakk om effektivisering. Det er et rent kutt på over 100 mill. kr.

Jeg registrerer at forsvarsministeren hver gang hun blir spurt om dette, snakker om Arbeiderpartiet i de åtte årene vi satt i regjering, heller enn om sitt eget budsjett og omtaler sitt eget budsjett som et historisk høyt kapasitetsløft. Det tror jeg lett blir gjennomskuet av folk som interesserer seg for forsvarspolitik. Jeg tror ikke folk i Forsvaret kjenner seg igjen i denne beskrivelsen.

Ingen offentlig etat har vært gjennom tilsvarende omstillinger som Forsvaret. Mitt inntrykk er at folk i Forsvaret lojalt følger opp de kravene til effektivisering som de pålegges. Det som oppleves som mest urimelig, er likevel politikere som gir uttrykk for økte ambisjoner, men som ikke er villige til å betale for det. I budsjettet som nå presenteres, gis det uttrykk for høyere ambisjoner når det gjelder operativ evne og militær kapasitet, men i stedet for mer penger kommer flere effektiviseringskrav. Det øker gapet mellom retorikk og realitet.

Det varsles et nytt fagmilitært råd, som skal presenteres en uke før budsjettet for 2016 skal legges fram. Det blir interessant å se om dette skal prioriteres fra regjeringen – om det blir sikkerhet og forsvarsevne, slik Høyre og Fremskrittspartiet lovte i opposisjon, eller om det er nye skatteuttak som skal prioriteres i det budsjettet som da legges fram. Jeg håper vi på dette området i forsvarspolitikken kan samarbeide om det vi er enige om: å finansiere og følge opp langtidsplanen for Forsvaret.

Det er stor enighet om hovedlinjene i norsk utenrikspolitikk. Men alle linjene og valgene bør ikke ligge fast i en tid med forandringer. Det er en fordel med bred enighet, men enighet kan også bidra til mindre diskusjon om våre utenrikspolitiske prioriteringer. Jeg håper vi i dag får en åpen diskusjon om ulike sider av norske utenrikspolitiske prioriteringer.

Presidenten: Det åpnes for replikkordskifte.

Sylvi Graham (H) [10:21:39]: Komitélederen sier at vi burde vært enige om bistandsprosenten og etterlyser verdighet i denne debatten. Da spør jeg hvem som setter i gang et politisk teater, når forskjellen er på mellom 32,5 mrd. kr og 33 mrd. kr – forskjellen på verdighet er altså nettopp på mellom 32,5 mrd. kr og 33 mrd. kr.

Komitélederen sier videre at vi burde ha vært enige om å styrke kultursatsingen, men 33 mill. kr ekstra finner man

kun på SVs tabell. Snakk om uttrykk for høyere ambisjoner enn pengestrøm. Og så klager representanten Huitfeldt over for sen og for lite til humanitær innsats, men i Arbeiderpartiets budsjett videreføres ikke flyktningemilliarden fra i vår.

Spørsmålet er: Driver Arbeiderpartiet med symbol- og tullebudsjettering?

Anniken Huitfeldt (A) [10:22:32]: Våre prioriteringer ligger i finansinnstillingen. Der går det klart og tydelig fram at vi ønsker en høyere prioritering på flere områder, både når det gjelder bistand og bidrag til FN-organisasjonene.

Jeg mener at vi burde vært enige om 1 pst. i denne salen, simpelthen fordi det er det flertall for. Og hvis det hadde blitt enighet om det, slik det er i Storbritannia, og regjeringa hadde lagt fram forslag om dette, tror jeg vi kunne ha fått mer interessante diskusjoner om kvaliteten innen bistand enn at vi hvert år skal diskutere nivået.

Vi har hvert år lagt fram en styrking av Utenriksdepartementets kulturbudsjett. Det kan vi også gjøre denne gangen, og det har vi lagt inn forslag til endringer i forhold til. Så ønsker vi en sterkere satsing i Syria. Vi har fremmet et forslag om dette og fikk det ganske klart demonstrert ved vår partileder Jonas Gahr Støre, som sa at det uansett kommer til å bli penger igjen på budsjettet i desember. Han fikk rett. Det kom penger til Syria. Det er vi lettet for, men det kunne kommet enda før.

Sylvi Graham (H) [10:23:35]: De færreste land i verden har ambisjon om mer enn 0,7 pst. av BNI i bistand. Norge er et land som gir rekordmye i bistand. Er ikke representanten Huitfeldt enig i at det å gi 32,5 mrd. kr, henholdsvis 33 mrd. kr, i alle høve er å ha et stort og godt bistandsbudsjett?

Anniken Huitfeldt (A) [10:24:04]: Jeg mener at det er et stort bistandsbudsjett. Men la meg referere til en samtale fra møtet utenrikskomiteen hadde med Bill Gates den gangen det foregikk budsjettforhandlinger på Stortinget for et år siden. Da spurte jeg ham: Vil det bety noe om Norge går vekk fra målet om 1 pst. i bistand? Da svarte Bill Gates: ja. Det er simpelthen fordi Norge er et av de rikeste land i verden, så hvis vi går vekk fra våre ambisjoner, gjør det at andre land også kan slakke på sine. Så jeg mener at det er viktig for å bidra til at andre også bidrar mer i sine bistandsbudsjett.

Så hvis vi kunne blitt enige om dette nivået, hadde vi etter min mening kommet lenger og kunne fått en diskusjon om kvaliteten innenfor bistanden.

Presidenten: Neste replikant er representanten Kjell Ingolf Ropstad.

For øvrig vil presidenten bemerke at han forutsetter at ingen driver med «tullebudsjettering», og at «tullebudsjett» kanskje er i grenselandet for hva som er et parlamentarisk uttrykk.

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [10:25:10]: Jeg vil gi ros til komitélederen for en god innledning på hennes innlegg, om viktigheten av å ta på alvor den alvorlige situasjonen vi har i verden, med fire store humanitære kriser som tilhører kategori 3. Det er en utrolig vanskelig situasjon, og det er viktig at Norge stiller opp og fortsatt gir mye bistand for å kunne hjelpe de menneskene som er i en alvorlig situasjon. Det synes jeg er viktig.

Men jeg mener at bistand er én ting, for Norge har også et ansvar for å ta imot kvoteflyktninger. Jeg er klar over at det hører til på kommunalbudsjettet, men det henger også sammen med det vi diskuterer i dag. Av alle opposisjonspartiene var det kun Arbeiderpartiet som ikke valgte å legge inn flere kvoteflyktninger i sitt alternative budsjett. Det hadde vært interessant å høre tankene til komitéleder Huitfeldt om bakgrunnen for at en ikke ønsker å være ofensiv og peke ut en retning for å prøve å få regjeringa med på å ta imot flere flyktninger.

Anniken Huitfeldt (A) [10:26:05]: Vi støtter forslaget om å øke antallet kvoteflyktninger, og at det nå kommer opp på det samme nivået som vi foreslo i budsjettet for 2014, den gangen vi satt i regjering. Det mener vi er en forbedring.

Men vi stemte også sammen med de andre partiene for et vedtak i Stortinget i vår, der vi ba regjeringa komme tilbake med forslag til hvordan vi kunne ta imot flere kvoteflyktninger. Det er nå fulgt opp, og vi støtter derfor dette forslaget.

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [10:26:34]: Det er interessant at en tenker sånn, men i min verden – når jeg ser at vi står overfor den største flyktningkatastrofen på over 70 år, med over 50 millioner mennesker på flukt, og en ser at nabolandene tar imot titusener av flyktninger, og Norge har budsjettet med 1 500 flyktninger på regjeringas budsjett – er det en meget defensiv holdning fra landets største parti, når en ikke ønsker å gå mer offensivt til verks for å vise at vi har plass til å ta imot flere.

Jeg synes det er veldig byråkratisk bare å vise til et vedtak som er gjort. En kan sikkert kritisere regjeringa for at den burde ha kommet med mer klare mål eller ha vist hvor stort antall vi faktisk kan ta imot. Men vi mente i alle fall at det var viktig å gå foran, så Kristelig Folkeparti bevilget jo penger til 1 500 flere kvoteflyktninger i vårt alternative budsjett. Vi var veldig godt fornøyd med at vi klarte å få inn 500 ekstra, sånn at det blir et rekordstort antall på 2 000.

Derfor klarer jeg ikke helt å forstå hvorfor Arbeiderpartiet i så fall plutselig har snudd, når regjeringa ikke har lagt fram noe mer, men bare på grunn av påtrykk fra bl.a. Kristelig Folkeparti og Venstre har gått med på å ta imot 2 000 for neste år.

Anniken Huitfeldt (A) [10:27:46]: Vi har ikke snudd. Vi forholdt oss til det vedtaket vi var med på i vår, nemlig at vi ville øke antallet kvoteflyktninger, og når det kommer forslag om det, støtter vi selvsagt det.

Antallet kvoteflyktninger ble jo – bare fra vi gikk av til

den nye regjeringa overtok i fjor høst – redusert. Det var jo da man begynte å senke ambisjonene, så jeg regner med at den kritikken som Kristelig Folkeparti nå framfører, rammer like mye regjeringspartiene som Arbeiderpartiet. Vi ønsket et høyere nivå på antallet kvoteflyktninger enn det Solberg-regjeringa foreslo i sitt aller første budsjett, og vi er med på de økningene som foreslås nå.

Jeg tar opp Arbeiderpartiets forslag i innstillinga.

Presidenten: Representanten Anniken Huitfeldt har tatt opp det forslaget hun refererte til.

Replikkordskiftet er omme.

Trond Helleland (H) [10:28:58]: 2014 har vært et år preget av store spenninger og endringer i det sikkerhetspolitiske landskapet. Året som markerte 25-årsjubileet for murens fall, skulle bli året da sikkerhetspolitikken igjen kom tilbake til Europa. Vi har opplevd at Russland gjennom annekteringen av Krim og støtte til separatistene i Øst-Ukraina har brukt militær makt mot et naboland for å hevde sine egne interesser.

Vi ser også at humanitære kriser har forverret seg gjennom året. Langvarig maktmisbruk og ikke-fungerende statsapparater har vært kimen til folkelig misnøye og etter hvert grenseoverskridende kriminalitet og terrorisme flere steder i verden. Flere av konfliktene i en rekke stater i Midtøsten og Nord-Afrika har nå spredt seg og blitt regionale sikkerhetspolitiske kriser med klare implikasjoner for norsk utenriks- og sikkerhetspolitikk.

Disse endringene har gjort at Norge har måttet gjøre kritiske endringer både i bistandsinnretningen og i sikkerhetspolitikken. Jeg er derfor glad for at regjeringen har presentert et utviklingsbudsjett og et forsvarsbudsjett som gjenspeiler de sikkerhetspolitiske og utviklingspolitiske endringene, og kommer med klare retningsendringer og prioriteringer.

Jeg er glad for at det er bred enighet i hovedlinjene i utenriks- og forsvarspolitikken. Arbeidet i komiteen med årets budsjett har etter Høyres mening vært ryddig og preget av konsensus, i tråd med norsk utenrikspolitisk tradisjon.

Folkeretten er særlig viktig for Norge som en liten stat med betydelige havområder og sterke interesser i nordområdene. Derfor er det viktig at FN-pakten gjelder alle land. For Høyre er det viktig å presisere at Ukraina siden 1991 har vært en selvstendig stat i tråd med FN-pakten. At Russland gjeninnfører innflytelsessfærer og gjør krav på territorium i nabostater, er en uakseptabel utvikling.

Jeg er derfor glad for at en samlet komité understreker at utviklingen i Russland har gått i en foruroligende retning de senere årene, der demokratiutvikling, menneskerettigheter og sivilt samfunn er under økende press. Komiteen er også samstemt i at Russlands folkerettsstridige annektering av Krim har utløst en alvorlig sikkerhetspolitisk situasjon i Europa, som også har følger for Norges forhold til Russland, herunder de restriktive tiltakene som EU, USA og andre land har gått inn på. At regjeringen nå legger opp til å styrke støtte til bl.a. rettsstatsreform, godt styret og menneskerettigheter i land som Ukraina, Moldova

og Georgia i dette budsjettet, er et nødvendig og prinsippfast grep og passer inn i det perspektivet regjeringen har om langsiktig demokratisering av landene i regionen.

Nordområdene er vårt viktigste utenrikspolitiske interesseområde. Det er derfor gledelig at regjeringens nordområdesatsing øker med over en halv milliard kroner til nærmere 3 mrd. kr for 2015. Det er nå viktig at vi klarer å utnytte den kunnskapen vi har bygd opp i nord, slik at nye bedrifter og arbeidsplasser blir skapt.

Det er også positivt at regjeringen i budsjettet legger opp til at Barentssamarbeidet fortsetter. Folk-til-folk-samarbeidet med Russland og samarbeid innenfor områder som fiskeriforvaltning, miljø, atomsikkerhet, forskning samt søk og redning er viktig å opprettholde.

Å fortsette samarbeidet med alle nabostater i Arktis er viktig. Alle er tjent med en fredelig sameksistens i nord, og komiteen er derfor samstemt om at NATO må søke et godt samarbeidsforhold med Russland. Jeg har også hatt gleden av å være saksordfører for Svalbard-budsjettet og kan konstatere bred enighet og tilslutning til regjeringens forslag.

Det er viktig at norsk tilstedeværelse i nordområdene har fått høyere prioritet, også med hensyn til forsvarsbudsjettet. Forsvarsbudsjettet for 2015 er på 43,8 mrd. kr – et relativt sett høyt nivå. Med en realvekst på nær 1,5 mrd. kr – om lag 3,3 pst. – er dette etter Høyres mening et realistisk budsjett som samtidig er preget av klare prioriteringer innenfor de behov som melder seg. Regjeringen følger opp og finansierer målsettingene og hovedretningen i den gjeldende langtidsplanen i budsjettforslaget for 2015.

Regjeringen styrker operativ aktivitet og beredskap i alle forsvarsgrener og i Heimevernet. Samtidig har man klart å følge opp utgifter knyttet til kampflyanskaffelsen og utviklingen av Joint Strike Missile uten å la det gå på bekostning av øvrige deler av Forsvarets operative evne.

Jeg er glad for at det er flertall i komiteen om disse hovedprioriteringene. Budsjettet gir også et viktig løft for den samlede beredskapen og samfunnsikkerheten gjennom skjerpet helikopterberedskap på Rygge og i Bardufoss.

Etter realnedgang i fire av de åtte forsvarsbudsjettene den forrige regjeringen la fram, er det interessant at Arbeiderpartiet mener at budsjettet er mangelfullt. Til det er å si at vi må tilbake til 2003 for å finne en større reell økning på budsjettet.

Vi har nå en oppgave å gjøre sammen. Det er en kjensgjerning at forsvarsbudsjettene de senere år har blitt opprettholdt på et noenlunde jevnt nivå. I dialog med forsvarssektoren må regjering og storting legge til rette for å nå målsettingene både med hensyn til omstillingen og fram mot den neste langtidsperioden. Deler av langtidsplanen vil måtte tilpasses i tråd med endringer i det sikkerhetspolitiske trusselbildet og forandringer i planforutsetningene. Den fagmilitære utredningen forsvarssjefen nå har fått i oppdrag å gjennomføre, er en god start på en slik prosess. Høyre støtter den jobben regjeringen gjør med å prioritere og modernisere våre militære kapasiteter, slik at Forsvaret skal bygge god operativ evne hjemme og kan ta sin del av ansvaret for å håndtere kriser internasjonalt.

De siste årene har mange allierte sett seg nødt til å gjøre

betydelige reduksjoner. Slik sett er det norske forsvaret i en bedre situasjon enn mange andre land. Det er viktig at det jobbes tett med våre allierte i den videre prosessen.

Tett innpå Europas sørlige grense skjer en særdeles dramatisk utvikling. Den ekstremistiske terrororganisasjonen ISIL må bekjempes. ISILs brutale framrykning i Irak og Syria forårsaker store lidelser, og de har tatt territoriell kontroll over store deler av landene. Det er helt nødvendig å få på plass en politisk løsning i både Irak og Syria.

I Syria ser vi en av de største humanitære krisene siden andre verdenskrig. Det antas at 197 000 mennesker er drept siden konflikten startet i 2011, hvorav 62 000 sivile. 3 millioner mennesker er drevet på flukt, og halvparten av landets befolkning er avhengig av humanitær hjelp. Nabolandene er under stort press og tar imot enorme flyktningstrømmer. Libanon, et land med 4 millioner innbyggere, har mottatt over 1,1 millioner flyktninger. Norge er en av de største bidragsyterne med totalt 845 mill. kr som respons på krisen i Syria i 2014, i tillegg til 200 mill. kr til Irak. En betydelig økning på 424 mill. kr til humanitær innsats og et høyt nivå på bistandsbudsjettet sikrer solid norsk innsats også i 2015.

Norge er i verdenstoppen når det gjelder bistand. Budsjettet for 2015 blir det største noensinne, på rundt 33 mrd. kr inkludert klima- og skogsatsing. Vi ser en historisk satsing på utdanning, helse, internasjonalt klimasamarbeid, humanitær bistand, næringsliv og innsats for å utrydde all ekstrem fattigdom.

Bistandsbudsjettet er også historisk fordi bistanden reformeres. OECD har kritisert Norge for å smøre bistanden for tynt utover. Det viktigste er hva vi får ut av pengene, at norsk bistand virker, og at vi oppnår konkrete resultater. Derfor konsentreres innsatsen fra 116 land til 84 land. I utenriks- og forsvarskomiteen er det bred enighet om en forsiktig konsentrasjon av bistanden. Humanitær innsats og frivillige organisasjoner berøres ikke, og det kan gjøres unntak. Konsentrasjon skal ikke hindre norsk humanitær handlekraft i krisesituasjoner, og en slik fleksibilitet er nødvendig. For eksempel har ebolaepidemien skapt en ekstraordinær krisesituasjon i Sierra Leone og Guinea, som ikke mottok norsk bistand i 2013. Her vil Norge bidra til gjenoppbyggingen, som vil kreve en betydelig innsats.

For å sikre utvikling i de fattigste landene må vi satse på utviklingssamarbeid, handelspolitikk, gode vilkår for investeringer og jobbskaping. Bistand alene er ikke nok. Bærekraftig økonomisk vekst er avgjørende for veien ut av fattigdom. Derfor ønsker regjeringen å satse mer på næringsutvikling med en økning på 290 mill. kr. 250 mill. kr av denne økningen går til det statlig eide investeringsfondet Norfund, som fortrinnsvis investerer i høyrisikoprojekter innenfor fornybar energi og landbruk i utviklingsland.

Norsk bistand skal ikke komme istedenfor landenes egen innsats eller kompensere for dårlig politikk. Både vi som givere og befolkningen i utviklingsland har en forventning om å se en utvikling som fremmer godt styresett og respekt for menneskerettighetene. Ved å bekjempe korrupsjon og etablere et godt investeringsklima bidrar vi til en utvikling som sikrer skatteinntekter til felles velferd.

Med budsjettet for neste år tar vi et krafttak for utdanning. Utdanning for alle er ikke bare en menneskerett, det er en betingelse for vekst og utvikling. 58 millioner barn er i dag uten skolegang. Barn som rammes av krig og konflikt, jenter og funksjonshemmede er særlig utsatt, og her løfter vi innsatsen betraktelig. Etter bare ett år i regjering har vi styrket satsingen på utdanning med 640 mill. kr. Dette er betydelige endringer og et taktskifte i norsk utenrikspolitikk.

Norges utenriks- og utviklingspolitikk skal ha tydelige prioriteringer, være forankret i liberale verdier og ha som hovedformål å sikre sentrale nasjonale interesser. De lange linjene i norsk sikkerhets- og forsvarspolitikk ligger fast:

- den vesentlige betydningen av FN og folkeretten
- NATO som fundamentet
- vårt samarbeid med naboer, venner og partnere i Norden og Europa
- vårt nærvær i nord

Dessuten er det viktig at Norge tar ansvar for å sikre resultater i utviklingspolitikken. Med budsjettet for 2015 mener jeg vi trygt kan si at vi ivaretar disse målsettingene gjennom styrkede satsinger på sentrale områder som nordområdene, utdanning, helse, humanitær bistand og næringsutvikling.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Marit Nybakk (A) [10:39:17]: Regjeringen og stortingsflertallet – eller i hvert fall Høyre og Fremskrittspartiet – har dette året vært veldig opptatt av at det har vært en maktforskyvning fra regjeringkontorene og til Stortinget, men ser vi på budsjettproposisjonen fra Utenriksdepartementet, får i hvert fall ikke jeg det til å rime.

Det har over noen år skjedd betydelige sammenslåinger av budsjettposter i proposisjonen, men i år er det virkelig verre enn noensinne. Det er helt umulig å finne ut hva som står hvor. Jeg vil spørre representanten Helleland, Høyres parlamentariske leder: Hvordan i all verden kan da Stortinget få en reell innflytelse på innholdet – og jeg snakker om innholdet – av det vi bruker til bistand, det er til dels betydelige beløp? Synes representanten Helleland at proposisjonen styrker Stortingets makt, og hva har Høyre egentlig gjort i dette budsjettet for å gi Stortinget mer makt?

Trond Helleland (H) [10:40:25]: Det står vel egentlig ganske bra til med enigheten om norsk utenriks- og sikkerhetspolitikk når hovedangrepet fra det største opposisjonspartiet går på posteringene i departementets budsjett. Jeg må si at det viktigste er vel kanskje innholdet i politikken og de diskusjonene vi har her i Stortinget knyttet til redegjørelser, knyttet til denne debatten, og de påpekninger som blir gjort. Jeg vil nok si at både Venstre og Kristelig Folkeparti har vært fullt på høyde i diskusjonene om budsjettets innretning og hvordan det skal prioriteres, og jeg føler ikke at dette er noe stort problem. Men jeg skjønner at Arbeiderpartiet vil ha en hånd ned i detaljene, jeg trodde det var viktigere å løfte seg opp og diskutere de store utenrikspolitiske temaene.

Vi har i 2014 sett at det har vært en enorm endring,

det har skjedd mye i løpet av året som gjør at bistandsbudsjettet og utenriksministerens handlekraft må preges av at det er en fleksibilitet, for å møte de endrede situasjonene i verden.

Marit Nybakk (A) [10:41:34]: Jeg vil nok mene at verken million- eller milliardbeløp kan kalles for detaljer i budsjettproposisjonen. Det dreier seg til dels om store sekkeposter. Det betyr at det er helt umulig for oss i Stortinget å finne ut hvilken organisasjon som får de pengene, det beløpet og det prosjektet. Er det ikke slik at også innen bistand – og nå snakker vi om bistand, altså 33 mrd. kr – bør Stortinget ha en reell mulighet til å kunne ha den innflytelsen som er nødvendig? Det er tross alt vi som er ansvarlig for de milliardbeløpene som går til bistand. Jeg snakker ikke nødvendigvis om humanitær bistand eller nødhjelp, det må nødvendigvis være slik, men jeg snakker om hva som går til de enkelte FN-organisasjonene, hva som går til det sivile samfunn, bilateral budsjettstøtte, osv.

Mener fortsatt representanten Helleland at dette dreier seg om detaljer i bistandsdebatten?

Trond Helleland (H) [10:42:40]: Nei, det er klart at det er ikke detaljer i bistandsdebatten hva pengene går til, men det som jeg opplever er kritikken fra Arbeiderpartiet, går på hvordan dette posteres, og hvordan den enkelte budsjettpost blir satt opp. Jeg mener at hoveddiskusjonen må være innholdet og realitetene i bistandspolitikken. Det er sikkert mulig å få svar på hvor mye støtte den enkelte multilaterale organisasjonen får fra Norge osv., men jeg mener at det viktigste må være å ha en debatt om innretningen på bistandspolitikken, og der har regjeringen gjort et historisk løft når det gjelder jenters utdanning – en post som ble kuttet kraftig under den rød-grønne regjeringen, er nå kraftig styrket. Det er én hovedprioritering. Det er også andre hovedprioriteringer, som f.eks. en forsiktig geografisk konsentrasjon. Jeg mener at vi bør ligge på det nivået, og så vil det være opp til opposisjonen og våre samarbeidspartnere i hvilken grad man skal kreve detaljinnsyn i hver enkelt budsjettpost.

Liv Signe Navarsete (Sp) [10:43:57]: Høgre har hatt ei offensiv haldning til forsvar og Det frivillige Skyttervesen, til liks med Senterpartiet. Det finst mange sitat og mange merknader frå Høgre om nødvendigheita av å styrke Det frivillige Skyttervesen, med sine nær 800 skyttarlag og 140 000 medlemmer. DFS gjer ei viktig samfunnsoppgåve, dei bidreg til heimevern og forsvar med baner, bistand til instruksjon og trening, og dei lærer ungdom opp i forsvarleg våpenbruk.

Men i årets budsjett låg det kutt frå Høgre, no når Høgre har kome i regjering og verkeleg kunne følgje opp alle dei offensive uttalenene som har vore, med ein skikkeleg vekst i budsjettet til DFS. Så ein kan undre seg over kva som har vorte sagt, og kva som er realitetane.

Kvifor aukar ikkje Høgre budsjettet for DFS i år? Og korleis vil Høgre bidra til at ein får ei føreseieleg og god utvikling i Det frivillige Skyttervesen?

Trond Helleland (H) [10:45:02]: Først og fremst vil jeg si at det aller viktigste er at vi har en god og forutsigbar utvikling i forsvarsbudsjettet, der vi ivaretar den operative evnen, der vi sørger for at de nye kampflyene blir faset inn i budsjettet, og der vi har en mulighet til å være operative både hjemme og ute.

Når det er sagt, er de frivillige organisasjonene viktige støttespillere for Forsvaret. De gjør en kjempeinnsats for å spre kunnskap om og øke forståelsen for Forsvaret og Forsvarets rolle i samfunnet. Man opprettholder eller øker støtten til de aller fleste organisasjonene, men det er riktig, som representanten Navarsete peker på, at det var et lite kutt i tilskuddet, på 1,3 mill. kr, i budsjettet for 2015. Dette var noe som våre samarbeidspartnere, Venstre og Kristelig Folkeparti, reagerte på, og støtten er nå økt med 1,6 mill. kr utover regjeringens forslag.

Det er sånn at i et budsjett der man skal få på plass mange ting, må man gjøre noen prioriteringer, og vi har valgt å prioritere operativ evne og satsing på nyinvesteringer.

Bård Vegar Solhjell (SV) [10:46:15]: Eg synest kanskje at representanten Helleland gjorde seg litt dummare enn det han egentleg er i spørsmålet til representanten Nybakk. I morgon – på kulturbudsjettet – vedtek vi satsingar i hundretusenkroneklassen, men på utanriksbudsjettet er det milliardar som vi ikkje veit kva skal brukast til. Det er ein tendens som har gått i den retninga over fleire år.

Men eg skal spørje om noko heilt anna, nemleg atomvåpen, og om noko av det viktigaste som skjer i internasjonal politikk denne veka. I Wien er det no ein stor konferanse, den tredje internasjonale konferansen om det såkalla humanitære sporet. Noreg løyver pengar til nedrustingsarbeid over budsjettet. Det eg ønskjer å vite, er om representanten Helleland og Høgre er einig med meg i at vi bør ha eit forbod mot atomvåpen i verda – akkurat som vi har eit forbod mot kjemiske og biologiske våpen. Bør vi ha eit forbod mot atomvåpen, og vil Noreg arbeide for eit sånt forbod på den konferansen – og vidare?

Trond Helleland (H) [10:47:15]: Først til dumhetsgraden til representanten Helleland. Jeg har selv sittet i kulturkomiteen, og jeg vet at det gir stor glede å kunne bistå med noen hundretusen til frivillig godt arbeid i mange deler av landet. Når det er sagt, mener jeg at det å diskutere på detaljnivå – og da kan det være store summer, for det er enorme summer over bistandsbudsjettet – er best å gjøre i ulike debatter her i stortingssalen, i stedet for å gå konkret inn i hver enkelt budsjettpost og drive med en detaljregulering av det.

Når det gjelder den konferansen som nå pågår i Wien, er det viktig at Norge deltar der. Det er viktig at vi følger den utviklingen. Jeg vil ikke nå gi noe pålegg om eller si hva slags posisjoner Norge skal ha der nede når det gjelder forbud mot atomvåpen, men det er ingen tvil om at det å ha et kraftig fokus på atomvåpen og sørge for at de – jeg holdt på å si – fantastisk uhyggelige våpnene de er, blir holdt under kontroll, og at man sørger for en nedrusting, er viktig. Men Norges posisjoner i Wien

vil sikkert utenriksministeren og andre komme tilbake til.

Presidenten: Dermed er replikkordskiftet omme.

Kristian Norheim (FrP) [10:48:45]: Julen og et helt nytt år står foran oss, og jeg finner det derfor passende å starte med å vise takknemlighet. Det er mange som fortjener en takk, men jeg vil særlig fremheve de norske menn og kvinner som tjenestegjør i det norske forsvaret, og særskilt de norske styrker som tjenestegjør i utlandet. Jeg vil takke hver og en av dere for den innsatsen dere gjør for Norge. Dere fortjener honnør og respekt. Tusen takk.

Mange tenker nok ikke til daglig over Forsvarets rolle i det norske samfunnet, men mange har fått med seg Forsvarets eget slagord, «For alt vi har. Og alt vi er.», som på et godt vis summerer opp hva det handler om.

Jeg er glad for at regjeringen understreker betydningen av å utvikle et sterkt og moderne forsvar med evne til å løse nasjonale oppgaver og bidra aktivt i alliert og internasjonalt samarbeid for sikkerhet og stabilitet. Forsvarsbudsjettet fremviser at prioriteringene er på plass. Kampflyene er den største og viktigste investeringen som gjøres på materiellsiden. Derfor er det både viktig og riktig at regjeringen prioriterer midler til å fortsette anskaffelsen av nye kampfly med baseløsning. I den sammenheng vil jeg også trekke frem den økte bevilgningen til trinn 3 i utviklingen av Joint Strike Missile, JSM. JSM er det våpen under utvikling som best kan møte operative krav om et langtrekkende antioverflatevåpen med sjø- og landmålskapasitet. Til sist vil jeg fremheve betydningen av den økte bevilgningen til kompensasjonsordningen for skadde veteraner.

Regjeringen har vist med sine prioriteringer at den følger opp fagre løfter med handling. Av stor betydning er det også at vi nå har en forsvarsledelse og en forsvarspolitisk ledelse som har valgt ikke å feie ting under teppet, men snarere har valgt åpenhet om at det finnes utfordringer som må møtes og håndteres fremover.

Vi lever i en utfordrende tid. Det som skulle bli en vårløsning i de arabiske landene, ble dessverre raskt til en vinter. I Syria har vi nå over flere år vært vitne til den største humanitære katastrofen verden har sett i nyere tid. Millioner av mennesker er jaget på flukt. Hundretusener av mennesker er slaktet ned. I Syria står valget mellom pest eller kolera. Radikale islamistiske terrorgrupper har herjet verden i mange år. ISIL representerer derfor ikke noe nytt, selv om deres brutalitet overgår det meste vi har sett. Terrorgrupper er ikke bare en pest og en plage for befolkningen i Syria og Irak. De utgjør også en betydelig sikkerhetstrussel utenfor disse grenser om man lar dem fortsette sine herjinger og fremrykninger. Det er derfor viktig at Norge bidrar aktivt i arbeidet med å slå ned ISIL og hjelpe de mennesker som har blitt utsatt for disse islamistenes herjinger.

I sommer var vi vitne til en ny krig i Gaza. Ingen kunne forbli upåvirket av bildene av det som fant sted. Fredsprosessen synes å ha stoppet opp. Igjen har det fra alle kanter kommet massiv kritikk mot Israel. Av og til synes det som at enkelte faktisk glemmer at Israels motstander i Gaza er

en radikal islamistisk terrorgruppe som har som uttalt mål å utsette staten Israel. Israel er en gnist av lys i et område preget av politisk mørke. Det er ikke mitt anliggende å forsvare Israel i ett og alt, men det er mitt anliggende å mane til økt forståelse for den situasjonen som Israel befinner seg i.

Som leder av giverlandsgruppen som en stor bistands-giver til de palestinske områder påhviler det norske myndigheter et stort ansvar i oppfølgingen av hvordan midlene blir brukt. Jeg føler meg trygg på at denne regjeringen vil påse at midlene blir brukt etter intensjonene, og at de ikke faller i gale hender.

Det er bred enighet i denne sal om at nivået på utviklingsbistanden skal holdes på et høyt nivå. Fremskrittspartiet mener bistand kan være et viktig utviklingspolitisk virkemiddel, men vil igjen advare mot tankegangen som preger enkelte, at nivået på bistanden synes viktigere enn innholdet. Handel og utvikling av et konkurransedyktig næringsliv er langt viktigere utviklingspolitiske tiltak enn bistand.

Norge er ikke bare i verdenstoppen når det gjelder bok-sing og sjakk. Vi er også i verdenstoppen på bistand. Budsjettet for 2015 er det største noensinne. At det nå går i retning av økt geografisk konsentrasjon av bistanden, er et linjevalg Fremskrittspartiet støtter opp om. At vi oppnår gode resultater med bistanden som gis, innebærer også en erkjennelse av at bistand også kan virke kontraproduktivt. Det hele avhenger av hvordan bistanden brukes. Gode intensjoner medfører ikke alltid gode resultater. Jeg er glad for at regjeringen er opptatt av å følge opp OECDs anbefalinger om å styrke resultatorienteringen, og konsentrere innsatsen, og ikke minst OECDs anbefaling om at handel og privat næringsliv bør vektlegges sterkere.

Utdanning er ikke bare en menneskerett, men en viktig betingelse for vekst og utvikling. Det samme er helse. Helse er et helt nødvendig område å satse på dersom man vil legge grunnlaget for vekst og utvikling i et samfunn, og ikke minst kvinners helse og kvinners utdanning. Jeg er derfor svært glad for at regjeringen tar ansvar og viser ledelse globalt når det gjelder å forsterke viktigheten av å prioritere opp både helse og utdanning i bistanden.

Russlands aggressive fremferd overfor Ukraina har medført at vi nå er vitne til en av de mest krevende sikkerhetspolitiske situasjonene i Europa siden den kalde krigen. Det er enkelt å fordømme Russlands fremferd, men det er samtidig viktig ikke å glemme at det eneste alternativet for en løsning på denne krisen er politisk. Norge har et historisk godt forhold til Russland, og da påligger det også gode naboer å kunne si fra dersom vi mener at utviklingen går i feil retning. Det er ingen tvil om at store deler av utviklingen i Russland de siste årene har gått i feil retning, og da bør vi også si fra. Allikevel må forholdet til Russland videreutvikles for fremtiden. Det er svært viktig at Norge også er helt på linje med sine nærmeste allierte og partnere i reaksjonen på Russland. Det er ikke noe enten - eller her.

For få år siden pågikk det ofte diskusjoner om NATO hadde noen fremtid, om det var bruk for NATO, og ikke minst diskuterte man dette når man bestemte seg for at NATO skulle ut av operasjonen i Afghanistan. Denne dis-

kusjonen pågår ikke særlig mye lenger. I den tid vi lever i, fremstår NATO som viktigere enn noen gang. NATO er bærebjelken i norsk sikkerhets- og forsvarspolitik og den desidert viktigste internasjonale organisasjonen Norge er medlem av.

USA er Norges nærmeste venn og allierte. Det er politiske og historiske grunner til at det er slik. Derfor er jeg også svært glad for at en samlet komité i positive ordelag i merknadene har kommentert det pågående prosjektet med Norway House i Minnesota. Forholdet til USA bør videreutvikles og forsterkes på mange felt. Dette innebærer også at vi skal ta vare på og videreutvikle de norsk-amerikanske relasjonene i de områder i USA der det bor et høyt antall etterkommere av nordmenn.

La meg avslutte med noen få ord om nordområdene. Nordområdene er Norges viktigste utenrikspolitiske interesseområde. Jeg er derfor svært glad for at regjeringen igjen går fra ord til handling og prioriterer opp nordområdesatsingen. Dette innebærer også at vi fortsetter å videreutvikle samarbeidet på en del praktiske områder som vi har med vår store nabo i nord, Russland.

Presidenten: Representanten Norheim har kanskje også et forslag han skal ta opp?

Kristian Norheim (FrP) [10:58:22]: Ja, det har jeg.

Presidenten: Da har representanten Kristian Norheim tatt opp forslaget.

Det blir replikkordskifte.

Svein Roald Hansen (A) [10:58:37]: I innstillingen, på side 22, annen spalte, står det en understrekning av «Norges interesse av en internasjonal rettsorden der forholdet mellom stater reguleres gjennom en stadig tettere vev av forpliktelser, normer og konvensjoner. Internasjonale organisasjoner spiller en viktig og nødvendig rolle i arbeidet for å sikre en slik utvikling.»

Dette har vært en bærebjelke i norsk utenrikspolitikk i hele etterkrigstiden. Hvorfor er Fremskrittspartiet uenig i dette – siden det står «komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet»?

Kristian Norheim (FrP) [10:59:18]: Det er riktig som representanten Hansen påpeker, at internasjonale organisasjoner og konvensjoner er en viktig del av den internasjonale rettsorden. Samtidig er det også viktig å kunne stille seg kritisk til en del av dette – altså ikke være ukritisk til alt som foregår på dette området. Det har Fremskrittspartiet gjort. Vi mener at det er viktig å ha et kritisk blikk på en del av de internasjonale konvensjonene og organisasjonene, f.eks. en del av det FN driver med, og at vi i tillegg må tørre å ta en debatt om en del av de konvensjonene som Norge er tilsluttet.

Svein Roald Hansen (A) [11:00:06]: I fjor var Fremskrittspartiet med på denne merknaden, så det kunne være interessant å høre hva som har skjedd i løpet av det siste året som gjør at de nå ikke ville være med.

La meg også spørre om noe representanten Norheim sa i sitt innlegg. Han viste til forsvarsbudsjettet og det som ligger der. Forsvarsbudsjettet er en oppfølging av langtidsplanen, som forrige regjering la fram. Det ligger litt i underkant av det man burde ha. Men så sa representanten Norheim at man «følger opp fagre løfter med handling». I hele forrige periode lå Høyre 500 mill. kr eller 600 mill. kr over det som var nivået på langtidsplanen, Fremskrittspartiet hadde 1 mrd. kr mer i sine alternative budsjetter.

Hva er grunnen til at Høyre og Fremskrittspartiet i regjering ikke er i stand til å foreta samme prioritering når de kan prioritere ordentlige penger og ikke bare monopol-penger?

Kristian Norheim (FrP) [11:01:11]: Jeg må si meg litt uenig i fremstillingen til representanten Hansen her. Jeg mener tvert imot at det budsjettet som nå er lagt frem, viser at vi faktisk går fra ord til handling, og at dette prioriteres opp.

Så tror jeg også man kan være enige om, vi som er forsvarsvenner, at det kanskje aldri blir nok penger til Forsvaret, men det er en helt annen debatt.

Måten man har prioritert opp både på materiellsiden og på den operative evnen, viser at man er på riktig vei, etter ganske mange år med litt stemoderlig behandling av det norske forsvaret.

Bård Vegar Solhjell (SV) [11:01:58]: Ein kan for så vidt seie at på nokre felt er Framstegspartiet sin utanrikspolitikk synleg i dei budsjettforslaga som har vorte lagde fram, f.eks. ved at det ikkje vert opna for å ta imot fleire flyktningar, og at ein legg seg under 1 pst. i bistand. Men dette har då vorte utjamna av Kristeleg Folkeparti og Venstre i forhandlingar.

Det eg kunne tenkje meg å spørje om, i lys av det innlegget representanten Norheim heldt, er: Vil Framstegspartiet fortsetje sitt arbeid for, som det står i programmet deira, ein betydeleg reduksjon i Noregs samla utviklingshjelp og – når dei no sit i regjering – for å få ho så låg som mogleg?

Kristian Norheim (FrP) [11:02:45]: Til det representanten Solhjell spør om: Fremskrittspartiet har, som en del av regjeringen, sluttet seg til regjeringsplattformen, og der står det svart på hvitt at vi skal opprettholde et høyt nivå på bistanden. Derfor er det viktig for Fremskrittspartiet, og det tror jeg det også er for våre samarbeidspartier og for vår koalisjonspartner Høyre, hvordan pengene brukes. Man er mest opptatt av hvordan pengene brukes istedenfor at nivået nødvendigvis skal opp på 1 pst. Vi er opptatt av innholdet i bistanden fordi vi ser at bistanden også kan virke kontraproduktivt, og at gode intensjoner ikke nødvendigvis gir gode resultater.

Liv Signe Navarsete (Sp) [11:03:46]: Senterpartiet ynskjer som kjent å erstatte EØS-avtalen med ein normal handelsavtale med EU. I Senterpartiet sitt alternative budsjett har me føreslått å redusere Noregs løyvingar til EØS-

midlar, noko Framstegspartiet sin regjeringspartner Høyre har kritisert i sterke ordelag.

Eg vart jo glad, men noko overraska, då Framstegspartiet varsla at dei støtta Senterpartiet sine merknader som påpeiker at EØS-midla er nytta til mange til dels kuriøse føremål. Døme på bruk av midlane strekkjer seg frå oppussing av landemerke på torget i Krakow, maritimt museum i Gdansk og oppussing av kyrkjeklokke i Budapest til finansiering av eit underjordisk søppelinnhentingssystem i Sevilla.

Regjeringa er no i forhandlingar med EU om ein ny runde med løyvingar gjennom EØS-midlar. Vil Framstegspartiet, som erkjenner at midlane ikkje vert nytta på ein effektiv måte, nemleg til å bidra til sosial utjamning, i regjering syte for at Noreg ikkje gir bort stadig større løyvingar i EØS-midlar?

Kristian Norheim (FrP) [11:04:46]: For Fremskrittspartiet er EØS-avtalen en svært viktig avtale, og Fremskrittspartiet støtter opp under at Norge fortsatt skal være en del av EØS. Samtidig er en del av de kuriøse eksemplene som nevnes i denne merknaden, som Fremskrittspartiet var med på, om hva EØS-midlene har gått til, selvfølgelig også noe av realiteten. Men vi har full tiltro til at regjeringen på et kritisk og godt vis følger opp at EØS-midlene går til viktige og gode prosjekter.

Presidenten: Replikkordskiftet er dermed omme.

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [11:05:39]: I morgen får den pakistanske kvinnen Malala Yousafzai Nobels fredspris for sin uredde innsats for jenters rett til utdanning. Hun får den sammen med indiske Kailash Satyarthi, som har viet livet sitt til kampen for barns rettigheter og kampen mot barnearbeid og slaveri. I en verden der det ifølge en fersk rapport fra Walk Free Foundation er over 35 millioner mennesker som lever som slaver, er dette en fredsprisutdeling som jeg støtter ett hundre prosent. Samtidig er fredsprisen en sterk påminnelse om viktigheten av at vi i Norge nå skal fordoble vår innsats for utdanning i denne stortingsperioden. For Kristelig Folkeparti har utdanningsbistand alltid vært jobb nummer en, og dette budsjettet viser at utdanning igjen er det. Det er et konkret håndslag til Malala og hennes kamp.

Det sterke bistandsbudsjettet gir oss handlekraft. Det gjør ord til handling i kampen for barns rettigheter. Årets fredspris viser oss klarere enn det meste at vår utviklingspolitikk handler om å sikre menneskerettighetene for barn og unge. Det er også grunnleggende rettigheter, retten til liv og helse, der den kritiske ebolaepidemien viser viktigheten av et godt utbygd helsetilbud, og at Norge derfor fortsatt må ha en ledende rolle for global helse, også for å bekjempe barne- og mødredødelighet.

Det siste året har vi i Norge trappet opp vår humanitære bistand til mennesker i konflikt- og krisesituasjoner kraftig, og i neste års budsjett vil det være en videre økning med over 400 mill. kr. Dette er hjelp til mennesker i akutt nød. Jeg er stolt av å ha en utenriksminister med et så brennende engasjement for nødhjelpsinnnsatsen. Han er ustopp-

pelig på ballen der kriser skjer. Ja, han er så mye på reise- fot at utenriksministre i andre land har begynt å lure på om Børge Brende er klonet, for det må jo finnes minst to stykker av ham for å rekke det reiseprogrammet han har. Men det er viktig for Norge som en aktiv bidragsyter til freds- og utviklingsarbeid i verden. I det kommende året blir dette engasjementet viktig, for vi så vel alle at FN i går sendte ut en appell om rekordstore 117 mrd. kr for å kunne finansiere sine humanitære operasjoner neste år. Halvparten av beløpet skal hjelpe ofrene for Syria-krigen. Resten er for å kunne hjelpe nesten 60 millioner mennesker i de 22 mest sårbare landene verden over i 2015.

I utviklingspolitikken er det på ny en samlet komité som forsvarer et bistandsbudsjett på 1 pst. av bruttonasjonalinntekt. For andre gang i historien er det nå et enstemmig storting som stemmer for 1 pst. av BNI i bistand! Det begynner å bli en god tradisjon.

I den økte rammen for vårt utviklingssamarbeid har vi styrket spesielt tre hovedformål: For det første ble støtten til sivilt samfunn, altså frivillige organisasjoners utviklingstiltak, økt med over 177 mill. kr. Det er den største økningen på svært lenge. Kombinert med budsjettavtalen om at de ikke skal være underlagt geografiske konsentrasjon, er dette en politisk viktig forbedring.

Inkludert i denne økte rammen til sivilt samfunn videreføres også den såkalte infostøtten til organisasjonenes opplysningsarbeid uten kutt. Bevilgningen til infostøtten økes med om lag 50 pst. sammenlignet med regjeringas forslag. Hele kuttet reverseres. Retningslinjene fra 2014 videreføres ved fordelinga av midlene i 2015, og i løpet av året skal det arbeides med reviderte retningslinjer, og organisasjonene skal rådføres i denne prosessen. Det lover godt for en bra løsning som sikrer et best mulig arbeid for en samstemt politikk for utvikling. Også demokratistøtte gjennom partiene videreføres på samme nivå som i år.

For det andre blir Norges støtte til Det grønne klimafondet fordoblet sammenlignet med regjeringens forslag, og Norges støtte blir neste år dermed på 400 mill. kr. Det er et svært sterkt bidrag. Det kan bidra både til forebygging av skadelige klimaendringer og til å hjelpe utsatte land til å tilpasse seg, slik at de bedre mestrer de endringene som dessverre kommer.

For det tredje økes bevilgningen til flyktningiltak i Norge. Det gjøres for å gi rom for en økning i antallet kvoteflyktninger som Norge skal ta imot i 2015, og for å gi ungene og mindreårige enslige asylsøkere et bedre tilbud.

Like viktig som disse budsjettendringene er de politiske endringene som det ble enighet om mellom samarbeidspartiene i forbindelse med budsjettavtalen. Det skal skje en forsiktig geografisk konsentrasjon av norsk bistand, som skal behandles i en egen sak neste år. Der har vi fått gjennomslag for at vi skal konsentrere stat-til-stat-bistand, og samtidig ha to viktige prinsipielle unntak fra konsentrasjonsprinsippet: Landlista omfatter nemlig ikke humanitær bistand og heller ikke bistand gjennom frivillige organisasjoner. Det er vi i Kristelig Folkeparti godt fornøyd med.

Det er også verdt å sette to streker under den enigheten vi har fått om at regjeringa skal gjøre Utenriksdeparte-

mentets budsjett mer informativt, og diskusjonen mellom Arbeiderpartiet og Høyre tidligere her i salen har egentlig et tydelig svar i innstillinga: For budsjettproposisjonen neste år vil nemlig gi Stortinget bedre mulighet til innsyn, innflytelse og kontroll med bruken av budsjettmidlene. Dette har Kristelig Folkeparti vært opptatt av gjennom mange år uten å få gjennomslag. Nå har vi vunnet fram.

Utviklinga i Midtøsten er skremmende. Ekstreme, islamistiske grupper har oppnådd stor militær styrke. De herjer i store deler av både Syria og Irak. Det sier sitt at terrorgruppen ISIL, som er så brutal at selv Al Qaida tar avstand fra dem, i år har klart å bygge opp en så stor militær styrke. De væpnede islamistene er den største sikkerhetstrusselen i hele Midtøsten.

Fra Kristelig Folkepartis side la vi også denne gang mye arbeid inn på å få gode og balanserte merknader til situasjonen i Midtøsten, spesielt omtalen av forholdet mellom Israel og palestinerne. Jeg er glad for at hele komiteen er med på dette – unntatt SV, som hopper av når det gjelder kritikk av Hamas og andre militante grupper. Resten av komiteen er med på en nyansert vurdering av situasjonen. Vi påpeker kritiske forhold på både israelsk og palestinsk side, samtidig som vi understreker begge siders ansvar for å bidra til å få til en to-statsløsning der israelere og palestinere kan leve side om side i fred og sikkerhet.

La meg til slutt spesielt framheve at Kristelig Folkeparti er fornøyd med at forsvarsbudsjettet skjermer operativ evne. Som alltid vil vi fra Kristelig Folkepartis side understreke betydningen av mannskapenes kompetanse og at de årlig får nok øving og trening. Det mest moderne utstyr er ikke nok. Det må betjenes av folk som kan jobben. Forsvarsbudsjettet vektlegger tilstedeværelse i nord. Det er viktig også i en situasjon hvor forholdet mellom NATO og Russland er blitt anstrengt på grunn av konflikten i Ukraina. Der har Russland klart brutt internasjonal lov. De har okkupert og annektert territorium i et annet europeisk land. Dette er en alvorlig situasjon, der et fast, avklart og konstruktivt forhold til Russland er viktig – det siste ikke minst for å sikre en bærekraftig fiskeriforvaltning, redningssamarbeid og en videreutvikling av folk-til-folk-samarbeidet mellom våre to stater i nordområdene.

Kristelig Folkeparti har lang tradisjon for å støtte Det frivillige Skyttervesen, DFS. Derfor er vi også glad for at vårt initiativ førte til at budsjettavtalen inneholder et punkt om at støtten økes til 2014-nivå. DFS får dermed ikke noe kutt i støtten i 2015.

De folkelige organisasjonene som får støtte over dette budsjettet – blant dem Folk og Forsvar – er med på å sikre Forsvarets folkelige forankring og kunnskapen i befolkningen om Forsvaret. Dette demokratiske rotfestet i befolkningen er viktig og må derfor holdes sterkt levende.

Presidenten: Det åpnes for replikkordskifte.

Anniken Huitfeldt (A) [11:14:48]: Jeg vil takke for et perspektivrikt innlegg.

Det er helt åpenbart at bistandsbudsjettet har blitt mye

bedre etter at Kristelig Folkeparti var med på å forhandle fram en del endringer.

Vi er enige om prioriteringa av utdanning. Da vi diskuterte dette for et år siden, var jeg enig i en slik prioritering, men jeg mente at man for å få til en profil på utdanning foretok en del kutt som ikke var ansvarlige. Et av de kuttene som ble foretatt, var kutt i FNs matvarefond. Vi har i løpet av året sett det som vi fra Arbeiderpartiets side advarte mot, at dette kunne ramme flyktninger i Syria.

I etterpåklokskapens lys: Var det klokt av Kristelig Folkeparti å være med på kuttet i FNs matvarefond, eller skulle man gjerne ha unngått det?

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [11:15:39]: Takk for en viktig replikk.

Kristelig Folkeparti skulle gjerne hatt mer penger til FNs matvarefond. Jeg tror at i den situasjonen som jeg beskrev i mitt innlegg, vil det også være behov for det langsiktige arbeidet.

Jeg vil understreke at for oss har det også vært viktig å kunne løfte utdanningssatsinga så høyt som det er blitt gjort. Det er fordi vi ser på det som selve nøkkelen til å skape utvikling. Jeg vet at representanten deler Kristelig Folkepartis syn på at utdanning vil gi barn en mulighet til å kunne få jobb senere, at det vil styrke kampen mot barneekteskap, at det vil sikre at de føder senere, kanskje gifter seg senere, osv. Derfor mener vi at satsinga på utdanning er noe av det viktigste vi kan gjøre.

Bård Vegar Solhjell (SV) [11:16:34]: Eg synest det er grunn til å skryte av Kristeleg Folkepartis og Venstres innsats i forhandlingane om utviklingsbudsjettet. Mange av honnørorda som representanten Helleland og andre kan glede seg over her, er jo til Kristeleg Folkeparti og Venstre. Det hadde ikkje vore mogleg å leggje det fram for salen utan forliket.

Eg har to spørsmål i samband det – eit lite og eit stort. Det vesle er: Når det var såpass mykje pengar, kvifor prioriterte ikkje Kristeleg Folkeparti ein liten auke i kultursatsinga, via Utenriksdepartementet, som ville vore effektivt? Eit veldig lite beløp kunne gjort ein stor forskjell. No får vi kutt.

Det andre er: No ser det ut som om vi er på veg inn i eit mønster, der regjeringa legg sine forslag til statsbudsjett eit stykke under 1 pst.-en, og så skal Kristeleg Folkeparti og Venstre slåst det opp. Taket for bistanden vert då 1 pst. – etter mykje kamp. Er Kristeleg Folkeparti fornøgd med det mønsteret vi no ser teikne seg etter to budsjett?

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [11:17:32]: Takk for skryt. Vi er godt fornøyd med budsjettet som vi har klart å forhandle fram, og som vi i dag skal vedta.

Jeg må si at jeg er veldig godt fornøyd med at det skal være 1 pst. til bistand. Jeg er litt uenig med dem som sier at det at det ligger litt under 1 pst., gjør at vi ikke kan ha debatt om innholdet i bistanden. Jeg mener at det er nettopp det vi har hatt den siste tida, og som iallfall vi ønsker. Dermed tenker jeg at klarer man å nå 1 pst., vil vi være kjempegodt fornøyd med det.

Kristelig Folkeparti har i sitt alternativ gått lenger, så jeg kan for så vidt følge representanten Solhjell i at det skulle vi gjerne gjort, men jeg mener det er viktig at vi i denne debatten klarer å fokusere på de andre tingene. Da vil jeg framheve økt geografisk konsentrasjon som noe av det som blir viktig. Jeg mener at det er veldig bra å konsentrere seg om stat-til-stat-bistanden, mens en unntar frivillige organisasjoner og humanitær bistand. Derfor kan en også ta med merknadene vi har om SPU – som ligger under finansministeren – at det skal brukes som et verktøy for å skape investeringer i de fattigste landene. Dette er midt i den debatten som vi har nå, selv om vi har sikret 1 pst.

Liv Signe Navarsete (Sp) [11:18:52]: Kristeleg Folkeparti og Senterpartiet har ofte samanfallande syn, og når det gjeld nødvendigheita av bistand, og eg sluttar meg til dei som har rosa Kristeleg Folkeparti og Venstre sin innsats for å få opp løyvingane til bistand. Senterpartiet er òg veldig positiv til at me skal satse på utdanning, som andre i denne sal. Men eg vil stille spørsmål til Kristeleg Folkeparti om dette: Er det riktig at me ikkje skal finne rom for å satse sterkare på å finne moglegheit til at fleire skal få ete seg mette og få tak i vatn og det mest nødvendige, det mest basale til dei aller fattigaste, som ikkje, viss me les innstillinga, er det store satsingsområdet i dette budsjettet? For Senterpartiet står ganske aleine om ein strategi for å utvikle matproduksjonen for dei aller fattigaste.

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [11:19:56]: Jeg er helt enig med representanten Navarsete i at både vann og mat selvfølgelig er noe av det viktigste vi kan løfte fram. Når en ser på verdens fattigste, i alle fall de som bor i Afrika, lever størsteparten av dem av landbruk. Derfor har vi vært opptatt av å løfte nettopp den biten. Det som jeg mener er bra med dette budsjettet, er at det har en tydelig profil på at utdanning er viktig, helse er viktig, og vi har også et løft for sivilt samfunn. Vi har en diskusjon om hvilke kanaler en bruker for å gi bistand, og der har vi løftet sivilsamfunnet i større grad, fordi vi mener det er veldig effektivt. Men det utelukker heller ikke at en har en tydelig satsing på f.eks. vann eller ernæring. Det er også tydelig løftet fram gjennom merknader i budsjettinnstillinga. Uansett handler det om hvilken profil vi skal ha, og vi mener at utdanning og helse er noen av de viktigste feltene Norge kan bidra på.

Rasmus Hansson (MDG) [11:21:03]: Kristelig Folkepartis gode arbeid for å få opp bevilgningene på bistandssida er et godt eksempel på nytten, den politiske nytten, ved å tallfeste en andel av bruttonasjonalinntekten som skal gå til et formål som ikke selv har sterke politiske egeninteresser til å drive det fram i Norge. Det er grunnen til at Miljøpartiet De Grønne foreslo en klimaprosent, tilsvarende 1 pst. av BNI fra Statens pensjonsfond utland, som skal gå til FNs klimafond. Kristelig Folkeparti støttet ikke dette, men uttalte seg positivt om tanken. I Lima i dag har vi akkurat den situasjonen vi fryktet, hvor kritikken mot vestlige lands, inklusive Norges, manglende givervilje til FNs klimafond er i ferd med å bygge seg opp til et forventet hovedproblem i arbeidet med å få til en internasjonal klimaavtale.

Hvordan tenker Kristelig Folkeparti å arbeide videre for å få opp norske klimabevilgninger, internasjonale klimabevilgninger, til FNs klimafond til et høyt nok nivå?

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [11:22:15]: Takk for et viktig spørsmål fra representanten Hansson. Vi er veldig stolte av det som ligger i dette budsjettet, som er en dobling og en økning til 400 mill. kr til det grønne klimafondet. Så skulle en sikkert hatt enda mer, og Norge skulle bidratt enda mer, men jeg tror ikke at det å bruke Statens pensjonsfond utland er det riktige virkemiddelet akkurat når det gjelder det fondet. Vi har en klar og tydelig ambisjon om å vri investeringene i oljefondet til å kunne gå inn i både infrastrukturprosjekter på fornybar energi og mer framvoksende markeder i de fattigste landene. Det kommer til å komme en utredning ut fra budsjettavtalen, så forhåpentligvis kan vi gjøre det enten til våren eller etter det igjen, for jeg mener at når en får gjort slike tydelige investeringer, vil det ha et enormt utviklingsfremmende formål. Når det gjelder klimafondet, skal vi også være med og bidra til at det blir høye bevilgninger. Jeg har registrert at regjeringa har varslet 400 mill. kr de neste fire årene.

Presidenten: Dermed er replikkordskiftet omme.

Liv Signe Navarsete (Sp) [11:23:39]: Det siste året har me sett ei rekkje humanitære kriser utspele seg samstundes. Irak, Syria, Vest-Afrika, Sudan, Gaza og Ukraina er alle område der den sivile delen av folket lir under sjukdom, naud og vald. I Vest-Afrika tek ebolaepidemien stadig fleire liv. For snau to veker sidan melde Verdens helseorganisasjon at nær 7 000 personar så langt hadde mista livet som fylgje av sjukdomen. Det er stor mangel på medisinsk personell i alle dei ebolasmitta landa. FN rapporterte for nokre veker sidan at mindre enn ein fjerdedel av dei planlagde sengeplassane som trengst til behandling av ebola i Vest-Afrika, er på plass.

I Syria og Irak er nauda prekær. Flyktninghjelpen rapporterte tidlegare i år at meir enn 9 millionar syrarar trong akutt humanitær hjelp og over 2,8 millionar har flykta over grensa til nabolanda. FN har åtvare mot at straumen av flyktningar kan skape spenningar og konflikt i nabolanda. Det er naudsynt at Noreg yter ressursar i desse områda.

Krisene har skapt eit historisk behov for bistand og akutt hjelp til menneske som manglar mat, medisinar og helsehjelp. Senterpartiet meiner me bør yte bistand der nauda er størst. Me føreslår i vårt alternative budsjett å auke bistandsbudsjettet med om lag 1,2 mrd. kr utover regjeringas opphavelege forslag, og me føreslår å auke støtta til naudhjelp og humanitær bistand med 500 mill. kr.

Senterpartiet vil nytte bistanden til å hjelpe folk med det dei treng mest. Regjeringa har varsla ei auka satsing på utdanning innan norsk bistand. Me støttar denne satsinga, ikkje minst for jenter, og me gler oss over Nobels fredspris og fokuset det set på borns oppvekst og utdanning. Samstundes innser me at det er vanskeleg å lære utan at dei grunnleggjande behova til ungane er dekte. Det mest grunnleggjande behovet av alle er behovet for vatn og mat.

Om lag eitt av tre menneske i Afrika sør for Sahara er

i dag definert som underernært. I dette området er matproduksjonen redusert dei siste åra, og det er i mange land lite rom for å ekspandere jordbruksarealet. FNs organisasjon for ernæring og landbruk, FAO, indikerer at Afrika dei seinaste åra har importert om lag ein fjerdepart av sitt matbehov. Med aukande folkesetnad vert den eksisterande matproduksjonen delt på stadig fleire. Samstundes vert jorda utarma. Det hastar med å starte ei utvikling der produktiviteten aukar, basert på ei berekraftig forvaltning av jorda.

Det er stor usikkerheit kring framtidens prisar på den internasjonale matmarknaden. Dersom det vert vanskelegare både å få tak i og betale for mat, vil nasjonal sjølvforsyning verte viktigare for kvart enkelt land. Om tilgangen på mat på den internasjonale matmarknaden vert redusert, er det desto viktigare å styrkje jordbruket og kvart enkelt lands evne til å produsere sin eigen mat.

Mellom anna Verdsbanken har synt til at den mest effektive måten å redusere fattigdom på, er å støtte småbønder i utviklingsland. Det er ingen andre næringar som kan måle seg med landbruket når det gjeld å skape sysselsetting og økonomiske ringverknader for dei aller fattigaste i verda. Noreg har høg kompetanse innan matproduksjon. Å styrkje landbrukets del av bistandsbudsjettet vil kunne gi viktig helsevinst samt økonomiske og sosiale tilskot til mottakarlanda.

Regjeringa føreslo å auke bistanden frå Noreg med om lag 870 mill. kr. Dette var om lag 420 mill. kr mindre vekst enn regjeringas forslag til vekst i overføringane i EØS-midlar. Senterpartiet vil hjelpe folk ut av naud, svolt og fattigdom. Det er fornuftig bruk av skattepengane til folk. Me meiner EØS-midlane i liten grad bidreg til dette. Mellom anna viste Europa-meldinga at mykje av Noregs utbetalingar i EØS-midlar går til støtte til kulturarv og miljøprosjekt, og ein set eit stort spørsmålsteikn ved om – og eventuelt i kor stor grad – det tener føremålet om utjamning i levekår. Riksrevisjonen skriv i sin rapport frå 2013 at det er usikkert i kor stor grad det kan dokumenterast at dei norske EØS-midlane bidreg til økonomisk og sosial utjamning. Det same spørsmålet stiller Senterpartiet.

Er det effektiv nedkjemping av fattigdom å løyve midlar til eit slovakisk gruvemuseum, eit polsk maritimt museum i Gdansk, oppussing av ei kyrkjeklokke i Budapest eller fornying av torget i Krakow? Senterpartiet meiner at Noregs betalingar til EØS-midlar ikkje står i høve til utviklinga i løyvingane til dei fattigaste blant oss. For perioden 2009–2014 fekk Polen over 50 gonger så mykje i EØS-midlar som t.d. Sierra Leone tok imot i norske bistandsmidlar mellom 2009 og 2013. I Sierra Leone lever store delar av innbyggjarane i absolutt fattigdom. Det same er ikkje tilfellet i Polen. Polen fekk meir EØS-midlar for 2009–2014 enn det 80 mottakarland til saman fekk i norsk bistand frå 2009 til 2013.

Sist veke bad eg om ei oversikt over alle prosjekta som Noreg bidreg til å finansiere gjennom EØS-midlane. Eg tok imot ei lang liste på meir enn 650 sider, så eg hadde nok lesestoff i helga. No som regjeringa er i forhandlingar om ein ny runde med utbetalingar av EØS-midlar, er det heilt naudsynt at det norske folk får innsyn i kor mykje Noreg

løyver i EØS-midlar, og kva desse midlane vert brukte til. Tilbakemeldingane eg har fått den siste tida, tyder på at det er svært mange i Noreg som verken er informert om storleiken på utbetalingane, eller om kva Noreg løyver EØS-midlane til.

Noreg må alltid evne å forsvare vår fridom som ein sjølvstendig nasjon. Det er ei heilt grunnleggjande oppgåve for ein kvar nasjon, og det er vårt ansvar som folkevalde å syte for dette. Det er grunn til å påpeike at den internasjonale situasjonen har utviklingstrekk som gir grunn til uro. 2014 har me opplevd omfattande, skarpe militære operasjonar i hjartet av Europa for fyrste gong etter 1945.

Det siste året har me sett fleire konflikter utspelle seg på ulike stader til same tid. Dette kan skje på nytt. NATO kan i framtida oppleve ein situasjon der fleire medlemsland vert sette under åtak på ulike vis til same tid. Då er det heilt naudsynt at Forsvaret har eit volum og ei evne til å vere utaldande nok til å forsvare Noreg over ein lengre periode. Samstundes vil eit solid forsvar verke avskrekkande. Tilstrekkelege investeringar i Forsvaret reduserer sjansen for at Noreg vert angripe.

Hovudoppgåva til Forsvaret er å forsvare norsk territorium. Dette er ei oppgåve som krev store ressursar og politisk prioritet. Noreg har eit landareal på storleik med Italia, men med ein tidel av folketalet, og me skal forsvare eit havområde som har nær same storleik som Middelhavet. Me har ein kyst som er rik på energiresursar og fisk. Ressursrike område er tradisjonelt meir utsette for konflikter, noko som krev ein medviten strategi for norsk forsvarspolitik.

Regjeringa har varsla at dei vil trappe opp Noregs militære nærvær i nordområda. Senterpartiet meiner det er viktig å ha eit solid nærvær i nord. Der er likevel grunn til å spørje om regjeringas retorikk står i stil med regjeringas løyvingar til Forsvaret. For å kunne styrkje Forsvaret i nord er det heilt naudsynt å styrkje Sjøforsvaret og Kystvakta.

I dag veit me at Sjøforsvaret opplever store utfordringar knytte til å ha nok mannskap og belastningar på mannskap. Norges Offisersforbund peikar på at Sjøforsvaret, og spesielt Marinen, har store utfordringar knytte til personale og drift. Under høyringa til forsvarsbudsjettet vart det også peikt på at dersom dagens vedtekne oppgåveportefølje og struktur skal kunne oppretthaldast, må løyvingane til Sjøforsvaret aukast. I opposisjon påpeikte Høgre og Framstegspartiet at Sjøforsvaret hadde ein vanskeleg ressursituasjon, som etter partias syn måtte adresserast straks, og som ville krevje omfattande tiltak på kort og lang sikt. Det er vanskeleg å sjå at Høgre og Framstegspartiet har fylgt opp dette i regjering.

Også Kystvakta står overfor ein utfordrande ressursituasjon. Forsvarsbudsjettet medfører ifylgje Norges Offisersforbund eit redusert aktivitetsnivå for Kystvakta, under det vedtekne ambisjonsnivået, og ei utnytting av fartøystrukturen som gir lågare effektivitet.

Senterpartiet meiner signal frå ulike aktørar i Forsvaret gir grunn til ei viss uro. Forsvarssjefen er bekymra for operativ evne, som me i proposisjonen kan lese er redusert for delar av Forsvaret. Me foreslår difor å auke løyvingane til Forsvaret. I Senterpartiets alternative budsjett styrkjer me Kystvakta med 17,5 mill. kr. Me aukar løyvingane til Sjø-

forsvaret med 25 mill. kr. Me løyver 50 mill. kr meir til Hæren og 30 mill. kr meir til Heimevernet.

For at unge skal lære trygg våpenbruk og for å sikre Heimevernet gode baner til skytetrening landet rundt gjer Det frivillige Skyttervesen ein stor innsats. Senterpartiet har difor i vårt alternative budsjett foreslått å auke deira løyving med 2,5 mill. kr. Me forventar også at regjeringa gir organisasjonen gode og føreseielege vilkår for vidare utvikling, ikkje minst i høve til tidlegare utsegn om denne flotte organisasjonen.

For Senterpartiet er det viktig at me gjennom ein samla innsats prioriterer nok ressursar til å sikre eit solid forsvar av landet vårt i ei uroleg tid. Senterpartiet viser gjennom sitt alternative budsjett den tydelegaste viljen til å prioritere det norske forsvaret og held slik stø kurs som eit solid forsvarsparti.

Ingerd Schou hadde her overtatt presidentplassen.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Elin Rodum Agdestein (H) [11:33:29]: Når det gjelder utenrikspolitikken og EØS-avtalen, så er det konsensus og bred oppslutning som rår her i Norge – heldigvis – og det er en styrke. Bare unntaksvis er det noen partier som har et avvikende syn, en slags utenforstrategi.

Senterpartiet vil kutte 2,5 mrd. kr i EØS-midlene i sitt alternative budsjett og sikkert bruke dem til mange gode formål. Imidlertid er jo disse midlene EØS-midler som kommer til utbetaling i 2015, og som er bundet opp gjennom avtaler som er framforhandlet av den rød-grønne regjeringen, der Senterpartiet var med. Mener Senterpartiet at Norge ikke skal stå ved sine forpliktelser i henhold til inngåtte avtaler med andre land? Mener Senterpartiet at dette er en realistisk budsjettering, eller er det i realiteten luftpenger, altså penger man ikke har?

Liv Signe Navarsete (Sp) [11:34:26]: Eg takkar for spørsmålet. Det er ingen tvil om at Noreg kan og bør vurdere korleis EØS-midlane vert brukte, og om det me betaler, står i stil med det ein ønskjer å oppnå. Det har regjeringa sjølv understreka, ein har sagt at norske støtteordningar burde konsentrerast der pengane gir størst nytte. Det bør vel òg gjelde EØS-midlane.

Vidare har regjeringa gått til det skritt å nekte å betale midlar til Ungarn fordi ein meiner midlane ikkje vert brukte på rett måte. Ikkje utbetaling av restmidlar for perioden 2009–2014 utgjer vel noko sånt som 1,2 mrd. kr til Ungarn. Det viser jo at Noreg faktisk kan gjere sjølvstendige vurderingar, og det er det Senterpartiet har gjort i sitt budsjett. Me har gjort ei vurdering av at av alle dei 650 sidene med prosjekt er det veldig mange prosjekt som ikkje står i stil med det som er føremålet med midlane, nemleg å oppnå reduksjon av fattigdom og utjamning i levekår.

Elin Rodum Agdestein (H) [11:35:33]: Flere av oss har også merket oss at representanten var opptatt av Norges sikkerhet og forsvarsevne i innlegget sitt. Samtidig, når det

gjelder de internasjonale militære operasjonene mot ISIL, så har ikke Senterpartiet gitt støtte til dem. Mener Senterpartiet at det heller ikke er så viktig å stå sammen med våre allierte i kampen mot ekstrem og brutal terror, som ISIL står for, i en situasjon der det er en trussel mot Norge?

Liv Signe Navarsete (Sp) [11:36:07]: Senterpartiet står fullt og heilt saman med resten av Stortinget for ein politikk der me skal kjempe mot terrorisme og terroristar. Men me har erfaringar frå tidlegare operasjonar som ikkje er spesielt gode. Me har i etterkant sett at ein ikkje hadde nok langsiktige vurderingar og ein god nok exit-strategi for det ein gjorde når ein gjekk inn. Ein kan vel òg seie at for nokre av dei operasjonane så har vel situasjonen etter at ein har vore med på dei, ikkje vorte betre, men kanskje verre, at dei kreftene ein då fekk teke ut, vart erstatta med krefter som var endå verre. Me hadde knapt moglegheit til å førestille oss kva som kom i staden, etter at me saman med våre allierte har vore inne i ulike operasjonar. Det er det som gjer at Senterpartiet meiner at me no burde ta oss tid til å vere sikre på at me har ein langsiktig strategi for korleis me verkeleg skal oppnå det me ønskjer.

Christian Tybring-Gjedde (FrP) [11:37:25]: Jeg skal stille spørsmål om det samme som representanten Hansen spurte min kollega Kristian Norheim om. På side 22 i innstillingen står det:

«Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, vil understreke Norges interesse av en internasjonal rettsorden der forholdet mellom stater reguleres gjennom en stadig tettere vev av forpliktelser, normer og konvensjoner. Internasjonale organisasjoner spiller en viktig og nødvendig rolle i arbeidet for å sikre en slik utvikling.»

Det betyr at Stortinget med dette gir sin tilslutning til en statlig rettsliggjøring av politikken. Det vil si at makt og myndighet tas ut av de nasjonale parlamenter og overføres til ulike internasjonale organisasjoner som FN, EU og eventuelt andre, og som ikke er folkevalgte organer. Det er underlig for meg at Senterpartiet støtter opp under denne utviklingen, og jeg finner det svært inkonsekvent. Hva mener representanten om dette?

Liv Signe Navarsete (Sp) [11:38:23]: Til liks med Framstegspartiet – og i minst like stor grad, vil eg tru – har Senterpartiet ein sunn skepsis til kva Noreg skal vere med på og ikkje av internasjonal aktivitet, konvensjonar og avtalar. Me er sterkt imot sterkare integrering i EU, men me er veldig for at Noreg skal vere ein sterk og aktiv medspelar i FN, som me meiner burde styrkjast utover det FN er i dag. Me er slik sett skuffa over at regjeringa ikkje har eit sterkare fokus på FN og vil styrkje deira organisasjonar på ulikt hald, slik at dei vil vere enda betre i stand til å gå inn raskt og effektivt der det trengst.

Rasmus Hansson (MDG) [11:39:14]: Miljøpartiet De Grønne er enig med Senterpartiet om betydningen av at man satser på både jenter og – ikke minst – matproduksjon i bistanden. En hovedtrussel mot framtidig matpro-

duksjon i fattige land er jo klimaendringene, hvilket er en hovedgrunn til at FNs klimafond, med norsk engasjement, er opprettet for å bidra til at utviklingsland kan bli bedre rustet til å stå imot klimaendringene. Det er også grunnen til at de rike landene forpliktet seg til å stille 600 mrd. kr til det fondet da de var i København i 2009. Norge har gitt 400 mill. kr. Miljøpartiet De Grønne har foreslått en bistandsprosent tilsvarende 33 mrd. kr. Det er allerede nå betydelig misnøye i Lima over det lave bidraget fra rike land og vi formoder særlig med Norges bidrag, til tross for at Norges regjering selv er svært fornøyd. Hvordan vil Senterpartiet arbeide for å øke norsk klimabistand til FNs klimafond og andre aktører?

Liv Signe Navarsete (Sp) [11:40:33]: Eg er heilt samd med representanten frå Miljøpartiet Dei Grønne når det gjeld føremålet. Og dersom me skal greie å dekkje den globale etterspørselen etter både vatn – som kanskje vert vel så kritisk som mat, men det heng jo saman – og mat, så er klimautfordringane den største trusselen mot det. Senterpartiet jobbar gjerne saman med Miljøpartiet Dei Grønne for å løfte både landbruket og matproduksjonen, men òg for at Noreg skal vere ein endå større bidragsytar for å sikre grunnføresetnaden til dette, noko som m.a. Klimafondet og andre element er viktige bidragsytarar til.

Presidenten: Replikskordskiftet er omme.

Trine Skei Grande (V) [11:41:40]: Vi er i en internasjonal politisk situasjon der verden rundt oss er i store endringer. Norges forhold til Russland og Russlands forhold til egne borgere er ikke i en positiv utvikling. Vi ser en tragedie utspinne seg i Syria, i Irak har våre alliertes deltakelse ført til at de fikk et styre som var så pass ubalansert at det ga rom for ISILs framvekst, vi ser hva som skjer på Gaza og andre steder i Midtøsten, og vi står foran enorme flyktningkatastrofer rundt omkring i verden.

Da er det egentlig litt fint at de store duellene i replikkvekslinga her går om budsjettpost etter budsjettpost under Utenriksdepartementet og Det frivillige Skyttervesen. Jeg er veldig for Det frivillige Skyttervesen – hele Venstres eksistens begynner med starten på Det frivillige Skyttervesen – og jeg mener det er en styrke at den utenrikspolitiske debatten i Norge ikke har så steile fronter som utfordringene rundt oss kunne framprovosert. Det er stor enighet om store deler av det vi gjør, og det at vi har en mindretallsregjering, betyr at vi også har en regjering som har orientert Stortinget ofte og godt. Man har ikke vært i nærheten av å gå til krig på grunn av sms-meldinger. Jeg vil gjerne gi skryt til regjeringa for at vi nå har den åpne tonen, og for at vi blir informert så godt som vi blir, i Stortinget. Det tror jeg er med på å prege denne debattens grunntone.

Når det gjelder budsjettet, er Venstre veldig glad for at vi også i år har 1 pst. inne, men også for at vi fikk til en stor satsing på Det grønne klimafondet. Vi er veldig positive til at regjeringa har varslet en økning i årene framover. Jeg tror det er en av de viktige satsingene for at det skal kunne være en mulighet for at de internasjonale klimaforhandlingene blir positive.

Jeg er veldig glad for at vi nå har en regjering som satser på jenter og utdanning. Det å myndiggjøre jenter og satse på utdanning for å endre samfunnet mener jeg er en grunnleggende riktig tankegang. Sånn sett er jeg veldig enig med representanten Ropstad i at den fredsprisen som blir utdelt i morgen, står i et veldig godt lys i forhold til regjeringas satsing. Det å satse på jenter og utdanning som en viktig del av hele utviklingspolitikken tror jeg er et riktig spor å følge, for det handler om myndiggjøring av veldig mange av dem som skal bære endringene i sine egne land.

Så støtter vi det forslaget til landkonsentrasjon som statsråden har gått for. Det var ikke så radikalt som mange fryktet. Det er ikke ofte jeg liker ordet «konservativ», men når man skal gjøre endringer med så store tankskip som det utenriksministeren sitter og styrer, er det lurt å ta det gradvis og i takt med dem som faktisk bidrar inn i det. Jeg er veldig glad for det unntaket vi fikk i budsjettforhandlingene, for det tror jeg er med på å holde bredden og støtten knyttet til en sånn landkonsentrasjon. Det er viktig at vi over tid sikrer at vi har både fokus og kvalitet på den jobben vi gjør, og da er det å foreta slike endringer lurt, men det er viktig å ikke gjøre det for raskt, og det er viktig å ha med seg hele det frivillige Norge i en slik endring.

Jeg skal innrømme at det var to kutt som jeg ble ordentlig irritert over, og jeg er skikkelig irritert på oss sjøl for at vi ikke klarte å rette opp ett av dem. Støtten til frivillige organisasjoner gjennom RORG og infostøtten er en ganske viktig basis for Norge som en så pass stor bistandsnasjon. Det er en viktig basis for det folkelige engasjementet knyttet til utenrikspolitikken i en liten nasjon som Norge. Det er veldig viktig for å sørge for at også politikere får objektiv informasjon fra ulike hold, noe som gjør at vi har et helt annet bilde når vi reiser ut i verden, enn det vi ville hatt hvis vi bare skulle forholde oss til offisielle kanaler. Folk-til-folk-samarbeidet og infostøttens viktige rolle for det hele er jeg sterkt forundret over at regjeringa ikke har skjønt viktigheten av, men jeg er veldig glad for at de gikk med på at vi fikk det tilbake.

Så er jeg oppriktig lei meg for at vi ikke fikk på plass kulturstøtten. Det skal jeg innrømme at vi ikke klarte. Jeg håper at vi skal komme tilbake til det, for at Norge skal kunne bidra med sine kunstnere ute i verden, og for at Norge også skal ha en strategi for det. Norsk kultur og norske kunstnere er så pass mye verdt at vi må være villige til å vise dem fram for omverdenen. Jeg synes det er et forunderlig kutt å gjøre i et budsjett med så mye penger. Jeg håper at vi kan komme tilbake til det, og jeg håper at vi kan få det opp igjen, for det synes jeg faktisk norske kunstnere og norsk kultur er verdt.

Så to kommentarer til forsvarsbudsjettet. For det første er nok Venstre bekymret for en utvikling der forholdet mellom investering og drift blir stadig skeivere. Vi ser nå behovet for store investeringer, men vi er veldig bekymret for om driftsbudsjettet henger sammen med investeringsbudsjettet vi nå står foran. Vi er redd for at om vi ikke klarer det, blir det en krevende prosess framover.

Den andre kommentaren jeg har lyst til å knytte til forsvarsbudsjettet, gjelder de merknadene vi har til HV016. Den trusselen som Norge står overfor, er ganske

mye mer sammensatt enn den var da jeg vokste opp på 1980-tallet og fienden var én og krigen var atomkrig. Terrortrusselen gir helt andre utfordringer for forsvaret vårt og for politiet vårt. Det å ha kapasiteter også av den typen som HV016 var, før den forrige regjeringa la den ned, mener jeg er viktig for Forsvaret, og det er et viktig forsvar med tanke på de terrorutfordringene vi står overfor.

Det ligger to forslag her fra De Grønne. Jeg er egentlig litt lei meg for at de kommer som løse forslag i en sånn behandling, for det er ganske store og krevende tema som blir tatt opp i to enkle forslag med noen korte linjer. Vi i Venstre kommer nok til å komme tilbake til det. Jeg mener nok heller ikke at det å legge ned all kulldrift nødvendigvis er løsningen hvis vi klarer å finne gode løsninger for å rense det på Svalbard, som vi var kommet langt teknologisk for å gjøre. Men vi må helt klart legge en ny næringsstrategi for Svalbard hvis man ikke har tenkt å subsidiere kulldriften der, ellers vil nok markedskreftene fikse det, som Rasmus Hansson foreslår i det første forslaget. Det vil vi i Venstre komme tilbake til med et initiativ her i Stortinget.

Så har jeg bare lyst til å ta noen tall til slutt, for det var mye bortsnakking om kvoteflyktninger. Vi kan bli målt på det vi klarer når vi må samarbeide med andre på dette feltet, på både borgerlig og sosialistisk side, så derfor har jeg bare lyst til å ta tallene. I 2012 mottok de rød-grønne 1 200 kvoteflyktninger. I 2013 mottok de 1 120 kvoteflyktninger. I 2014 var det første budsjettet Venstre var med på å lage, da mottok vi 1 620 kvoteflyktninger, i det andre mottar vi 2 120. Men det er bare én ting å si om det: Det er for lite.

Presidenten: Det åpnes for replikkordskifte.

Anniken Huitfeldt (A) [11:50:12]: Det er helt åpenbart at Venstre gjennom forhandlingene har gjort dette budsjettet bedre, spesielt det som handler om konsentrasjon. Det at arbeidet som er lagt ned av de frivillige organisasjonene gjennom mange år, nå kan videreføres, mener jeg er viktig.

Jeg vil spørre om et område som representanten selv er inne på, nemlig kultur. Jeg vet at det står Trine Skei Grandes hjerte nær. Det er flere som har vært i kontakt med representanter på Stortinget etter at budsjettet ble vedtatt. Jeg har mange kontakter i kulturlivet som sier at Høyre forsto situasjonen, at de etter budsjettforhandlingene ikke var fremmede for å øke norgesfremme-posten, og at Høyre da ville ta opp dette med Venstre og Kristelig Folkeparti i komiteen.

Stemmer det at Høyre har tatt opp dette etter at budsjettforhandlingene var ferdige? Er det i tilfelle da Venstre som har avvist det, eller hvordan henger dette sammen?

Trine Skei Grande (V) [11:51:06]: Det er slitsomt å være parlamentarisk leder i et parti som sitter og forhandler med regjeringa, men jeg har ikke kontroll på alt, hvem som har snakket med hvem, når og i hvilke komiteer.

Det vi hadde håpet, var at vi skulle klare det i komiteen, det klarte vi ikke. Vi ble enige om en merknad, det betyr at vi må komme tilbake til dette, for jeg er oppriktig lei meg for at vi ikke klarte det.

Bård Vegar Solhjell (SV) [11:51:31]: Til «representanten for Det frivillige Skyttervesen», eller Venstre, som eg ofte kallar dei i daglegtale, vil eg òg seie at dei saman med Kristeleg Folkeparti fekk til mykje bra i budsjettforhandlingane. Det store bildet i utviklingspolitikken viser at det er ganske brei einigheit – både på nivå og når det gjeld innhald – mellom sentrum/venstre og Høgre/Framstegspartiet, som står ein litt annan stad, men veit kvar fleirtalet i Stortinget ligg.

Men på eitt punkt vart eg litt skuffa, og kanskje litt overraska, over at representanten Skei Grande er så nøgd. Ein kutta jo kvotekjøp med 300 mill. kr, altså kvoter som ville gått til klimaprojekt i sør, og så auka ein med 200 mill. kr til Det grønne klimafondet. I sum var det ei svakare prioritering av støtte til klima i sør. I tillegg seier representanten at ho er fornøgd med at regjeringa no har varsla at dette nivået skal haldast i fire år. Eg trur det er veldig langt unna det løftet som trengst frå Noregs side. Er representanten Skei Grande verkeleg fornøgd med det?

Trine Skei Grande (V) [11:52:35]: Det kan godt hende at vi må legge på Det grønne klimafondet, men når det gjelder kvotekjøp, har det stått så mye penger igjen på bok hvert eneste år at det var en av de postene vi mente det gikk an å ta av – fordi det sto så mye penger igjen.

Bård Vegar Solhjell (SV) [11:52:55]: Eg er òg einig i å kutte kvotekjøp, men det vi gjer i vårt alternative budsjett, er at vi aukar kraftig i den samla summen frå Noregs side i satsing på klimatiltak i sør. Kva er grunnen til det? Det er at det ikkje er tenkjeleg å få til ein avtale i Paris i 2015 utan at vestlege land med stort ansvar og store ressursar bidreg tungt økonomisk. To nye rapportar, frå Kirkens Nødhjelp i sommar og frå nokre av Noregs fremste klimaekspertar, som vart lagde fram for SV nyleg, peika på at nesten same korleis ein rekna, ville eit massivt økonomisk løft frå Noreg og enkelte andre land vere nødvendig. Og ein ting vi verkeleg kunne gjere for å få fart på forhandlingane, var å varsle ein opptrappingsplan som er på eit heilt anna nivå enn det som er no.

Så har vi varsla at no skal vi liggje der vi ligg, på eit ganske lågt nivå, med tanke på det landet vi er. Eg skulle gjerne høyrte om Trine Skei Grande og Venstre er nokolunde fornøgd med det og synest det er eit godt utfall.

Trine Skei Grande (V) [11:53:57]: Nei, jeg tror at vi må plusse på alt dette for å klare å få til en enighet, og jeg tror helt sikkert at hvis vi i SV og Venstre hadde satt oss ned for å skulle bli enige om den posten, hadde vi nok blitt enige om det også, sjøl om vi kanskje ikke hadde blitt enige om alle andre poster i et budsjett like effektivt. Den økningen som vi klarte, var vi fornøyd med, men vi skulle gjerne hatt inn mer. Jeg tror at det kommer til å presse seg fram gode løsninger her. Entusiasmen til utenriksministeren over salget og de pengene vi hadde fått inn, tolker jeg som at dette var en påplussing utenriksministeren var fornøyd med, og som han syntes det var hyggelig å forsvare overfor omverdenen, så kanskje han vil synes det er hyggelig å forsvare enda større påplussinger også.

Liv Signe Navarsete (Sp) [11:54:56]: Venstre har i sitt program ei ganske offensiv formulering om Heimevernet. Ein skriv at hovudutfordringa for Heimevernet er mangel på tilstrekkeleg trening – noko me kan vere samde i – og Venstre vil auke treningsintensiteten i Heimevernet.

Då vert spørsmålet: Kvifor vil Venstre kutte 6 mill. kr i løyvingar til Heimevernet i sitt alternative budsjett dersom intensjonen er at ein vil auke treningsintensiteten, noko som kostar pengar?

Trine Skei Grande (V) [11:55:35]: Ut fra mitt minne – uten at jeg har tallene foran meg – kutter vi i Heimevernsungdommen. Det er en ungdomsorganisasjon som vi mener det ikke er så viktig å gi offentlig støtte til. Det er ikke en aktivitet som vi syns det er veldig viktig at staten går inn og sponser. Vi er veldig for Heimevernet, men det at vi skal ha ungdommer i den type aktivitet, syns vi kanskje ikke er like viktig at staten bidrar til.

Presidenten: Replikskordskiftet er omme.

Bård Vegar Solhjell (SV) [11:56:30]: Kva slags år var 2014, og kva slags år vert 2015? Viss eg skulle peike på tre ting, så er det i alle fall for det første at 2014 var det året etter den andre verdskrigen då vi hadde flest flyktningar og etterfordrivne i verda. Eg vil tru at det er fleire enn i levetida til nokon i salen her. Det fortset det nok dessverre å vere i 2015.

For det andre vert 2015 det året vi forhåpentlegvis skal inngå to veldig viktige globale einigheiter: ein ny klimavtale i Paris og nye «Sustainable Development Goals», mål for utvikling som skal erstatte dei såkalla MDG-ane, «Millennium Development Goals», som vi har hatt.

For det tredje vart 2014 året som på nytt endra forholdet mellom Russland og den vestlege delen av Europa, og ein kan frykte at 2015 kan verte året med ein ny kald krig, eller det kan verte det året vi omsider finn ut at vi må finne sikkerheita vår saman i Europa.

På nrk.no i går kveld kunne ein lese at «FN er pengelens – ber om rekordstort milliardbeløp». Sjølv om det kanskje var ei lett overdriving, så er det absolutt ei sanning i at behovet for bidrag til humanitær hjelp i åra som kjem, kjem til å vere enormt høgt. Det kjem til å vere store appellar frå FN der det er enormt vanskeleg å fylle dei opp, den største knytt til Syria, men òg til ei rekkje andre land, f.eks. Den sentralafrikanske republikken, eit land mange i den vestlege verda ikkje veit kvar finst på kartet, men med enorme humanitære behov.

FN manglar pengane. På dette feltet veit vi at pengane kjem fram. Systema finst. Det er rett og slett berre å setje dei ut i livet, så reddar ein liv. I debatten om å ta imot flyktningar, som òg vil vere eit viktig område der Noreg kunne bidra meir, peikar mange på at nærømråda må vere meir effektive. Men i Syria er nærømråda i ferd med å verte fulle. Det er tre millionar flyktningar rundt. Eg merkar meg no at ei rekkje norske organisasjonar har retta ein appell til Noreg og andre om å ta leiinga og ta imot nokre fleire av dei flyktningane som aller mest treng hjelp, og som vert hjelpte for dårleg i nærømråda. Det er på bakgrunn av dette

at SV har foreslått at vi skal gje ein ekstraordinær milliard til humanitær hjelp i det året i nyare historie då det er mest behov for det i verda. Det ville teke seg pent ut og vore eit enormt viktig bidrag frå Noreg si side.

Så saknar eg òg at regjeringa tek leiinga på viktige område der vi i løpet av det neste året skal avgjere korleis vi utviklar verda saman. Dei skal ha honnør for satsinga på utdanning, men vi er ikkje i nærleiken av den satsinga på klima som kan bringe Lima, og seinare Paris, framover.

Eg har sett kva å ta leiinga betyr for klimaområdet. Då vi i si tid lanserte regnskogløftet, som hadde brei støtte i Stortinget, var det eit løfte om 3 mrd. kr i året innan kort tid og ein heilt ny internasjonal dagsorden – eit tema vart løfta. Det som no er lovd til Det grønne klimafondet, er ikkje i nærleiken av det. Eg saknar at Noreg igjen forsøker å dra med seg andre rike land gjennom eit massivt økonomisk løft. Det kjem til å vere ein av dei tinga som kan endre dynamikken fram mot Paris 2015.

Når det gjeld dei nye utviklings- og berekraftmåla, er det veldig bra at vi tek ansvar for utdanning, men Noreg kunne òg bringe inn breiare og større perspektiv. Regjeringa har valt å tone ned fordeling, som var ei av den førre regjeringa sine hovudsatsingar inn mot dei nye måla. Intern fordeling i fattige land er ein enormt viktig faktor for å forstå kvifor fattigdomen mange stader er så stor, og det er viktig å gjere noko med han. Likestilling må tonast mykje kraftigare opp frå Noreg si side. Det er svært få land som kjem til å ta opp kontroversielle kvinnespørsmål og likestilling og ta leiinga for at det skal verte viktig i dei nye utviklingsmåla i endå større grad enn det var i dei førre.

Til slutt: Det er nødvendig å fordøme Russland for brot på folkeretten i Ukraina, og det er grunn til å frykte at Russland no innleier ein naboskapspolitikk der dei sørgjer for å destabilisere land rundt seg, som Georgia, Moldova og Ukraina, for å fremje interessene sine. Men det er òg nødvendig å finne sikkerheita vår saman, ha dialog med Russland og forstå korleis vi kan sørgje for at vi ikkje etablerer ein ny kald krig, men derimot ein sikkerheitsorden som gjer det mogleg å halde Europa saman og unngå ein farlegare situasjon framover.

Presidenten: Det åpnes for replikkordskifte.

Regina Alexandrova (H) [12:02:02]: I sitt alternative budsjett legger SV opp til en svekkelse av forsvarsbudsjettet med om lag 1 mrd. kr – dette i en situasjon der Europas og Norges sikkerhetspolitiske situasjon er endret, og der flere allierte har kuttet i sine forsvarsbudsjetter. Samtidig varsler USA at Europa må ta en større del av ansvaret for egen sikkerhet. Forsvarssjefen har signalisert utfordringer for forsvaret framover.

Mener SV med denne sikkerhetspolitiske endringen at det er forsvarlig med et så dramatisk kutt, og med dette bidra til å svekke Norges operative evne?

Bård Vegar Solhjell (SV) [12:02:46]: Det er forsvarleg, men det er òg heilt riktig. Vi kuttar JSM-programmet. Det er eit program der vi ikkje har klart å gjere det vi uttrykkjeleg sa som føresetnad frå Stortinget, nemleg å brin-

ge inn fleire nasjonale partnerar. Då er det heller ikkje riktig å fortsetje med det, og det er viktig at vedtak vert følgde opp.

Vi kuttar òg i Afghanistan-deltakinga. Vi meiner det er feil prioritering – etter 13 år – å fortsetje med eit betydeleg bidrag der. Vi bør heller delta internasjonalt andre stader og styrkje nordområdesatsinga.

Så meiner vi at Forsvaret har rom for ei ekstra effektivisering utover det regjeringa sjølv la inn, og som det er brei einigheit om her i salen. Det gjer vi bl.a. for å kunne finansiere humanitær hjelp globalt i det året i nyare tid då det er fleire flyktningar og menneske enn nokon gong som treng den humanitære hjelpa.

Regina Alexandrova (H) [12:03:51]: Jeg registrerer at SV kutter på alle områder i budsjettet utenom FN-ledete operasjoner, altså i forsvarsbudsjettet.

Men jeg skal komme til et annet spørsmål: SV gikk imot den internasjonale operasjonen mot ISIL og det norske bidraget til Operation Resolute Support Mission i Afghanistan da vi debatterte dette i Stortinget den 15. november. SV-leder Audun Lysbakken sa at Norge må bruke sine krefter der Norge kan gjøre en forskjell. I det alternative budsjettet vil SV fjerne all Afghanistan-innsats i forsvarsbudsjettet.

I åtte år, mens SV satt i regjering, bidro Norge med tusentalls soldater til ISAF-operasjoner i Afghanistan. Hvorfor går SV mot det neste oppdraget, Operation Resolute Support Mission i Afghanistan, som skal bidra til trening og rådgiving av afghanske sikkerhetsstyrker i en kritisk overgangsfase som landet er inne i nå?

Bård Vegar Solhjell (SV) [12:04:49]: Eg tøtsja jo inn på det.

For det første: Vi trur Noreg heller burde prioritere å vere ein endå tyngre sivil og humanitær bidragsytar òg i Afghanistan.

For det andre: Det er eit svært langvarig militært bidrag, og vi trur at det ville vere ei riktig prioritering av Noreg no å søkje å bidra i nokre FN-operasjonar f.eks. i Afrika. Då komiteen var i FN, som representanten òg var med på, vart det lagt fram for oss kor lita deltakinga frå vestlege land og NATO-land var i dei FN-leidde operasjonane f.eks. i Afrika, og kor viktig det kunne vere. Vi trur ei omprioritering no av det norske bidraget etter svært mange år med tung Afghanistan-deltaking vil vere riktig.

Kristian Norheim (FrP) [12:05:48]: SV stiller seg som eneste parti utenfor en komitémerknad som også kritiserer Hamas. En samlet komité, med unntak av SV, viser til den realitet at Hamas og andre militante grupper har bygget opp omfattende militær kapasitet i Gaza med langtreckende raketter og infiltrasjonstunneler. Spørsmålet mitt til representanten Solhjell er hvorfor SV bryter ut av denne konsensusen om å påpeke denne realiteten med raketter og infiltrasjonstunneler. Spørsmålet er om SV er uenig i at disse tunnelene og disse rakettopp-skytingsrampene har eksistert, eller om dette ikke er et problem.

Bård Vegar Solhjell (SV) [12:06:41]: Det er absolutt inga ueinigheit om fakta. Dersom innhaldet i merknaden hadde vore å kritisere Hamas og andre ekstreme grupper på Gaza som skyt rakettar, som gøymer seg på sivile stader, osv., ville det ikkje vore eit problem. Men merknaden er ei framstilling av årsaksforholda rundt utbrotet av Gaza-krigen som plasserer hovudansvaret på nokre grupper på Gaza-stripa. Det er ei veldig unyansert framstilling. Med i det biletet må ein òg ha det som ligg bak, nemleg Israels okkupasjon, langvarige folkerettsbrot og blokaden på Gaza, som er ei utpining og rett og slett har gjort Gaza til eit stort utandørs fengsel. Så må ein òg ha med det at Israel valde ein uproporsjonalt stor maktbruk – valde å gå til ein regelrett krig, noko som ikkje står i forhold til den trusselen dei var utsette for. Det er det ein annan merknad om her, som ikkje Framstegspartiet er ein del av.

Dette var rett og slett ei unyansert framstilling av årsaksforholda, som eg var overraska over at mange andre ville vere med på.

Presidenten: Replikskordskiftet er omme.

Rasmus Hansson (MDG) [12:08:09]: Når det kommer til stykket, er det mest grunnleggende båndet mellom folk at vi deler den samme planeten, puster inn den samme luften, ønsker det beste for våre barn – og vi er alle mennesker. John F. Kennedys ord om fred til studenter i Washington for drøye 50 år siden er om mulig enda mer treffsikre i dag. Mer enn noen gang skjønner vi at vi er gjensidig avhengige for å få en god framtid.

Denne erkjennelsen er fundamentet i Miljøpartiet De Grønnes utenrikspolitikk. Hensynet til det globale fellesskapet og til framtida må være styrende for hvordan vi definerer våre nasjonale interesser.

Våre nærområder er nå tungt preget av økonomisk krise. I Sør-Europa er opptil halvparten av de under 30 år uten arbeid. For oss i Norge er det nesten umulig å forestille seg, men i våre naboland mister altså en hel generasjon framtidshåpet.

Dagens økonomiske system skaper velstand, men det skaper også store problemer for jordas klima og framtid, og det skaper store menneskelige tragedier. De Grønne etterlyser en mer udogmatisk debatt om framtidens internasjonale økonomiske system, hvor livskvalitet for alle på jorda og bærekraft, ikke ensidig vekst, er det viktigste målet for utviklingen.

Vi står midt oppe i den største flyktningkatastrofen i moderne tid. Forrige uke fikk 1,7 millioner syriske flyktninger en SMS fra Verdens matvareprogram om at matvarerasjonen deres ble kuttet på grunn av pengemangel. Norge må i større grad ta inn over seg at de enorme humanitære tragediene i Syria, Irak, Sør-Sudan, Den Sentralafrikanske Republikk og andre steder angår oss direkte.

Selvsagt må vi gjøre mer for å hjelpe. Vi må ta imot flere flyktninger, og de åpne armene som vårt naboland Sverige møter dem med, bør være en inspirasjon. De Grønne mener at vi i første omgang bør ta imot minst 5 000 kvoteflyktninger fra Syria, og samtidig bør vi gjøre det vi kan for å hjelpe flyktninger i nabolandene. Miljøpartiet De

Grønne støtter derfor forslaget fra den interessante alliansen av Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet om å gå igjennom hvordan Norge kan bidra bedre til huslyløsninger i nærområdene.

Vårt forhold til Russland er igjen under press. Først og fremst har vi dype og mange felles interesser med vårt nabofolk i øst på svært mange områder. Men situasjonen kaller også på nytenking. Jeg vil i dag, som representanten Skei Grande allerede har vært så elskverdig å trekke fram, nevne ett eksempel, nemlig utviklingen av Svalbards framtid.

Mens den norske statens selskap driver utvikling av kull på Svalbard, bruker regjeringen mye tid og krefter på å fortelle EU og resten av verden at de skal slutte med kull og kjøpe norsk gass isteden. Samtidig brukes forholdet til Russland fortsatt som argument for norsk kulldrift på Svalbard. Det er på tide å gjøre noe med en så fossil utenrikspolitisk tenkning, som bidrar til å opprettholde en fossil og klimafiendtlig virksomhet. Grensen ble virkelig overskredet da det regjeringsoppnevnte Skancke-utvalget i forrige uke brukte norsk kullvirksomhet på Svalbard som argument mot å trekke Statens pensjonsfond utland ut av kull.

Vi må komme oss ut av denne bakevja. Tida er overmoden for å avslutte den norske kulldriften på Svalbard, som nå også går med tap, og til å gjøre Svalbard-samfunnet til verdens mest bærekraftige polarsamfunn. Derfor legger vi i dag fram to forslag:

Vi vil be regjeringen starte planleggingen av å videreutvikle Svalbard-samfunnet med vekt på bærekraft, miljøforskning, en fornybar energibase og nye næringsveier. Og vi vil be regjeringen sørge for at kullgruvedriften på Svalbard avvikles når de nåværende gruvene er drevet ut. Svalbard har mange andre, gode bein å stå på. Øygruppa har en lys framtid uten kull. Denne saken er en test på vår vilje og evne til å tenke nytt både om klima og næringsliv i nord og om naboskapet til Russland i Arktis, hvor en framtidsrettet politikk overtar for kullgruver som symbol på norsk suverenitet. Jeg tar med dette opp Miljøpartiet De Grønnes to forslag.

Presidenten: Representanten Rasmus Hansson har tatt opp de forslagene han refererte.

Det blir replikkordskifte.

Bård Vegar Solhjell (SV) [12:13:16]: Eg fekk nok ikkje den første replikken fordi eg er den som er mest i opposisjon til heile innlegget til representanten Hansson.

Det eg har lyst å spørje om, er: Eg har merka meg Miljøpartiet Dei Grøne sitt forslag om klimafinansiering. SV har eit anna forslag om klimafinansiering. Vi høyrde representanten Skei Grande seie at ho trur det er behov for meir i åra som kjem. Eg er relativt sikker på at det raskt kjem til å vere brei einigheit om at Noreg og andre land må bidra med veldig mykje meir, og at det kan vere behov for å sjå planar for det for land i sør, for å få ein avtale – først i Lima og seinare i Paris.

Kunne representanten Hansson sjå det som ein god idé om dei partia i Stortinget som ønskjer ein forpliktande plan

for klimafinansiering, sette seg ned og diskuterte seg fram til ei einigheit om det?

Rasmus Hansson (MDG) [12:14:15]: Miljøpartiet De Grønne har foreslått en forpliktende plan for langsiktig klimafinansiering, tilsvarende 1 pst. av brutto nasjonalinntekt, ca. 33 mrd. kr, som vi mener kan hentes fra Statens pensjonsfond utland, og som bør brukes til FNs klimafond, som ifølge løftene skal ha 600 mrd. kr, og som får 400 mill. kr av Norge. Men det forslaget er selvfølgelig fremmet for å sette i gang en debatt. Vi setter stor pris på at mange partier, på forskjellige måter, i hvert fall har signalisert forståelse for tenkningen. Jeg kan bekrefte overfor representanten Solhjell at vi selvsagt gjerne setter oss ned med SV og flest mulig andre partier for å få til en langsiktig, vel å merke storskala, forpliktende finansieringsplan for norsk internasjonal klimainnsats.

Trine Skei Grande (V) [12:15:30]: Jeg har et veldig oppriktig spørsmål til representanten Hansson. På Svalbard har man kommet ganske langt i å finne måter å rense kull på. Dette er en teknologi som man egentlig burde bygge nye kraftverk på bakgrunn av. Det er ikke så mange andre kilder til energi på Svalbard. Nå bygges det massivt ut med solceller på alt nytt som bygges. Det er veldig effektivt hvis det er mye lys og lave temperaturer om sommeren, som gjør at solcellepanelene er veldig effektive, men de er kanskje ikke like effektive i mørketida.

Spørsmålet mitt til representanten Hansson er: Er Hansson imot at vi utvinner kull også hvis vi skal bruke det sjøl og renser det?

Rasmus Hansson (MDG) [12:16:22]: Takk til representanten Skei Grande for en anledning til å presisere følgende: I Svea-området produserer Norge flere millioner tonn kull i året som utelukkende går til eksport. Det er den gruvevirksomheten på Svalbard som må legges ned, fordi den rimer ekstremt dårlig med all norsk klima- og energipolitikk.

I Longyearbyen produseres det litt kull, bittelite grann sammenlignet med den store eksportproduksjonen i Svea, som bl.a. går til å drive kraftverket. Den kullproduksjonen er ikke noe problem. Den kullproduksjonen kan kombineres med sol, vind – det blåser stadig mer på Svalbard på grunn av klimaendringene – og kanskje andre typer energibærere. Kanskje kull kan være grunnlast, mens fornybar energi produserer det meste av energien, og kanskje kan kullkraftverket renses. Men det må ikke komme i veien for å stanse det som er det store problemet, nemlig den store kulleksporten fra Svea.

Presidenten: Replikskordskiftet er omme.

Utenriksminister Børge Brende [12:18:11]: Hovedlinjene i norsk utenrikspolitikk ligger fast, men verden ligger ikke fast. Verden ser annerledes ut i dag enn den gjorde for et år siden, som flere representanter har vært inne på.

Dramatiske hendelser i våre østlige og sørlige nærom-

råder forsterker en utvikling hvor stadig mer av utenrikspolitikken blir innenrikspolitikk. Våre verdier og interesser er de samme. De ligger fast. De er universelle og ikke vestlige.

For en mindretallsregjering i en geopolitisk brytningstid er det svært viktig å finne samlende og gode løsninger i Stortinget. Det er bra for landet. Jeg vil benytte anledningen til å takke komiteens medlemmer, og ikke minst komiteens leder, for det jeg har opplevd som et veldig godt samarbeid i en krevende tid.

I en tid hvor grunnprinsipper i vår verdensorden utfordres, er det avgjørende at vi hegner om det som har brakt oss fremgang, velstand og sikkerhet. Derfor holder vi fast ved våre venner og allierte og forsetter å engasjere nye aktører. Vi setter vår frihet og sikkerhet høyt, og vårt ståsted er FN, NATO og Europa. Vi står for demokrati, menneskerettigheter og forpliktende rettsregler. Vi tror på samarbeid og fri handel.

Russlands brudd på folkeretten og destabiliseringen av Ukraina sprer usikkerhet i Europa. Samholdet i NATO og den europeiske storfamilien har gjort det mulig å gi Russland et klart svar om at folkerettsbrudd ikke vil lønne seg. Gjennom økonomisk og annet samarbeid skal vi fortsette å støtte opp under Ukrainas demokratiske kurs.

ISIL og andre ekstremisters brutalitet sjokkerer oss. Den er i ferd med å destabilisere land og regioner i et skremmende omfang, og det forårsaker ufattelige lidelser. Vi skal bidra til å bekjempe ISIL militært, politisk, ideologisk og økonomisk.

Norge skal fortsette å være blant de største humanitære bidragsyterne til Syria. Det er avgjørende at vi bistår nabolandene som tar imot store flyktningstrømmer fra Syria. Det er spesielt viktig å styrke kapasiteten på utdanning for å hindre at vi mister en generasjon av syriske barn som faller utenfor skolesystemet. Her bidrar Norge betydelig, men det vil være viktig å øke innsatsen ytterligere. Noe lost generation av syriske barn!

De humanitære behovene i verden har økt dramatisk. I dag står vi overfor fire humanitære kriser, definert til nivå 3 av FN. Flere representanter har vært inne på dette på en god og solid måte. Og det er store og udekkede behov. Det må reflekteres i budsjettet, slik at vi kan respondere raskt og effektivt. Ved å øke den humanitære bistanden, slik vi har foreslått både i revidert nasjonalbudsjett, i nysalderingen og i neste års budsjett, er vi bedre i stand til å bidra både i akutte og langvarige kriser. For neste år foreslår vi en økning på 424 mill. kr, til over 3,3 mrd. kr totalt.

Ebolaepidemien har vist at vi må mobilisere også for å forebygge pandemier. Den har også minnet oss om koblingen mellom helse og sikkerhet og mellom langsiktig utvikling og nødhjelp. Jeg er glad for at det er bred støtte for en kraftig satsing på utdanning. Utdanning er en menneskerett og en betingelse for vekst, utvikling og jobber. Etter bare ett år har regjeringen styrket utdanningssektoren med 640 mill. kr, fra 1,75 mrd. kr til nærmere 2,4 mrd. kr. Vi vil også videreutvikle og øke Norges innsats og globale lederrolle for helse med nærmere 3 mrd. kr i støtte neste år.

I tillegg er det verdt å reflektere over at i fjor på samme tidspunkt hadde vi svært begrensede midler avsatt til den

globale klimafinansieringen. I forslaget til regjeringen har vi lagt opp til 200 mill. kr i finansiering til neste år. I Stortinget, i samarbeid med Venstre og Kristelig Folkeparti, er det lagt på 200 mill. kr. Norge vil bevilge 400 mill. kr neste år, men jeg har også gjort det klart at de fire nærmeste årene vil det minst ligge på dette nivået, 400 mill. kr, slik at vi forplikter oss til 1,6 mrd. kr i den kommende perioden.

Hvis vi ser på de løftene som er gitt både nå i Lima, og de løftene som ble gitt på giverlandsmøtet, ligger Norge helt i toppen, hvis ikke på topp, med dette løftet – sett i forhold til folketall. Jeg tror det er verdt å ta med seg i en debatt hvor det blir fremstilt som om vi kanskje ikke gjør så mye. Vi gjør mye, men behovene er store, så vi vil selvsagt fortløpende vurdere, som representanten Skei Grande var inne på, hvordan vi skal bidra mer hvis vi kan få med oss flere.

I tillegg til humanitær bistand prioriterer vi utdanning, helse og vaksine, næringsutvikling, likestilling, klima og menneskerettigheter. Utviklingssamarbeidet må gi konkrete resultater for de fattigste. Vi konsentrerer innsatsen om noe færre land, samtidig som vi styrker innsatsen i tolv fokusland. Samtidig understreker vi at denne konsentrasjonen ikke skal omfatte frivillige organisasjoner og humanitær hjelp. Vi vil komme tilbake til Stortinget for å forankre denne viktige prosessen videre.

I nordområdene er Norge en stormakt, og vi har viktige interesser å ivareta. Det omfattende nordområdediplomatiet og internasjonalt samarbeid i Arktis er viktigere enn noensinne. Vi ser bl.a. frem til å samarbeide med USA, som er påtroppende formannskap i Arktisk råd. Vi har foreslått nordområdetiltak for nesten 3 mrd. kr i 2015. Det er en økning på godt over en halv milliard kroner, 574 mill. kr, basert på den regnemethoden som den forrige regjeringen la til grunn. Jeg er den første til å innrømme at den regnemethoden har sine sider, men det illustrerer i alle fall at det er en vilje til å fortsette satsingen i nord og også øke den.

Vi ser tydeligere enn noensinne at utenrikspolitikk blir innenrikspolitikk. Dette illustreres av epidemier, flyktningstrømmer, terrortrusler og fremmedkrigere, men også gjennom en åpen økonomi og grensekryssende samarbeid.

Det er en styrke for Norge at det er tverrpolitisk enighet om hovedlinjene i utenrikspolitikken, som jeg var inne på. Budsjettet for 2015 ivaretar våre langsiktige interesser og gjør oss mer motstandsdyktige i krisetider. Med dette budsjettet kan vi fortsette å bidra internasjonalt sammen med våre allierte. Med dette budsjettet kan Norge ta internasjonalt lederskap på sentrale områder, som helse, utdanning og innenfor det humanitære området. De utfordringene som verden står overfor i 2015, er store, men jeg mener at vi vil vedta et budsjett på Utenriksdepartementets ansvarsområde som er godt tilpasset de geopolitiske utfordringene vi ser, og de humanitære utfordringene som verden opplever.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Anniken Huitfeldt (A) [12:27:06]: Jeg vil takke utenriksministeren for et godt og perspektivrikt innlegg.

Utenriksministeren sier at norsk utenrikspolitikk ligger fast. Mitt spørsmål er om norsk utenrikspolitikk også ligger fast når det gjelder målsettingene om en verden fri for atomvåpen. I Prop. 1 står det nemlig:

«Norge skal være en aktiv bidragsyter i å bevare og styrke en forutsigbar internasjonal rettsorden, herunder være pådriver for et styrket ikke-spredningsregime, og en vellykket NPT-tilsynssyklus.»

Det står nå som mål. Det er noe annet enn det den forrige regjeringen hadde som målsetting, der sto det nemlig klart og tydelig:

«Oppnå en verden fri for masseødeleggelsesvåpen basert på forpliktende og verifiserbare avtaler som omfatter alle land.»

Ligger det noen endringer i norsk politikk på dette området, i og med at dette er tatt ut som mål i proposisjonen?

Utenriksminister Børge Brende [12:28:04]: Først takk for hyggelige ord. Jeg kan gjenta det jeg sa i mitt innlegg, at vi har hatt et viktig og godt samarbeid, ikke minst med komitélederen, i det året som har gått.

Det er nå en samling i Wien om disse viktige spørsmålene som representanten Huitfeldt tar opp, og vi hadde en god diskusjon i Stortinget knyttet til en interpellasjon fra representanten Skei Grande, hvis jeg husker riktig – i alle fall fra Venstre – i vår. Det vi ble enige om der, og la til grunn, og som regjeringen jobber med utgangspunkt i – nemlig det som også var utgangspunktet for den forrige regjeringen – var visjonen om en atomvåpenfri verden. Dette er et arbeid som er utrolig viktig. I tillegg er det viktig det som også representanten er inne på – arbeidet mot spredning av masseødeleggelsesvåpen, ikke minst atomvåpen, med tanke på de terrororganisasjonene og de regimene som vi står overfor i mange deler av verden. Vi må selvsagt hindre at de får tilgang på et så ødeleggende våpen som atomvåpen.

Anniken Huitfeldt (A) [12:29:11]: Jeg takker for et godt svar, men jeg vil spørre helt konkret: Er utenriksministeren enig i at det er et mål for Norge at man skal oppnå en verden fri for masseødeleggelsesvåpen basert på forpliktende og verifiserbare avtaler som omfatter alle land? Mener utenriksministeren at dette er et mål for hans utenrikspolitikk?

Utenriksminister Børge Brende [12:29:34]: Vi hadde en god diskusjon om dette i forbindelse med interpellasjonen, og jeg sa akkurat dette og bekreftet at vårt mål er en atomvåpenfri verden. Vi deler den visjonen. Det er det et flertall for i Stortinget. Det som har kommet i tillegg de senere dagene, er diskusjonen om et forbud mot atomvåpen. Det vi har valgt, og som jeg mener det er viktig at vi står samlet om, er visjonen om en atomvåpenfri verden, som er en mye tryggere og bedre verden. Dette er et langsiktig arbeid basert på viktige humanitære prinsipper. Et viktig humanitært prinsipp er at man skal skille mellom dem som strider, og sivilbefolkningen. Ingen av disse masseødeleggelsesvåpnene er i stand til å skille mellom disse. Det er blant annet grunnlaget for dette enga-

sjementet, som jeg deler, og som jeg tror vi står samlet om.

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [12:30:36]: Jeg vil også takke for et godt innlegg og gjenta det jeg sa, at utenriksministeren gjør en stor jobb i å representere Norge rundt om i verden. Han tar ansvar og viser et stort engasjement for de enorme lidelsene vi ser rundt om i verden. Selv om Kristelig Folkeparti nok fremdeles gjerne skulle hatt en utviklingsminister, er vi alle fall glade for det engasjementet utenriksministeren viser, og for at han bruker de anledningene han har til å løfte verdens fattigste hver gang han har mulighet til det. Derfor vil jeg spørre utenriksministeren om disse appellene som FN sendte ut, om 117 mrd. kr, som de varsler at de trenger det neste året for å kunne gjøre det humanitære arbeidet for å hjelpe nesten 60 millioner mennesker som er på flukt. Hvordan ser han for seg at Norge og utenriksministeren kan bidra til å få med andre land på å oppfylle de appellene, ikke bare med løfter og ord, men slik at det kommer penger på bordet?

Utenriksminister Børge Brende [12:31:37]: Takk for inspirerende ord, og ikke minst takk for godt samarbeid med Kristelig Folkeparti og Venstre i forbindelse med utformingen av neste års budsjett. Vi har en kraftig økning i det norske utviklingsbudsjettet for neste år. Det har aldri vært så høyt – det er historisk høyt – og vi ser at mange andre land faktisk ikke øker utviklingsbudsjettet sitt i tråd med det Norge nå gjør. Vi legger også opp til en betydelig økt satsing på de humanitære midlene. Det er vesentlig i en situasjon der vi ser at det er så store behov globalt. Jeg tror også at det vi gjør innenfor helse og ikke minst utdanning, støtter godt opp om det humanitære arbeidet. Norge vil ta sin del av ansvaret for å bidra til å oppfylle de viktige appellene FN har kommet med og vil komme med fremover, innenfor de rammene Stortinget har satt.

Liv Signe Navarsete (Sp) [12:32:53]: Eg kan gjerne stille meg bak at det var eit både godt og vidtrekkjande perspektiv ved innlegget til utanriksministeren. I innstillinga er det ein samla komité som understrekar at Afrika sør for Sahara framleis har høgaste prioritet i norsk bistand. Ein har merka seg at rundt ein fjerdedel av befolkninga i Afrika sør for Sahara er utsette for svolt, og ein påpeikar at det må gjerast meir for å sikre denne regionen tilgang på vatn og ernæring. Kva konkret vil statsråden gjere for å bidra til at Noreg er med og sikrar tilgang på vatn og mat som det mest grunnleggjande for dei aller fattigaste i denne verdsdelen og i andre delar av verda der ein har liknande tilstandar?

Utenriksminister Børge Brende [12:33:55]: Takk også til Navarsete for hyggelige ord, det blir rene førjulstemningen her i salen nå.

Det er et viktig spørsmål representanten tar opp. Verdens befolkning øker raskt, og det er mye som tyder på at vi går fra sju milliarder til ti milliarder mennesker innen 2050. Da ser man hvilket enormt behov for økt matvareproduksjon, og det er et stort behov for at dette skjer innenfor bærekraftige rammer. Klimaendringer gjør dette van-

skeligere, forørkning gjør det vanskeligere, og begrenset tilgang på vann gjør det vanskeligere. Derfor har vi innrettet bistandsbudsjettet med fokusland, slik at dette er viktige elementer i norsk utviklingspolitikk – å satse på muligheten for folk til å brødfø seg selv.

Trine Skei Grande (V) [12:35:14]: Norfund har vært debattert, både da vi forhandlet om budsjettet, og i offentligheten. I budsjettforhandlingene la vi inn en begrensning når det gjaldt gass, som jeg tror er viktig og riktig.

Så er det også – som en følge av regjeringas landkonsentrasjon – lagt inn en konsentrasjon når det gjelder antall land, men det er åpning for at utenriksministeren kan vurdere dette i enkeltilfeller. Så jeg vil spørre utenriksministeren: Vil dette være en veldig rigid vurdering, eller vil en vurdere prosjektenes styrke knyttet til de enkelte søknadene?

Utenriksminister Børge Brende [12:35:59]: Norfund er en av de store satsingene i dette budsjettet og blir tilført mange nye midler i 2015. Det er god næringslivssatsing, og det er god utviklingspolitikk.

Det regjeringen har lagt fram for Stortinget, er et generelt utgangspunkt, at vi skal gjennomføre en forsiktig konsentrasjon av norsk utviklingshjelp – fra 116 land til 84 land. Men selv det har skapt en del debatt – den har det vært fascinerende å følge. Vi har i utgangspunktet gjort unntak for humanitære organisasjoner. Det glemte vi dessverre å skrive inn i proposisjonen. Det skapte litt ekstra arbeid. Så har vi gjort unntak for frivillige organisasjoner.

En organisasjon som Norfund er i utgangspunktet omfattet av dette, men det er en dispensasjonsadgang. Hvis det er klare hensyn som tilsier at det er fornuftig å gjøre unntak, må man se nærmere på det, og vi vil kunne benytte oss av den muligheten.

Bård Vegar Solhjell (SV) [12:37:08]: Etter alle honnørorda som har floge, kan det kanskje verke nesten ufølsomt å gå rett på sak. Eg gjer det likevel.

Eg la merke til at utanriksministeren ikkje eigentleg svarte bekreftande eller avkreftande på spørsmålet frå Anniken Huitfeldt om formuleringa i den siste budsjettproposisjonen til den førre regjeringa, som lyder:

«Oppnå en verden fri for masseødeleggelsesvapen basert på forpliktende og verifiserbare avtaler som omfatter alle land.»

Dette var altså eit mål. Kan utanriksministeren bekrefte eller avkrefta at dette framleis er målet til regjeringa?

Så sa han at forbodsdiskusjonen hadde komen opp dei siste dagane. Vel, kanskje kan det forklare at han stod fram som litt overraska, for den diskusjonen er jo ikkje heilt ny. No har Noreg halde innlegg i Wien, og vi har ikkje teke noko initiativ i den retninga. Mange land støttar eit forbod. Er det aktuelt for Noreg å støtte eit forbod mot atomvåpen, slik som vi har forbod mot kjemiske våpen, biologiske våpen og andre våpentypar som er farlege, og som Noreg har vore med på å drive fram?

Utenriksminister Børge Brende [12:38:12]: Det jeg sa, var kanskje å gjøre det enda tydeligere, i tråd med det jeg sa i forbindelse med interpellasjonsdebatten i vår. Regjeringen støtter formuleringen til den forrige regjeringen – som representanten Solhjell var medlem av – den formuleringen som ble referert av komiteens leder. Det var konklusjonen i debatten i vår, og dette er det flertall for i Stortinget. Den støtter jeg.

Når det gjelder å gå enda et skritt lenger – fra ønsket om en humanitær sammenheng og ha en visjon og et ønske om en atomvåpenfri verden til å si at man skal jobbe for et forbud her og nå – er det å gå lenger enn det den forrige regjeringen gjorde. Jeg mener at vi skal benytte den enigheten som jeg oppfatter er i Norge og i Stortinget, basert på den forrige regjeringens arbeid, og bruke det som basis for Norges aktive internasjonale arbeid for humanitær nedrustning.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Statsråd Ine M. Eriksen Søreide [12:39:36]: Et sted i Norge er det soldater på vakt til enhver tid. Vi har soldater som er ute i internasjonale operasjoner, vi følger en sterk og god norsk tradisjon om å stille opp når det internasjonale samfunnet ber oss om det, og vi passer på og følger nøye med på utviklingen i våre nærområder. Vi lever i en veldig kompleks, uforutsigbar verden. Vi har et varig endret forhold til Russland. Vi har en varig endring i våre sikkerhetspolitiske omgivelser, og jeg vil også benytte anledningen til å takke komiteen for at de på kort varsel ved mange anledninger i løpet av dette året har stilt opp til konsultasjoner i den utvidede utenriks- og forsvarskomiteé.

I budsjettet for 2015 legger regjeringa opp til en betydelig og reell styrking av den samlede bevilgningen til Forsvaret. Vi ønsker å prioritere operativ evne, bl.a. ved å opprettholde høy aktivitet i strukturen. Vi ønsker å bidra til mer øving og trening og fortsatt tilførsel av nytt og moderne materiell. Alle forsvarsgrener og Heimevernet styrkes, og vi følger den konsistente linja vi har hatt fra tilleggsproposisjonen for 2014-budsjettet gjennom revidert nasjonalbudsjett og til denne budsjettinnstillingen. Vi ønsker å styrke vår tilstedeværelse i nord, og det er lagt opp til i planverket økt aktivitet fra Kystvakten i 2015.

Endringene vi skal ta fatt på, kommer til å ta tid. Etter åtte rød-grønne år ser vi at det er til dels betydelige mangler mange steder i forsvarsstrukturen. Det de ansatte syntes har vært særlig utfordrende og frustrerende, er at det ikke har vært akseptert å snakke om disse manglene. Denne regjeringa er i motsetning til våre forgjengere ærlige om utfordringene. Vi snakker om dem, og vi anerkjenner dem. Vi står overfor mange vanskelige valg, tøffe prioriteringer og tydelige veivalg.

Effektiviseringstiltak i sektoren har gjennom mange år vært en tøff, intern omprioritering. Det må vi anerkjenne at det er. Vi verner den operative evnen og øker altså på alle budsjettområder for å styrke den operative evnen over tid. Vi legger inn over 1,4 mrd. kr ekstra i budsjettet, drøyt 3,3 pst.

Jeg er veldig glad for at det er en så sterk støtte i Stor-

tinget til det viktige arbeidet som nå gjøres med kompetansereformen. I tillegg er den samme støtten sterk til det arbeidet som gjøres med veteraner – et veldig viktig felt for regjeringa, der vi har lagt inn nesten 300 mill. kr bare dette siste året for å følge opp veteranene våre bedre.

Vi legger inn ekstra ressurser til anskaffelsen av kampfly og JSM. Dette er historiske kapasitetsløft for Forsvaret, ikke bare for Luftforsvaret. Det kommer til å styrke vår operative evne betydelig over tid, og det er noe som hele Stortinget, bortsett fra SV, stiller seg bak.

Det er også viktig for regjeringa å støtte opp om samfunnsikkerheten. I budsjettet bidrar vi til å redusere responstida på helikopteret, slik at vi kan styrke vår støtte til politiet. Vi reduserer responstida fra to timer til én time, noe som er svært viktig for å kunne bistå politiet i det daglige.

Så en enkeltsak jeg gjerne vil orientere om. Når det gjelder endret innretning av renholdstjenester i forsvarssektoren, er jeg opptatt av at den omstillingen skal gjennomføres på en ansvarlig og forsvarlig måte. De berørte ansatte skal ivaretas i henhold til gjeldende avtaler og statens ordninger for øvrig. Det legges nå opp til at omstillingen vil bli gjennomført som en virksomhetsoverdragelse, noe som altså betyr at man kan skape forutsigbarhet om fremtidig jobbsituasjon for de ansatte.

Regjeringas forslag til forsvarsbudsjett for 2015 er et godt budsjett som på samme tid er preget av nøkternhet, realisme og klare prioriteringer. Vi følger en konsistent linje med gradvis opptrapping av budsjettene fra tilleggsproposisjonen i 2014 via revidert nasjonalbudsjett og nå til denne proposisjonen. Vi foreslår en betydelig bevilgningsøkning til Forsvaret, samtidig vil stram styring og mest mulig effektiv bruk av ressursene innenfor alle virksomhetsområder være avgjørende både i oppfølging av den gjeldende langtidspanen og for å skape et robust utgangspunkt for den videre utviklingen av sektoren som helhet.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Anniken Huitfeldt (A) [12:44:44]: Jeg vil takke forsvarsministeren for et meget godt samarbeid i det året som har gått. Det har vært mange vanskelige avgjørelser som hun har tatt, og vi har blitt konsultert på en god måte.

Endringer tar tid, sa forsvarsministeren, etter åtte rød-grønne år. Men det tar jo ikke så lang tid å gjennomføre det Eriksen Søreide i opposisjon sa var mulig. Hver gang noen spør om forsvarsbudsjettet, gjør forsvarsministeren det hun er best til, nemlig å kritisere de rød-grønne partiene, men nå har jo forsvarsministeren ansvaret sjøl, og det er mange som har hatt store forventninger til at forsvarsministeren skal gjennomføre det hun som representant sa i opposisjon. Det er mange som sikkert sitter og hører på nå, forsvarsvenner som lurer på om forsvarsministeren er stolt over det budsjettet som nå presenteres. Er det i overensstemmelse med det som hun mener er nødvendig for Forsvaret?

Statsråd Ine M. Eriksen Søreide [12:45:40]: Det jeg liker aller best, er å snakke om vår egen politikk, og det

gjør jeg i alle mulige sammenhenger hver eneste dag. Når jeg sier at endringer tar tid, er jo det i erkjennelsen av at skal vi klare å oppnå et av hovedmålene, sånn som vi ser det, nemlig å skape bedre operativ evne gjennom større dybde og utholdenhet i strukturene, så kommer det til å ta tid. Det er en erkjennelse hos oss, men som våre forgjengere ikke ønsket. Vi har utfordringer på det feltet. Det vil si at vi over tid har prioritert annerledes i Forsvaret enn det vi mener er viktig å gjøre nå, nemlig å sørge for en operativ evne som har dybde og utholdenhet i strukturene. Det er ikke gjort på ett år, det er ikke gjort fra ett budsjett til et annet, og det er også en av de viktigste årsakene til at vi nå har bedt forsvarssjefen om å utarbeide et nytt fagmilitært råd som skal gi oss nettopp de verktøyene. Noe av det forsvarssjefen er mest opptatt av, og som jeg er helt enig med forsvarssjefen i, er at vi må kunne stille større deler av strukturen vår klar på kortere tid enn det vi kan i dag.

Kåre Simensen (A) [12:46:53]: Jeg tror vi alle er enige om at den største utfordringen for å få et forsvar for vår tid vil avhenge av gjennomføringsevnen av langtidsplanen for neste periode. Norges viktigste evne til å forsvare vårt lands områder er den mekaniserte og moderniserte brigaden. Å følge opp moderniseringen og videreutvikling av Hæren er helt vesentlig for å kunne ivareta våre forpliktelser i den øvre delen av krisespekteret, som jeg vet at forsvarsministeren er opptatt av, både for at forsvarsgrenene skal kunne samarbeide som forutsatt i et nettverksbasert forsvar og for å kunne samarbeide med, og i ytterste fall ta imot, allierte forsterkninger i en krisesituasjon. Vi er mange som er bekymret for at Hærens materiell er i ferd med å bli utdatert. Så mitt spørsmål er ganske enkelt: Vil regjeringen følge opp og gjennomføre den største moderniseringen av Hæren siden Marshall-hjelpen, og ikke minst gjennomføre den vedtatte langtidsplanen?

Statsråd Ine M. Eriksen Søreide [12:47:51]: Jeg er glad for at representanten Simensen tar opp spørsmålet om Hæren. Vi har lagt til rette for, både i dette budsjettet og i revidert nasjonalbudsjett, å forsere styrking av både Hæren og Heimevernet, for de tingene han peker på, er svært viktige. Det er jo også en av de manglene vi nå har sett over tid, nemlig evnen til å bistå allierte, hvis det skulle være nødvendig, og ikke minst ta imot alliert forsterkning, som jo hele vårt forsvarskonsept bygger på, og som derfor er avgjørende viktig. Hæren får en styrking på drøyt 66 mill. kr i budsjettet som nå foreligger.

I tillegg gjennomføres nå en historisk modernisering av Hærens materiell - både CV90, som nå etter hvert har begynt å rulle ut fra fabrikken, og etter hvert også modernisering og oppgradering av Leo, altså stridsvognene til Hæren. Det er veldig viktige prosjekter, de er svært høyt prioritert av Hæren selv, og det skal vi bidra til å videreføre.

Liv Signe Navarsete (Sp) [12:49:01]: Då Høgre satt i opposisjon, skreiv partiet følgjande merknad til den førre regjeringa sitt forsvarsbudsjett for 2013:

«Til tross for positive utviklingstrekk vil disse medlemmer derfor uttrykke sin fortsatte bekymring for

situasjonen i Forsvaret, og mener at regjeringen ikke viser tilstrekkelig evne og vilje til å anerkjenne og gripe fatt i underliggende ubalanser og problemer som både på kort og lang sikt kan få store konsekvenser for operativ evne og økonomisk bærekraft over tid.»

Dagens forsvarsminister var ein meget ivrig kritiker av at budsjetta ikkje auka tilstrekkeleg i den raud-grøne regjeringa si tid.

Forsvarsdepartementet vurderer at Forsvaret si operative evne til å bidra til kollektivt forsvar av Noreg og NATO har falle. Og med tanke på at Høgre var så bekymra for situasjonen i Forsvaret tidlegare, er det jo overraskande at budsjettet ikkje har større påplussingar enn det har. Korleis vurderer forsvarsministeren det beskjedne forsvarsbudsjettet med tanke på dei åtvaringane om låge forsvarsbudsjett som dei kom med tidlegare?

Statsråd Ine M. Eriksen Søreide [12:50:02]: Jeg syns representanten Navarsete kom med riktig gode sitater, som jeg står fullt inne for, og som jeg også har gjentatt her.

Et av resultatene av at det i fire av åtte rød-grønne år var en realnedgang i budsjettet, er at vi har noen utfordringer med dybde og utholdenhet i strukturene, som representanten sjøl var inne på i sitt hovedinnlegg. Og det er en viktig påpekning. Det er i vesentlig grad to årsaker til at man ser en utfordring for evnen til å drive kollektivt forsvar. Det ene er en utfordring som er av teknisk karakter, nemlig sprekkdannelse på F-16. Det har Stortinget blitt orientert om i mange omganger, og det er et problem vi nå arbeider for å løse så fort vi kan. Det andre er evnen til logistikk og logistikkberedskap, og den evnen har ikke blitt dårligere fra i fjor til i år, den har blitt bygd ned over tid, og det må den forrige regjeringa være med på å ta sin del av ansvaret for.

Bård Vegar Solhjell (SV) [12:51:08]: Eg vil ta opp eit tema som eg har teke opp med forsvarsministeren før, som ligg mellom forsvar og justis, men som er avgjerande viktig, nemlig den forskingsinnsatsen vi gjer på ekstremisme i tida framover: ekstremisme i sine ulike former, med ulike grupper som kan vere aktuelle, forskning for å forstå, for å kunne førebyggje og sjølsagt for å kunne handtere utfordringa viss ho er der. I lys av det er eg litt forundra over det kuttet på 45 mill. kr til dei strategiske forskingsmidlane som ligg i budsjettet som no vert vedteke. Men det eg kan tenkje meg å utfordre statsråden på, er: Kan ho forsikre oss om at dette ikkje vil innebære eit kutt på forskning på ekstremisme frå Forsvarsdepartementet si side? Kan ho, snarare tvert imot, love oss at ho, saman med justisministeren, vil sørge for at den forskinga vert auka og styrkt i åra som kjem?

Statsråd Ine M. Eriksen Søreide [12:52:11]: Jeg takker for et godt spørsmål. Vi har jo heldigvis, vil jeg si, over år fått bygd opp et verdensledende miljø ved Forsvarets forskningsinstitutt, FFI, særlig på islamistisk terrorisme. Det er et miljø som er verdensledende, og hvis forskere brukes i veldig mange andre sammenhenger. I tillegg har FFI også over tid klart å opprettholde den delen av sin

grunnbevilgning som de bruker til forskning på radikalisering. Dette er miljøer som vi er interessert i å bygge opp under. De driver veldig viktig forskning, og det er helt riktig som representanten Solhjell sier, at dette ligger litt i skjæringspunktet mellom forsvar og justis. Det er viktig at man her også bruker sivile forskningsinstitutter til å jobbe med den delen av dette som dreier seg om hvordan man f.eks. skal bekjempe radikalisering her hjemme.

Bård Vegar Solhjell (SV) [12:53:04]: Eg synest det var eit innsiktsfullt innlegg, men det eg meinte å spørje om, var jo om det innlegget vil føre til konkrete forbetringar i nettopp dei miljøa og ei styrking av løyvingane, fordi dei samla løyvingane til strategisk forskning på budsjettet går jo ned med 45 mill. kr. Eg vil gjerne ha ei avklaring frå forsvarsministeren – eg skjønar at ho kanskje ikkje no kan seie kva kvar krone skal gå til – om det er hennar intensjon at det kuttet ikkje går ut over ekstremismeforskinga, men at ein snarare styrkjer ho. Spesifikt vil eg òg spørje om ho også vil sørge for at vi held oppe ei forskning på høgreekstremisme – ikkje berre på islamisme – som trass alt har vist seg å ha noka betydning dei siste åra i norsk historie.

Statsråd Ine M. Eriksen Søreide [12:53:53]: Hvis man bruker FFI som et eksempel – FFI er jo et av mange forskningsmiljøer som kan bidra til å forske på dette og altså har verdensledende miljøer spesielt innenfor islamistisk terrorisme – har vi der to deler av bevilgningen. Det ene er den strategiske komponenten, det andre er grunnforskningen. Grunnforskningsbevilgningen er styrket i dette budsjettet. Det er et viktig bidrag til å opprettholde nettopp det som representanten Solhjell og jeg er opptatt av: å styrke disse miljøene som forsker på svært viktige områder. Jeg mener det er viktig at vi ikke bare sørger for å styrke forskningen på høyreekstreme miljøer, men på ekstreme ekstremistiske miljøer jevnt over, fordi denne trusselen kan komme fra veldig mange hold, og det er viktig at vi ikke stirrer oss blinde på ett av dem, selv om det også er mange fellestrekk mellom de ekstreme miljøene som kommer fra litt ulike kanter. Så, ja, det å styrke disse miljøene er viktig for oss.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Statsråd Vidar Helgesen [12:55:04]: Ingen internasjonal organisasjon er viktigere for Norge enn EU. Ikke noe samarbeid betyr mer for norsk hverdagsliv enn EU, og ikke noe marked er viktigere for norske bedrifter enn det europeiske markedet. Det er derfor norsk utenrikspolitikk begynner i Europa, og det er derfor det også er bred enighet om norsk europapolitikk i denne sal. Jeg vil takke komiteen og dens leder for godt samarbeid i året som har gått.

EØS gir forutsigbarhet for norske bedrifter i det som er vårt hjemmemarked. 80 pst. av de varene vi selger, går til EU, 65 pst. av de varene vi kjøper, kommer fra EU. 60 pst. av norske investeringer går til EU, 70 pst. av utenlandske investeringer i Norge kommer fra EU, og vel 7 pst. av alle sysselsatte i Norge er arbeidsinnvandrere fra EU. Da

sier det seg selv at det er viktig for Norge hvordan dette hjemmemarkedet vårt utvikler seg.

Europa står nå i en økonomisk situasjon som kaller på mer vekstkraft og mer konkurransekraft. Da vil det kreves store strukturreformer i mange land, det vil kreves mer mobilitet i arbeidsmarkedet, det kreves ansvarlig og langsiktig økonomisk politikk, og det kreves nødvendige stimulerings tiltak både på nasjonalt og europeisk plan.

I det globale bildet vil forhandlingene om TTIP, den transatlantiske handels- og investeringsavtalen, kunne få stor betydning. Friere handel over Atlanteren kan bli en vitamininnsprøytning både for det transatlantiske området og for verdensøkonomien. Alternativet til ny vekst er dypere økonomiske og sosiale problemer i Europa og et Europa som blir svakere i verden. Det er ikke i Norges interesse.

Norge bidrar i innsatsen mot økonomiske og sosiale ulikheter i EUs minst velstående land. EØS-midlene er et norsk solidaritetsbidrag. Det er ingen kontingent for deltakelse i EØS, det er et solidaritetsbidrag der vi bidrar til å redusere sosiale og økonomiske ulikheter i EUs mest utsatte områder. Men disse midlene er også et bidrag til å styrke det indre marked, for ved å skape mer vekstkraft, ved å skape mer like forhold i Europa, styrker vi også funksjonsmåtene til det indre marked. Det er én bakgrunn for at regjeringen i neste programperiode vil ønske å legge større vekt på tiltak for innovasjon, vekst og arbeidsplasser i innretningen av EØS-midlene enn det vi har sett tidligere.

Som sagt, dette er ikke kontingentpenger. De går da heller ikke til EU, men til enkeltland. Men EØS-midlene er resultatet av en internasjonal avtale, de er resultat av en avtale som gir innhold til det honnørbegrepet vi ofte bruker, nemlig forpliktende internasjonalt samarbeid.

Jeg registrerer at Senterpartiet ønsker å bryte denne avtalen for neste år gjennom å kutte 2,5 mrd. kr i den. Å ville bryte en forpliktende internasjonal avtale med en internasjonal organisasjon som har så stor betydning for Norge, er ikke klokt. Å ville gjøre det i samme år som vi står i vanskelige forhandlinger med EU om neste avtaleperiode for EØS-midlene, er – ja, president, det unndrar seg nesten karakteristikk.

Vi er i forhandlinger om nye EØS-midler. Det er vanskelige forhandlinger, som har pågått siden januar i år. EU krever som kjent en kraftig økning i vårt bidrag, noe vi anser urimelig, i og med at deres egne midler til sosial-økonomisk utvikling bare har en mindre økning i inneværende budsjettperiode. Det skal ikke være tvil om Norges vilje til å videreføre og vilje til å bidra. Vi er tilfreds med at forhandlingene er i gang igjen, men avstanden er fortsatt meget stor. Vi håper å få fortgang i dem nå, nettopp fordi disse bidragene kan spille en rolle i å utjevne levekår i Europa, og nettopp fordi vi ønsker – i neste periode – å satse mer på vekstfremmende tiltak i mottagerlandene.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Marit Nybakk (A) [12:59:44]: Europaministeren sa i sin redegjørelse tidligere i høst at regjeringen ønsker å bruke det nordiske samarbeidet mer aktivt i europapolitikken, og at nordisk samarbeid i økende grad også er en del

av den europeiske integrasjon. I tillegg er det slik at stadig flere land ser til Norden, ser på vår evne til å sikre nettopp det som statsråden nå nevnte i sitt innlegg, nemlig arbeid, vekst, velferd og innovasjon.

Da er mitt spørsmål: Hvordan vil statsråden bruke det nordiske samarbeidet til innovasjon og vekst i Europa? Er det kanskje slik at en del av høyrepartiene i Europas sparepolitikk er kontraproduktivt, og at man i stedet må stimulere til vekst, utvikling og innovasjon i europeiske land?

Statsråd Vidar Helgesen [13:00:43]: I et Europa som er omringet av ustabilitet og et Europa som selv plages av svak økonomisk vekst og store sosiale utfordringer, er den nordiske regionen og den nordisk-baltiske regionen mye av et håpets område, og derfor ser vi også et stort potensial i å styrke og fordype det nordiske samarbeidet og det nordisk-baltiske samarbeidet i europapolitikken. Det dreier seg også om innsats for forskning, innovasjon og ny vekst i Europa. I det bildet tror jeg det hører med at vi i Norden har en god tradisjon for måten vi organiserer samfunnet vårt på. I EØS-midlene har vi bl.a. støttet et trepartssamarbeid og dialog om anstendig arbeidsliv. Vi vil se på innsats mot arbeidslivskriminalitet osv.

Når det gjelder ansvarlig økonomisk politikk, eller kuttpolitikk, ser vi at noen av de nordiske og baltiske landene er eksempler på at man gjennom innstramminger og økonomiske reformer kan oppnå gode resultater. Så her er det både stimulanser og innstramminger som kan være nødvendig.

Svein Roald Hansen (A) [13:01:55]: Noe av det første som statsråden gjorde da han tiltrådte i fjor høst, var å reise til Brussel og fortelle at regjeringen ønsket å endre prosenttollen på harde oster og hortensia tilbake til kronetoll, men glemte å sikre seg flertall for det her i salen.

Nå er regjeringen i gang med vanskelige forhandlinger, som statsråden sa, også såkalte artikkel 19-forhandlinger med EU om en liberalisering av handelen med landbruksprodukter. Vil statsråden respektere flertallet her i salen i tollsaken, og ikke komme tilbake til Stortinget med en avtale hvor tollsatsen igjen er i kroner og ikke i prosent?

Statsråd Vidar Helgesen [13:02:40]: Det er godt at jeg får anledning til å klargjøre hva jeg faktisk sa i Brussel for over et år siden. Der ga jeg uttrykk for hva som var regjeringens syn, men var også veldig tydelig på at dette var en stortingsbeslutning, at regjeringen ikke var en flertallsregjering, og at det derfor ville kreves en stortingsbehandling. Men det var viktig for oss å signalisere til EU hva som er denne regjeringens holdning, nemlig at det ikke skal innføres nye proteksjonistiske tiltak, og at vi i et møte hvor EU ville forvente å høre fra oss hva vi mente, faktisk sa hva vi mente.

Når vi nå står foran artikkel 19-forhandlinger, er det ikke riktig av meg å kommentere det før vi kjenner innholdet i mandatet og før vi er i gang med forhandlingene, slik at vi der først vet hva som er på kravlisten, og før vi får utformet et mandat i konsultasjon med Stortinget.

Liv Signe Navarsete (Sp) [13:03:54]: Eg vil fyrst takke statsråden for oversendinga av 650 siders oversyn over bruken av EØS-midla. Det var jo ein solid koloss og mykje nyttig lesestoff – ei mengd prosjekt, der nokre er bra, nokre er mindre bra, men som mange av dei har lite eller ingenting med utjamning og tiltak mot fattigdom å gjere, med den solidariteten som statsråden understreka i innlegget sitt.

Europameldinga og Riksrevisjonen stiller begge spørsmål ved om midlane bidreg til nettopp økonomisk og sosial utjamning på ein god måte, i det som vart omtala som eit heilt frivillig solidaritetsbidrag – men som eg skjønner ein skal inn i harde forhandlinger om likevel, trass i frivilligheita.

Eg har òg sjølv brote mange av føresetnadene i EØS-avtalen – kan hende når det gjeld distriktpolitikk, alkoholpolitikk, råderett over naturressursar – så det er vel ikkje så ille om me endrar nokre av føresetnadene frå norsk side. Men kan statsråden garantere at alle prosjekta i denne 650-siders kolossen faktisk bidreg til utjamning og fattigdomstiltak, og faktisk er solidaritet i praksis?

Ole mic Thommesen hadde her gjeninntatt presidentplassen.

Statsråd Vidar Helgesen [13:05:04]: Det er generøst av representanten Navarsete å takke for de 650 sidene, ettersom det er hennes egen regjering som i all utstrekning har skrevet dem. Det er en prosjektportefølje som er utformet i den avtaleperioden som nå har utløpt.

Jeg kan ikke garantere at hvert enkelt av prosjektene på de 650 sidene i seg selv bidrar til økonomisk og sosial utjevning – men at totaliteten gjør det, er min overbevisning. Det er dertil sånn at vi har et mål om, gjennom disse midlene, å styrke de bilaterale forbindelsene mellom landene. Det gjelder f.eks. det maritime museet i Gdansk. Norge og Polen er to land med stolte maritime tradisjoner. Jeg er i hvert fall stolt av de norske maritime tradisjonene, og at det markeres i et bilateralt samarbeid, ser jeg ikke noe vondt i, selv om det vekstfremmende ved det kanskje begrenser seg til de arbeidsplassene det skaper i Gdansk.

Bård Vegar Solhjell (SV) [13:06:15]: Eg la merke til at den første setninga i europaministeren sitt innlegg var: «Ingen internasjonal organisasjon er viktigere for Norge enn EU.» Kva er bakgrunnen for at regjeringa meiner at EU er ein viktigare internasjonal organisasjon enn FN og NATO, som vi jo er medlem av?

Statsråd Vidar Helgesen [13:06:40]: EØS og vårt samarbeid med EU er viktigst for Norge i egenskap av med hvilken tyngde dette samarbeidet påvirker norsk hverdagsliv. Alle norske kommuner, så å si alle norske utdanningsinstitusjoner og de aller fleste arbeidsplasser er berørt av dette samarbeidet. Derfor er dette en praktisk hverdagsvirkelighet for Norge. Det er ingen internasjonal organisasjon som påvirker det norske samfunnet mer. Det gjør at vi mener alvor med å si at norsk utenrikspolitikk begynner i Europa. Den organisasjonen som først og fremst former

europaisk politikk, er EU, og derfor er vårt forhold til EU så viktig.

Bård Vegar Solhjell (SV) [13:07:32]: Eg er likevel litt overraska over at statsråden bekreftar eit syn om at EU faktisk er den viktigaste organisasjonen for Noreg i utanrikspolitikken, all den tid sikkerheita vår er ein basis for all annan politikk. Sjølv om ein kan ha ulike syn på det, så har eit stort fleirtal, inkludert begge regjeringspartia, valt at Noreg skal vere medlem av NATO og bygge på det. FN er òg ein del av sikkerheita vår og i tillegg den einaste globale organisasjonen som kan handtere veldig mange av dei store globale utfordringane som vi har diskutert her i dag. Det er brei støtte for at Noreg skal vere med i FN – så vidt eg veit, samrøystes – og det er eit stort fleirtal for at vi skal vere med i NATO, men Noreg har valt å ikkje vere med i EU. Trur europaministeren han har støtte i Stortinget for eit syn om at EU er ein viktigare organisasjon for Noreg enn FN og NATO?

Statsråd Vidar Helgesen [13:08:33]: La meg klargjøre overfor representanten Solhjell at det ikke skal være noen tvil om at for vår sikkerhetspolitiske forankring er det NATO som er den viktigste organisasjonen. For norsk hverdagsvirkelighet er det faktisk EU, gjennom EØS-avtalen, som har størst betydning av alle internasjonale organisasjoner. Det er et faktum som er ganske ugjengrivelig. Men det dreier seg ikke om at disse står i noe konkurranseforhold. Komiteen har gjennom sine merknader understreket viktigheten av det strategiske samarbeidet mellom EU og NATO. EU er også vår viktigste partner i multilaterale sammenhenger, bl.a. i de pågående klimaforhandlingene, og i FN-sammenheng, så her er det ikke nødvendig å bygge opp noen motsetning. Den påvirkningen EU-beslutninger har på hverdagsvirkeligheten i Norge, er det ingen tvil om.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Helga Pedersen (A) [13:09:53]: De ti siste årene har nordområdene fått sin høyst fortjente plass på den politiske dagsordenen. Norges engasjement i nord har blitt styrket, og interessen for vårt engasjement i nord har blitt styrket, både nasjonalt og internasjonalt. Viktige milepæler er nådd de siste årene. Delelinjeavtalen er et stikkord. Andre stikkord er at det ulovlige overfisket i Barentshavet er bekjempet, at forsknings- og kunnskapsmiljøene våre i nord – om nord – er styrket, at Barentshavet er etablert som en ny energiregion i Europa, og at vi har fått på plass forvaltningsplaner for Barentshavet og Norskehavet. For Nord-Norges del har dette engasjementet også betydd en aktiv politikk for vekst, som igjen har resultert i økende befolkning og mange tusen nye arbeidsplasser.

Dette er et resultat av bevisste politiske prioriteringer, og det er også et uttrykk for at politikk og internasjonalt samarbeid virker. Det bør også tjene som en inspirasjon til å videreføre og videreutvikle en aktiv nordområdepolitikk i en tid som krever både engasjement og klokskap for å møte klimaendringene, for å håndtere miljøutfordringene knyttet til økt skipstrafikk og ny næringsvirksom-

het, for å tenke framtidens rett om Svalbard-samfunnet, som for tiden rammes av fallende kullpriser, for å sikre at geografisk plassering, rike naturressurser og interesse utenfra fortsatt kan omsettes til vekst og utvikling av den nordnorske landsdelen, og sist, men ikke minst, for å forvalte vårt naboland med Russland.

Da statsministeren tidligere i høst presenterte regjeringens nordområdepolitikk, sa hun at man skulle gå fra dialog til handling. Det er uklart hvorfor regjeringen mener at dialog i nord er noe man bør gjøre mindre av. Vi ser at vårt naboland Russland øker sin aktivitet, investerer mer og moderniserer forsvaret i nordområdene. Til tross for uenighet om russisk opptreden i Ukraina, er forholdet til vår store nabo i øst preget av lav spenning og samarbeid.

Med dagens politiske utvikling i Russland spiller nordområdesatsingen vår en enda viktigere rolle for å ivareta norske utenrikspolitiske interesser enn tidligere. De felles prosjektene og institusjonene som er bygd opp de siste årene, må styrkes for å bidra til dialog og samarbeid. Ikke siden murens fall har vel dialogen mellom russiske og norske lokal- og regionalpolitikere vært viktigere enn i dag. Folk-til-folk-samarbeid, felles kriseberedskap og felles interesser knyttet til fiskeriforvaltning og havrett bidrar til å styrke russiske og norske fellesinteresser i nord. God dialog kan hindre at det oppstår nye uenigheter i våre grenseområder. Derfor er ikke dialog noe vi bør gå bort fra, dialogen bør i stedet styrkes.

Gjennom åtte år i opposisjon har Høyre og Framskrittspartiet kritisert nordområdesatsingen til den rød-grønne regjeringen. Det ga også dagens utenriksminister uttrykk for da han tiltrådte i fjor høst. Han var utålmodig, og han ville ha konkrete resultater raskt. Nå har det gått over ett år, og jeg tror det er uklart for flere enn meg hva slags raske, konkrete resultater Høyre-Framskrittsparti-regjeringen har å vise til. Ett konkret resultat er dessverre at regjeringens skatteuttpolitikk også har gått ut over forsvarsbudsjettet, der man nå ligger under nivået i langtidsplanen. Jeg registrerer at forsvarsministeren i et replikkordskifte her tidligere i dag ikke ville svare på om hennes eget budsjett var godt, og at hun i stedet pekte på utredninger fra forsvarssjefen som kommer om ett år. Og der er det en markant forskjell fra Høyre i opposisjon, som ville ha 600 mill. kr mer til Forsvaret. Før ville Høyre bevilge mer, nå vil Høyre utrede mer. Det virker også som om forsvarsministeren var mer interessert i å snakke om utfordringene under den rød-grønne regjeringen enn de utfordringene vi nå ser framover.

Regjeringens nordområderapport, Nordkloden, gir mange gode analyser og beskrivelser. Men det er vanskelig å få øye på en klar retning for den norske satsingen i nord, i Norge og i Arktis. Det er ikke tegn til tydelige ambisjoner der regjeringen forplikter seg til investeringer og initiativ. I budsjettforslaget for 2015 foreslo regjeringen en rekke kutt på nordområdesatsingen. Budsjettavtalen har fjernet de verste kuttene, men nordområdeprofilen som sådan ble ikke bedre. Arbeiderpartiet mener Norge bør beholde et bredt perspektiv i utviklingen av nordområdene, noe som også gjenspeiles i vårt alternative budsjett.

Sylvi Graham (H) [13:15:20]: Det er stor enighet i Norge om vårt bistandsbudsjett, for det skal være stort. Regjeringen foreslo å bruke 32,5 mrd. kr i 2015, det var over 1 mrd. kr mer enn i forrige års budsjett. Men etter forliket med Kristelig Folkeparti og Venstre er økningen ytterligere nesten 500 mill. kr, altså til sammen om lag 33 mrd. kr.

Det som kjennetegner dette budsjettet – ved siden av storsatsing på utdanning og jenter – er en større fokusering på resultater. Regjeringen har presentert en bistandsreform. Helt fram til i fjor var Norges bistand smurt tynt utover – til 116 av 143 mulige land.

OECDs gjennomgang av norsk bistand munnet ut i en anbefaling om å styrke resultatorienteringen og konsentrere innsatsen. Mange av våre store bistandsorganisasjoner har allerede gjort det.

En forsiktig konsentrasjon av bistanden og også satsing på 12 fokusland er en betydelig endring i norsk bistandspolitikk. Dette gjøres for å oppnå bedre og mer målbare resultater og mer effektiv bistand. Det viktigste er jo hva som kommer ut av pengebruken og innsatsen – resultater som viser at norsk bistand virker. Regjeringen vil komme tilbake til Stortinget med en sak om dette.

Det er verdt å merke seg allerede nå at denne geografiske konsentrasjonen ikke omfatter arbeidet som gjøres i regi av frivillige organisasjoner. Konsentrasjonen skal heller ikke hindre norsk humanitær handlekraft i krisesituasjoner eller utelukke muligheten for å supplere akutt nødhjelp med mer langsiktig forebyggende bistand for å hindre at kriser oppstår. Det synes jeg er bra.

I noen av fokuslandene vi snakker om, står menneskerettighetene i beste fall på skjelvende føtter. Det må ha vår stadige oppmerksomhet. Menneskerettigheter, herunder respekt for opposisjon, religionsfrihet, sivilsamfunn og pressefrihet, er det absolutt grunn til å følge nøye med på og også ha en dialog med våre partnere om, for økende press mot menneskerettigheter er ofte nettopp det første tegnet på at et land utvikler seg i feil retning.

Den første stortingsmeldingen om menneskerettigheter på 15 år legges fram om kort tid. Det er varslet et taktskifte i denne innsatsen. Menneskerettigheter er den tredje pilaren for FN, og Norge arbeider for at den må styrkes. Vi kan aldri godta forsøk på å relativisere menneskerettighetene. Myndigheter skal ikke kunne omgå dem under henvisning til tradisjonelle verdier eller prinsippet om ikke-innblanding. Vi gir – og vil fortsette med å gi – omfattende støtte til organisasjoner og enkeltmennesker som arbeider for å fremme menneskerettighetene i land med store utfordringer på dette området.

Dette budsjettet har også en storsatsing på utdanning og jenter. Utdanning for alle er ikke bare en menneskerett, det er en betingelse for vekst og utvikling. Derfor foreslår regjeringen en kraftig økning i støtten til utdanning i fattige land.

I 2015 skal 2,4 mrd. kr gå til utdanning. Det er en økning på 550 mill. kr i forhold til 2014. Utdanning er avgjørende for å avskaffe ekstrem fattigdom. Millioner av barn er i dag fremdeles uten skolegang. Barn som rammes av krig og konflikt, jenter og funksjonshemmede er særlig utsatt. Regjeringspartiene vil spesielt vektlegge jenters utdanning.

Jenter som får utdanning, gifter seg senere, får barn senere, har større mulighet til å få jobb og får bedre helse for seg selv og for egne barn. I Afrika sør for Sahara anslås barnedødeligheten til å kunne vært redusert med inntil 40 pst. dersom mødrene hadde hatt skikkelig skolegang.

Utdanning er nøkkelen til velbegrunnede valg senere i livet og påvirker forhold som barneekteskap, kjønnslemlestelse, barnedødelighet og generell helse i befolkningen. Å satse på utdanning i krise- og konfliktsituasjoner er ikke minst en investering i stabilitet, demokrati og utvikling. Med ekstra midler satt av til dette er regjeringens mål å bidra til at én million flere barn som lever i krise- og konfliktsituasjoner, får tilgang til utdanning av god kvalitet fram til 2017. Og det veldig viktige: Personer med funksjonsnedsettelse er de mest marginaliserte når det gjelder utdanning. Denne gruppen skal prioriteres.

Helse er et tema som Norge har engasjert seg kraftig i og hatt en global lederrolle for gjennom mange år. Man hørte bekymringene fra komitélederen da statsministeren lanserte stortingsmeldingen om utdanning i bistanden og den store hovedsatsingen i den forbindelse. Man mente at Norge nå ville redusere sin innsats for den globale helse-satsingen. – Men nei, tvert imot øker regjeringen innsatsen for global helse med 150 mill. kr til nesten 3 mrd. kr for det kommende år, med mål om å maksimere resultatene for tusenårsårene om helse. Konklusjonen blir at et godt bistandsbudsjett ligger på bordet.

Jeg har mer på hjertet når jeg kommer tilbake.

Christian Tybring-Gjedde (FrP) [13:20:40]: Jeg har også litt på hjertet.

Utenriks- og forsvarskomiteens leder, som dessverre ikke er i salen her nå, polemiserer både i salen og i mediene på – jeg vil si – smålig vis. Jeg har kalt det en moderne form for Tuppen og Lillemor-politikk. Forsvaret står foran svært krevende omstillinger. Faktisk er det slik at omstillinger er blitt en konstant del av Forsvarets hverdag. Samtidig opplever vi at komiteens leder bruker tid og krefter på å hevde at hennes forsvarsbudsjett imøtekommer intensjonene i langtidspanen, dette fordi hennes budsjett utgjør 43 931 mill. kr, mens regjeringen bevilger 43 817 mill. kr. Denne forskjellen utgjør ¼ promille av det totale forsvarsbudsjettet. Denne kvarte promillen skal ifølge komitélederen utgjøre forskjellen mellom å innfri målene i LTP og å ikke innfri målene i LTP. Derfor blir det som i sangen, at komitélederen ikke gir forsvarsministeren anledning til å «skli på kjellerlemmen», som det heter.

I en tid da NATO og Norge står foran krevende og uforutsigbare utfordringer, er det vår oppgave som landets ledende forsvarspolitikere å løfte blikket og ha visjoner om Forsvarets fremtidige rolle. Man møter ikke de raske endringene i den sikkerhetspolitiske situasjonen med budsjett-polemikk om ¼ promille, men med visjoner om hvilke oppgaver Forsvaret skal løse. Forsvarsministeren skal derfor ha ros for at hun så raskt innså at hun trenger fagmiljøet om hvordan det norske forsvaret bør innrettes for å møte de nye utfordringene. Som forsvarsministeren selv sa ved kunngjøringen av et slikt råd: Vi tren-

ger et «bredest mulig ordskifte om utfordringene vi står overfor».

Skal et slikt ordskifte ha tilstrekkelig relevans, er det avgjørende at forsvarssjefen får arbeide uavhengig, og at de konklusjoner som trekkes, og anbefalinger som fremmes, ikke blir begrenset av økonomiske føringer eller av det som anses som politisk mulig. På samme måte som Scheel-utvalget på uavhengig vis anbefalte uavhengige skatteendringer for å opprettholde den økonomiske bærekraften, må Forsvarets ledelse identifisere nødvendige strukturelementer, personell og organisering. Deretter vil det være opp til oss i denne sal å gjøre økonomiske og forsvarspolitiske prioriteringer.

Fremskrittspartiet registrerer med tilfredshet at utviklingen av F-35 er i rute, at Norges anskaffelse av inntil 52 kampfly holder budsjettet, og at prosjektet ses i en totalitet, inkludert nødvendig bygg og anlegg på Ørland. Målet må være at enhetsprisen går ytterligere ned, noe som bør kunne frigjøre ressurser til kampflyrelaterte utgifter.

Det er også svært positivt at utviklingen av Joint Strike Missile på Kongsberg fortsetter, og at stadig flere potensielle kunder av missilet identifiseres. JSM er et av Norges største teknologiske industriløft gjennom tidene, og noe vi alle bør vite å verdsette. Kongsbergs posisjon i verden er betydelig, bedriften er nyskapende, og bedriftens ulike enheter gjør at bedriften får spin-off-effekter mellom sivil og militær teknologi. Kongsberg er den eneste bedriften i Norge i dag som kan ta en idé til produkt. Derfor må jeg legge til at det vil være svært uklokt av staten å selge seg ned i bedriften.

Norsk bistandspolitikk har over mange år vært preget av oljepengetfinansiert altruisme. Bistand har nærmest på uangripelig vis blitt definert som positivt og noe som har lettet på samvittigheten til noen hver. I skattemessig sammenheng har vi i dag et bistandsbudsjett som gir 12 000 kr per sysselsatt i Norge. Fremskrittspartiet er derfor glad for at denne begrensede måten å anse bistand på er forbi. Bistandens resultater er selvsagt det eneste som er av betydning. Penger er ikke et mål, men et middel.

Fremskrittspartiet ser derfor svært positivt på bistandsreformen som nå blir innført. En kraftig reduksjon i antall bistandsland i kombinasjon med særlig satsing på tolv utpekte land vil gjøre det mulig å evaluere om bistanden faktisk virker, og som en konsekvens stanse bistanden til land som ikke oppnår resultater i tråd med bistandens intensjoner.

Bistand må ikke være en sovepute verken for giver eller for mottaker. Fokus på utdanning og næringsutvikling er en klok strategi. All bistand må imidlertid på sikt ha som målsetting at mottakerlandene gradvis evner å stå på egne ben.

Hver høst oppstår en forunderlig budsjettdiskusjon i Norge – kampen om å gi 1 pst. av BNI i bistand. Så viktig er denne ene prosenten at Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet i dag fremmer forslag om å lovfeste at 1 pst. av de årlige budsjettene skal gå til bistand. Dette er en underlig seanse. Spørsmålet er: Hvorfor akkurat 1 pst.? Hvorfor ikke 2 pst. Eller hva med 5 pst. – i verdens rikeste land?

Alle partier utenom Fremskrittspartiet mener at flykt-

ninger har bedre av å komme til Norge enn å bli hjulpet i sine nærområder. Nei, det er ikke som representanten Solhøll sier, at det ikke er plass i nærområdene. Det er plenty av plass i nærområdene, det kommer an på hva man definerer som nærområde. Og selvsagt er det ikke slik at jordkloeden er blitt så liten at det ikke finnes plass for flyktninger til å være i nærområdene.

Utgangspunktet for oss alle – alle i denne sal – må være å hjelpe flest mulig mennesker som er på flukt. Men det velger vi ikke å gjøre. Vi velger isteden å hjelpe et lite mindretall for de samme pengene vi kunne ha hjulpet mange. Vi prioriterer å hente noen få flyktninger til Norge. Det er en svært ufornuftig og svært uøkonomisk løsning. Beregninger viser at én krone i snitt for å få en flyktning til Norge tilsvarer 28 kr brukt ute. 500 flyktninger til Norge kan potensielt hjelpe 14 000 flyktninger i nærområdet, og potensielt gi flyktninger mulighet til å flytte hjem og bidra til å bygge opp sitt eget land dersom situasjonen i hjemlandet skulle tilsi det.

Blant annet for å styrke denne muligheten fremmer Fremskrittspartiet i dag forslag om at regjeringen igangsetter et prosjekt for å kartlegge behov og huslyløsninger for flyktninger innenfor norsk internasjonal humanitær bistand. Vi er glad for at dette forslaget har fått støtte fra Kristelig Folkeparti og Senterpartiet.

Så må vi ikke glemme at det finnes andre land på denne jordkloeden som også bør bidra med humanitær bistand. Vi har Kina, India, Indonesia, Brasil osv., land som i FN innrømmer at det finnes store utfordringer, men som selv ikke bidrar. Det er altså ikke et europeisk problem de flyktningsutfordringene vi ser, men det er faktisk et verdensproblem, og det er på tide at også resten av verden reagerer og ikke bare Europa.

Jeg ønsker å rose utenriksministeren for at han har unngått å la seg rive med av de populistiske bølgene i Europa som nå roper opp om anerkjennelse av Palestina som egen stat. En slik anerkjennelse ville kunne være spikeren i kista for en troverdig tostatsløsning. De fleste vil mene at det er urimelig og lite forsonende at Israel tillater bygging av nye bosettinger i omstridte områder. Slik virksomhet skaper ytterligere avstand og sinne.

Samtidig må det gjøres helt klart at palestinerne, som for tre generasjoner siden hevder å være fordrevet fra israelsk territorium, aldri ville bli gitt mulighet til å flytte til Israel. Deres etterkommere utgjør i dag 5,1 millioner mennesker. Verden er full av eksempler på hvordan ulike folkegrupper til ulike tider er blitt flyttet, og mange jøder ble selv utvist fra land i Midtøsten i den samme tidsperioden, uten at dette har ført til lignende krav fra dem.

Det er samtidig helt unaturlig å presentere Israel som den sterke part i områder hvor tallrike grupper anser det som et legitimt mål å ta liv av jøder og utslette Israel fra kartet. Man kan for øvrig tenke seg hvilket ramaskrik det ville blitt dersom israelske grupperinger hadde kommet med tilsvarende uttalelser om landets nabolag.

Russlands annektering av Krim og landets militære aktiviteter i Øst-Ukraina er brudd på folkeretten, som utenriksministeren var inne på. Men vi må forstå det som skjer på Krim og i Øst-Ukraina, i en bredere sammenheng.

Fremskrittspartiet er derfor glad for at NATOs krigsretorikk har avtatt i styrke. Det viktigste er at Russland fortsetter å være en del av det internasjonale samfunnet, og at vi skaper gjensidig avhengighet mellom Russland og Vesten.

Helt avslutningsvis ønsker jeg å oppfordre utenriksministeren til å gjøre det han kan for å bringe Joshua French tilbake til Norge. French er svært syk og sitter fengslet for drap etter en rettssak hvor bevisførselen var meget tvilsom, for å si det diplomatisk.

Og helt, helt til slutt vil jeg ønske utenriksministeren, forsvarsministeren og europaministerens riktig god jul!

Marit Nybakk (A) [13:30:01]: La meg først komme med en kort kommentar til noe som representanten Tybring-Gjedde nettopp sa, og det var at han så fram til bistandsreformer med drastiske reduksjoner i antall samarbeidsland. Hvis jeg har lest riktig og forstått riktig, så har en i budsjettavtalen – også med støtte fra oss – bedt om at det legges fram en stortingsmelding om nettopp dette, eventuelt med en litt mildere reduksjon av antall samarbeidsland. Jeg vil også be utenriksministeren bekrefte at det er det som er meningen.

I 2008 var den daværende utenrikskomiteen i Namibia. Der hadde Norge – med få midler – bidratt til å bygge opp et fiskeriforvaltningsregime som bl.a. sikret en bærekraftig beskatning av fisk og rettigheter til egne havområder. Tilsvarende har bistandsprogrammet Oil for Development bidratt til at enkelte land i sør forvalter petroleumsinntekten på en måte som kommer befolkningen til gode, noe som absolutt ikke er selvsagt i utgangspunktet. Bruk av små bistandsmidler kan faktisk gi en ganske god utvikling når man bygger ut infrastruktur og kompetanse.

Vekst og utvikling betinger arbeidsplasser og verdiskaping. Det er derfor viktig å bidra til infrastruktur og kompetanse. Varig økonomisk vekst og fattigdomsbekjempelse er målet for vår bistands- og utviklingspolitikk. Det å skape arbeidsplasser er helt avgjørende for at folk skal komme seg ut av fattigdom, dette selvfølgelig i tillegg til å sikre helse, utdanning og robuste demokratier.

Så vil jeg legge til at utvikling ikke er mulig uten å ta i bruk de ressursene som kvinnene representerer. Komiteen viser til at flertallet av dagens fattige er kvinner, og at all erfaring tilsier at når kvinnene får selvstendig økonomi, så kanaliseres om lag 90 pst. av den inntekten tilbake til familien. Det bidrar igjen til bedre helse, til mulighet for barn, inkludert jenter, til å gå på skole – og en sakte løfting ut av fattigdom.

Like viktig er det at kvinner skaper verdier. Jo flere kvinner som jobber eller driver små bedrifter, desto større er verdiskapingen, og dermed øker mulighetene til å utvikle den nasjonale velferdsstaten. Derfor er det også nødvendig at mye av den norske støtten til næringsutvikling målrettes til små og mellomstore bedrifter, inkludert mikrofinans, som er et viktig instrument for å få kvinner inn i det økonomiske systemet. I det hele tatt er jobbskaping helt nødvendig for å løfte et land ut av fattigdom.

Det er også viktig at Norge påtar seg en global lederrolle for å løfte kunnskap og utdanning. Men Norge har også hatt en lederrolle og et spesielt ansvar for kampen

mot barnedødelighet og fremme av kvinners seksuelle og reproduktive helse. Hvis vi skal sikre jenter utdanning, må vi bekjempe barnearbeid, kjønnsbasert vold og barneekteskap. Jenter må få den nødvendige kunnskap om egen kropp, om prevensjon og om graviditet, i tillegg til grunnleggende rettigheter. Forebygging av for tidlige svangerskap er da nødvendig og må prioriteres. I flere land i det sørlige Afrika er de to farligste dagene i en kvinnes liv den dagen hun blir født, og den dagen hun setter barn til verden.

En oppmuntrende nyhet drukner i de store oppslagene om katastrofer og konflikter. Og hva er det? Jo, det er meldinger om at barnedødeligheten er halvert på 20 år. Vaksiner, ernæringsprogram og helsestasjoner er blant de viktigste bistandstiltakene. Mange globale aktører og nasjonale myndigheter skal ha æren for nedsatt barnedødelighet. La meg likevel særskilt nevne vaksinealliansen GAVI, som har en unik resultatoppgjør i bistands- og utviklingsarbeid. GAVI har siden stiftelsen i 2000 forebygget og hindret mer enn 5,5 millioner barnedødsfall.

GAVI jobber imidlertid ikke i et vakuum, men samarbeider med UNICEF, Verdens helseorganisasjon og NGO-er. La meg understreke betydningen av FN-organisasjoner som UNICEF og FNs utviklingsprogram ute i felten – de gjør en fabelaktig jobb.

Mødrehelse og kamp mot barnedødelighet er avgjørende for et lands utvikling. GAVI og UNICEF med partnere gjør et formidabelt arbeid. Og det bør kanskje legges til, siden det er 9. desember i dag og 10. i morgen, da Nobels fredspris deles ut, at den deles ut til Kailash Satyarthi utrettelige arbeid mot barnearbeid og til Malalas kamp for utdanning til jenter. Når små barn er reddet fra småbarnsdød, starter også kampen for en verdig barndom, skolegang og velferd.

Så til et tema som har vært tatt opp av flere i dag, nemlig målet om en verden fri for atomvåpen. Det var sterkt å se den japanske damen fra Hiroshima på Skavlan på fredag. Som 13-åring overlevde hun atombomben 6. august i 1945. Hennes beretning er rystende, men ikke enestående, om folk som fikk hud og øyne skrellet av, om helt ufattelige lidelser. Dette er 70 år siden. Vi må regne med at dagens atomvåpen er mange, mange, mange ganger større og farligere enn de bombene som ble droppet over Hiroshima og Nagasaki.

Mens vi debatterer utenriks- og forsvarsbudsjettet, pågår en internasjonal konferanse i Wien – som vi også har hørt om før i dag – om humanitære konsekvenser av atomvåpen, eller kanskje mer presist, om det humanitære sporet i arbeidet for en atomvåpenfri verden eller et forbud mot atomvåpen, som vel ikke er et nytt begrep, heller ikke i denne salen i år. Konferansen er en oppfølging av det initiativet Norge tok med et seminar i Oslo i mars i 2013 og fulgte opp med konferansen i Mexico. Wien er tredje korsvei i denne prosessen. La meg legge til at kampen mot atomvåpen kanskje er det viktigste målrettede og seige arbeidet i verdenssamfunnet.

Jeg er glad for at Norge har deltatt aktivt i forberedelsene. Jeg er også glad for at utenriksministeren i sine svar til undertegnede 5. juni i år – det var min interpellasjon han omtalte, og jeg er fortsatt ikke medlem av Venstre, som

utenriksministeren mente hadde ansvar for denne interpellasjonen – var tydelig på å videreføre det initiativet som Norge tok i mars 2013, å videreføre det humanitære sporet, og at regjeringsskiftet ikke betyr et linjeskifte i politikken i arbeidet med nedrustning, ikke-spredning og fullstendig eliminering av atomvåpen. I dag har utenriksministeren – slik jeg oppfattet det – understreket og gjentatt det samme, at politikken når det gjelder atomvåpen, står fast.

Det humanitære sporet har også skapt energi i arbeidet for en verden fri for atomvåpen. Konferansen er slutt om noen timer, og jeg forutsetter at dette sporet også videreføres av den norske regjeringen fram mot tilsynskonferansen for ikke-spredningsavtalen i mai i 2015, som er neste korsvei.

I et replikk svar til undertegnede avviste representanten Trond Helleland – som nå kommer inn døra – at de store samlepostene i budsjettet kan vanskeliggjøre Stortingets mulighet for å påvirke og føre kontroll med hvordan bistandsmidlene brukes. Han var tydeligvis ikke klar over eller har tydeligvis ikke lest at Høyre faktisk er med på en enstemmig merknad hvor komiteen sier at det er grunn til å se nærmere på budsjettstrukturen, slik at vi kan ha reell innflytelse på innholdet i bistanden, og komiteen ber regjeringen forberede budsjettekniske endringer som forbedrer Stortingets mulighet til innsyn og innflytelse i budsjettproposisjonen for 2016. Jeg vil be utenriksministeren bekrefte at han kommer til å ta det initiativet og gjøre det, siden representanten Helleland avviste at dette var en problemstilling, til tross for en enstemmig komitémerknad.

Elin Rodum Agdestein (H) [13:40:08]: Det er ingen tvil om at dette budsjettet har en sterk satsing på UD's rammeområde. Det er et historisk høyt utviklingsbudsjett vi skal vedta her i dag. Regjeringen løser viktige oppgaver i dag og ruster Norge for fremtiden. Det gjelder ikke bare på den hjemlige arena. Regjeringen vil fremme økonomisk vekst og sikre grunnlaget for utvikling og velferd i samarbeid med EU som EØS-medlem og i vår rolle som internasjonal utviklingsaktør.

Satsing på næringsliv, investeringer, innovasjon og utdanning, samt å føre en politikk som sikrer gode avtaler om markedstilgang og en friest mulig verdenshandel, går som en rød tråd gjennom regjeringens utenriks- og utviklingspolitikk. Der vi før diskuterte bistand til fattige land, snakker vi nå i større grad om å legge grunnlag for økt handel, investeringer, næringsutvikling og vekst i privat sektor. Bedrifter som tjener penger, investerer og skaper jobber, er den mest effektive formen for fattigdomsbekjempelse.

For to uker siden hadde vi en bred debatt her i salen om norsk europapolitikk. Vi vet hvor avgjørende utviklingen i EU er for norsk næringsliv, for verdiskaping og for velferden i Norge. EØS-avtalens betydning når det gjelder å sikre oss tilgang til de store markedene i Europa på like konkurransevilkår, for å fremme vekst, sysselsetting og innovasjon i Norge, kan ikke overvurderes.

Arbeidsinnvandringen sikrer folketallsutviklingen i mange norske distriktkommuner og gir rekruttering til viktige næringer som landbruk og havbruksnæring. EU er vår desidert viktigste handelspartner. Rundt 80 pst. av vår

eksport går til markedene i Europa. Derfor er det makroøkonomiske bildet etter at regjeringen la fram budsjettet, urovekkende. Både OECD, IMF og EU-kommisjonen mener at den økonomiske utviklingen i EU kan bli svakere enn det man har trodd og håpet på. Dersom oljeprisen skulle fortsette å synke, vil det også ha vesentlig konsekvenser for Norge.

Hvor går EU? Valget til Europaparlamentet førte flere av de nye ytterliggående, fremmedfiendtlige og EU-kritiske partiene inn i EU-parlamentet. Det skaper bekymring. Vi ser også at Russland finner det opportunt å bidra med støtte til denne type grupperinger i EU-landene.

Utviklingen i EU-landet Ungarn, der nåværende statsminister Orbán åpent har uttrykt ønske om å bygge en åndelig mur mot vestlig innflytelse, der man vender ryggen mot Vesten og omtaler sovjetstaten og Russland som en suksesshistorie, er også noe vi bekymrer oss over. Ungarn bryter avtalen om betingelsene for bruk av de i alt 1,8 mrd. euro som er Norges bidrag til landet gjennom EØS-avtalen, NGO-er støttet av norske EØS-midler blir trakassert. I så måte er det viktig å gi uttrykk for full støtte til regjeringens frys av EØS-midler til Ungarn og en etterlysning av en klar holdning fra EUs side om at man ikke vil tolerere en utvikling i retning av en udemokratisk statsdannelse innenfor EUs grenser.

Da EU ble utvidet i 2004, tok EU-landene på seg et stort ansvar for økonomisk, sosial og demokratisk utvikling i de nye medlemslandene i Øst-Europa. EØS-midlene er Norges bidrag i dette spleiselaget. Totalt 4,5 mrd. kr i 2015 er relatert til utbetalinger for avtaleperioden 2009–2014. Forhandlingene med EU om nivået på EØS-midlene i kommende periode, fram mot 2019, har så langt vært preget av stor avstand mellom partene, som ministeren også var inne på. Det er viktig å understreke Norges posisjon i disse forhandlingene. Vi står fast på at framtidige bidrag må bygge på de prinsippene som ligger i EØS-avtalen, og vi kan ikke akseptere en sterk økning i nivået på EØS-midlene samtidig som EU-landene selv ikke viser tilsvarende økning i sine budsjetter.

At regjeringen kobler forhandlingene til økt markedstilgang for fisk, er en strategisk veldig viktig beslutning, fordi en videreføring av EØS-midlene vil forutsette tilfredsstillende løsninger for fisk.

Norsk europapolitikk er inne på et helt nytt spor. Vi må holde fast ved og utvikle relasjonene til EU, komme tidlig inn i prosesser, delta i ekspertgrupper, følge med i viktige forhandlinger, og vi må bli raskere til å implementere EØS-regelverket i norsk rett. Til slutt vil jeg nevne at vi står overfor en ny runde med forhandlinger om EØS-avtalens artikkel 19, om økt handel med landbruksprodukter, der vi må være forberedt på omfattende og offensive krav fra EUs side.

Per Sandberg (FrP) [13:45:17]: Debatten på dette området skiller seg ikke vesentlig fra tidligere debatter. Men det er én ting jeg må si jeg har merket meg, og det er at de aller fleste har enten vært svært glade eller i hvert fall litt glade. Om de ikke har vært svært glade eller glade, har de i hvert fall vært positive til enkel-

te deler av budsjettet. Og det må man jo si er veldig positivt.

Jeg må si at dette budsjettet viser en klar og tydelig kursendring i norsk utviklingspolitikk og utenrikspolitikk. Selv om man med jevne mellomrom hører at norsk utenrikspolitikk ligger fast, ser jeg tydelige omprioriteringer og endringer.

Budsjettet for 2015 gir klare signaler og er starten på en ny politikk, særlig innenfor utviklingspolitikken. Prioriteringen av penger er egentlig litt historisk. Konsentrasjon av bistand og fokusland, sammen med et krafttak for utdanning, er store endringer av norsk politikk. Budsjettet gir derfor, som sagt, signaler om hvor regjeringen ønsker å gå. Det er starten på en ny kurs. Dette vil selvfølgelig komme tydeligere fram ved framleggelse av viktige meldinger framover.

Det er ikke tvil om at Fremskrittspartiet er fornøyd med at vi nå skal fokusere på en effektiv bistandspolitikk. I 2013 ble norske midler kanalisert til 116 land – 116 land av 148 land som er godkjent for den type støtte. Det har vært påpekt tidligere at det fragmenterer bistanden. Det ble omfattende utfordringer med forvaltning og store utfordringer med å samordne, sammenfatte og evaluere resultater av bistandspolitikken. En konsentrasjon er viktig og i tråd med overordnede føringer for Norfund om å fokusere på de fattige landene og, ikke minst, på Afrika sør for Sahara. Men man skal selvfølgelig være våken for – når man foretar denne type konsentrasjon – at land ikke faller nedover på statistikken.

Når man snakker om den type historisk bistandsbudsjett som vi behandler her, må jeg si at det er noen som aldri får nok. Det kunne man for øvrig ha sagt om andre budsjetter også. Men når Fremskrittspartiet kan omtale at vi øker satsingen på utdanning med 550 mill. kr., øker satsingen på næringslivet med 290 mill. kr., reformerer i forhold til Ukraina og Moldova med 180 mill. kr., har en satsing på nordområdene på 574 mill. kr., øker med 424 mill. kr til nødhjelp, 42 mill. kr ekstra til nødhjelp og matvarehjelp, 400 mill. kr ekstra til klima, 177 mill. kr ekstra til frivillighet og sivilt samfunn, er det, i hvert fall fra Fremskrittspartiets ståsted, et massivt løft. Derfor er det litt interessant å se på og høre på at noen ønsker mer. Jeg slutter meg til flere som er kritiske til at man i debatten fokuserer på prosentmål. Jeg tolker regjeringen dit hen at med samarbeidspartnerne når vi prosentmålet, men det er tross alt viktigere å se på hva vi får ut av de midlene vi setter inn.

De aller fleste har vært innom de store, humanitære krisene vi har opplevd, særlig i 2014. Det gir oss store utfordringer. Regjeringen leverer. Regjeringen sier i tillegg at vi er ikke ferdig, det kommer flere løft. Jeg vil allikevel legge vekt på at hovedfokuseringen må være langsiktig. Hovedfokuseringen må være hvilke verktøy og tiltak vi må sette inn for at verden skal komme seg videre, og for at de fattige skal komme seg videre. Når vi vet at vi må skaffe 600 millioner arbeidsplasser innen 2020, er det vekst, handel og næringsutvikling som er det viktigste.

Det er flere som har sendt hilsninger. Jeg vil gjerne – helt til slutt – få lov til å sende en hilsning til kurderne for deres store innsats i Irak og i Syria. Den innsatsen disse

menneskene gjør på vegne av verdenssamfunnet, kan ikke gis nok oppmerksomhet.

Kåre Simensen (A) [13:50:40]: Regjeringen Solberg forankrer i hovedsak sin nordområdepolitikk der regjeringen Stoltenberg avsluttet høsten 2013. Det er vi fornøyd med. Jeg bruker bevisst begrepet «i hovedsak», for vi ser at det meste av pengene går til satsinger som allerede er igangsatt. Men vi er overrasket over at man samtidig i statsbudsjettet reduserer næringslivets mulighet til utvikling i nord. Det er et taktskifte, ja, men med et negativt fortegn.

Under framleggelsen av dokumentet Nordkloden vektla statsministeren budskapet om at regjeringen i sin nordområdestrategi vil gå fra dialog til handling. Flere har vært opptatt av den formuleringen, og det er jeg også i mitt innlegg.

Mange føler at den siste tidens økte russiske militære aktiviteter i nord kan virke provoserende og skremmende. Det har jeg stor respekt for. Selv om Forsvaret beskriver spenningsnivået i nord som fortsatt lavt, skal vi selvfølgelig ikke være naive. At Forsvarets synlige og mindre synlige tilstedeværelse i våre nordlige områder fortsatt skal ha høy prioritet, er det ingen politisk uenighet om. Men samtidig må vi ha et avklart og et så godt naboskap med Russland som mulig.

Foreløpig ligger forsvarssamarbeidet på is – vi vet alle hvorfor. Men det gode samarbeidet fortsetter heldigvis innen fiskeriforvaltning, redningssamarbeid, miljø og klima, for å nevne noen områder. Dette er et samarbeid som er bygd på tillit og kontakt mellom våre to land over mange år.

Da kong Harald i sin tale under 70-årsmarkeringen for frigjøringen av Øst-Finnmark brukte ordene «Norge takker dere», var det en bekreftelse på det nære forholdet mellom Norge og Russland – og da spesielt i nord. Forståelsen og praktiseringen av disse tre ordene har vært en brobygger mellom folket på begge sider av grensen – et byggverk hvor fundamentet nettopp er bygd på innholdet i ordene «dialog» og «handling».

Men jeg ble «skinnflat forfær» da jeg hørte forsvarsministeren si at Norge står overfor varige endringer i forholdet til Russland. Det overrasker meg at hun er så kategorisk. Men kanskje finner jeg en forklaring på hvorfor regjeringen ønsker å gå bort fra dialogen i nordområdepolitikken gjennom det utsagnet. De kan da ikke mene dette på alvor. Jeg vil påstå at dialogen kan være forskjellen på kald krig og ikke, for å sette det på spissen.

Mens vi er i nord: Den siste tidens utvikling på Svalbard, med masseoppsigelser i Store Norske, gir grunn til bekymring. Mange er opptatt av å få til alternative arbeidsplasser for dem som nå går tapt. Komiteen er enig i at vi alle har et felles ansvar for fortsatt å ha et høyt aktivitetsnivå og tilstedeværelse på Svalbard. Det er ikke minst viktig for å hevde vår suverenitet, men også sett i et sikkerhetspolitisk perspektiv.

For snart ett år siden holdt forsvarsministeren sin nyttårstale i Oslo Militære Samfund, og det er ikke noen tvil om at hun hadde ambisjoner om å lukke gapet mellom retorikk og realitet i Forsvaret. Kritikken var klar mens hun

satt i opposisjon. Høyre mente det ble bevilget for lite penger til Forsvaret, og at langtidsplanen var underfinansiert: «Vi er villige til å betale for regjeringas beslutninger i motsetning til dem selv», sa representanten Eriksen Søreide den gangen, med henvisning til Høyres eget budsjett, der de foreslo 600 mill. kr mer til Forsvaret enn regjeringen Stoltenberg II gjorde.

Langtidsplanens ambisjoner for de neste to årene er en økning på 1,5 mrd. kr for hvert år. Regjeringens forsvarsbudsjett for neste år ligger under det nivået statsråden tidligere mente var altfor lavt. I tillegg har hun økt kravene til interneffektivisering, som bidrar til kutt som rammer både forskning og innovasjon, forsvarsindustri og bygg og anlegg. Kutt i støttefunksjoner rammer hele Forsvaret.

Forsvarsministeren gjentar i sitt innlegg her i dag at dette budsjettet er en historisk vekst og et historisk kapasitetsløft for det norske forsvaret. Det er vel litt delte meninger om dette, for å si det litt diplomatisk. Vi vet at det er varslet en økning for å betale for nye kampfly til Forsvaret. Budsjettet har få spor av de 600 mill. kr ekstra som Høyre lovt i brede forsvarskretser før valget for å styrke vår operative evne. Det vi ser i stedet, er et ekstra effektiviseringskrav på over 100 mill. kr.

Min hovedkritikk er likevel at hun presenterer økte ambisjoner når det gjelder operativ evne og militær kapasitet, uten å være villig til å betale for det. På den måten bidrar forsvarsministeren selv til å øke gapet mellom retorikk og realitet.

Utviklingen i Europa og Midtøsten viser viktigheten av fortsatt å modernisere Forsvaret og styrke den operative evnen. Mens representanten Tybring-Gjedde er opptatt av promillene, er Arbeiderpartiet opptatt av de 110 mill. kr som utgjør forskjellen mellom Arbeiderpartiets alternative forslag og regjeringens forslag. Det er en moderat vekst sammenliknet med regjeringens, men det er en viktig forskjell. Vi følger opp ambisjonene fra vår langtidsplan og sier og gjør det samme i regjering som vi gjør i opposisjon.

Regina Alexandrova (H) [13:55:59]: Europa og Norges sikkerhetspolitiske situasjon er endret. Stabilitet er erstattet med usikkerhet. Samtidig varsler USA at Europa må ta en større del av ansvaret for egen forsvarsevne. Hva vi prioriterer, og hvordan vi prioriterer, har større betydning i dag enn for bare ett år siden. Jeg er derfor glad for at vi har en forsvarsminister som er så tydelig på at prioritet skal gis operativ evne og beredskap for budsjettåret 2015.

Uansett hva opposisjonen prøver å gi inntrykk av, er realveksten på 3,3 pst. i budsjettet en betydelig satsing, med en økning vi ikke har hatt på et tilsvarende nivå siden forrige gang en borgerlig regjering satt med makten.

Regjeringen øker den operative evnen i alle forsvarsgrenene, Heimevernet og E-tjenesten. Det blir økt aktivitet for Kystvakten og videreutvikling av Panserbataljonen, med oppgradert materiell og vervet mannskap. Hæren og Heimevernet får økt aktivitetsnivå. Det blir redusert responstid for helikopterberedskapen på Rygge og Bardufoss, for å gi bistand til politiet ved skarpe oppdrag. Det blir modernisering av strukturen til Sjøforsvaret og innføring av maritime helikoptre. Det blir en budsjettøkning til

Nasjonal sikkerhetsmyndighet og en betydelig budsjettøkning til E-tjenestens aktiviteter.

I tillegg følger vi opp langtidsplanen for Forsvaret, med videre prioritet til anskaffelse av F-35 kampfly, etablering av kampflybase på Ørlandet og utviklingen av Joint Strike Missile, med tilleggsfinansiering, slik at investeringen påvirker øvrige deler av Forsvaret minst mulig. Satsingen på nye kampfly vil gi betydelig styrking av den norske krigsforebyggende terskelen.

Regjeringen har kommunisert åpent og tydelig at selv om forsvarsbudsjettet i 2015 har en betydelig realøkning, er budsjettet samtidig preget av nøkternhet og klare prioriteringer. Forsvarsministeren er også klar på at regjeringens avbyråkratiserings- og effektiviseringsreform, som innføres for hele statsforvaltningen, er krevende for forsvarssektoren.

Endringer i de sikkerhetspolitiske utfordringene må få konsekvenser for hvordan vi innretter og videreutvikler forsvaret vårt. Med forsvarsministerens åpne dialog med forsvarsjefen etter regjeringsskiftet har det kommet fram at det er betydelige utfordringer i Forsvaret. Omstillingen til et innsatsforsvar har kostet, og vi har i dag en situasjon med usikkerhet omkring balansen mellom bevilgninger, struktur og oppgaver og om vi har et forsvar med tilstrekkelig utholdenhet. Dette har ikke vært gitt tilstrekkelig prioritet. Dette er en helt sentral del av bakteppet for den fagmiliterære utredningen forsvarsjefen har fått i oppdrag å gjennomføre. Forsvarssjefens fagmiliterære råd er en viktig del av grunnlaget for den neste langtidsplanen for Forsvaret.

Avslutningsvis vil jeg nevne regjeringens oppfølging av kompensasjonsordningen for veteraner med psykiske belastningsskader, der budsjettet for 2015 øker med 64 mill. kr. De rød-grønne fulgte ikke opp dette i posisjon, så noe av det første denne regjeringen gjorde, var å forenkle den særskilte kompensasjonsordningen ved å omgjøre bevilgningen til en overslagsbevilgning. Dette sikrer at veteraner som har fått tilkjent kompensasjon, ikke skal være nødt til å vente på penger de har krav på.

Det er viktig at samfunnet viser støtte ved å gi personell som har tjenestegjort i internasjonale operasjoner for å trygge vår sikkerhet, den oppmerksomhet og anerkjennelse de fortjener.

Svein Roald Hansen (A) [14:00:56]: Representanten Sandberg fant at det var uttrykt mye glede i denne debatten. Det er mye å glede seg over på et felt hvor det er kanskje større tverrpolitisk enighet enn på mange andre områder, men det er også noe å uroe seg over i debatten. Det skal jeg komme tilbake til.

Det som det vel er uttrykt mest glede over, er at man får et bistandsbudsjett som ligger nær 1 pst. av BNI, men det er takket være Kristelig Folkeparti og Venstres innsats – ikke regjeringens. Det debatten ikke har avklart, er om denne forestillingen skal gjentas også neste år. Eller for å bruke representanten Hareides bilde: Må Kristelig Folkeparti og Venstre også levere premiene fra årets julebasar til neste års basar? Det vil i så fall være uverdigg og så tvil om Norges vilje til å bidra til en mer rettferdig verden.

Det året som er gått, har på utenriksområdet vist at utenriksministeren ofte må gå til andre enn regjeringspartneren for å sikre en trygg oppslutning om sin politikk. Fremskrittspartiets nestleder og medlem av utenrikskomiteen sår tvil om vårt forhold til folkeretten og utelukker ikke å sende våpen til kurderne i Syria.

Og i dagens innstilling ser vi altså at Fremskrittspartiet ikke står sammen med resten av komiteen om å understreke

«Norges interesse av en internasjonal rettsorden der forholdet mellom stater reguleres gjennom en stadig tettere vev av forpliktelser, normer og konvensjoner. Internasjonale organisasjoner spiller en viktig og nødvendig rolle i arbeidet for å sikre en slik utvikling».

Dette har vært en bærebjelke i norsk utenrikspolitikk i hele etterkrigstiden. Dette var også Fremskrittspartiet enig i i fjorårets budsjettinnstilling. Så hva som har skjedd dette siste året som forklarer snuoperasjonen, kan man bare undres på.

Så svarer Fremskrittspartiets utenrikspolitiske talsmann i replikkordskiftet med meg at de mener vi bør være kritiske til disse organisasjonene, bl.a. til FN. Ja, selvsagt! Vi skal være aktive medlemmer. Internasjonale organisasjoner blir det medlemslandene gjør dem til. Men alle de store utfordringene vi står overfor – terror, migrasjon, den nye sikkerhetsutfordringen i Europa, arbeidsledighet i våre naboland, smittsomme epidemier som ebola, klima – har én ting felles: De krever samarbeid mellom land, og da er internasjonale organisasjoner og institusjoner helt nødvendig.

Men det aller viktigste er at denne veven av internasjonale institusjoner, normer og konvensjoner er viktigst for små land, de som før ble kateballer for de store. Derfor er denne snuoperasjonen fra Fremskrittspartiet alvorlig. De angriper et viktig fundament for norsk utenrikspolitikk og for hvordan vi best kan ivareta våre interesser i en omskiftelig verden.

Det har gjennom flere år vært norsk politikk å arbeide for en verden fri for masseødeleggelsesvåpen, basert på forpliktende og verifiserbare avtaler som omfatter alle land, samt å arbeide for at atomvåpnene skal ha mindre vekt i NATOs sikkerhetspolitikk med sikte på nye nedrustningsforhandlinger og en styrket NTP-prosess.

I interpellasjonsdebatten 5. juni i år fra representanten Marit Nybakk, om arbeidet fram mot Tilsynskonferansen for ikkespredningsavtalen i 2015, sa utenriksministeren at han delte visjonen om en atomvåpenfri verden. Derfor var det med undring at vi så at disse målsettingene ikke var gjentatt i budsjettproposisjonen under målene i kapitlet om internasjonale nedrustningsforhandlinger. De sto der i den proposisjonen som utenriksminister Brende arvet fra regjeringen Stoltenberg, men ble altså tatt ut i den proposisjonen han selv har utformet. Nå er målene å være aktiv bidragsyter for et styrket ikke-spredningsregime og en aktiv bidragsyter i FN, NATO og andre organisasjoner på nedrustnings- og ikke-spredningsområdet. Det er bra. Men visjonen om en verden fri for atomvåpen og andre masseødeleggelsesvåpen ble altså tatt ut.

Nå har utenriksministeren i replikkordskiftet i denne

debatten bekreftet at han er enig i visjonen og målsettingen om en verden fri for masseødeleggelsesvåpen. Da regner jeg med at vi finner igjen denne målsettingen i utenriksdepartementets budsjettproposisjon neste høst, så vi slipper å ha usikkerhet og en ny debatt om det da.

Fremskrittspartiets hovedtalsmann hevdet at regjeringen med sitt forsvarsbudsjett følger opp ord «med handling». Høyres hovedtalsmann, representanten Helleland, erkjente imidlertid at forsvarsbudsjettet ikke er helt i tråd med langtidsplanen, og ba om støtte fra Stortinget til å finansiere den omstillingen som fortsatt gjenstår, og som blir krevende – med nye fly og senere sikkert nye ubåter. Og forsvarsministeren pekte på at det til dels er betydelige mangler i strukturen i forhold til utholdenhet. Min hukommelse fra de fire foregående år i utenriks- og forsvarskomiteen er at dette ikke er en ny verken erkjennelse eller informasjon. Dette har jeg hørt før, både fra forsvarssjefer og forsvarsministre. Forsvarsministeren har selvsagt helt rett i at dette ikke er ordnet i ett budsjett, eller på ett år, men det hadde kanskje vært riktig å starte så fort som mulig når det krever tid.

I de fire foregående år hadde Høyre mellom 500 og 600 millioner mer enn Stoltenberg-regjeringens forsvarsbudsjett, og Fremskrittspartiet hadde 1 milliard mer – hvert år. Hvorfor har da ikke en regjering med disse to partiene prioritert mer penger til Forsvaret enn knapt å følge opp vår regjeringens langtidsplans nivå for 2015, som de mente var så altfor lavt? Det handler jo om å prioritere, og når Høyre og Fremskrittspartiet har fått muligheten til å foreslå millioner som Forsvaret faktisk ville fått, unnlater de altså å gjøre det. Det tror jeg mange merker seg og er skuffet over.

Til slutt: Europaministeren ville ikke svare på mitt spørsmål om han ville respektere flertallet her i salen når det gjelder prosenttoll på harde oster og hortensia, i artikkel 19-forhandlingene. Det får vi akseptere ved inngangen til forhandlinger, men jeg forutsetter at Stortinget blir konsultert før regjeringen legger inn sine tilbud i disse forhandlingene.

Ingerd Schou hadde her overtatt presidentplansen.

Martin Henriksen (A) [14:08:03]: Norge var tidlig ute med en egen strategi for nordområdene og har ledet an i utviklinga i nord. I dag er 60 pst. av jordas befolkning representert i Arktisk råd, og deltakerne blir flere og mer ambisiøse. Det er ingen enkel oppgave å holde på ledertroia i en sånn situasjon. Derfor er spørsmålet nå: Er Norge så framoverlent og visjonær som vi bør være? Mitt svar på det er nei. Det kan se ut som om regjeringa mener den forrige regjeringas nordområdesatsing var så god at de viderefører den stort sett uendret. Det er for så vidt bra. Det som mangler, er de nye ideene, prosjektene og initiativene som leder an – f.eks. på klima: Hvordan kan Arktis bli et showroom for klimaløsninger på tvers av grensene? På forvaltning: Når temperaturøkninga gir økt biomasseproduksjon i våre havområder, stilles det større krav til oss enn før. På sjømat: Vi skal ikke bare være en eksportør av fisk. Jeg savner innsats for det neste store eksport-

produktet: leverandørindustri til en voksende internasjonal havbruksnæring.

Det kreves nye initiativer på kartlegging, tunge løft fra mange nasjoner for å få overvåkinga god nok, f.eks. for å rigge opp nok satellittkapasitet, og det trengs fortsatt mer kunnskap; det er fremdeles navet i nordområdesatsinga. Og vi trenger samarbeid. Mens Vesten og Russland står steilt mot hverandre over Ukraina, bor vi i et hjørne av verden der naboer løser problemer sammen. Det kan jo litt slemt sagt høres ut som om dialog er på ut-lista til regjeringa, men i nord er dialog handling, det er en investering. Klima, overvåking, sjømat, kunnskap og samarbeid – det er alle områder der Norge bør lede an i nord.

Sett mot dette bakteppet er ikke regjeringas satsing så imponerende. Regjeringa har nå hatt et år på å komme med nye initiativer, sette nye mål og meisle ut nye strategier. Men de har ikke grepet sjansen. Verken i regjeringserklæringer, trontaledebatter, statsbudsjett, revidert nasjonalbudsjett, utenriksministerens redegjørelse, statsministerens nyttårstale, partienes landsmøter eller i statusrapporten om nordområdene var det nevneverdige nye initiativ. Statusrapporten var en fin oppsummering av eksisterende tiltak. Den var stilig utformet, men det var absolutt ikke et veikart mot nye muligheter.

I statsbudsjettet lå det fire nye tiltak, fine hver for seg, men store summer ble det ikke av det. Når utenriksministeren i dag i sin ganske korte omtale av nordområdepolitikken viser til en økning på en halv milliard til nordområdetiltak i budsjettet, vet både han og vi at det er tre store satsinger som drar opp totalsummen: Det er et nytt isgående forskningsfartøy, vedtatt og startet av en rød-grønn regjering, det er et nytt MH-bygg i Tromsø, vedtatt og startbevilget av en rød-grønn regjering, og det er lokalsykehuset i Kirkenes, vedtatt av en rød-grønn regjering. Dette skryter utenriksministeren og Høyres parlamentariske leder av. Da er det bare for oss å si: Vi takker for skrytet, det er en glede å kunne hjelpe regjeringa. Høyre må bare huske å skrive om talepunktene sine. Det er ikke en halv milliard lenger, etter at en teknisk justering kuttet 210 mill. kr fra skrytesummen.

Dette er nordområdevidereføring. Det er fint, men det er ikke nok. Når flere og større aktører melder seg på i nord, må vi være på hugget med nye tiltak. Det holder ikke å slå sammen to støtteordninger til én støtteordning og gi det et nytt navn.

La meg si at på samferdselsområdet har det vært en liten økning i midlene til de nordligste fylkene, men det er jo egentlig finansiert av landsdelen selv gjennom kutt i regionale utviklingsmidler. Regjeringa gir med den ene hånda og tar med den andre. Og hvis svaret på kritikk nok en gang skal være å vise til veimidler, reduserer regjeringa nok en gang nordområdesatsinga til et regionalt spørsmål og til distriktpolitikk. Det mener jeg bekrefter mangelen på et overordnet perspektiv på nordområdene, og det gjør i hvert fall ikke opp for mangelen på satsinger og mangelen på andre initiativ.

Norge var tidlig ute i nord. Nå må vi være først ute med de neste store initiativene også, så vi beholder ledertrøya på.

Eirik Sivertsen (A) [14:13:03]: La meg få lov til å starte med å takke utenriksministeren for en god dialog med den arktiske delegasjonen. Jeg synes vi etter hvert har funnet en form som passer godt. Nordområdene har vært og er, også ifølge den nåværende regjeringen, et viktig strategisk satsingsområde.

Den rød-grønne regjeringen jobbet systematisk med å avklare spørsmål om hvordan nordområdene skal forvaltes og av hvem, samt med å øke kunnskapen om nordområdene og avklare grensespørsmål, og vi lyktes med mye. Gjennom en aktiv og systematisk nordområdedialog og mange initiativ ble Norge en arktisk stormakt, ikke fordi vi er sterke militært, har den største økonomien eller har flest folk – vi ble en arktisk stormakt fordi vi ville mye.

For Arbeiderpartiet er nordområdene fortsatt Norges viktigste strategiske satsingsområde i utenrikspolitikken. I disse områdene har vi grunnleggende nasjonale interesser og sikkerhetspolitiske utfordringer, og her står vi også overfor noen av de tydeligste ringvirkningene av klimaendringene.

Nordområdene har store petroleumsressurser, noen av verdens største fiskeriressurser og uutnyttede mineralressurser. Når nedsmelting av isen åpner for nye og kortere internasjonale seilingsleder, venter nye utfordringer og nye muligheter i området.

Denne regjeringen sier også at den er opptatt av nordområdene. Som det heter i regjeringserklæringen:

«Nordområdene er også Norges viktigste utenrikspolitiske interesseområde.»

Nordområdesatsingen er en nasjonal satsing som skal komme hele landet til gode. Vi skal samvirke om en aktiv næringspolitikk og en offensiv distriktpolitikk og dermed bidra til vekst i den nordnorske landsdelen. En politikk for å opprettholde hovedtrekkene i bosettingsmønsteret blir derfor viktig av strategiske grunner og for å kunne utnytte og utvikle de naturressursene som finnes i området. Likevel kan vi ikke redusere nordområdesatsingen til en ren innenriks/distriktpolitisk satsing på Nord-Norge. Det er det en viss fare for når vi ser hvordan regjeringen presenterer sin satsing i nord. Statsminister Erna Solberg sa i forbindelse med framleggelsen av rapporten «Nordkloden» at det var et strategisk dokument, og at man måtte måle regjeringens konkrete satsing basert på de årlige budsjettene.

Nå måler vi regjeringen. Nå ser vi på neste års budsjett, og det vi ser, er en lang opprømsing av store og små prosjekter som får penger. Så kan det være fristende å stille spørsmålet om penger til samarbeid, arbeidsdeling og konsentrasjon i universitets- og høyskolesatsing plutselig er blitt nordområdesatsing bare fordi det foregår ved de nordnorske institusjonene som i resten av landet. Eller når vi bygger et nytt sykehus i Kirkenes, så har det å bygge sykehus blitt en nordområdesatsing, fordi det også må bygges sykehus i nord. Jeg skal ikke raljere mer over det, uten å ha nevnt det i dette innlegget.

Det jeg derimot vil bruke litt tid på – som foregående taler, flere før ham, og sikkert flere etter meg – er å etterlyse visjonen, ideen om hva det er regjeringen vil med nordområdene og den arktiske politikken. Hvis vi fortsatt skal være en stormakt i nord, er det avgjørende at vi fortsatt tar

initiativet og har ambisjonene om å ha ledertrøya, og det mangler ikke på utfordringer.

Klimautfordringen er den største – den vises hurtig og i veldig stor grad i nord. Den har veldig store konsekvenser for de menneskene som faktisk bor der, særlig de som baserer seg på de naturressursene som er der. Kan vi forvente å se sterke initiativ fra Norge på hvordan Arktisk råd skal bidra til å løse klimautfordringene? Eller er det styring, forvaltning og demokrati i nord som står høyt på dagsordenen til regjeringen? Er det slik at regjeringen er enig i at det er behov for å styrke lokal og regional innflytelse på politikktutforming for nordområdene både i Norge og i de andre arktiske landene, og at de derfor vil iverksette nye modeller for hvordan folk i nord får delta i å skape sin egen framtid?

For å fremme næringsutvikling er det viktig å ha et nært samarbeid og dialog med næringslivet, men man må også ha en nær dialog og et samarbeid med de folkene som bor i de områdene man skal operere i. Og skal man operere i nordområdene, som er relativt tynt befolket, i krevende klimatiske forhold og sårbare omgivelser, må man også ta særlige hensyn. Vil regjeringen starte et arbeid for å utvikle økonomiske modeller som verdsetter klima- og miljøpåvirkning, sikrer lokale og regionale ringvirkninger og fremmer «corporate social responsibility»?

Etter ett år er ikke jeg sikker på at det er et tema som står høyt på dagsordenen til regjeringen, og jeg er glad for at veldig mange av de større satsingene til regjeringen Stoltenberg II blir videreført. Det skulle bare mangle – tross alt er det ganske stor politisk enighet om dem.

Når regjeringen er klar for å løfte nordområdesatsingen sin videre, skal vi i Arbeiderpartiet støtte opp om det. Inntil da skal vi vente utålmodig, fortsette å foreslå tiltak – og være skuffet over at regjeringen ikke har større ambisjoner for nasjonen.

Presidenten: De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Kåre Simensen (A) [14:18:17]: Mange har så langt i debatten fokusert og brukt mye tid på de sikkerhetspolitiske utfordringene vår verdensdel og den øvrige verden utsettes for, og jeg tror også det er viktig for oss å ta inn over oss at den politikken vi prioriterer, f.eks. når det gjelder skatteuttak, ikke må få forrang i forhold til sikkerhets- og forsvarspolitikken i landet.

Syria-konflikten og ISILs vanvittige framferd samt det som skjer i Ukraina, bekrefter at det ikke lenger finnes noe som heter langt borte, og det som skjer langt borte, berører oss i vår hverdag i større grad enn vi liker. Jeg er enig med utenriksministeren når han sier at utenrikspolitikk er blitt innenrikspolitikk – og nesten nabopolitikk, hvis man ser litt mer på detaljene, f.eks. når det gjelder fremmedkrieger, sanksjoner hvor det svares med mottiltak, og dertil lokal arbeidsledighet. Det berører meg, det må berøre mine naboer, og derfor er storpolitikk i aller høyeste grad også lokalpolitikk.

Vi ser at sanksjonene som verdenssamfunnet svarer med mot Russland, virker. Forrige nummer av bladet The

Economist hadde et bilde på sin forside av den russiske bjørn med blodspor etter seg og med overskriften: Russlands skadede økonomi – og med undertittelen: Og farene den utgjør for resten av verden. Jeg synes den undertittelen er ganske så interessant, for det er også en advarsel om at vi må ta det som skjer i den økonomiske politikken, på alvor, også når vi tenker sikkerhetspolitikk.

I en kombinasjon med fallende oljepriser og den økende gjelden russiske bedrifter har til utenlandske banker, samt virkningene av sanksjonene, utgjør den negative økonomiske utviklingen i Russland en stor utfordring, etter mitt syn. Med andre ord: Økonomisk politikk er sikkerhetspolitikk. Når vi da vet at det er flere hundre tusen arbeidsplasser i ulike land i Europa som er avhengig av handel med Russland, er det i alles interesse at det må søkes å få en diplomatisk løsning av denne konflikten jo før, jo heller, som igjen betyr at noen må snakke sammen – med andre ord: mer dialog og mer handling.

Jeg har nevnt at økonomisk politikk er sikkerhetspolitikk, det ser vi, men jeg må vel også si meg enig med utenriksministeren når han tar fram hvor viktig det er at globale helsefremmende tiltak også knyttes til sikkerhetspolitiske aspekter. Det samme gjelder klimautfordringene, og de vil ramme oss alle. Vi har sett de siste bildene fra Filippinene, og vi har sterkt i minne det som skjedde på Vestlandet for kort tid tilbake, og ikke minst ser vi også at ebola er noe vi må forholde oss til her i landet. Derfor mener jeg at både helse- og klimapolitikk må løftes tydeligere fram når forsvars- og sikkerhetspolitikk diskuteres på den nasjonale og internasjonale arenaen.

Sylvi Graham (H) [14:21:39]: Jeg sa jeg hadde mer på hjertet og ville komme tilbake.

Verden står nå overfor den mest kritiske humanitære situasjonen på mange tiår. FNs samlede humanitære appell for 2014 var den største noensinne, og per desember i år er den oppjustert til behov for 16,4 mrd. dollar. Det er i dag, som vi vet, fire kriser på nivå 3 – det høyeste nivået FN har definert. I tillegg kommer en rekke andre både akutte og langvarige kriser der man også har en betydelig underfinansiering. Dessuten: FN har gjennom programmet «Transformative Agenda» greid å bedre sin respons på akutte kriser som f.eks. naturkatastrofer, men ennå ikke de langvarige konfliktkrisene, dessverre.

De siste årene har finansieringen av internasjonal humanitær respons ikke holdt tritt med de økende behovene. Også i Norge har humanitær bistand som andel av bistandsbudsjettet gått noe ned de siste årene, under den forrige regjeringen. Derfor var det så pussig å høre en representant for Arbeiderpartiet i Dagsrevyen søndag den 7. desember angripe regjeringen for at Norge gir for lite for sent til humanitær bistand.

I vår krevde Arbeiderpartiet en Syria-milliard ekstra i revidert. Det var ikke klart hvor disse midlene skulle tas fra, på det tidspunktet. Det ville vært uansvarlig å ta midlene fra andre områder. Nå øker Arbeiderpartiet avsetningen til humanitær bistand med bare 50 mill. kr i sitt forslag til budsjett for 2015. Her ser vi dermed at det er lite igjen

av satsingen fra i vår. Samtidig har Syria-krisen bare blitt verre.

Regjeringen har dessuten økt den humanitære bistanden i tre omganger siden regjeringsskiftet – i revidert med 166 mill. kr, i nysalderingen med 250 mill. kr og for 2015-budsjettet med 424 mill. kr ekstra, pluss 42 mill. kr til World Food Programme for 2015. Med budsjettforslaget fra de fire forlikte partiene har budsjettet til humanitær bistand og nødhjelp økt med 427 mill. kr til 3, 339 mrd. kr i 2015, jf. flertallets innstilling. Det tilsvarer en økning på 15 pst.

Norge er blant de største bidragsyterne til Syria og regionen. Norge har totalt bidratt med om lag 846,5 mill. kr i 2014 i respons på krisen i Syria. I tillegg kommer 200 mill. kr til Irak. Det blir tung norsk innsats også i 2015.

Regjeringen har dessuten gått med på å ta imot 2 000 kvoteflyktninger til neste år. Det er 500 mer enn Arbeiderpartiet hadde budsjettet med.

Det var hjerteskjærende å høre World Food Programmes leder Ertharing Cousin fortelle til BBC i forrige uke at de har måttet redusere og nå avslutte matutdelingen i flyktningleirene rundt Syria. Heldigvis gikk utenriksministeren på banen med ytterligere 70 mill. kr på søndag. Nå må også resten av det internasjonale samfunnet ta tak!

Pål Yasin Ezzari (SV) [14:25:00]: «O, esh ket hiloa, al hurria» – så vakker friheten er.

Jeg er en venn av Israel. Jeg støtter Israels rett til å eksistere i sikkerhet med definerte grenser, og jeg drømmer om at de skal ha fred med sine naboer. Dessverre er det altfor mange av dem som kaller seg Israel-venner i Norge i dag, som er dårlige venner av Israel.

De er dårlige venner fordi de ikke våger å påpeke de feilene Israel gjør, det være seg den ulovlige blokaden av Gaza, den ulovlige okkupasjonen, de ulovlige bosettingene, de ulovlige fengslingene av barn, de ulovlige fengslingene uten siktelse og dom, den ulovlige muren på Vestbredden, den ulovlige annekteringen av Jerusalem, de ulovlige drapene på sivile palestinske demonstranter – og lista fortsetter.

Amnesty beskylder i dag Israel for krigsforbrytelser på Gaza og krever en etterforskning. Dette bør Norge støtte. Internasjonal lov er klar, og vi mener vel ikke at våre venner skal ha andre regler enn oss selv og resten av vennegjengen?

Jeg er en venn av Palestina. Jeg støtter palestinernes rett til selvstendighet, et liv i frihet og en egen stat. Jeg støtter de palestinske flyktingenes rett til å vende hjem, og jeg støtter palestinernes rett til å drive motstand mot en ulovlig militær okkupasjon.

Det er to sider i denne konflikten, men den ene er okkupert, og den andre er okkupert. Palestinerne har få muligheter til velstand, deres menneskerettigheter respekteres ikke, og deres frihet er tatt fra dem. Det haster med å finne en løsning på deres situasjon. Å implementere menneskerettighetene kan aldri være prisgitt Israels forhandlingsvilje. Det må være en selvfølge. Derfor er SVs forslag om å anerkjenne Palestina viktig.

Palestinerne på Gaza er ekte mennesker. For noen uker

siden hadde jeg besøk av Muhammad Jabaly og Bahaa Elayan fra Gazastripen. Vi spiste mat sammen, vi spilte Mario Kart på Nintendo sammen, vi dro på byen sammen, og vi ble gode venner. Jeg spurte Bahaa: Hva kan vi i Norge gjøre for befolkningen på Gaza? Svaret hans rørte meg, han sa:

«We just don't want to be dead bodies to you, covered in blood and rubble, we want to be very much alive to you, we want to have strong friends outside so that we will not suffocate and die alone.»

Utenriksbudsjettet viser at Norge fortsatt spiller en viktig rolle gjennom giverlandsgruppen.

Min appell i dag er ikke mot bistandskronene til Palestina, men min appell i dag er at det er meningsløst å finansiere en ulovlig okkupasjon Israel selv har ansvaret for, uten også å øve betydelig politisk press, gjennom dialog ja, men når denne ikke fører fram, må vi også innføre sanksjoner.

Bahaa og Muhammad er veldig levende for meg. Jeg gruer meg til neste gang Israel bomber Gazastripen.

Elin Rodum Agdestein (H) [14:28:04]: I løpet av et knapt år er det sikkerhetspolitiske bildet i Europa og nærområdene endret dramatisk, med økt konfliktnivå, uforutsigbarhet og usikkerhet. Det er samtidig stor grunn til uro over rekrutteringen til ekstreme islamistiske miljø og fremmedkrigere, også fra Norge. Vi må ikke godta premisene for den økte aggresjonen fra øst og heller ikke fra grupper som ISIL. Vi må stå opp for våre verdier og vår frihet. Vi må styrke relasjonene og verdifelleskapet med våre venner i Europa og NATO og stå sammen i kampen for demokrati, rettsstatsprinsipper og menneskerettigheter – og mot voldelig ekstremisme.

At EU har fått en langt større sikkerhetspolitisk betydning enn før, er en ny situasjon som krever at Norge samhandler med EU på nye måter, for vi har ingen EØS-avtale for sikkerhetspolitikken. Det er en utfordring for Norge at vi ikke sitter rundt bordet når våre venner i EU drøfter sikkerhetspolitikk i våre nærområder, med betydelige konsekvenser for Norge. I så måte ser jeg fram til møtet i Europa-utvalget her i Stortinget i morgen, der forsvarsministeren vil orientere om hvordan regjeringen vurderer utviklingen, EUs sikkerhetspolitiske rolle og gi en redegjørelse for Forsvarsdepartementets EU/EØS-strategi.

Mot dette bakteppet er det både rett og rimelig at Forsvaret er budsjettvinneren. Regjeringen styrker forsvarsrammen med en realvekst på rundt 1,4 mrd. kr, eller 3,3 pst., i 2015. I tillegg til økte rammer til aktivitet, øving, trening og beredskap gjennomfører regjeringen betydelige investeringer for å videreføre moderniseringen av Forsvaret. Rammen til anskaffelser av nytt forsvarsmateriell er økt kraftig og utgjør nå om lag 20 pst. av forsvarsbudsjettet, i tråd med NATOs ambisjon fra toppmøtet i Cardiff.

Etablering av en kampflybase på Ørland med nytt skvadronsbygg og innkjøp av nye kampfly med missiler er et kjempeløft, men det er helt nødvendig. Innkjøpet av JS-missilene tilleggsfinansieres, sånn at innkjøpet ikke går ut over øvrige deler av Forsvaret. Nye stasjoner til grensevaktten i Sør-Varanger er allerede vedtatt. I tillegg leveres nå de

nye NH90-helikoptrene til Kystvakten og Marinen, ubåter oppgraderes, Hæren får nye kampvogner m.m.

Det er viktig å understreke at med store investeringer i nytt materiell vil det også påløpe økte driftskostnader som må finansieres. Enn så lenge følger vi gjeldende langtidsplan. Nytt fagmilitært råd vil kunne endre de faglige anbefalingene og dermed få følger for budsjettprioriteringene i årene som kommer.

Som en følge av det endrede sikkerhetsbildet trenger vi et sterkt forsvar med en tilfredsstillende operativ evne, sånn at vi kan forsvare landet og stå ved allianseforpliktelsene. Det må vi ta konsekvensen av, og forberede oss på at vi må gi Forsvaret økt prioritet i årene som kommer.

Kjersti Toppe (Sp) [14:31:21]: I behandlinga av stortingsmeldinga om global helse i utanriks- og utviklingspolitikken vedtok Stortinget tre satsingsområde:

1. å mobilisera for kvinner og barns rettar og helse
2. å redusera sjukdomsbyrda med vekt på førebygging
3. å fremja menneskeleg sikkerheit gjennom helse

Dette er viktige satsingar. Forverring av helsetilstanden i ei befolkning er ein trussel mot både velstand og stabilitet.

I Noreg er vi heldige. Relativt sett har vi god helse, høg levealder og eit godt utbygd helsevesen. Vi må difor ta ansvar og vera pådrivarar for å betra helsesituasjonen også for folk i andre land i verda.

Stortinget vil prioritera helsa til kvinner og barn. Senterpartiet meiner det er spesielt viktig å fortsetja innsatsen retta mot barn. 30 pst. av sjukdomsbyrda i lav- og mellominntektsland gjeld sjukdom som rammar barn. Under- og feilernæring er ei viktig underliggjande årsak. Nok og trygg mat er grunnleggjande for god barnehelse. Det er eit stort behov for å styrkja matvaretryggleiken i alle land og auka investeringar i direkte ernæringstiltak retta mot mor og barn med dokumentert effekt mot barnedødelegheit.

Både vaksinasjonsprogram og kampen mot smittsame sjukdommar er veldig viktige tiltak, men vi må heller ikkje gløyma det basale – å arbeida for betre hygieniske forhold, reint vatn og nok og trygg mat. Det hjelper berre kortsiktig å redde barn frå sjukdom med medisinar dersom vi ikkje fjernar årsaka til at barna vert mottakelege for sjukdom. Vi må hindra matmangel og underernæring.

Ein samla komité signaliserer i innstillinga vilje til ei styrkt satsing på kvinner, landbruk og matsikkerheit. Det er positivt. Senterpartiet går lenger. I det alternative statsbudsjettet vårt aukar vi bistandsbudsjettet med 1,2 mrd. kr utover det opphavlege forslaget til regjeringa. Vi legg inn øyremerkte midlar til arbeidet mot barneekteskap. Vi aukar støtta til UNICEFs program for ernæring, sosial inkludering, vern, vatn, sanitære forhold og hygiene. Vi prioriterer øyremerkte midlar for å styrkja eit berekraftig og klimavennleg landbruk.

Stortinget har vedtatt at eitt av tre mål for den globale helsepolitikken er å redusera sjukdomsbelastning ved å førebyggja. Verdas helseorganisasjon skildrar alkohol som det tredje største hinderet for utvikling i verda. Alkoholindustrien satsar no sterkt i Afrika, og særleg mot ungdom. Bruk av alkohol er no den største årsaka til sjukdom og død

i land i Sør-Afrika og Latin-Amerika, og alkoholindustriens innmarsj hindrar utvikling i desse landa. Statsråd Brende er Noregs helseminister i utviklingspolitikken, og eg vil ønskja han lykke til med det viktige arbeidet. Eg håpar og ventar at han òg vil leggja stort arbeid i Stortingets uttalte mål for den globale helsepolitikken, nemleg førebygging.

Regina Alexandrova (H) [14:34:34]: Regjeringen satser bredt i nordområdepolitikken.

Representanter fra Arbeiderpartiet forsøker å framstille regjeringens syn på dialog som mindre viktig, men det representantene ikke har fått med seg, er at denne regjeringen går fra dialog til handling, uten å slutte å snakke om dialog. De siste åtte årene har det vært mye prat og mye dialog blant de rød-grønne om nordområdene. Det er derfor på tide at det legges opp til mer handling, slik denne regjeringen nå satser i nord.

Det var Høyres Jan Petersen som lanserte den første nordområdesatsingen, med stortingsmeldingen «Muligheter og utfordringer i nord» i 2005. Med en ny borgerlig regjering blir det et nytt løft, med en ytterligere satsing på nordområdene. Nordområdene er Norges viktigste utenrikspolitiske interesseområde, og regjeringen foreslår en samlet nordområdesatsing på nesten 3 mrd. kr i 2015. Det betyr at denne regjeringen har hatt en økning i nordområdesatsingen på 1 mrd. kr på to år.

Regjeringen fører en resultatorientert politikk for å omgjøre kunnskap og ressurser til arbeidsplasser og verdiskaping, ved bl.a. å styrke koblingen mellom kunnskap og næringsliv. Nord-Norge går godt og har et stort potensial for større verdiskaping innen bl.a. petroleumsindustri, maritim sektor, romvirksomhet, mineralnæring, sjømatnæring og reiseliv. Regjeringen vil derfor prioritere fem områder i nordområdepolitikken: internasjonalt samarbeid, næringsliv, kunnskap, infrastruktur og miljøvern, sikkerhet og beredskap.

Arbeidet regjeringen gjør med internasjonalt samarbeid i nord, har stor betydning. Nordområdene handler også om global maktpolitikk, der viktige ressurser, klima, nye transportruter og sikkerhetspolitikk står sentralt. Regjeringen satser derfor betydelig på tilstedeværelse og ressursforvaltning, noe statsminister Erna Solberg la vekt på senest denne helgen. Med regjeringens nordområdepolitikk økes operativ evne og beredskap i alle forsvarsgrener, bl.a. i Heimevernet. Dette gir et tydelig signal til alle interessenter i nord og viser prioritet og handlekraft.

Regjeringen har vært tydelig på at selv med uro rundt Russland den siste tiden er det viktig å videreføre det gode samarbeidet innen sjøsikkerhet, felles fiskeriforvaltning, miljø, atomsikkerhet og folk-til-folk-samarbeid. Som arktiske kyststater har vi mange felles interesser. Det at nordområdene fortsetter å være en fredelig og stabil region, er vi alle tjent med.

Statsråd Ine M. Eriksen Søreide [14:37:46]: Jeg har tidligere konsultert Stortingets organer om regjeringas arbeid med missilforsvar. Regjeringa har nå besluttet at Norge vil inngå medlemskap i Maritime Theater Missile Defense Forum. Det er et samarbeidsforum som handler

om å beskytte våre marinefartøy fra den trusselen som ballistiske missiler og kryssermissiler utgjør. Medlemskapet vil styrke det sjømilitære samarbeidet med våre nærmeste allierte, vår evne til militært samvirke med allierte i kollektivt forsvar og derigjennom også styrke vår nasjonale forsvarsevne.

Jeg vil understreke at beslutningen om norsk medlemskap ikke innebærer noen forskuttering av eventuelle materielle norske bidrag til NATOs missilforsvarssystem. Norge ga for øvrig sin prinsipielle tilslutning til etableringen av NATOs missilforsvarssystem under toppmøtet i Lisboa i 2010.

Jeg vil også gi noen kommentarer til innlegg som har vært holdt i salen. Representanten Helga Pedersen hørte nok ikke godt nok etter i mitt innlegg, fordi jeg sa at jeg mente det var et godt budsjett, samtidig som det er et budsjett preget av nøkternhet, realisme og klare prioriteringer. Representanten Pedersen mente også at vi ønsket å utrede mer. Ja, vi har satt i verk arbeidet med et nytt fagmilitært råd fordi våre omgivelser endrer seg, og det er behov for større reformer av Forsvaret. Det er for første gang levert og diskutert i full offentlighet, noe vi mener er svært viktig fordi forsvarspolitikken ikke skal være noe som bare angår spesielt interesserte, det angår samfunnet i aller høyeste grad.

Jeg vil også knytte noen kommentarer til innlegget fra representanten Kåre Simensen. Dette er altså ikke et spørsmål om forholdet mellom Norge og Russland, men mellom Vesten og Russland. Det handler om at vi ser en varig endring i våre sikkerhetspolitiske omgivelser. Vi ser at alle land som er allierte av Norge, har gjort det samme som Norge, nemlig å suspendere det militære samarbeidet bilateralt, samtidig som vi opprettholder det praktiske samarbeidet på daglig basis – kystvakt, grensevakt, søk og redning og ikke minst muligheten for direkte kontakt mellom vårt operative hovedkvarter på Reitan og Nordflåten. Det er viktig både for å unngå misforståelser og også for å vite hva som skjer i våre nærområder. Vi kan ikke lukke øynene for at selv om vi ikke ser en direkte militær trussel mot Norge, så har vi å gjøre med en stor nabo som nå har en betydelig økt militær evne, en betydelig økt vilje til å bruke militærmakt, og som ikke minst tester NATOs beredskap, som tester NATOs samhold. Det er det viktig for Norge å følge med på og ta inn i sine vurderinger.

Sveinung Stensland (H) [14:40:54]: Utviklingen i Russland har gått i autoritær retning. Russlands folkerettsstridige handlinger og maktbruk i Ukraina har utløst en alvorlig sikkerhetspolitisk situasjon i Europa, som også har følger for Norges forhold til Russland. Det er i vår interesse å videreføre mye av det praktiske samarbeidet med Russland i de norske interesseområdene, i tillegg til samarbeid på områder som medfører kontakt og utveksling over grensen.

Det er betryggende at utenrikskomiteen i felles merknader stadfester at vår utenrikspolitikk skal baseres bl.a. på medlemskap i NATO, og at de påpeker at Russlands annektering av Krim utgjør en sikkerhetsrisiko. For oss som er opptatt av sikkerhetspolitikk, har det vært interessant

å følge SVs fordømmelse av både Russland og NATO i denne saken. Jeg velger å forholde meg til SV i Stortinget, og i denne sammenheng er det gledelig at også de er på linje med oss i synet på Russlands maktovergrep.

Vi er også bekymret for den interne utviklingen i Russland. Situasjonen for menneskerettighetene er meget bekymringsfull. Russlands folkerettsstridige handlinger i Ukraina får følger for vårt bilaterale forhold. Dette påvirker vår politiske kontakt med Russland og preger samarbeidet. Folkeretten er spesielt viktig for oss som bor i et land med lange grenser, store havområder, men liten og spredt befolkning. All vår velferd er avhengig av at andre land respekterer våre grenser og vår kontroll med egne ressurser. I lys av dette har vi økt støtten til Ukraina og Moldova, som trenger all mulig støtte til demokratiske prosesser som kan lede dem framover og stå imot politisk press fra Russland.

Det er viktig at Norge i samarbeid med EU og andre relevante aktører i tillegg bidrar til å følge opp Porosjenkos reformprosess i Ukraina og støtter alle gode tiltak for å finne en løsning på den voldelige konflikten som pågår.

Det er bra at regjeringen er tydelig i møte med den økende russiske aktiviteten i nordområdene. Økende russisk aktivitet i våre grenseområder må møtes tilsvarende fra vår side. Det er ingen grunn til å tro at russisk aggresjon mot naboland skal gjøre seg gjeldende overfor oss, men vi må likevel være beredt og på vakt. Norge har stilt seg bak de økonomiske sanksjonene mot Russland, og det med god grunn. Vi må imidlertid ikke lukke øynene for at utenrikspolitisk press mot Russland kan øke patriotismen og bygge opp under Putin som sterk leder og forsvarer av russernes interesser. Vi må balansere flere hensyn her og ikke dra gardina helt ned, men være åpne og i dialog. Men et regime som så lett tyr til vold og ser bort fra suverene staters rettigheter og arbeider ved å undergrave andre lands demokratiske prosesser, må møtes med fasthet og styrke.

Heidi Greni (Sp) [14:44:03]: På Ørland og i Sør-Trøndelag er vi glade for at den nye kampflybasen ble vedtatt lokalisert til Ørland. Samtidig er vi opptatt av at utbyggingen av basen og overføringen av kampflyene skal skje på en måte som ivaretar interessene både til Luftforsvaret og til Ørland-samfunnet.

Jeg er tilfreds med at komiteen i sine merknader understreker betydningen av at Forsvaret etablerer et godt og inkluderende samarbeid med lokalsamfunnet. Komiteen sier det er viktig at beboerne som blir direkte berørt av etableringen, blir ivaretatt gjennom en åpen og ryddig prosess.

Det er stor bekymring for at det er dårlig tidsmessig samsvar mellom overføring av de nye kampflyene til Ørland og arbeidet med innløsning av eiendommer i flystøysonen. Flyene kommer i 2017, mens Forsvarsbygg har en tidshorison helt fram til 2022 før de i beste fall har fått de siste avtalene om innløsning og erstatninger på plass. Det er helt uholdbart.

Senterpartiet har i sitt alternative budsjett foreslått å styrke Forsvarsbyggs kapasitet til å arbeide med innløsning av gårder og boliger gjennom en tilleggsbevilgning

på 5 mill. kr. Dette forslaget burde flere partier sluttet opp om.

Situasjonen oppleves som krevende for alle berørte og gir ekstra store utfordringer for dem som driver landbruk i rød sone. En tredel av all melkeproduksjon i Ørland kommune vil bli berørt. Det sier noe om omfanget. Dette gjelder i stor grad eiendommer som ikke står i veien for selve utbyggingen, men som må fraflyttes på grunn av støy. Noen av dem har verneverdige gårdstun, og noen vil kunne opprettholde gårdsdrifta, men kan ikke bo der. Noen må kanskje gå over fra husdyrbruk til korn- eller grønnsakproduksjon. Dette er odelsgårder som har vært i familienes eie i generasjoner, og hvor driveplikta blir opprettholdt.

Man investerer i basen med et 30-årsperspektiv. Ingen vet om jagerfly er aktuell teknologi om 30 eller 50 år. Det betyr at det kan være mulig å flytte tilbake og drive gårdene hvis basen på et tidspunkt blir nedlagt. Rivning av våningshusene vil også forringe kulturlandskapet og ødelegge en hel grend for all framtid. Det vil være aldeles feil om verneverdige bygninger skal kreves revet. Det er derfor viktig at Forsvarsbygg vurderer avtaler der eier får erstatning for å skaffe seg ny bolig, men der det åpnes for mulighet for å vedlikeholde gårdstunet, og eventuelt flytte tilbake hvis støyproblemet forsvinner.

I tillegg til de 250 dekar som fysisk bygges ned, vil det være mange hundre mål dyrka mark som blir liggende innenfor gjerdet. Dette er noe av Trøndelags mest produktive matjord, og det er avgjørende at Forsvaret og bøndene får gode avtaler som sikrer at matproduksjonen på denne jorda opprettholdes.

Mitt og Senterpartiets anliggende er det samme som komitéflertallet påpeker: å sikre inkluderende samarbeid mellom Forsvaret og lokalsamfunnet. Bortimot ti år er for lenge å vente.

Utenriksminister Børge Brende [14:47:30]: Jeg synes det har vært en veldig god debatt, en rikholdig debatt og mange temaer har vært oppe. Det viser også hvor bred utenriks-, sikkerhets- og utviklingspolitikken er.

Det er også svært positivt at det er en bred enighet om håndteringen av det nye sikkerhetspolitiske bildet i Europa. Mange av våre nærmeste allierte har merket seg at Norge har tatt klar avstand fra de folkerettsbrudd som vi har stått overfor i Ukraina, og at det er et samlet storting som har stått bak de restriktive tiltakene som både EU og USA har gjennomført. Dette har vært viktig. Jeg tror at med den prosessen som er i Ukraina og Russland nå, knyttes til diskusjonen om etterlevelse av Minsk-avtalen, virker de restriktive tiltakene på en slik måte at man tenker seg om en gang ekstra før man går til nye brudd på denne avtalen.

Det er også slik at vi i Stortinget har stått sammen om å ta sterk avstand fra ekstremisme og terrororganisasjoner som ISIL. Det har vært viktig at vi nå stiller opp for dem som rammes av denne formen for ekstremisme. Store områder i Irak og Syria er kontrollert av en ekstremistorganisasjon som går så langt at den er blitt ekskludert fra Al Qaida. Den samlede norske innsatsen humanitært når det gjelder å stoppe pengeflyt, når det gjelder å

stoppe fremmedkrigere og det å være villig til å stille opp militært, er noe man har merket seg. Det er en offensiv holdning i kampen mot et fenomen og en form for ekstremisme jeg dessverre tror at vi må leve med i mange år fremover.

Så har det også vært bred enighet om nordområdesatsingen, slik jeg har opplevd det. Vi har lagt inn mer ressurser til nordområdesatsing, og vi forbereder Arktisk råd og formannskapet til USA.

Jeg må bare gjenta at når det gjelder spørsmålet om en atomvåpenfri verden, står vi på det som ble sagt både i interpellasjonen i vår og i debatten nå, og det var helt riktig at det var representanten Nybakk som hadde denne interpellasjonen i vår – en viktig interpellasjon hvor vi fikk lagt grunnlaget for dette.

Når det gjelder budsjettet, er det slik at det er utdanningssatsingen som bl.a. har bidratt til en ny samlepost, og det er årsaken til at budsjettet fremstår slik det nå gjør. Men vi skal selvsagt se på det for å ha et mest mulig oversiktlig budsjett.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [14:50:50]: Eg ønskjer å knyte nokre kommentarar til nordområdesatsinga til regjeringa.

Den grensa vi har med Russland, den store naboen vår i aust, er Russlands aller eldste grense. Det er også den einaste grensa som Russland aldri har vore i krig for. Det betyr at ein har ein lang tradisjon når det gjeld fred med Russland. Så har òg Noreg eit særskilt ansvar i nordområda for å dyrke dette vidare.

Det som gjer denne regionen så interessant, er mange ting. Det eine er sjølv sagt den auka aktiviteten frå mange andre aktørar i verda – anten det er Kina, Japan eller EU som no begynner å trappe opp aktiviteten sin i nordområda. Etter Murens fall er det òg plutseleg mogleg å utdjupe det samarbeidet som har vore der. Pomorpassordninga, bl.a., som vi har fått etablert i grenseområdet ved Kirkenes, er ei veldig spennande ordning. Dersom ein hadde utvikla ho ytterlegare, tenk kva som kunne skjedd i denne regionen – dersom ein f.eks. kunne få meir varig busetnad, få arbeid inkludert i avtalen, osv.! Ein kunne laga dette til eit område som verkeleg kunne vere brubyggjar mellom Noreg og Russland, som kunne betydd mykje for heile regionen vår.

Mens resten av verda flokkar seg i dette området – av mange forskjellige grunnar – har regjeringa gjort heilt andre typar val. Det er ei symbolhandling å bake fiskeriministeren inn i eit anna departement, forminske den rolla, og i staden etablere ein EØS-minister. Gjennom andre vedtak har ein bl.a. bygt ned dei generelle satsingane i nord, anten det er regionale utviklingsmidlar, Copernicus-satsing eller anna – satsingar som blir sette på vent til ein veit ikkje når. Ein har bygt ned dei generelle satsingane og dei spesielle satsingane i dette området. Ein markerer at her ønskjer ein å trappe ned innsatsen, i ei tid da andre aktørar trappar opp innsatsen.

Det er eit viktig minus her. Olje og mineralar ønskjer ein å satse på i nord. Dermed styrkjer regjeringa inntrykket dei gir av nordområdepolitikken sin, at dette eigentleg

handlar om å klarleggje ressursar, slik at dette kan bli eit haustingsland for aktørar.

Eg meiner Noregs nordområdestrategi først og fremst bør handle om og ta utgangspunkt i folka som bur der. Dei må ha ein sterk eigarskap til strategien, det må vere dei og deira langvarige og historiske kontakt med naboane sine som bør vere utgangspunktet for samarbeidet i nord. Dessverre leverer ikkje regjeringa når det gjeld dette.

Martin Henriksen (A) [14:54:02]: Jeg har lyst til på slutten av debatten å takke utenriksministeren for to gode og reflekterte innlegg, men det ser ut som om vi skal gå gjennom også denne debatten uten å få et klart svar på hva som er regjeringas nye satsinger, nye initiativer i nordområdene utover det den rød-grønne regjeringa la fram. Det er positivt med oljevernbase. Det er sikkert også svært positivt med 10 mill. kr til isbjørntelling. Men jeg hørte utenriksministeren holde en offensiv tale i Tromsø etter valget i fjor. Det lovet godt. Regjeringa skulle gå fra ord til handling i nord.

Fasiten så langt er egentlig at den nye regjeringa følger opp den rød-grønne regjeringas ord og handlinger – ingen nye initiativ. Eller for å si det på en måte Høyre-representanter forstår bedre: få nye ideer og få bedre løsninger.

Jeg har en følelse av at nordområdepolitikken på mange måter er i ferd med å bli redusert til å handle om fylkesveier og næringstiltak – viktig nok hver for seg, og noen enkeltprosjekter blir realisert. Men dette er ikke en overordnet ramme rundt nordområdene som gir ny energi til arbeidet, eller setter det inn i den ramma det hører hjemme i som et nasjonalt og internasjonalt prosjekt.

Likevel må det nevnes at mye av nordområdepolitikken skal settes i verk i den nordlige landsdelen, og da kan man stille seg spørsmålet: Vil det være lurt å gi lokale og regionale folkevalgte muligheten til å påvirke utviklinga og ruste opp nordområdestrategien på sin måte? For å stille spørsmålet på en annen måte: Blir det mer eller mindre nordområdesatsing av å kutte i fylkenes muligheter til f.eks. å støtte opp om regionalt næringsliv i landsdelen? Er det lurt med en fordelingspolitikk som går feil vei?

Landsdelen får svekkede muligheter til å styre utviklinga sjøl når kommuneøkonomien blir trangere og fylkene får mindre til å satse på næringslivet. Når man kutter i formuesskatten, kommer det i første rekke andre landsdeler til gode. Kun 4 pst. av lettelsene vil komme til Nord-Norge, sjøl om 9 pst. av befolkninga bor der. Det handler om å gi de lokale også en mulighet til å utføre nordområdepolitikken på sin måte. Den muligheten har blitt svekket.

Til slutt i debatten har jeg lyst til å si at jeg håper utenriksministeren før eller siden vil svare på utfordringa han har fått flere ganger, også her i dag.: Hvilke nye initiativ tar regjeringa for at Norge skal være ledende i nordområdene? Kan vi finne dem i budsjettet? Kan vi finne dem i statusrapporten til regjeringa, eller har regjeringa en hemmelig plan om en offensiv nordområdepolitikk som de bare venter på å lansere?

Utenriksminister Børge Brende [14:57:03]: Jeg synes det ville vært synd hvis representanten Henriksen

måtte vente på et slikt svar. Først må jeg si at når det gjelder det at denne regjeringa følger opp viktige elementer i den forrige regjeringens nordområdepolitikk, burde det ført til glede hos det tidligere regjeringspartiet, akkurat som vi var veldig fornøyd da Arbeiderpartiet og de rød-grønne fulgte opp den første stortingsmeldingen som ble fremlagt om nordområdepolitikken, av Jan Petersen i 2005.

I nordområdene er det mye som samler oss. Blant annet diskuterte man det som er knyttet til Arktisk råd og det viktige amerikanske formannskapet nå til våren. Jeg tror vi er enige om at det må inneholde klima, det må inneholde spørsmål om urfolk, det må diskutere og inneholde hva som skjer når havet forsures i nord, hva som skjer med nye sjøruter som det åpnes opp for.

Når det gjelder visjonene fremover, synes jeg det ligger et godt grunnlag i det budsjettet som regjeringa får vedtatt: en satsing på over 500 mill. kr mer på nordområdene. I tillegg er det ikke til å legge skjul på at det har vært en kompliserende faktor de siste månedene at vi står overfor et Russland som handler annerledes enn det gjorde for et år siden, men det har vi håndtert gjennom å videreføre viktige folk-til-folk-samarbeid, søk og redning, atom-samarbeidet, miljøsamarbeidet. For denne regjeringa er det viktig at nordområdepolitikken vår fortsetter å basere seg på forskning og utvikling. Her øker vi budsjettene helt klart, og det er en satsing på kunnskap i nord og på kunnskapsarbeidsplasser, hvor vi produserer høyere opp i verdikjeden. Det er helt avgjørende. Det er når man produserer høyere opp i verdikjeden at man også kan tåle det norske kostnadsnivået.

I tillegg lager vi cluster rundt romsatsingen både på Andøya, i Tromsø og i Narvik, hvor vi har noen av de ledende clusterne i verden. Vi jobber også intenst med å få på plass polarkoden, som skal sikre miljøet bedre. Jeg har selv tatt et initiativ sammen med Frankrikes utenriksminister for at vi til sommeren skal samle utenriksministre som er innflytelsesrike innenfor klima- og miljøområdet, i Nord-Norge, Svalbard, for å bruke dette som innspill til den viktige COP 21-konferansen. I denne sammenheng er det også viktig å få med seg de dimensjonene som er knyttet til biologisk mangfold, og at man må respektere Arktis, at det ikke blir et «gullrush», men at Arktis utvikler seg på basis av det som er bærekraftige prinsipper.

Jeg håper at det var svar på det som representanten spurte om.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sakene nr. 1–4.

Sak nr. 5 [15:00:21]

Innstilling frå kommunal- og forvaltningskomiteen om løyvingar på statsbudsjettet for 2015 vedrørande kapitlet under Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet, Finansdepartementet, Justis- og beredskapsdepartementet, Kommunal- og moderniseringsdepartementet og Nærings- og fiskeridepartementet (rammeområda 1, 6 og 18) (Innst. 16 S (2014–2015), jf. Prop. 1 S (2014–2015))

Presidenten: Etter ønske fra kommunal- og forvaltningskomiteen vil presidenten foreslå at debatten deles i to, slik at man først behandlar budsjettkapitlene under rammeområdene 1, 18 og de kapitlene under rammeområde 6 som gjelder Kommunal- og moderniseringsdepartementet, Finansdepartementet, Nærings- og fiskeridepartementet og deretter budsjettkapitlene under rammeområde 6 som gjelder Justisdepartementet og Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet.

– Det anses vedtatt.

Etter ønske fra komiteen vil presidenten videre foreslå at hver del av debatten blir begrenset til 1 time og 35 minutter, og at taletiden blir fordelt slik på gruppene:

Arbeiderpartiet 30 minutter, Høyre 25 minutter, Framskrittspartiet 15 minutter, Kristelig Folkeparti 5 minutter, Senterpartiet 5 minutter, Venstre 5 minutter, Sosialistisk Venstreparti 5 minutter og Miljøpartiet De Grønne 5 minutter.

Videre vil presidenten foreslå at det både i debattens del 1 og 2 blir gitt anledning til replikkordskifte på inntil fem replikker med svar etter innlegg fra partienes hovedtalere og inntil seks replikker med svar etter medlemmer av regjeringen innenfor den fordelte taletid.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talarlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Helge André Njåstad (FrP) [15:02:41] (leiar i komiteen): Når me behandlar statsbudsjettet innanfor kommunal- og forvaltningskomiteen, vil eg innleiingsvis takka mange. Eg vil takka alle dei som har stilt på høyringane våre, og alle dei som har teke kontakt og bidrege til at denne prosessen og dette budsjettet har vorte bra. Eg vil særskilt takka komitésekretæren og dei andre i administrasjonen, medrekna tekstsenteret, for god service i ei hektisk tid. Så vil eg sjølvsagt også takka komiteen for godt samarbeid med å få på plass eit budsjett og ei innstilling i dag.

Då leiaren i finanskomiteen innleia på måndag om finansinnstillinga, sa han at han hadde lytta på salmesong før han gjekk på denne talarstolen. Eg skal ikkje kopiera han og seia at eg har lytta på salmesong, men det kunne vore freistande å finna ein passende salme til kommuneøkonomien. Det lukkast eg ikkje med, men for kommune-reforma kunne kanskje salmen «Ingen er så trygg i fare» vera ein god tittel. Og når me snakkar om kommunereforma og salmesong, kan det òg vera eit litt morosamt poeng at Norsk salmebok har vorte revidert fire gonger sidan me sist reviderte kommuneinndelinga i Noreg. Me gjer ikkje det for å forandra Noreg, men fordi Noreg har forandra seg.

Eg vil rosa norske kommunar for at dei har sett kommunereforma på dagsordenen, for at dei har involvert befolkninga, og at dei ser moglegheitene med ei reform. Våren 2016 skal norske kommunestyre gjera viktige vedtak, og det er viktig å understreka at det er kommunestyra sjølve som bestemmer kva type vedtak dei ønskjer å gjera, men etter ein god og grundig prosess og – som er eit viktig poeng – eitt år etter at Stortinget har signalisert kva

oppgåver kommunesektoren skal løysa i framtida. Det er ikkje slik at dette kjem i feil rekkefølge. Først får ein vita oppgåvene, og så skal ein gjera dei lokale vedtaka.

Difor er tida framover no viktig i forhold til det å finna oppgåver. Departementet er i full sving, og det blir jobba frå den sida med kva oppgåver ein kan delegera ned. Eg ønskjer meg òg ivrige kommunar som – motsett veg – seier kva oppgåver dei synest at lokaldemokratiet er i betre stand til å løysa enn stat, fylkesmann eller fylkeskommune.

Debatten om dette statsbudsjettet har handla mykje om sosial profil. For Framstegspartiet er det sosiale engasjementet viktig. Me er opptekne av å hjelpe dei som treng det offentlege aller mest. Me er opptekne av at barna våre skal ha ein oppvekst i barnehagar med høgt nivå på dei tilsette og i ein skule der barna blir motiverte til å utvikla Noreg vidare. Så er me opptekne av ein god eldreomsorg for våre eldre og pleietrengande, og det handlar ikkje berre om stell og pleie, men òg om tilbod i kvardagen – kulturaktivitetar, god mat og aktivitetar – slik at dei eldre får sine stjerne-stunder. Eit godt helsetilbod er òg viktig når sjukdom slår inn, eller når barn treng rettleiing på helsestasjon.

Dette er mange av dei funksjonane norske kommunar har ansvaret for, og som er viktige for innbyggjarane våre, og difor er det viktig når me skal styrkja den sosiale profilen, at me styrkjer kommuneøkonomien. Difor brukte Framstegspartiet si makt i Stortinget i perioden 2001–2005 til å styrkja kommuneøkonomien, og difor brukar me òg vår moglegheit som regjeringsparti til å styrkja kommuneøkonomien – ikkje fordi det skal kunna byggjast fleire kulturhus eller rådhus, men fordi kommunane skal rustast til å gje gode tilbod til dei som treng det aller mest. Difor er det gledeleg å registrera budsjettundersøkinga til KS, som peikar på at dei områda som blir aller mest styrkte, understøttar den sosiale profilen, nemleg ved at barnevernet og pleie- og omsorgssektoren er nokre av dei områda som får aller størst vekst.

Elles melder kommunane om at det er krevjande budsjettarbeid – som det var i fjor, og som det har vore i omtrent alle år. Mykje av forklaringa ligg i at kommunane vil mykje. Dei vil investera mykje, og dei gjer sine prioriteringar. Slik har det alltid vore i kommunesektoren, og slik er det òg i år. Den største forskjellen på no og tidlegare er at Stortinget anerkjenner at det er slik. Me står ikkje her i dag og gjev uttrykk for at kommunane aldri har fått meir pengar: Sjølv om dei aldri har fått meir pengar, seier me at det å vera kommune krev prioriteringar, og det å vera kommune krev at ein prioriterer mellom ulike tilbod som ein ønskjer å styrkja.

Eg vil spesielt takka Kristeleg Folkeparti og Venstre for samarbeidet me har hatt om dette budsjettet – både i finanskomiteen og i kommunalkomiteen. Dei vil heilt sikkert gjera greie for sine hjertesaker og sine gjennomslag seinare i debatten.

Framstegspartiet har òg fått solid gjennomslag og har sett sitt fotavtrykk i dette budsjettet. Eit av dei viktigaste punkta for oss er at me har styrkt vekstkommuneutskottet ved å senka innslagspunktet til 1,6 pst., slik at 68 kommunar får vekstkommuneutskott til neste år, mot 24 i år. Dette er kommunar som har store utfordringar med ei aukande

befolkning og difor treng store investeringar for å gje dei eit tilbod. Til våren vil regjeringa i kommuneproposisjonen koma med ei vurdering av ulike modellar for tilbakeføring av delar av selskapsskatten til kommunane. Dette er viktig for å auka skattemoralen til bedriftene, som vil vera tilfellet når dei ser at verdiskapinga blir igjen lokalt, framfor å gå til Oslo for vidare utdeling.

Budsjettet er òg styrkt etter lovfestinga av BPA-tilbodet. Me understrekar at det er viktig at kommunane legg til rette for reell valfridom for brukarane når det gjeld gjennomføring av BPA-ordninga.

Differensiert arbeidsgjevaravgift har vore tema i dette statsbudsjettet i komiteen. Dette er komplisert, men på ein enkel måte kan ein seia at prinsippet er slik at denne ordninga først og fremst skal gjelda for næringslivet, ikkje for kommunedrifta. Derfor er det logisk og riktig at kommunane ikkje skal få fordel av lågare avgift, og at den fordelten skal trekkjast i rammetilskotet. Det same prinsippet har vore brukt sidan 2004 – av skiftande regjeringar.

Det er også slik at nokon har fått kompensasjon fordi avgiftene vart sette opp i 2004 og 2007. Eg trur alle er einig i at ingen skal ha kompensasjon for ei ulempe som dei ikkje lenger har, men me ser at fylkesmennene som følgjer opp den kompensasjonsordninga, har hatt litt ulik praksis. Difor har fleirtalet i komiteen bedt departementet sørgja for at den smidigheita som mange fylkesmenn har valt, med å trappa ned denne kompensasjonen over tid, blir gjort gjeldande òg for fleire.

Til slutt må eg innom fylkeskommunane: Dei har hatt stort fokus i behandlinga av dette budsjettet fordi ein har etablert nye kostnadsnøklar på inntektssystemet og retta opp i urette forhold som har fått sett seg i det gamle systemet. På grunn av at den raud-grøne regjeringa lét inntektssystemet liggja i ein skuff, har endringane vorte store fordi ein har venta med å gjera dei. Derfor er me òg einig i at det er viktig med ein tapskompensasjon som skal vara i fleire år, slik at omveltinga for dei som taper, blir lettare enn om ein hadde gjort endringane med ein gong. Difor er me glade for at det er sett av 185 mill. kr, men me minner om at det står i innstillinga frå fleirtalet at fylkeskommunane ikkje må bruka denne tapskompensasjonen til å utsetja elles nødvendige tilpassingar av utgiftene sine til nye inntektsrammer.

Det er eitt element i det nye inntektssystemet som vil bli sett på framover i samanheng med kommuneproposisjonen for 2016, nemleg båt- og ferjekriterium. Her skal departementa vurdere datamaterialet nærmare, og ein skal sjå på korleis ein skal innføra ei ferjeavløysingsordning, slik komiteen bad om i samband med kommuneproposisjonen. Det er klart at denne gjennomgangen kan føra til endringar og omfordelingar mellom fylkeskommunane. Dette er eit arbeid som vert viktig å følgja, og det er viktig at òg fylkeskommunane bidreg med å skaffa til veie det datagrunnlaget som trengs for å gjera gode analyser og gode vurderingar av kva som er kostnadsforskjellar mellom ulike fylkeskommunar knytte til båt og ferje, som har vist seg å vera eit av dei vanskelegaste elementa å setja eit godt kriterium for i det nye inntektssystemet. Derfor vil ein jobba vidare med dette.

I merknadene viser komiteens fleirtal til at nye anbod på ferjedrifta blir dyrare. Difor understrekar me kor viktig det er at ein har ei hyppigare oppdatering av kostnadsnøklar og inntektssystem enn det som har vore vanleg, for å fange opp nye utgifter raskare.

Til slutt vil eg visa til at det er inngått ein budsjettavtale mellom regjeringspartia og Kristeleg Folkeparti og Venstre, som det er gjort grundig greie for i Innst. 2 S Tillegg 1 for 2014–2015. Det er viktig å merka seg at effektiviseringsreforma som er lagd inn, som auka frå 0,5 til 0,6 i effektivisering, gjer at det i dei ulike postane vil framstå ei endring i forhold til opphavleg dokument, og at det er bakgrunnen for at tabellane viser andre summer på veldig mange postar i det som me behandlar i dag.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Stine Renate Håheim (A) [15:12:50]: La meg takke komitélederen for godt samarbeid i komiteen.

Mitt spørsmål er om skattesvikt. Fordi kommunene i 2004 opplevde en skattesvikt, ivret Fremskrittspartiet for å kompensere for den skattesvikten. Fremskrittspartiet fikk med seg Bondevik II-regjeringen på delvis å kompensere for den svikten i inntekter som kommunene opplevde. Den 23. november 2004 sa Siv Jensen følgende til Bergens Tidende:

«Kommunene må få samme behandling som staten gir seg selv. I dag er det slik at staten bokstavelig talt kompenserer staten for tapte skatteinntekter. Det samme prinsipp må gjelde for kommunene, noe våre ordførere også har påpekt.»

Det var klar tale fra daværende opposisjonspolitiker Siv Jensen. Nå har Fremskrittspartiet havnet i posisjon, og partiet er knapt til å kjenne igjen. Hva har skjedd? Har Fremskrittspartiets ordførere sluttet å være opptatt av dette, eller er dette nok et eksempel på at Fremskrittspartiet ikke følger opp sin egen politikk fra da de satt i opposisjon?

Helge André Njåstad (FrP) [15:13:52]: Dette spørsmålet har representanten stilt meg ein gong før, men eg svarar gjerne ein gong til på det same spørsmålet. Når det gjeld skattesvikten i 2004, valde Framstegspartiet å kjempe for ein styrkt kommuneøkonomi. Det som var modellen for å få til det, i samarbeid med den dåverande regjeringa, var å bruka nysalderinga. No sit me i regjering, og me brukar krafta vår til å auka inntektene til kommunane, men legg meir vekt på inntektene til neste år, som òg er det me debatterer i salen i dag. Me er på linje med det som Hill-Marta Solberg sa i debatten den gongen, nemleg:

«Vår oppfatning er at det viktigste er å sikre kommunene en økonomi i det påfølgende år som tar hensyn til den økonomiske situasjonen.»

Det er akkurat det me har gjort. Me har sørgt for eit godt kommuneopplegg for neste år, og det er det viktigaste for kommunane – ikkje kva dei får i 2014.

Stine Renate Håheim (A) [15:14:47]: Takk for svaret. Det er vel grunn til å minne om at i 2004 gikk Arbeiderpartiet inn for å kompensere fullt ut for skatte-

svikten i det året – og i tillegg økte overføringer året etterpå.

Så har jeg en oppfølging, for representanten Njåstad var inne på dette med sosial profil og at det var viktig å styrke kommuneopplegget: Fremskrittspartiet har i mange år markedsført seg som partiet for folk flest, men etter dette budsjettet vil vel noen hevde at det er villedende markedsføring. Vi ser jo nå at barnehageprisene for vanlige folk går opp neste år, og vi ser – ifølge KS' budsjettundersøkelse, som ble lagt fram på fredag – at brukerbetalingene øker i veldig mange kommuner. Flere kommuner øker også eien-domsskatten. Jeg tror mange kommuner gjør det ikke fordi de vil, men fordi de er nødt. Men er Fremskrittspartiet fornøyd med at kommuneopplegget som denne regjeringen fører, sørger for at folk flest må betale mer for kommunale tjenester og mer i kommunale avgifter?

Helge André Njåstad (FrP) [15:15:48]: Når det gjeld historia i 2004, kjenner me alle til at Arbeidarpartiet kritiserte regjeringa for å opna for eit nytt prinsipp: Når det var fleirtal i salen, gjorde ein i kjend stil eit overbod for å leggja meir pengar på bordet, sjølv om det var eit prinsipp ein den gongen var mot, men som eg no registrerer at ein har snudd 180 gradar og er vorten for.

Eg synest òg det er litt merkeleg å ta opp barnehageprisane samtidig som ein skal angripa oss for ein dårleg sosial profil, for barnehageprisane er jo verkeleg eit område der me viser den sosiale profilen vår. Der har me senka prisane for dei som har størst behov, og det er ein sosial profil.

Eg vil òg seia til Arbeidarpartiet at å bruka desse budsjettundersøkingane som er gjorde no, ikkje blir heilt riktig, iallfall ikkje viss ein ser det store biletet. Då viser det seg at det ikkje er den store forskjellen på budsjettundersøkingane knytte til budsjettet for neste år og knytte til åra under raud-grønt styre. Då har kommunane gjort prioriteringane sine ganske likt, fordi veksten i inntekter til neste år er ganske lik det han har vore i gjennomsnitt i dei raud-grøne åra.

Heidi Greni (Sp) [15:17:06]: Fremskrittspartiet har ved flere anledninger begrunnet de dramatiske kuttene i bevilgninger til regional utvikling gjennom fylkeskommunen med to argumenter: For det første at rollen som planmyndighet er så viktig at det ikke trengs ressurser til næringsutvikling, og for det andre at samferdsel er selve nøkkelen til å legge grunnlaget for utvikling og vekst.

Jeg er enig i at samferdselssatsing er viktig for distriktene, og da først og fremst veibeilgningene. Senterpartiet har derfor styrket budsjettet i forhold til regjeringens budsjett med 400 mill. kr til vedlikehold og fornying av fylkesveiene. Fremskrittspartiet har derimot inngått et budsjettkompromiss der veibeilgningen er kuttet med 330 mill. kr for 2015. Mener Fremskrittspartiet likevel ikke at samferdsel er selve nøkkelen til grunnlaget for utvikling og vekst i distriktene?

Helge André Njåstad (FrP) [15:17:57]: Sjelvsagt meiner me at samferdsel er viktig. Når representanten Greni seier at ein har kutta, så er jo det kutt i forhold til eit

budsjett som aukar svært mykje på samferdsel. Legg ein likevel budsjettavtalen på bordet, er det ingen tvil om at samferdsel – og veg spesielt – er ein av dei store vinnarane i budsjettet. Innanfor fylkeskommunen sin økonomi klarer me å setja av 200 mill. kr ekstra til fylkesvegnettet, slik at ein no er oppe i 1 mrd. kr, i tillegg til 272 mill. kr til vedlikehald av tunnelsikkerheita. På toppen av det stiller ein til rådvelde ei rentekompensasjonsordning som aukar frå 2 mrd. til 3 mrd. kr per år, og som gjer at fylkeskommunane verkeleg kan satsa på veg. Så me har ingenting å skamma oss over når det gjeld samferdselssatsinga. Sjølv om regjeringa sitt opplegg var betre enn budsjettavtalen innanfor veg, gjev budsjettavtalen det beste budsjettet på veg dette landet nokosinne har hatt.

Karin Andersen (SV) [15:19:00]: SV er veldig opptatt av at vi bruker de store pengene på de viktigste tingene. Før har SV og Fremskrittspartiet vært veldig enige om at vi noen ganger må sette øremerking på pengene for at de skal komme dit de skal. Nå har regjeringen mer penger til disposisjon enn noen regjering har hatt noen gang. Komitelederen sier også at da er det viktig at man bruker det på dem som trenger det aller mest.

Vi ser nå at i mange kommuner er det fremdeles svært store mangler, f.eks. i eldreomsorgen, som SV er opptatt av, og som Fremskrittspartiet i hvert fall før har vært opptatt av. Derfor legger vi penger inn i vårt budsjett, og vi øremerker dem, slik at det blir økt kvalitet i eldreomsorgen, mens Fremskrittspartiet har brukt den store satsingen sin på skattelette. Da lurer jeg på om komitelederen kan forklare hvorfor bedre privatøkonomi til de mest formuende og rikeste er viktigere enn bedre eldreomsorg.

Helge André Njåstad (FrP) [15:20:01]: Eldreomsorg er viktig. Som eg sa i innlegget mitt, er eldreomsorg ei av dei viktigaste sakene som kommunane har ansvaret for. Det er heilt riktig at eldreomsorga er så viktig for oss at me ønskjer å styrkja rettane og styrkja finansieringa av henne, og eg er svært glad for at regjeringa til neste år skal koma tilbake med eit forslag til ein statleg finansiert eldreomsorgsmodell som eit prøveprosjekt. Då får me prøvd ut vår primære Framstegsparti-modell knytt til å rettsfesta eldreomsorga og la pengane koma automatisk når behovet oppstår, noko som har vore vår primære politikk. Det som kanskje er fordelene med å prøva dette ut, er at me då får benchmarka vår modell opp mot den ordinære modellen, og så kan me etterpå trekkja konklusjonar om kva modell som er best når det gjeld å skaffa dei eldre ei verdig og god eldreomsorg. Engasjementet vårt knytt til eldreomsorga blir ikkje mindre av at me samtidig synest det er viktig å senka skattane i landet for å skapa moglegheiter for vidare vekst for nasjonen vår.

Karin Andersen (SV) [15:21:07]: Representanten Njåstad svarte ikke på spørsmålet. Poenget er at man nå har svært mange penger til disposisjon, og en stor del av de pengene velger man altså å bruke til å forbedre privatøkonomien til de mest velstående og høytlønne i dette landet. Jeg vet ikke om de faller inn under definisjonen «de

som trenger offentlig sektor aller mest». Jeg kan ikke tenke meg at de gjør det. Derimot vil mange av de eldre og pleie-trengende som ikke får god nok hjelp hjemme eller ikke får sykehjemsplass, være av dem som trenger disse pengene aller mest. Da må man prioritere. Da må man velge: Hvis man har en milliard, hva vil man bruke den milliard til? Jeg registrerer at Fremskrittspartiet har valgt å bruke mange milliarder til de aller rikeste, men har en kommuneøkonomi som de fleste kommuner sier vil føre til kutt i omsorgen.

Helge André Njåstad (FrP) [15:22:10]: Det er riktig som Karin Andersen seier, at har ein ein milliard, så må ein prioritere ein milliard. Og når me først snakkar om milliardar, så kan eg slå fast at me styrkjer kommuneøkonomien med 7,8 mrd. kr neste år, og 4,7 av dei er frie inntekter. Det gjev ein vekst på 1,5 pst., noko som er på nivå med det som den førre regjeringa kalla eit historisk løft. Me bruker ikkje slike ord for å leggja lista for kommunepolitikarane så høgt at dei har vanskeleg for å innfri alt, men me slår fast at me har eit opplegg for kommunesektoren som ein på ingen måte kan seia er å nedprioritera kommunane, som har eldreomsorg som eit av sine aller viktigaste område. Med den store veksten til kommunane neste år kombinert med at ein skal ha eit forsøksprosjekt med statleg finansiert eldreomsorg i nokre kommunar, er me trygge på at me har prioritert eldreomsorga i budsjettet for 2015, og at Framstegspartiet sin profil òg innanfor den sosiale profilen knytt til eldreomsorg er teken vare på.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Helga Pedersen (A) [15:23:30]: Norge skal møte mange nye utfordringer i årene som kommer. Sterk befolkningsvekst, flere eldre, byer som vokser, andre deler av landet som trenger nye vekstimpulser, innvandring og klimaendringer er stikkord for noen av de samfunnsendringene som det norske samfunnet må møte. Samtidig er vi et land med store muligheter og med et veldig godt utgangspunkt: Folk er i jobb, forskjellene er små, og flere oljemilliarder skal fases inn i statsbudsjettet for neste år.

Vi forbereder oss best på framtiden i fellesskap. Det gjør vi ved å gi barna våre en god start i barnehagen og på skolen, ved å bygge ut gode lokale helsetjenester og ved å bygge opp nok kapasitet og rekruttere nok folk, sånn at vi kan gi de stadig flere eldre gode og individuelt tilpassede tjenester.

En god kommuneøkonomi er forutsetningen for å få til dette. Arbeiderpartiet vil bruke de store pengene på de store oppgavene, og derfor er de kommunale velferdstjenestene den viktigste prioriteringen for Arbeiderpartiet i vårt alternative budsjett for 2015, der vi legger opp til å bruke om lag 3,4 mrd. kr mer i samlede inntekter til kommunene enn det regjeringens opplegg gjør.

Når regjeringen, sammen med Kristelig Folkeparti og Venstre, har skatteuttak som sin viktigste satsing i budsjettet for 2015, så overlater stortingsflertallet de vanskelige prioriteringene til landets lokalpolitikere. Det siste kommunebarometeret, fra oktober i år, viser at to tredjedeler av kom-

munelederne som ble spurt, svarer at de vil få et dårligere økonomisk handlingsrom til neste år.

Budsjettundersøkelsen fra KS, som kom i forrige uke, og som baserer seg på et utvalg av 78 kommuner, bekrefter dette inntrykket. Og mens kommunene melder om at rammene er for knappe, at fire av ti kommuner vil få flere mottakere innenfor barnevernet, at en tredjedel av kommunene vil få flere sosialhjelpsmottakere til neste år, og at skolebudsjettene vil få kutt i mange kommuner og fylkeskommuner, så snakker kommunalministeren om historiske satsinger i kommunene.

Mens kommunalministeren, som en av de siste overbeviste, fortsatt mener at milliarder i skatteuttak vil gi mer velferd, så overlater han til lokalpolitikere å gjøre de vanskelige kuttene – noe som preger mange av landets lokalaviser i disse dager. Her i hovedstaden må bystyrepolitikere kutte for 327 mill. kr. Ordføreren i Porsanger sier at alle i kommunen vil merke nedskjæringene. Dette er to veldig forskjellige kommuner, i hver sin ende av landet, men begge er ganske typiske eksempler på det som nå skjer i Kommune-Norge.

Før valget i 2013 var valget mellom velferd og skatteuttak et av de mest sentrale spørsmålene. Ifølge Høyre og Fremskrittspartiet trengte vi ikke å prioritere: Vi skulle få både skatteuttak og mer velferd. Nå ser vi at det ikke var så enkelt. Vi har fått et magert kommuneopplegg for 2015. Høyre klarer ikke å levere på valgkamploftet sitt om 3 mrd. kr mer til sykehusene hvert år, og vi får avgift nærmest på både pose og sekk.

Jeg stusset litt over Fremskrittspartiets påstand her nettopp om den sosiale profilen i kommuneopplegget for neste år. Jeg ser det helt motsatt. Mens de mest bemidlede blant oss, i et av verdens rikeste land, står igjen som de store budsjettvinnerne i høst, opplever folk flest at et eventuelt skatteuttak blir spist opp av plastposeavgift, eiendomsskatt og dyrere kommunale tjenester. Og for innbyggerne i Bergen og Stavanger må det være et stort paradoks at kutt i formuesskatten veksles inn i henholdsvis innføring og økning av eiendomsskatten, som jo for øvrig ser ut til å treffe både flere og bredere lag av befolkningen enn det formuesskatten gjør. Og nå – etter at 61 kommuner er undersøkt i KS' budsjettundersøkelse – ligger det an til at eiendomsskatten øker med et gjennomsnitt på 15 pst. KS' undersøkelse viser dessuten at det vil bli reelle økninger i brukerbetalingen i de kommunale tjenestene, og det vil f.eks. kunne bety dyrere SFO og dyrere hjemmehjelp. Samtidig har stortingsflertallet nettopp vedtatt å øke barnehageprisene for folk flest. De som har mest, skal altså bidra med mindre, mens det av folk flest blir forventet å bidra med mer. Det er urettferdig og vil skape større forskjeller blant folk.

Det er også grunn til å frykte at de geografiske forskjellene vil øke. Kuttet i de regionale utviklingsmidlene i 2014 og 2015 rammer muligheten til å drive aktiv næringspolitikk i de delene av landet som trenger det.

Arbeiderpartiet støtter økningen i bevilgningene til fylkesveiene, som jo er i tråd med den vedtatte rød-grønne nasjonale transportplanen for 2014–2023. Arbeiderpartiet er selvfølgelig tilfreds med at regjeringen følger opp vår politikk når det gjelder fylkesveier, men jeg synes kan-

skje at regjeringens språkbruk om historiske satsinger står i grell kontrast til de faktiske realitetene og deres egne tidligere løfter på samferdselsfeltet. KS' budsjettundersøkelse understreket nettopp det poenget. Over halvparten av fylkeskommunene mener at vedlikeholdsetterslepet på fylkesveiene vil være omtrent som i dag ved utgangen av økonomiplanperioden, mens en tredjedel mener at vedlikeholdsetterslepet vil øke.

Over halvparten av de spurte i KS-undersøkelsen mener at budsjettarbeidet er mer krevende for 2015 enn det var for 2014, og i tillegg til at rammene for 2015 er magre, sliter mange kommuner med at skatteinntektene for 2014 blir lavere enn det man har budsjettet med. De siste tallene fra SSB viser at skattesvikten nærmer seg 3 mrd. kr. Og det sier seg selv at hvis skattesvikten ikke blir kompensert, vil kommunene dra med seg et stort minus inn i 2015, med velferdskutt som resultat. Derfor vil Arbeiderpartiet kompensere inntektssvikten til kommunene i nysalderingen av 2014-budsjettet – ikke fordi vi ønsker å innføre en ny handlingsregel som tilsier at skattesvikt bestandig skal kompenseres, men fordi vi mener det er riktig å gjøre det i dagens situasjon.

Dette har regjeringspartiene gjort til et større prinsippsspørsmål. Når kommunene har fått beholde merinntektene fra skatt i gode år, skal det visstnok være umulig å kompensere fra statens side når inntektene svikter. Det er en helt ærlig sak ikke å ville gi mer penger til kommunene, men logikken i regjeringens argumentasjon er ikke enkel å forstå. Det mest kuriøse argumentet mot å kompensere skattesvikt kommer fra kommunalministeren selv. Han har nemlig ved flere anledninger hevdet at dette var Arbeiderpartiets forrige nestleder, Hill-Marta Solberg, imot. Det har gitt meg håp om at om ti år – i 2024 – vil den neste generasjonen Høyre-folk gjøre som *jeg* sier! Det er bare en hake ved det, og det er at kommunalministeren ikke snakker sant om hva Arbeiderpartiet og Hill-Marta Solberg gjorde i 2004. Det er litt sært å dra 2004 inn i debatten om neste års budsjett, men om vi skal gjøre det, så la oss i alle fall gjøre det på riktig grunnlag. Komitelederen har sitert Hill-Marta Solberg tidligere i debatten – det skal også jeg gjøre. Jeg siterer henne fra nysalderingsdebatten i 2004:

«Fra Arbeiderpartiets side er vurderingen den at når regjeringspartiene og Fremskrittspartiet – altså budsjettpartnerne – ikke fant rom for å øke kommunesektorens opplegg med mer enn 800 mill. kr i 2005, er det helt nødvendig med den bevilgningen som gjøres nå. Vi støtter også den.

Arbeiderpartiet mener dessuten at når man først introduserer prinsippet om å kompensere skattesvikten, burde man ha stått løpet fullt ut. Vi stemmer da også for at man kompenserer fullt ut.»

I 2004 endte det med at daværende regjering og Fremskrittspartiet ikke kompenserte skattesvikten fullt ut, men langt på vei. I 2009 ble skattesvikten kompensert fullt ut, og derfor er det litt rart at det ifølge høyresiden skal være helt uten forankring i prinsipper om man skulle gjøre det i 2014. Jeg håper at Kristelig Folkeparti og Venstre tenker annerledes om saken, for mens rammene for 2015 er lagt,

er det fortsatt muligheter når det gjelder nysalderingen for 2014.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Frank J. Jensenen (H) [15:32:45]: Jeg registrerte representanten Helga Pedersens uttalelser om regjeringens budsjettopplegg for 2015. Jeg kunne tenke meg å gjenta et spørsmål knyttet til det.

Daværende finansminister Sigbjørn Johnsen sa det slik om de rød-grønnes forslag til 2012-budsjett:

«Kommunene får en god økning i sine inntekter også neste år.»

Da var forslaget å øke de frie inntektene med 1,3 pst. Neste år vokser de frie inntektene med mer enn det. Hvis 1,3 pst. vekst var en god økning etter rød-grønn målestokk, og veksten neste år blir enda større, hvor god vil da representanten Pedersen si at neste års inntektsvekst for kommunene er?

Helga Pedersen (A) [15:33:45]: Jeg tror ikke man kan gjøre diskusjonen om kommuneopplegget for neste år og årene etter der til en fasit der man sier at hvis det bare er en viss prosent eller et visst antall milliarder kroner, så er det bra eller dårlig. Man må se de forventningene og de oppgavene vi ønsker at kommunene skal gjøre, i forhold til de ressursene vi evner å sette inn. I år er vi også i den ekstraordinære situasjonen at kommunene vil gå inn i neste år med en skattesvikt som ser ut til å bli nærmere 3 mrd. kr. Kommuneopplegget for 2015 er magert, selv om budsjettavtalen med Kristelig Folkeparti og Venstre har gjort det noe bedre, men med den inngangen kommunene nå ser ut til å få til 2015, er dette et opplegg som vil føre til kutt i skole, i velferdstjenester, og som ikke ser ut til å gjøre noen forskjell når det gjelder fylkesveier.

Helge André Njåstad (FrP) [15:34:56]: KS vart mykje nemnt i representanten Pedersen sitt innlegg, og eg skal sitera KS eg òg. I ein kommentar dei hadde til statsbudsjettet, seier dei i ei pressemelding:

«Det meste av inntektsøkningen vil gå til flere pleietrengende og økte pensjonskostnader. Forslaget til statsbudsjett vil føre til at mange kommuner må foreta tøffe prioriteringer neste år.»

Dette gjaldt ikkje statsbudsjettet for neste år, men derimot statsbudsjettet for 2011. Når me lyttar til Arbeidarpartiet, kan ein stilla det store spørsmålet: Har ein gløymt korleis det var å vera kommune i dei åtte åra dei raud-grøne styrte?

Helga Pedersen (A) [15:35:35]: Også under den rød-grønne regjeringen har kommunene vært nødt til å gjøre strenge prioriteringer av og til, og de har også vært nødt til å effektivisere fra det ene året til det andre. Likevel utgjorde de åtte rød-grønne årene i regjering en markant forskjell i forhold til de fire årene da Bondevik II-regjeringen styrte med støtte fra Fremskrittspartiet. I løpet av åtte rød-grønne år ble kommunenes inntekter økt med 70 mrd. kr – og nye ansatte i størrelsesorden flere titalls tusen. Vi har styrket pleie- og omsorgstjenestene, ansatt flere nye læ-

rere i skolen, og sånn kan vi fortsette. Jeg mener opplegget for neste år markerer et brudd i forhold til den positive utviklingen som har skjedd i kommunene i løpet av de åtte årene, dessverre.

Geir S. Toskedal (KrF) [15:36:44]: Blant mitt lesestoff finner jeg Arbeiderpartiets program. Det er viktig å lese det, og de har mye erfaring, og jeg registrerer at det er mange sammenfallende interesser i deres program og det som jeg finner i kommuneproposisjonen om kommunesammenslåing. Nå skal vi i gang med en nasjonal dugnad når det gjelder demokratireformen.

Jeg ser også at Arbeiderpartiet er klinkende klar på sin politikk på de aller fleste punkt, men så treffer jeg et interessant punkt som jeg har hørt mye retorikk omkring, inklusiv i Arendalsuka, og det er gledelige ting. Men det er en formulering på side 66 i programmet som jeg ber om forklaring på. Der står det:

«Endringer i kommunestrukturen bør normalt bygge på lokale ønsker.»

Kan representanten si hva hun ser for seg at partiet har tenkt hvis det ikke er normalt?

Helga Pedersen (A) [15:37:44]: Jeg synes det er veldig hyggelig at representanten Toskedal har lest vårt partiprogram, og det kunne være fristende å spørre tilbake: Har du også lest partiprogrammene til Høyre og Fremskrittspartiet, og hva liker du best?

Når det gjelder formuleringene om kommunestrukturen, har representanten Toskedal en helt korrekt gjengivelse. Vi er for endringer i kommunestrukturen. Vi mener at det normalt skal bygge på lokale ønsker, og at frivillighet er hovedregelen. Vi har tillit til at man nå kjører gode lokale prosesser og har tillit til at man lokalt finner de gode svarene på hvordan organiseringen skal være i framtida.

Presidenten: Presidenten minner om at talen skal rettes til presidenten.

André N. Skjelstad (V) [15:38:37]: I motsetning til foregående representant må jeg nok skuffe representanten Pedersen med at jeg har nok ikke partiprogrammet til Arbeiderpartiet på nattbordet, men derimot en bok av Johan Ludwig Mowinckel, som jeg synes kanskje er litt mer interessant – men nok om det.

Representanten sa i innlegget sitt at «Norge skal møte mange nye utfordringer i årene framover» innen velferd, men da lurer jeg på: Er ikke dette nettopp å gi næringslivet muligheter, det som er med på å skape vekst og velferd i hele landet? Med et offensivt næringsliv er vi med på å sikre velferden.

Så legger jeg merke til i løpet av denne debatten at en er veldig ivrig etter å skue bakover, og jeg lurer da på følgende: Jeg har selv sittet 20 år i kommunestyret – under mangfoldige regjeringer. Var ikke disse utfordringene minst like store da Arbeiderpartiet selv satt i regjering?

Helga Pedersen (A) [15:39:38]: I Arbeiderpartiet er vi absolutt mest opptatt av framtiden, og det er jo også derfor

vi prioriterer kommuneøkonomi framfor alle andre prioriteringer i budsjettet for neste år. For skal vi ruste Norge for framtiden, forberede barn og ungdom på framtiden, forberede Norge på økningen i antallet eldre, så er vi helt nødt til å ruste kommunene til å klare den oppgaven.

Så har det også i vår regjeringstid vært store utfordringer knyttet til næringslivet – ikke minst da finanskrisen traff i 2008. Derfor var det viktig at vi da hadde muskler til å sette inn tiltak fordi vi ikke hadde latt oss friste – som mange andre europeiske land – til å gi skatteutt, men at vi da kunne sette pengene inn i vedlikehold, veibygging og en aktiv næringspolitikk. Og den muligheten er vi opptatt av å ha også i fortsettelsen, ikke minst knyttet til regionene og fylkeskommunene rundt om i landet.

Karin Andersen (SV) [15:40:46]: Sjøl om SV satser noe mer på kommuneøkonomi og boligpolitikk enn det Arbeiderpartiet gjør, så oppfatter jeg at vi er veldig enige om retningen. Et annet område som vi har vært enige om, men der kanskje Arbeiderpartiet er litt mer åpen enn SV, handler om kommersialisering og konkurranseutsetting av offentlig sektor. Men jeg er likevel overrasket når vi i innstillingen har fremmet et forslag som har fått støtte fra Senterpartiet, om å få til åpenhet rundt sentrale kvalitetsindikatorer, f.eks. bemanningssituasjonen, ved tjenester som kommunene har ansvaret for, men som er satt ut – og særlig fordi vi vet at en del av lovverket som gjelder for offentlig sektor, ikke gjelder for disse. For eksempel: Hvis en har en privat skole som går konkurs, så har en del elever problemer med å få ut karakterene sine fordi arkivloven ikke gjelder. Derfor har jeg behov for å spørre Arbeiderpartiet: Hva er grunnen til at de ikke vil være med på dette forslaget, forslag nr. 30 i innstillingen?

Helga Pedersen (A) [15:41:50]: Jeg kan bare bekrefte det representanten Andersen sier: Arbeiderpartiet og SV er to forskjellige partier, men vi deler jo det grunnleggende synet på retning, og ikke minst på kommuneområdet.

Jeg er også helt enig med representanten Andersen i at grunnleggende velferdstjenester ikke skal konkurranseutsettes eller kommersialiseres. Vi fremmet jo også et forslag med omtrent samme ordlyd som det representanten Andersen her redegjør for, i kommuneproposisjonen i vår. Så hvorfor vi ikke er med på dette forslaget nå, det har jeg ikke noe godt svar på, men det skal vi se på i løpet av ettermiddagen, for vi støtter intensjonen.

Ole mic Thom m e s s e n hadde her gjeninntatt presidentplassen.

Presidenten: Replikskordskiftet er dermed over.

Frank J. Jenssen (H) [15:42:34]: Kommunene er en grunnmur i det norske demokratiet, innbyggere som går sammen om å løse viktige oppgaver i fellesskap: sørge for gode skoler og oppvekstmiljø, omsorg for eldre, syke og rusmisbrukere og gode vilkår for boligbygging og næringsutvikling.

En robust og forutsigbar kommuneøkonomi er viktig

for at kommunene skal kunne ivareta sine oppgaver, og for et levende lokaldemokrati. Derfor foreslo regjeringen en realvekst i inntektene for kommuner og fylkeskommuner med 6,2 mrd. kr for 2015, hvorav 4,4 mrd. kr var frie inntekter. Budsjettavtalen mellom regjeringspartiene og Kristelig Folkeparti og Venstre styrker kommuneøkonomien ytterligere. Veksten i frie inntekter neste år blir om lag 4,7 mrd. kr.

Dette setter norske kommuner i stand til å styrke viktige velferdstilbud og tette hull i det sosiale sikkerhetsnettet.

Veksten er på om lag samme nivå som for den siste ti-årsperioden. Faktisk er det slik at hvis vi ser på veksten i frie inntekter etter at man har tatt hensyn til befolkningsutviklingen, demografien, er veksten i 2015 større enn den var i 2011, større enn i 2012 og større enn i 2013 – under rød-grønn regjering – og for så vidt større enn det som er vedtatt for 2014. Det reelle økonomiske handlingsrommet for kommunesektoren blir større i 2015 enn det har vært de siste årene.

Jeg var inne på det i en replikk – daværende finansminister Sigbjørn Johnsen omtalte 2012-budsjettet fra de rød-grønne slik:

«Kommunene får en god økning i sine inntekter også neste år.»

Da økte de frie inntektene med 1,3 pst. Neste år øker de enda mer.

KS sa det slik i en rapport fra oktober i fjor:

«Tross realvekst i kommunesektorens frie inntekter de siste årene har ikke inntektsveksten gitt større handlingsrom for kommunepolitikere.»

Det var dommen over den rød-grønne regjeringen.

KS presenterte i fjor høst også en undersøkelse blant rådmenn som viste at nesten 60 pst. meldte om et mer krevende budsjettarbeid enn året før. KS har gjentatt undersøkelsen i år. I årets undersøkelse er det faktisk en litt lavere andel av rådmennene som melder om utfordringer i budsjettarbeidet. Poenget mitt er ikke differansen fra i fjor, og at det kanskje ser litt bedre ut for enkelte rådmenn, men at beskjeden om krevende budsjettarbeid ikke er noe nytt – for noen av oss.

Forskjellen er snarere at der de rød-grønne partiene har vært mest opptatt av å gi en skjønning av egen innsats og en svartmaling av andre partier som det ikke er grunnlag for, er vi fra Høyres og flertallets side tydelig på at selv om det økonomiske opplegget for 2015 er godt, vil det fortsatt være nødvendig å prioritere mellom gode formål, og effektivisere kommunale tjenester.

Og så vet vi at kommunenes skatteinntekter blir lavere i år enn det er budsjettet med. Hvor mye lavere vet vi først når året er omme. Det er også noen andre tall som trekker i motsatt retning, mer positiv retning, men det er klart at situasjonen kan gi utfordringer for mange kommuner. Da er det prisverdig at KS, i motsetning til opposisjonen i denne salen, er i stand til å tenke prinsipielt rundt problemstillingen.

De siste ti årene har skatteinntektene til sammen blitt rundt 20 mrd. kr høyere enn anslått i statsbudsjettet. Dette er inntekter som kommunesektoren har fått beholde. Vi mener utgangspunktet må være at man ikke kan beholde

gevinsten i det flertallet av år hvor veksten er større enn anslått, og samtidig forutsette kompensasjon for det fåtall av år den blir lavere. Det forutsetter heller ikke KS. Det er en tenkning som KS prinsipielt har uttrykt støtte til.

Alternativet til at kommunene har egne skatteinntekter som svinger fra et år til et annet, er en hundre prosent tilskuddsfinansiert kommunesektor. Høyre ønsker ikke det, men jeg må innrømme at jeg begynner å tvile på Arbeiderpartiet i dette spørsmålet. Antagelig er det ikke for stor grunn til bekymring, jeg tolker nok primært at det er Arbeiderpartiets opposisjonsansikt som viser seg her. Jens og Sigbjørn ville ikke tillatt dette, for å si det sånn.

Veksten i de frie inntektene i 2015 legger grunnlaget for å styrke helsestasjoner og skolehelsetjeneste. Vi styrker den psykiske helsetjenesten og oppfølgingen av rusavhengige og legger til rette for et mer fleksibelt barnehageopp- tak.

I tillegg kommer viktige tiltak som rett til brukerstyrt personlig assistanse, gratis kjernetid i barnehage og lave- re barnehagepriser for familier med dårlig økonomi, og styrking av lærlingtilskuddet.

Høyre–Fremskrittsparti-regjeringen, sammen med budsjettavtalen med Kristelig Folkeparti og Venstre, styrker med andre ord kommunenes mulighet til å gjøre en god jobb. Men ulike kommuner har ulike utfordringer. Kommuner som vokser kraftig, får ofte en periode med ekstra høye kostnader til etablering av bl.a. skoler og barnehager. Derfor styrker vi vekstkommunetilskuddet, både ved at antall kommuner som kommer inn under ordningen, øker – fra 24 til 68 kommuner – og ved at beløpet økes, fra det litt beskjedne 61 mill. kr til nesten 400 mill. kr neste år.

Skaun kommune utenfor Trondheim er en typisk vekst- kommune, og den 9. oktober meldte Adresseavisen:

«Skaun er en budsjettvinner.»

Det handler selvfølgelig om at det er en kommune som er i betydelig vekst, og som derfor også nyter godt av vekst- tilskuddet. Jeg var ganske nylig på besøk i Skaun, det er en vakker, landlig, men også bynær kommune, økonomisk ganske veldrevet, men med betydelig innbyggervekst. Det er jo en positiv utfordring, men Skaun og andre kommuner i samme situasjon får nå bedre mulighet til å håndtere det vi kaller voksesmertene. Dette er politikk som virker.

En annen politikk som virker, er å styrke budsjettene til samferdsel. Det er viktig for miljøet, for folk flest, men også for vekstkraft og verdiskaping i hele landet. Forrige uke vedtok Stortinget et historisk løft i samferdselsbudsjet- tet. I tillegg kommer altså at kommunalministeren og reg- jeringen siden man tiltrådte har styrket bevilgningene til fylkesveier med over 1 mrd. kr og 272 mill. kr til sikring av tunneler. Dette kommer på toppen av at vi har videre- ført ordningen med rentekompensasjon for transporttiltak i fylkene over Samferdselsdepartementet, og endatil øker vi den nå fra 2 til 3 mrd. kr per år.

Politikk som virker, handler imidlertid også om mer enn penger. Norge har behov for modernisering av offentlig sektor, tidstyver skal bort og hverdagen forenkles. Vi har behov for sterkere kommuner som kan få flere opp- gaver og detaljstyres mindre av staten, slik at vi får bedre tjenester og lokalsamfunn som bestemmer mer over egen

utvikling. Det betyr også en styrking av kommunene som grunnmur i folkestyret.

Høyre–Fremskrittsparti-regjeringen styrker kommuneøkonomien, legger til rette for mer og bedre velferd, bedrer vekstkommunenes situasjon, styrker veier og infrastruktur over hele landet og reformerer offentlig sektor til beste for innbyggerne – for å ha nevnt noe.

Dette budsjettet bidrar til å løse viktige oppgaver i dag, og det bidrar til at vi ruster Norge for framtiden.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Stein Erik Lauvås (A) [15:50:41]: Vi skal forsøke å skue litt framover, representanten Jenssen og jeg. Mange nye kommuner kom inn i systemet med differensiert arbeidsgiveravgift, og det var de stort sett glade for. Men så viser det seg at disse kommunene vil tape økonomisk som følge av at de får trekk i rammen, og at skjønnstilskuddene ikke dekker opp for dette trekket, slik at man blir nøytral.

Da har jeg lyst til å spørre: Kan representanten Jenssen fra Høyre forsikre disse kommunene om at de i årene som kommer, ikke vil tape økonomisk på å være en del av ordningen med differensiert arbeidsgiveravgift?

Frank J. Jenssen (H) [15:51:24]: Dette er et av de spørsmålene hvor Arbeiderpartiet har forundret meg veldig i denne budsjettbehandlingen, ved at de åpenbart har snudd i forhold til det de har stått for i regjering. Differensiert arbeidsgiveravgift er en ordning for næringsliv i distriktene, ikke for kommunene. Derfor forutsetter jeg at Arbeiderpartiet er enig i at i kommuner som får lave arbeidsgiveravgift, skal næringslivet der nyte godt av ordningen – ikke kommunekassen, eller for den del andre offentlige kontorer. Det har vi rettet opp i dette budsjettet.

Vi har også sagt at når ulempen med høy arbeidsgiveravgift som noen har hatt, og som man har fått ekstra skjønnsmidler for, er borte, trapper vi også ned skjønnsmidlene – for hvorfor skal man gi skjønnsmidler og kompensere for en ulempe som er borte? Det har jeg også til gode å høre et godt svar fra Arbeiderpartiet på. Men vi har sagt at den endringen som skjer som følge av at fylkesmennene nå trapper ned skjønnsmidlene, må skje skjønnsomt. Det er nettopp det som er poenget. Vi har også registrert at noen fylkesmenn kanskje har tatt i litt for mye, og det ber vi nå i våre merknader om at man tar hensyn til, sånn at kommunene kommer bedre ut av det.

Stein Erik Lauvås (A) [15:52:31]: Jeg og kommunene det gjelder, registrerer svaret.

Som representanten Jenssen var inne på, har KS hatt en undersøkelse blant rådmennene og kommunene. Der viser det seg at det nå er mange som sier at det er mye vanskeligere å sette sammen et godt budsjett for 2015, enn det var for 2014. Vi ser også på kommunenes hjemmesider og i aviser fra nord til sør at en rekke kommuner varsler om økt eiendomsskatt og om kutt i tjenester. Mener representanten Jenssen at disse svarene fra kommunene tyder på at de er blitt godt nok prioritert i budsjettet, eller er det rett og slett sånn at skattelette-

ne i budsjettforslaget var viktigere enn kommuneøkonomien?

Frank J. Jenssen (H) [15:53:16]: Regjeringen og stortingsflertallet gir en god vekst i kommunenes frie inntekter, utover hva den har vært under den rød-grønne regjeringen de siste årene. Vi legger ikke skjul på at det fortsatt må være sånn at mange norske kommuner må prioritere mellom gode formål og omstilling av egen virksomhet.

Når det imidlertid gjelder lesing av KS' rådmannsundersøkelse, er det mulig at vi har lest tabellene litt forskjellig. Jeg leser dem nemlig slik at mens det i fjor høst var 57–58 pst. av rådmennene som meldte at det var større problemer med budsjettarbeidet den høsten enn året før, viser årets undersøkelse at bare rundt 51 pst. av rådmennene sier at man har større problemer med budsjettarbeidet enn året før. Det er faktisk altså færre rådmenn som opplever problemer med budsjettarbeidet nå.

Jeg legger ikke for stor vekt på det. Mitt poeng er at dette ikke er nytt. Norske kommuner har utfordringer med budsjettarbeidet, og det har man også hatt de siste årene – også under den rød-grønne regjeringen. Det hadde vært interessant om også Arbeiderpartiet kunne innrømme det.

Heidi Greni (Sp) [15:54:34]: Høyre gikk til valg på å styrke utdanning, og som vi sikkert er enige om, legges grunnlaget for utdanning i grunnskolen. På tross av at KS melder at 40 pst. av kommunene nå må øke eiendomsskatten, at 60 pst. av kommunene har en generell økning utover prisstigningen på brukerbetaling, er det 65 pst. som varsler budsjettkutt. Og det som er mest skremmende, er at de største budsjettkuttene nå rammer utdanningssektoren, de rammer grunnskolen. Det er størst kutt i grunnskolen. Det er der man stort sett ikke klarer å holde tritt med lønns- og prisstigningen.

Det vil si at de må kutte i tilpasset opplæring, og at det vil bli et dårligere grunnlag for dem som skal over i videregående. Dette gjelder også veldig mange høyrestyrte kommuner. Hva er det disse lokalpolitikkerne ikke har skjønt når de ikke klarer å få et såkalt historisk godt budsjett til å gi noe som helst satsing i skolesektoren, men snarere en tydelig nedskjæring?

Frank J. Jenssen (H) [15:55:37]: Senterpartiets bekymring i dette spørsmålet ville ha vært atskillig mer troverdig hvis det var sånn at man hadde gjort noe med alt det man nå påpeker, mens man selv satt i regjering. Men faktum er at veksten i kommuneøkonomien neste år er helt på linje med det som veksten i kommuneøkonomien var under de rød-grønne.

Så er det sånn at norske kommuner prioriterer. Jeg setter min lit til at norske kommunepolitikere også prioriterer skole. Denne regjeringen har lagt til rette for det. Vi har også styrket ordningen med etter- og videreutdanning for lærere, som mange kommuner nå nyter godt av, sånn at stadig flere lærere får bedre etter- og videreutdanning slik at vi over tid vil få bedre lærere og forhåpentligvis også flere lærere inn i den norske skolen.

Karin Andersen (SV) [15:56:32]: Når vi ser på hvor stort handlingsrom man har lokalt, må man jo se på både årets budsjett og neste års budsjett i sammenheng. Når vi da vet at det er opp mot 3 mrd. kr i skattesvikt i år, er jo dette ordentlige penger. Det er ikke sånn at når årsskiftet kommer, er alle disse sorgene slukket. Dette er penger man må trekke fra på den såkalt veldig store satsingen som denne regjeringen har på kommunesektoren. Dette er penger som kommunene er nødt til å finansiere på et eller annet vis. De blir jo ikke borte.

Kan representanten fra Høyre forklare for kommunesektoren hvordan de skal spare inn disse 3 mrd. kr i skattesvikt i år som Høyre nå ikke vil være med og kompensere, og hvordan det vil slå ut på det regnestykket som kommunene er nødt til å få til å gå i hop til neste år?

Frank J. Jenssen (H) [15:57:40]: For det første er veksten til neste år beregnet uavhengig av denne skattesvikten, så det er på en måte sammenlignbare tall vi har uansett. Det ville ha vært interessant, hvis representanten fra SV har mer taletid, å høre om SV faktisk da mener at vi skal snu på opplegget og heller ha en fullt ut tilskuddsfinansiert kommunesektor og ikke egne skatteinntekter til kommunene. Hva er da poenget med å ha en skattefinansiert kommunesektor?

Jeg registrerer og tar til etterretning at selv om det også er sånn at det er noen tall som trekker i motsatt retning og i mer positiv retning, som er med på å kompensere for og redusere nettoeffekten av denne skattesvikten, så er det mange kommuner som får utfordringer. Men så registrerer jeg også, siden det nå har vært så tydelig framme i debatten fra flere andre, at rådmannsundersøkelsen til KS indikerer at det er ikke sånn at det er flere kommuner som har utfordringer med å snekre sammen og få kommunebudsjettet for neste år til å gå i balanse, heller ikke når vi kjenner de tallene som er knyttet til skattesvikten.

Karin Andersen (SV) [15:58:39]: Jeg tror nok det går an å lese disse undersøkelsene på en litt forskjellig måte, for det var ille i fjor, og nå er det enda flere som synes det er verre enn i fjor. Og det sier jo litt om utviklingen.

Jeg kan spørre representanten om noe annet, for man er også opptatt av kommunereform og oppgaver til kommunesektoren. En av dem handler om skatteinnkreving. Og skatteinnkreving er av de oppgavene som i dag løses veldig godt lokalt. Den har regjeringen nå bestemt seg for å gjøre statlig, stikk i strid med alt annet man sier om å skulle gi nye oppgaver til kommunesektoren. Og det er jo ganske ille når Norges kemner- og kommunekassererforbund dokumenterer at skatteinnkrevingen i Norge er i verdenstoppen, og at de lokale kemnerne er mye mer effektive enn de statlige. De peker også på at det kan bli et stort provenytap for kommunene hvis man statliggjør dette. Hvorfor skal man statliggjøre en funksjon som fungerer bra lokalt?

Frank J. Jenssen (H) [15:59:49]: Fra Høyres side er vi veldig opptatt av at norske kommunepolitikere skal ha mulighet til å utøve politikk lokalt, at man ikke bare skal være iverksettere av statlig bestemt politikk. Når det gjel-

der skatteinnkreving, mener vi imidlertid at det ikke skal være en skjønnsbestemt oppgave, at det skal være opp til kommunestyret hvordan man skal kreve inn statlige skatter og avgifter. Det er en oppgave som faktisk kan egne seg for sentralisering og effektivisering, og regjeringen har lagt fram et forslag i tråd med det.

Og bare for å si det: Hvis det er sånn at representanten Andersen mener at kommuneopplegget var ille for rådmennene i fjor, vil jeg bare minne om at da rådmennene svarte på KSs kommuneundersøkelse i fjor, om det var vanskelig å få budsjettene til å gå i hop, svarte de altså med utgangspunkt i det budsjettforslaget som var lagt fram av hennes egen regjering – et budsjettforslag som jeg nå registrerer at hun mener var ille for kommunene i fjor.

Presidenten: Replikkordskiftet er dermed omme.

Geir S. Toskedal (KrF) [16:01:09]: Kristelig Folkeparti mener at opplegget og budsjettforliket nå er i samsvar med kommuneproposisjonen: stramt, men gjennomførbart, med videreutvikling av god velferd. Kristelig Folkeparti vil takke regjeringen og Venstre for et konstruktivt samarbeid for å komme dit.

Kommunene forvalter de viktigste velferdsordningene i Norge. Da må inntektsgrunnlaget gi forutsigbarhet for bosetting og gode velferdstjenester i samsvar med de oppgavene kommunen skal løse. Kristelig Folkeparti vil ha en distriktspolitikk som gjør det mulig å bo, arbeide, drive næring og få et likeverdig tjenestetilbud i hele landet. Det er viktig å satse på utvikling, nyskaping og god infrastruktur for å utvikle alle regioner.

Kristelig Folkeparti mener at en effektiv, moderne forvaltning skal sikre befolkningen et godt og tilpasset tjenestetilbud. Det må bli enklere å finne fram i det offentlige byråkratiet gjennom forenklinger av skjemaer og regelverk. Kristelig Folkeparti ser fram til å gjennomføre en demokratireform for kommuner, regioner og landsdeler.

Det er en offentlig oppgave å føre en sosial boligpolitikk. Nye boliger og bygg må være universelt utformet, tilgjengelige og brukbare for mennesker med funksjonsnedsettelser, både unge og eldre. Bostøtten til kommunale og private boliger skal harmoniseres i løpet av en toårsperiode. Forenkling av plan- og bygningslov kan legge til rette for økt boligbygging: tiltak som på sikt medfører mindre press i markedet. Kristelig Folkeparti ønsker at flere får kjøpe egen bolig. Kristelig Folkeparti mener også at Husbankens låneramme med fordel bør økes.

Budsjettforliket styrker arbeidet med bærekraftig bolig- og byggkvalitet med 2 mill. kr. Det er behov for flere miljø- og energivennlige boliger, bygg og uteområder. Kristelig Folkeparti er også glad for justeringen av bostøtte til uføre og venter med spenning på en varig ordning, slik at de ikke mister støtten på grunn av omlegging av uføretrygden.

Kristelig Folkeparti og Venstre har i budsjettforliket bidratt til en påplussing til barnehageplasser på 207 mill. kr i tillegg til 100 mill. kr fra regjeringen, noe som gir 3 400 nye plasser. Tilbudet om gratis kjernetid i barnehage til lavinntektsfamilier er styrket med 51 mill. kr.

Det blir økt inntektsgrense for differensiert barnehagepris.

Budsjettforliket øker også bevilgningen til barneverns-tiltak for familier i kommunene, inklusiv en styrking av barnevernet i Oslo, til sammen 30 mill. kr. I tillegg kommer en betydelig satsing i grunnskolen med å styrke lærerressursene for tidlig innsats i de lave klassetrinn med 200 mill. kr fra august.

Kristelig Folkeparti er også fornøyd med en betydelig påplussing i satsingen innen skolehelsetjeneste, helsestasjoner, rusforebygging og psykiatri. Kristelig Folkeparti og Venstre bidro også til at kommunene får 220 mill. kr i refusjon for særlig ressurskrevende tjenester, noe forresten mange Høyre-ordførere ba meg om. Kristelig Folkeparti ønsker at brukere over 67 år blir innlemmet i denne ordningen på sikt.

Kristelig Folkeparti er fornøyd med at vi bidro til videreføring av Den kulturelle spaserstokken. Enda viktigere er den økte bevilgningen på 78 mill. kr til økt lærlingtilskudd. Altfor mange ungdommer mangler godkjent lærekontrakt.

Kristelig Folkeparti mener at omleggingen av skattesystemet for uføretrygdene i 2015 i minst mulig grad må påvirke fordelingen av frie inntekter mellom kommunene. Kristelig Folkeparti mener det må gis kompensasjon for ekstraordinære utgifter til opprydding og håndtering av akutte krisesituasjoner ved naturskade. Vi ber regjeringen komme tilbake til saken i revidert nasjonalbudsjett.

Noen fylkeskommuner får utfordringer ved omlegging til nytt inntektssystem. Kristelig Folkeparti er tilfreds med at samlet tapskompensasjon økte med 60 mill. kr til 185 mill. kr i forhandlingene, med størst kompensasjon til dem som mister mest, i fem år. Situasjonen er krevende, og Kristelig Folkeparti ber disse fylkeskommunene om ikke å bruke bevilgningen til å utsette nødvendige tilpassinger. Sammen med Venstre mener vi imidlertid at regjeringen må vurdere behovet for en forsterking av tapskompensasjonen videre.

31 kommuner fikk i 2014 redusert arbeidsgiveravgift. Kristelig Folkeparti mener at de må få beholde gevinsten slik at ingen taper på endringen. I stedet for å trekke for fordelene av differensiert arbeidsgiveravgift gjennom skjønnsmidlene er fordelene trukket fra rammetilskuddet. Kompensasjon for tidligere endringer er lagt inn i basistilskuddet. Nå ber vi regjeringen påse at fylkesmennene ikke foretar endringer som medfører stor reduksjon i skjønnsstilskuddet for enkeltkommuner fra ett år til et annet. Vi forventer også at regjeringen vurderer omleggingen og kommer tilbake til saken i kommuneproposisjonen og revidert nasjonalbudsjett.

Kristelig Folkeparti vil legge til rette for et levende folkestyre der folkevalgte kan utnytte sin lokalkunnskap. Vi mener derfor at partistøtten burde økes, minst i samsvar med pris- og lønnsutviklingen. Nye offentlige pålegg overfor lokallagene har gitt et betydelig merarbeid og burde vært forenklet.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Stine Renate Håheim (A) [16:06:28]: Jeg vil først takke representanten Toskedal for et godt innlegg, som beskrev mange av Kristelig Folkepartis primærstandpunkter, som jeg i stor grad er enig med representanten i.

Regjeringen har i flere runder kuttet drastisk i de distriktpolitiske virkemidlene. Vi har sett kutt i regionale utviklingsmidler, foreslåtte kutt i reiseliv, foreslåtte kutt i bredbånd og kutt i overføringene til landbruket. Regjeringen har også sagt at den ønsker å sentralisere den kommunale skatteinnkrevningen. Det vil bety sentralisering av veldig mange av kompetansearbeidsplassene – fra distriktene til sentrale områder.

Vi i Arbeiderpartiet ønsker en annen kurs. Vi ønsker å skape vekst i hele landet for å realisere de store mulighetene våre. La meg gi Kristelig Folkeparti ros for at de i mange saker bremser opp og får reversert noen av kuttene. Problemet er at retningen er den samme. Så mitt spørsmål er: Er Kristelig Folkeparti fornøyd med retningen i regjeringens distriktpolitikk?

Geir S. Toskedal (KrF) [16:07:30]: Det er ikke til å legge skjul på at i vårt eget budsjett hadde vi prioritert litt annerledes. Vi har hatt større sans for de regionale utviklingsmidlene enn det regjeringen har hatt, og det prøvde vi å forhandle inn. Likevel ser vi at den vridningen som har skjedd ved at en prioriterer samferdsel, er i tråd med de signalene vi får fra næringslivet. Men vi hadde nok ønsket at det var avsatt mer i distriktsmidler.

På den andre siden har vi fått oppfylt mange andre saker som har vært veldig viktige for Kristelig Folkeparti. Totalt sett er vi fornøyd. Med tanke på vårt partis størrelse registrerer vi at vi har oppnådd mer enn vi kunne tenkt på forhånd, så vi er fornøyd med resultatet.

Når det gjelder lokal skatteoppkreving, støtter vi det som representanten Håheim sier. Vi ønsker at en fortsetter med dette i kommunene, og tror det er en betydelig fordel med et kompetansemiljø i de kommunene som har det.

Heidi Greni (Sp) [16:08:43]: Flertallspartiene har erkjent at omleggingen av nøkler for fordeling av rammebevilgningene til fylkeskommunene har slått feil ut, og at det er nødvendig å styrke tapskompensasjonen utover regjeringens forslag. Det er bra, selv om Senterpartiet mener økningen fortsatt er altfor liten.

I flertallsmerknaden vises det til at regjeringen skal arbeide videre med sektornøkkelen for båt og ferge, og at departementet vil se på ønsket om å etablere en fergeav-løsningsordning. Ved behandling av kommuneproposisjonen i vår ble vårt forslag om å få på plass en slik ordning dessverre nedstemt. Senterpartiet mener det må på plass en endring av kostnadsnøkler nå. Derfor mener vi flertallsmerknaden blir altfor svak.

Spørsmålet mitt til Kristelig Folkeparti er om de er enig med Senterpartiet i at det ikke er nok bare å se på om det skal etableres en slik ordning, men at den må gjennomføres ganske umiddelbart, og hvilken tidsplan Kristelig Folkeparti ser for seg.

Geir S. Toskedal (KrF) [16:09:39]: Kristelig Folkeparti har hatt god kontakt med de fylkeskommunene det gjelder, og har satt seg grundig inn i saken. Når det gjelder regjeringens bevilgning på 125 mill. kr, fikk vi pluss på 60 mill. kr – til 185 mill. kr. Og vi fikk gjennomslag for at dette kunne gjelde i fem år. Det er en betydelig forbedring for de fylkeskommunene det gjelder.

Vi har også vært klare i merknaden, at vi ønsker en økning videre dersom det er mulig, det har vi signalisert i innstillingen. Vi forstår det slik at fylkeskommunene har særlige utgifter, og det vil vi gå inn i.

Når det gjelder endret kostnadsnøkkel, krever det en betydelig faglig kompetanse. Det regner vi med at regjeringen tar tak i. Det ønsker vi, for vi vil kompensere der dette gjelder. Men fylkeskommunene må ikke hvile på at det kan bli resultatet – de må forholde seg til et stramt budsjett. Det er realiteten når det gjelder det nye inntektssystemet.

Heidi Greni (Sp) [16:10:43]: Spørsmålet mitt gjaldt i bunn og grunn det med fergeavløsningsmidler og om Kristelig Folkeparti er fornøyd med formuleringen om at de skal se på etablering av en slik ordning. Jeg har inntrykk av at det haster veldig å få på plass en slik ordning, for at dette skal fungere rundt omkring i fylkeskommunene. Hva slags framdriftsplan ser Kristelig Folkeparti for seg for å få på plass en slik ordning?

Geir S. Toskedal (KrF) [16:11:08]: Kristelig Folkeparti er enig i at det er viktig. Det er viktig for fylkeskommunene, for samferdsel og for regionene og distriktene, så Kristelig Folkeparti er utålmodig når det gjelder dette, men jeg kan ikke sette en bestemt tidsramme for det. Jeg forutsetter at regjeringen arbeider optimalt for å få fram de opplysningene som trengs for å få til den ordningen.

Jeg har god tro på at regjeringen ønsker at den kommer fort på plass. Dette er en viktig del av utviklingen av regioner og landsdeler i Norge, og det henger sammen med etablering av en større infrastruktur med veier. Regjeringen har til nå prioritert samferdsel, så jeg håper og tror at dette kommer fort.

Karin Andersen (SV) [16:12:01]: Tradisjonelt har Kristelig Folkeparti og SV kanskje vært de partiene som har vært mest enige når det gjelder fordelingen mellom fattig og rik – mellom folk, mellom land og kanskje også mellom kommuner, håper jeg. Men nå har Kristelig Folkeparti valgt en side der en ønsker å øke forskjellene, både mellom folk og mellom kommuner. I tillegg til det har jeg gått igjennom og sett på distriktspolitikken, på kommuneøkonomien og på bolig, innvandring og asyl, og jeg har funnet at på alle disse områdene er Kristelig Folkeparti mye mer enig med SV enn med de partiene de nå støtter.

Jeg vil gjerne vite hva det er som gjør at Kristelig Folkeparti nå synes at det er fornuftig f.eks. å bruke mye mer penger på skattelette til de mest velstående, framfor å sikre kommunene bedre økonomi eller bedre boligpolitikk, som representanten var inne på. Det er mange som trenger bolig, og som trenger støtte til å kunne ha et hjem.

Geir S. Toskedal (KrF) [16:13:06]: Jeg er fristet til å svare både ideologisk og konkret ut fra budsjettet, men la meg ta ideologien først: La oss si at vi var enige med SV, men da er det for et lite parti desto viktigere å gå en regjering som har skattelette som øverste prioritet, i møte, for det har ikke vi hatt. Vi hadde ikke behov for den skatteletten, og det la vi også tydelig vekt på i vårt eget budsjett. Men desto viktigere må det være for det norske folket at vi går inn i et slikt samarbeid. Det beviser jo de resultatene vi har fått. Innenfor familiepolitikk, frivillighet, samferdsel, justis og helse har Kristelig Folkeparti fått satt sitt tydelige stempel i dette budsjettet. Det er nok forklaringen.

Jeg regner med at representanten fra SV vet hvordan det er å samarbeide i en regjering med store partier. Da gjelder det å få gjennomslag for sine saker. I den rød-grønne regjeringsperioden hadde vi få gjennomslag. Nå opplever vi å bli hørt og får betydelig gjennomslag for ting som betyr mye for folk og distrikter.

Karin Andersen (SV) [16:14:19]: Jeg har gitt Kristelig Folkeparti ros for en del av de tingene de har oppnådd i dette budsjettforliket, det er bra. Men poenget er vel at de egentlig står mye nærmere andre partier som det er mulig å danne et flertall sammen med, for å få en politikk som står enda nærmere Kristelig Folkepartis hjerte, f.eks. når det gjelder fordeling mellom fattig og rik, at man bruker mer av den felles velstanden vi har, på viktige tjenester som eldreomsorg og barnevern, og at vi klarer å ha en god boligpolitikk og ikke får sånne store kutt i f.eks. bostøtta, som denne regjeringen presenterer, der vi vet at det går ut over dem som ikke har råd til å ha et hjem, eller at man får det som representanten fra Senterpartiet var opp her og sa: en vridning på distriktspolitikken, der man skal satse på de sterkeste, satse på sentrene,

Hva er grunnen til at Kristelig Folkeparti likevel velger samarbeid med de partiene de er mest uenige med?

Geir S. Toskedal (KrF) [16:15:24]: Jeg tror det er viktig å se hvilke gjennomslag Kristelig Folkeparti har fått, som er helt nye i denne perioden, og som ikke skjedde i forrige periode. Det gjelder antallet kvoteflyktninger, som vi har økt med 500. Vi har oppnådd 1 pst. til bistand. Vi har oppnådd å få styrket tidlig innsats i skole betydelig. Vi har oppnådd en betydelig merfinansiering innenfor helse osv.

At de rød-grønne nå sier at vi hadde oppnådd mer sammen med dem, er jeg usikker på. Det er opposisjonens privilegium å si det, men Kristelig Folkeparti er ute etter realpolitikk, og det har vi fått gjennomslag for nå i sak etter sak. Fortsettelsen vil vise hvordan dette går, men vi er i alle fall til nå i disse forhandlingene fornøyd med situasjonen, selv om vi skulle ønske at budsjettet var mer vridd i sosial retning enn det vi har fått til. Men uten oss ville dette sett helt annerledes ut. Det forholder jeg meg til, og det gir motivasjon i arbeidet.

Presidenten: Replikskordskiftet er omme.

Heidi Greni (Sp) [16:16:41]: I Senterpartiet er vi sterkt bekymret over de fordelingspolitiske signalene re-

gjeringen gir i sitt statsbudsjett for 2015. Budsjettet har negative fordelingsvirkninger grupper imellom og distrikter imellom. Vi har fått et markert taktomslag etter regjeringsskiftet i retning av mer til dem som har mest fra før – det være seg personer eller regioner.

Senterpartiet har gitt mindre skattelette enn regjeringen, det gir oss mulighet til å styrke innsatsen på sentrale samfunnsområder. Rammene til kommunesektoren øker i vårt forslag samlet sett med 3,7 mrd. kr utover regjeringens forslag. Kommunene har ansvaret for å sikre innbyggerne sine tilgang til gode velferdstjenester som skole, omsorg og sosiale tjenester, kollektivtrafikk, veier, kultur osv.

De siste dagene har vi hatt en debatt om forholdene innen eldreomsorgen. Helseministeren har sagt at staten må ta et større ansvar for å sikre et verdig tjenestenivå. Det er sagt at beboere på sykehjemmene våre må tilbys omsorg og aktivitet framfor beroligende medisin, og det blir gitt uttrykk for at kompetansen i eldreomsorgen er for dårlig. Mange kommuner leverer meget gode tjenester også innen eldreomsorgen, men mange plasser er kritikken berettiget. Men det viktigste må være å diskutere tiltak for å bedre forholdene. Det fins altså institusjoner som overmedisinerer, og som ikke gir brukerne anledning til å komme ut. Begrunnelsen fra institusjonenes side er at det står på personalressurser. Varme hender forutsetter ansatte som har tid til å yte den omsorgen eldre trenger, og som de ansatte veldig gjerne vil gi dem. Flere ansatte krever større budsjett, det vet vi alle sammen. Staten må ta et større ansvar, sa helseministeren, men regjeringen legger ikke inn penger til en slik satsing. Senterpartiets forslag kunne sikkert også vært rausere, men innenfor de rammene vi har til rådighet, er velferd prioritert. Dessverre prioriterer flertallet skattelette.

Det skjer en sentralisering av bosetting her i landet. I Senterpartiet mener vi politikken bør brukes til å motvirke flyttestrømmer som skyldes mangel på arbeidsplasser der mange veldig gjerne vil bo. Vår politikk går ut på å gi folk mulighet til å bo der de selve ønsker, og arbeide og ha livet sitt der de vil. Mange ønsker å flytte til en distriktskommune, men mangel på arbeidsplasser hindrer dem. Jeg har et bestemt inntrykk av at vår nåværende regjering tenker motsatt. Statsbudsjettet for 2015 er spekket med forslag og tiltak som vil sette økt fart i flyttestrømmene og sentraliseringen av Norge.

Jeg skal komme med noen eksempler.

Regjeringen har foreslått å mangedoble vekstkommunetilskuddet til kommunene. De vel 330 mill. kr som trengs, tas fra rammene, slik at kommuner uten vekst eller med nedgang i folketallet må betale. På den andre siden trekker regjeringen tilbake virkningen av at 31 distriktskommuner har fått redusert arbeidsgiveravgift som følge av omleggingen på grunn av EU-krav. Senterpartiets tilleggsbevilger pengene til vekstkommunene og mener at kommunene må få beholde en vesentlig del av fordelene som de 31 kommunene ble lovet da regjeringen la om den differensierte arbeidsgiveravgiften.

Et annet eksempel er innføring av nye nøkler i fordeling i rammebevilgningen til fylkeskommunene. Regjeringens

forslag til nye nøkler går hardt ut over distriktsfylkene. Både Sogn og Fjordane og Nordland ville tape 250 mill. kr eller mer over en femårsperiode om regjeringens opplegg hadde blitt fulgt. Oslo vil vinne mer enn de to fylkene taper til sammen. Vi er alle enige om at vi skulle gå igjennom fordelingsnøklerne, men den enorme omfordelingen regjeringen ønsker, gir dramatiske utslag i endrede muligheter til å tilby skoleplass til ungdom og kollektivtrafikktilbud til innbyggerne. Nå kommer det heldigvis tapskompensasjonsordninger som retter opp lite grann, men på langt nær nok. Senterpartiet foreslår 100 mill. kr i økt tapskompensasjon og en fordeling av disse pengene som kommer slik ut at de verst stilte fylkene får mest. Jeg mener dessuten at det er behov for en gjennomgang av disse kostnadsnøklerne.

Vi har mistet Kommunal- og regionaldepartementet og fått tilbake et kommunal- og moderniseringsdepartement. Jeg forstår godt hvorfor begrepet «regional» ble forkastet av den blå-blå regjeringen. De dramatiske kuttene i departementets regionalpolitiske satsinger viser det. Fra det rød-grønne budsjettet i 2014 til regjeringens forslag for 2015 er bevilgningene til distrikts- og regionalpolitikken redusert med nærmere 30 pst. Spesielt kutt i de regionale utviklingsmidlene svir hard. Fylkeskommunene samarbeider tett med Innovasjon Norge og kommunene og har skapt mye arbeidsplassutvikling i alle deler av landet. Regjeringen bygger ned dette arbeidet, og det rammer spesielt gründerfinansiering og innovasjonsprogram som har stor betydning for utvikling av næringslivet, særlig i næringssvake områder.

Jeg hører regjeringens talspersoner si at de satser på distriktene gjennom økt samferdsel, men ikke engang på samferdselsområdet er budsjettet noe å skryte av. Fra Senterpartiets side har vi sett oss nødt til å styrke det med 400 mill. kr.

Til slutt vil jeg få ta opp de forslagene som Senterpartiet har sammen med SV.

Presidenten: Da har representanten Heidi Greni tatt opp de forslagene hun refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Bjørn Lødemel (H) [16:22:16]: Representanten Greni kritiserte regjeringa for det nye inntektssystemet for fylkeskommunane, og ho nemnde spesielt Sogn og Fjordane. Det føregåande inntektssystemet er frå 1990-åra, og det blei varsla nytt inntektssystem for fylkeskommunane av den raud-grøne regjeringa kvart einaste år i den førre perioden. I dette budsjettet føreslår opposisjonspartia ei ytterlegare utsetting, ved at Stortinget ber regjeringa leggje til grunn at inntektssystemet for fylkeskommunane blir verande uendra i 2015, og at ein skal gå nye rundar og kome tilbake igjen i kommuneproposisjonen for 2016.

Vi veit at Senterpartiet frå 2005 til 2013 hadde statsråden i Kommunaldepartementet i ei fleirtalsregjering. Kva slags opplysningar mangla Senterpartiet gjennom alle desse åra for å få på plass eit nytt inntektssystem for fylkeskommunane?

Heidi Greni (Sp) [16:23:11]: Det som er aller mest krevende, er å få på plass et godt inntektssystem som fungerer for kollektivtrafikk, ikke minst det som gjelder ferje- og båttrafikk. Det er nesten komplett umulig å finne noe som er objektivt, og som avspeiler de virkelige kostnadene.

Vi har ikke kritisert at det kom nye kostnadsnøkler for fylkeskommunene. Det var noe vi også jobbet med de siste årene i regjering, og det var på tide at det kom. Men det vi har kritisert, er at inntektsgarantien samtidig ble fjernet, og at det ikke kommer på plass en tapskompensasjonsordning som gjør at disse kommunene faktisk kan opprettholde drift av videregående skoler, opprettholde skolestrukturen på videregående nivå og også opprettholde et kollektivtilbud, ikke bare et skoleskysstilbud.

Vi har også kritisert at de nye nøklene som er framlagt, er rimelig håpløse å få oversikt over. Delkostnadsnøkler er ikke framlagt, og det er ikke synliggjort hvorfor disse utslagene kommer. Det kom også en meget stor endring fra kommuneproposisjonen fram til budsjettet nå i høst, som ikke er synliggjort fra regjeringens side.

Bjørn Lødemel (H) [16:24:24]: Dette er ikkje noko svar, for vi hadde ei fleirtalsregjering som kunne ha lagt på plass nye kostnadsnøklar, som i fleire år varsla i statsbudsjett at det skulle kome nye kostnadsnøklar, og som framleis ikkje leverte. No seier representanten Greni at det var ein del som var uklart når det gjaldt kva dei ønskte å leggje inn i kostnadsnøklane i den førre regjeringa, men det må vere heilt innlysande at dei hadde alle moglegheiter til å lage nye kostnadsnøklar for fylkeskommunane dersom dei hadde ønskt det.

Mitt spørsmål til representanten Greni er: Var det kran- gel i den raud-grøne regjeringa om korleis ein skulle få til nye kostnadsnøklar, inntektsnøklar, for fylkeskommunane, som gjorde at dette blei utsett år etter år?

Heidi Greni (Sp) [16:25:11]: Meg bekjent var det ingen diskusjoner som gjorde at det ble utsatt, meg bekjent gikk problematikken på at det var altfor krevende å klare å finne gode modeller for hvordan man skulle få lagt ferje- drift inn i de fylkeskommunale nøklene. Som vi ser i dag, tyder de utslagene som er, på at den modellen som nå er funnet, heller ikke er god nok og heller ikke er godt nok gjennomarbeidet.

Men det er krevende å finne gode modeller som ivare- retar ferjedrift, fra Oslofjorden til Finnmark, og inntil vi har greid å få på plass gode modeller som faktisk kan for- klares, og som er lesbare og forståelige også for dem det gjelder, burde dette bli utsatt.

Helge André Njåstad (FrP) [16:26:03]: Representan- ten Greni sa at Senterpartiet styrkjer kommuneøkonomien i sitt alternative forslag til statsbudsjett. Det får meg til å sitera Liv Signe Navarsete, dåverande kommunalminis- ter, som under behandlinga av kommuneproposisjonen for 2014 svarte opposisjonen – som òg den gongen la inn meir pengar:

«Kva eit parti gjer når det sit i opposisjon, har mind- re betydning. Det er ikkje det som uttrykker partiet sin

reelle vilje. Det er når du sit i posisjon, at politikken vert realitetar.»

Er representanten Greni einig med den dåverande kom- munalministeren i dette?

Heidi Greni (Sp) [16:26:41]: I motsetning til oppo- sisjonen tidligere har vi lagt mindre penger inn i bud- sjettet enn det regjeringspartiene har gjort; vi har faktisk brukt mindre av oljefondet enn det som regjeringspartie- ne før har gjort. Før har det av og til vært en overbudspo- litikk, ikke minst fra Fremskrittspartiets side, som bruker papirpenger i opposisjon. Vi fører en ansvarlig politikk, og vi har faktisk greid å prioritere kommunesektoren ved å bruke mindre av fellesskapets midler. Men vi har ikke prio- ritert skattelette til de rikeste, slik Fremskrittspartiet har gjort.

André N. Skjelstad (V) [16:27:30]: Representanten Greni sier at sentraliseringen har skutt fart. Da lurar jeg på om dette gjennom de åtte siste årene faktisk har snudd, om det har vært noe annet tidligere. En prater ned de regionale leddene rundt om i landet og betegner dem som tapere. Representanten Toskedal var jo inne på nettopp dette med hvor treffsikker den tapskompensasjonsordnin- gen som Venstre og Kristelig Folkeparti fikk inn, var. Jeg lurar litt på om ikke representanten Greni ser at det etter hvert ikke er noen som skal skape vekst.

Og ikke minst ønsker jeg å stille et annet spørsmål, for jeg legger merke til at Senterpartiet nå har lagt inn igjen Saemien Sijte, som de ikke oppnådde mens de satt i re- gjering. Hva tyder det på – var det da Arbeiderpartiet som ødela muligheten for å få det gjennomført, ettersom det nå ligger på plass i Senterpartiets alternative budsjett?

Heidi Greni (Sp) [16:28:34]: Det er mulig represen- tanten Skjelstad ikke husker replikkvekslingen fra forrige runde, for da svarte jeg på akkurat det samme spørsmålet. Grunnen til at Saemien Sijte ikke kom inn før i siste bud- sjett, var at avtalen med leietakerne ikke var på plass før da.

Når jeg nå ser merknadene fra flertallspartiene, der de skal ha bevilget midler til et helt nytt forprosjekt der det skal være et nytt prosjekt, synes jeg det er relativt dårlig gjort at det ikke ble gitt signal til utbyggerne for ett år siden om at det faktisk var snakk om at det måtte omprosjekteres til et billigere prosjekt. Nå har hele prosjektet stått i stampe et helt år, nettopp på grunn av at flertallspartiene ikke har gitt de signalene.

Når det gjelder regionale utviklingsmidler, så er det jo ikke bare de fylkeskommunale som nå er redusert; det er reduksjon over hele fjøla. Det er nedtrekk på landbruks- midler, det er nedtrekk på midler til reiselivsnæringen, det er nedtrekk på distriktsnæringene «all over», og det er nedtrekk på distriktsfylkene. Og når fylkeskommune- ne blir fratatt den muligheten de har, vil det føre til en økt sentralisering.

Karin Andersen (SV) [16:29:57]: Et av de utviklings- trekkene vi nå ser i mange kommuner, særlig de som er

Høyre-styrte, er at man mer og mer bruker konkurranse-utsetting og anbud. SV ønsker et samarbeid med frivillig sektor, men for øvrig mener vi at vi skal drive velferden offentlig. Men det er sånn at en del av disse kommersielle aktørene ikke er pliktig til å følge det samme lovverket som det offentlige, særlig når det gjelder forvaltningsloven, offentlighetsloven og arkivloven. Det gjør at det er vanskelig å sammenligne de resultatene man får ut av dette, og det blir hemmelighold rundt viktige kvalitetsindikatorer som det er nødvendig å vite noe om hvis man er ute etter å finne ut hva som fungerer best. Derfor har vi fremmet et forslag om å sikre full åpenhet om disse kvalitetsindikatorene, og at man også må følge det samme lovverket.

Da er spørsmålet: Hvorfor kan ikke Senterpartiet støtte dette lovforslaget?

Heidi Greni (Sp) [16:31:05]: Det vil vi vurdere på et senere tidspunkt. Det har ikke vært diskutert i partiet. Vi deler i hvert fall SVs grunnholdning om at offentlige tjenester skal drives av det offentlige. Anbudsutsetting av offentlige tjenester betyr stort sett at de midlene som kunne vært brukt 100 pst. til tjenesteyting, går som utbytte i lommen til store aktører. Derfor er vi utrolig skeptiske til bl.a. kommunereformen som nå er kommet i stand for å legge til rette for større privatisering av offentlige tjenester, og som er grunnlaget for at høyrepartiene legger til rette for at det skal bli enklere å anbudsette tjenester.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

André N. Skjelstad (V) [16:31:59]: Det offentlige er helt avhengig av verdiskapingen i det private næringsliv. Like klart er det at næringslivet er avhengig av en velfungerende offentlig sektor. Ikke minst er gode skoler nødvendig for at norske bedrifter skal kunne fortsette å hevde seg i kunnskapsindustrien, og et godt barnehagetilbud er viktig for deltakelse i yrkeslivet, men det må likevel være et mål at veksten i offentlige utgifter er lavere enn veksten i samfunnet for øvrig.

Det ytes stor innsats fra ansatte i offentlig sektor, som vi alle er avhengig av, men systemet må reformeres for å bedre tjenestene for borgerne. Å ta i bruk ny teknologi i offentlig sektor er en del av dette. Bedre samordning mellom forvaltningsnivåer og forenkling er en annen del.

Det er en utfordring at offentlig sektor stadig blir større og mer omfattende, og at den statlige kontroll øker og oppgavene blir flere. Det er ønskelig med en effektivisering og å flytte flere statlige oppgaver nedover. Dette er også Venstres grunntanke når det gjelder kommune- og regionreformen, som vil være viktig for å gi likeverdige tjenester i hele landet, og ikke minst gi kommuner og regioner bedre mulighet til å kunne utøve en mer helhetlig politikk. Jeg vil også minne om at det offentlige har et særlig ansvar for å tilrettelegge for at personer med nedsatt funksjons- og/eller arbeidsevne kan delta i yrkeslivet.

Venstre mener det er viktig å synliggjøre og ta vare på samisk kultur og minoriteter innenfor den samiske kulturen, deriblant sørsamisk kultur. Derfor er jeg svært fornøyd med at vi på nytt kan se på stiftelsen Saemien Sijte for å

realisere et nytt sørsamisk museum og kultursenter og et bedre museumsbygg.

Det er også viktig med en målrettet satsing på tiltak i distriktene for å skape entusiasme og engasjement for lokal utvikling. Dette må i hovedsak skje på grunnlag av lokalt initiativ og interesser. Fylkeskommunen har ansvar for å bistå kommuner og småsamfunn med å legge dette til rette. Bredbåndsutbygging er også viktig for distriktene, og spesielt bør tilskuddsordningen brukes til å øke bredbåndskapasitet og mobildekning i områder der markedet ikke fungerer godt nok. Det er viktig at frivilligheten stimuleres, og der er jeg godt fornøyd med at vi i siste runde også fikk inn en satsing på MOT. Venstre viser for øvrig til sitt alternative budsjett med kommentarer på hele feltet.

Fylkeskommunen har mange oppgaver, deriblant videregående skole, kultur, kulturminnevern, samferdsel m.m., men jeg vil også peke på rollen som planmyndighet, der fylkeskommunen kan spille en viktig rolle for å sikre regional utvikling og bidra til å skape regional vekst.

Det å kunne eie egen bolig er viktig. Derfor er det viktig at flere gis muligheten til å etablere seg i egen bolig. Det er også viktig at staten stimulerer kommunene til å bygge flere og rimelige utleieboliger. Det er også viktig i områder med store levekårsutfordringer at staten bidrar til utvikling gjennom bedring av de fysiske omgivelsene og stimulerer til lokalt engasjement og deltakelse. Statens bidrag i Groruddalsatsingen i Oslo har vært helt avgjørende. Husbanken må også ha en sentral rolle i framtiden. Husbanken må bidra til at flere vanskeligstilte får et godt sted å bo, og at det blir flere boliger og bygg som møter framtidens utfordringer, med økende krav til miljø- og energivennlige og ikke minst universelt utformede boliger.

Kommuner og fylkeskommuner er selvstendige, folkevalgte forvaltningsorgan som har ansvaret for grunnleggende velferdstjenester som skole, barnevern og helse- og omsorgstjenester. Det er derfor viktig at kommuner og fylkeskommuner sikres gode rammevilkår, og at det lokale selvstyret respekteres gjennom større grad av frie inntekter. Det er Venstres utgangspunkt at desentralisering av makt og myndighet er en aktiv distriktspolitisk handling. Venstres politikk for kommunestruktur, regionalpolitikk, næringsutvikling, landbruk, samferdsel og ikke minst kommunikasjon, kunnskap og helse, for å nevne noen av de mest sentrale politikkområdene, er innrettet med sikte på å styrke og myndiggjøre lokalsamfunn og distriktssentre og gjøre det mulig å bo og leve over hele landet.

For Venstre har det gjennom mange år vært en målrettet politikk å redusere barnefattigdom. Derfor er det viktig å gjøre noe med vurderingen av Navs rolle i dette. Det er også viktig at frafallet i den videregående skole får et sterkere fokus, og derfor er det viktig at det offentlige går foran, ikke minst når det gjelder lærlinger. Det er derfor bekymringsfullt at mangelen på læreplasser er med på å øke frafallet i videregående skole.

Venstre er fornøyd med satsingen på rusfeltet vi fire partier har fått til. Videre er vi godt fornøyd med at vi har fått på plass en tapskompensasjonsordning som vi har kjempet for lenge, og som vi også pekte på i forbindelse med kommuneproposisjonen at vi ville komme tilbake til.

I en merknad peker vi også på – noe også representanten Toskedal har nevnt – at vi i forbindelse med kommuneproposisjonen og revidert vil se på og vurdere om dette er godt nok.

Avslutningsvis vil jeg nevne at vi er godt fornøyd med at vi har en fleksibel komitéleder, slik at vi fikk på plass tilskuddet til Landssamanslutninga av nynorsk kommunar, LNK, for det synes jeg er viktig for å skape identitet for nynorsk kommuner.

Jeg vil ellers påpeke at vi sekundært støtter regjeringens framlegg.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Eirik Sivertsen (A) [16:37:26]: La meg få starte med å berømme representanten for et oppriktig og langvarig engasjement for fylkeskommunene og en gjentakende framheving av den rollen fylkeskommunene spiller i dette landet. Det er en oppfatning som jeg i all hovedsak deler, både å gi regionene bedre muligheter, at fylkeskommunene spiller en viktig rolle for å legge til rette for lokal og regional utvikling, og at det er en målrettet innsats.

Vi var i forbindelse med behandlingen av kommune- og regionproposisjonen enige om at fylkeskommunene og et folkevalgt regionalt nivå også skulle spille en viktig rolle i framtiden. Men når vi hører at Høyre ønsker å tømme fylkeskommunene for oppgaver – etter at vi har snakket om det – når vi ser hvilke kutt regjeringen foreslår når det gjelder de virkemidlene fylkeskommunene har til disposisjon, f.eks. knyttet til bredbånd, føler representanten at man da har et samarbeid med regjeringen, eller er det slik at regjeringen motarbeider Venstres målsettinger?

André N. Skjelstad (V) [16:38:31]: Etter å ha sittet i fylkestinget i åtte år og sett hva fylkeskommunen kan utrette, er jeg mer opptatt av å få et sterkere regionalt nivå enn dagens fylkeskommuner, for disse mener jeg ikke er kraftige nok til å møte utfordringene framover.

Med det alternativet som ble vedtatt i budsjettavtalen, er det kommet på plass en bredbåndsatsing som er bedre, og som jeg synes er veldig bra. Det er helt nødvendig å skape muligheter rundt omkring i landet ved at en har bredbånd, og ikke minst hvilke muligheter dette gir.

Videre peker representanten Sivertsen på om vi er bekvemme med kuttene i regional utvikling. Det er selvfølgelig ikke vårt primære ståsted. Vi hadde nok i større grad ønsket at dette kanskje hadde blitt noe myket opp. Uansett: Etter de årene jeg satt i fylkestinget, vet jeg utmerket godt at alt ikke har vært like målrettet med hensyn til dette.

Eirik Sivertsen (A) [16:39:34]: Jeg takker for svaret.

Jeg deler oppfatningen til representanten om at det er behov for å styrke det regionale nivået. Blant annet har vi store utfordringer, som representanten var inne på i sitt innlegg, knyttet til videregående opplæring, frafall og bedre gjennomføringsgrad. Jeg er også glad for at Venstre og Kristelig Folkeparti har slitt regjeringen etter håret og fått på plass mer midler til bredbånd. Jeg synes også dere har gjort en god jobb med å få på plass en kompensasjonsord-

ning for de fylkekommunene som er hardest rammet. Men spørsmålet er: Er man komfortabel med å måtte arbeide mot regjeringen hvert eneste år og slå tilbake ting som man i utgangspunktet var enig om året før? Er det slik samarbeidet skal fortsette også ved de to neste budsjettbehandlingene regjeringen skal gjennom i Stortinget, med sine støttepartier?

André N. Skjelstad (V) [16:40:24]: Det brakte meg ikke ut av komfortsonen, kan jeg fortelle representanten Sivertsen – i og med at jeg var med på en del av disse forhandlingene. Den komfortsonen er fortsatt til stede.

Jeg tror at vi har oppnådd noe betydelig i samarbeidet med regjeringspartiene – Framskrittspartiet og Høyre. Som representanten var inne på, om hva som er progresjonen her, tror jeg at man gjennom de grepene vi gjør nå, bl.a. med modernisering og effektivisering i Norge, i større grad ser på hva man gjør på det regionale nivået. Å få mer klare vekstmotorer i forhold til dagens nivå tror jeg vil være en klar styrke og en god mulighet – også til å rekruttere ungdom, som representanten var inne på. Det å skape kompetanseklustre rundt omkring i regionene tror jeg vil være med på å skape vekst – noe som dessverre ikke gjenspeiler de siste åtte årene.

Heidi Greni (Sp) [16:41:35]: Det har vakt undring og sterke reaksjoner at regjeringen kutter samarbeidet mellom Fylkesmannen, 4H, Hageselskapet, Skogselskapet og Landbruksselskapet. Fra 2016 kastes de ut av kontorene hos Fylkesmannen. Disse er ikke tilfeldig valgt, det er organisasjoner som er viktige for rekruttering til distriktnæringene – noe representanten var inne på i sitt innlegg at han var opptatt av.

Senterpartiet fremmer i budsjettet forslag om at dagens ordning skal videreføres. Jeg registrerer at Høyre og Framskrittspartiet har en merknad om at de støtter regjeringens ønske om å avvike ordningen, mens Venstre unnlater å signalisere synet sitt i saken.

I generelle merknader er de opptatt av frivillig sektor. Det skulle tyde på at Venstre er enig med Senterpartiet i at regjeringens utkastelsesmelding bør gjøres om. Har jeg forstått det rett, eller er det slik at Venstres utydelige signal er uttrykk for at utkastelsen kan skje med Venstres fulle støtte?

André N. Skjelstad (V) [16:42:35]: Jeg vet ikke om jeg vil kalle det for en utkastelse, som har en effektivering i 2016.

I en avtale er det ikke bestandig sånn at man når fram med absolutt alt, men uavhengig av det vil vi nok følge dette nøye framover. Det kan være at det finnes flere løsninger – om de absolutt må være sammen med Fylkesmannen. Det er nok mange som mener at det kanskje er vel tette forbindelser med dem som skal kontrollere og utøve. Men det er ingen tvil om, som representanten Greni tar opp her, at 4H, Skogselskapet m.fl. har viktige funksjoner som man må ta vare på videre. Frivilligheten kan vi ikke understimulere, vi må stimulere den videre. Men det er ikke sikkert at man i det videre nødvendigvis tren-

ger å være i samme kontorfellesskap som Fylkesmannen.

Karin Andersen (SV) [16:43:43]: Et tema som SV og Venstre har vært enige om, er at vi må oppfylle klimaforliket, og vi må forsterke det.

Klimaforliket slår fast at kommunene skal spille en viktig rolle for å redusere klimautslippene. Men på sektor etter sektor har denne regjeringen unnlatt å følge dette opp. Venstres og Kristelig Folkepartis oppgaver i forhandlingene har vært å få et lite grønnskjør tilbake. Men i kommunesektoren er det svært mye å gjøre, og det ser vi jo. Når det er uvær og store flom- og skredskader, er det et utrolig stort behov for klimatilpasninger i kommunene. Til tross for det har regjeringen svart oss på spørsmål at de ikke har lagt inn noen penger til dette i kommuneøkonomien. Derfor foreslår vi at det må opprettes en egen finansieringsordning for slike lokale klimatiltak overfor klimatilpasninger. Er Venstre enig i det?

André N. Skjelstad (V) [16:44:44]: Kommunene har selvfølgelig et selvstendig ansvar for å gjøre vurderinger, ikke minst hvor man i framtiden plasserer hus på steder der det har gått mange skred – ikke minst leirskred. Dette er selvfølgelig viktige ting.

Jeg mener at det man kan gjøre for å styrke miljøkompetansen ute i kommunene, er å gjøre det representanten Andersen ikke nødvendigvis er 100 pst. enig med meg i, og det er å ha en sterkere kommunestruktur – sterkere kommuner. Da har man mulighet til å ha et mye mer mangfoldig kompetansenettverk, som igjen vil bedre dette, ikke minst på miljøsidene. Da vil man også ha større mulighet til å lokalisere hvor problemene ligger, i samarbeid med NVE, men også med andre samarbeidspartnere. Dette vil være viktig framover. For det er ingen tvil om at man har en helt annen dynamikk nå i forhold til de naturkatastrofene man har hatt i tidligere år.

Presidenten: Dermed er replikkordskiftet omme.

Karin Andersen (SV) [16:46:03]: SV er det partiet som har den sterkeste satsingen på kommuneøkonomi av alle partier. Vi mener vi skal bruke 5 mrd. kr mer til skole, omsorg og klima til neste år. Det velger vi å gjøre fordi vi mener at det er det viktigste vi kan gjøre. Kommunene har ansvaret for skolen, for barnehagene, som er av de aller viktigste tiltakene for at ungene våre skal ha en god barnedom, men de er også helt avgjørende for at næringslivet skal fungere her og nå, og at de skal få gode arbeidstakere og -skapere framover.

I kommunesektoren har vi ansvaret for alt som har med pleie og omsorg å gjøre, særlig eldreomsorgen, men også omsorgen for mennesker med ulike typer funksjonsnedsettelser, og der vet vi at det er store behov som ikke er dekket. Vi hører stadig historier om eldre som er ensomme, om ansatte som ikke har tid, og om at det er altfor store oppgaver å klare for dem som har disse viktige jobbene. Det trengs flere ansatte for å gjøre mange av disse viktige jobbene.

Vi ser også at det er nødvendig å styrke de kommunene som vokser mye. SV er for at vi skal ha et veksttilskudd til de kommunene, men vi mener at det skal finansieres utenom rammen og ikke med trekk for de kommunene som nå sliter med fraflytting. Vi mener at inntekter og utgifter skal utjevnes mer rettferdig, både mellom folk og mellom kommuner og fylkeskommuner. Derfor er vi uenig i den retningen som regjeringen peker på, nemlig at man skal styrke de sterkeste, man skal styrke de rikeste, og de som har litt mindre, får litt mindre penger, og så finner de nok ut av det og klarer det bedre.

Vi er, som andre partier, for frivillige kommunesammenslåinger, men vi er storøyd forbauset over at regjeringen vil statliggjøre den kommunale skatteinnkrevningen som fungerer aldeles utmerket, og man advarer mot at det faktisk kan bety tapte skatteinntekter hvis de løser oppgaven sin på samme måte som den statlige skatteinnkrevningen gjør i dag.

Det er behov for en tillitsreform i offentlig sektor, både i stat og kommune, der de ansatte får bruke mer av fagligheten sin til å utøve jobben sin godt, både for barn og for dem som trenger omsorg, og også for innbyggerne generelt. Vi er imot at man skal privatisere kommunale tjenester, og vi ønsker en reform i skolen som gjør at barna får et heldagstilbud med både mat og fysisk aktivitet, og at de får hjelp med leksene på skolen.

Det er behov for et stort løft i skolehelsetjenesten, og det virker det som om alle partiene er opptatt av. Men det er forsøkt før uten øremerking. Sykepleierforbundet har undersøkt dette nå, og det viser seg at pengene går ikke til skolehelsetjeneste. Det er ikke mulig å spore disse pengene. Derfor må vi sette en merkelapp på disse pengene, slik at vi vet at de kommer dit de skal. Det er uhyre viktig for de barn og unge det gjelder, at de får noen å gå til når det er noe de ikke kan snakke med mor og far eller læreren sin om.

Vi har lagt inn en storsatsing på at kommunene skal kunne ta klimaansvaret sitt, for at de skal kunne drive klimatilpasninger. Vi har lagt inn en storsatsing mot fattigdom, slik at kommunene kan hjelpe vanskeligstilte familier på en bedre måte enn de gjør i dag, og i tillegg til det ønsker vi å kompensere skattesvikten i 2014, slik at kommunene ikke behøver å dra det med seg inn i 2015 og få et svært vanskelig budsjettår.

Så er det behov for en storsatsing på bolig. Bolig er det dyreste og det vanskeligste for folk som har liten lønn eller dårlig råd. Jeg er ganske sjokkert over det kuttet på 190 mill. kr som regjeringen har gjort i bostøtten. Det er ingen satsing der – en ordentlig satsing på å få bygd nok utleieboliger eller på å få bygd nok studentboliger – men kutt i bostøtten er aller verst. Særlig når vi vet at andre endringer, f.eks. i trygdesystemet, slår så usosialt ut som det gjør.

Da vil jeg ta opp de forslag som SV står bak i innstillingen.

Presidenten: Representanten Karin Andersen har tatt opp de forslag hun refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Frank J. Jenssen (H) [16:51:27]: Det virker som om SV gleder seg over å kunne legge fram et helt eget, frittstående statsbudsjett, og det virker også som om SV fryder seg godt over endelig å komme tilbake i rollen som utgiftspartiet og det-offentlige-skal-løse-alle-oppgaver-partiet. Så sånn sett gratulerer jeg representanten med den nye tilværelsen.

Når det gjelder alle de utgiftene SV plusser på kommunøkonomien, skryter man gjerne av at man øremerker en god del av de pengene for å styrke kvaliteten, som man sier, samtidig som man sier at det er behov for en tillitsreform i offentlig sektor.

På en skala fra en til ti, hvor en er veldig lav og ti er veldig høy, hvor stor tillit mener SV at øremerkingspolitikken deres viser at man har til lokale rådmenn og folkevalgte?

Karin Andersen (SV) [16:52:23]: På en skala fra en til ti står i hvert fall representantens innlegg til en når det gjelder å ha satt seg inn i SVs budsjett, for vi bruker faktisk 4 mrd. kr mindre enn det regjeringen og forlikspartnerne gjør i sitt budsjett. Det viser jo at representanten overhodet ikke har satt seg inn i hva han snakker om.

Jeg har en lang fartstid både som kommunepolitiker og som fylkespolitiker, og problemet var ikke øremerking; problemet var at det var for lite penger. Hvis vi sier at vi skal ha en satsing på skolehelsetjenesten, bør det bli en satsing på skolehelsetjenesten, og da legger vi de pengene på bordet. Da synliggjør vi hva staten bidrar med inn i slike satsinger, slik at ikke kommunesektoren får noen penger i en stor sekk, og de pengene får de beskjed om å bruke til mange ulike oppgaver. De som sitter i kommunestyret, vet hvordan det er. Det betyr at vi har tillit til at de som sitter i kommunestyret, kan forvalte en større del av samfunnskaka enn det de kan med høyreregjeringen.

Frank J. Jenssen (H) [16:53:32]: Vi vet at mange norske kommuner har bare to eller færre faglig ansatte i barnevernet. Vi vet at det er veldig mange kommuner – rundt 100, tror jeg det er – som ikke har en eneste psykologstilling, og jeg vil tro, uten at jeg kjenner tallene, at det er veldig mange kommuner som også sliter med å finne kompetanse til skolehelsetjenesten, som helsesøsterstillinger osv.

Er SV opptatt av at vi får bygd sterke og robuste miljøer rundt om i norske kommuner som kan være attraktive for fagfolk, og som kan tilby kvalitativt gode tjenester, det være seg innen skolehelsetjeneste, helsestasjoner eller andre tilsvarende tjenester, og at en nøkkel mange steder vil være å sikre at man får sterkere kommuneorganisasjoner, altså større kommuner, som kan bidra til å sikre tilbudene til dem som har behov for det? Eller er man fornøyd – og tror man kan løse dette – med dagens kommunestruktur?

Karin Andersen (SV) [16:54:31]: Vi er veldig for et faglig sterkt barnevern, og vi er også for andre faglig sterke kommunale tjenester. Det ser vi løses forskjellig i kommunesektoren. En del av de store kommunene sliter også veldig med å få kompetanse. Så dette løses ikke nødvendigvis bare av at kommunene er store, men det kan også

løses gjennom et utstrakt samarbeid med andre kommuner. Mange gjør det, spesielt innen barnevernet, og det er jeg veldig glad for at de gjør.

SV har heller ikke noe problem med at kommuner ønsker å slå seg sammen. Hvis de mener at det er nødvendig og riktig og befolkningen er enig i det, skal de få støtte fra SV til det. Vi har sagt at de som vil slå seg sammen, verken skal tape eller vinne på det. Men det er ikke alltid størrelsen det kommer an på når det gjelder å prioritere de viktige tingene og ha arbeidsvilkår som gjør at man greier å rekruttere og beholde folk. Man kan bare se på Oslo, som er den største byen, som har en utrolig stor mangel f.eks. på utdannede førskolelærere.

Helge André Njåstad (FrP) [16:55:34]: Eg registrerte at representanten Andersen sa at det var SV som la aller mest pengar på bordet til kommunane. Den andre samarbeidspartnaren i den førre regjeringa var Senterpartiet, og Liv Signe Navarsete sa nyleg at dei hadde tunge kampar for å få på plass rammene. Når ein då registrerer at både Senterpartiet og SV ønskjer å satsa meir på kommunane, og sidan me i går fikk vita litt om korleis det indre livet i den raud-grøne regjeringa var når det gjeld asylfeltet, kunne det vera spennande å høyra litt om korleis det indre livet var med omsyn til kommuneøkonomi. Og sidan SV ville mest og Senterpartiet sleit, kven var det som heldt igjen, sidan kommunane ikkje fekk den veksten?

Karin Andersen (SV) [16:56:31]: For SV har kommunene alltid vært viktige, fordi det er de som har ansvaret for skole, for omsorg og for de aller viktigste velferdsoppgavene. Det er også utrolig viktig for lokaldemokratiet. Så har ikke jeg oppfattet at det har vært noen stor uenighet om det. Uenigheten kan kanskje ha gått på om man har valgt å legge satsingene på de ulike områdene, f.eks. på skole eller på helse, eller om man har valgt å legge det inn i en generell ramme. Det var litt som jeg repliserte til representanten Jenssen fra Høyre i forbindelse med øremerking: Det handler om at SV har tillit til at kommunesektoren kan forvalte en større del av samfunnskaka totalt, men vi ønsker også å synliggjøre hva staten bidrar med, og vi ønsker å sikre at de pengene vi legger på bordet, faktisk går til de satsingene vi har bestemt oss for – nå er det skolehelsetjenesten, og det har vært det samme med løftet i barnevernet.

André N. Skjelstad (V) [16:57:47]: Det kunne ha vært interessant å få vite litt mer om det indre liv slik det var i forrige periode, som representanten Njåstad tok opp. Men representanten Andersen svarte for så vidt på det.

Men jeg har lyst til å spørre representanten Andersen litt om det som hun var inne på i et spørsmål til meg: miljøkompetanse og ikke minst temaet barnevern.

Når det gjelder barnevern, har vi eksempelvis flere interkommunale samarbeidsordninger i Nord-Trøndelag, der man bl.a. driver med barnevern. Der klarte de ikke å utføre dette, 13 kommuner sammen – det ble for smått. Det samme gjelder miljøkompetanse. Hvis en skal ha god nok kompetanse, krever det – som representanten Jenssen

var innom i sted – at en har sterke nok kommuner som kan tiltrekke seg en slik type kompetanse. Hvis ikke har en ikke den muligheten, og da vil en heller ikke oppnå det representanten Andersen egentlig vil – mot formodning. Er det ikke slik at vi trenger sterkere fagmiljøer som har den samme hånden som styrer over dem, og ikke at det skjer gjennom interkommunale samarbeidsordninger?

Karin Andersen (SV) [16:58:56]: Jeg vet ikke hvor representanten Skjelstad har det fra at det ikke kan være sterke fagmiljøer i interkommunalt samarbeid. Erfaringen er at det kan det være. Det er helt riktig at barnevernet mange steder trenger å ha en mye større enhet enn en kommune, for der er man veldig avhengig av at man ikke blir for tett på. Det kan godt tenkes – og vi kan også godt diskutere det – at det f.eks. bør være en fylkeskommunal eller regional oppgave, fordi det har en annen karakter.

Når det gjelder miljøkompetanse, er det en ordning som var i kommunesektoren før, og som har blitt fjernet. Der handler det ikke bare om at man skal ha noen som har den miljøkompetansen, men kommunene og fylkeskommunen må ha egne penger, slik at de både kan iverksette klimatiltak på sine områder, og at de kan iverksette de utrolig dyre tiltakene for klimatilpassning, slik at skadene på viktig infrastruktur ikke blir så store som de blir i dag når uværet kommer.

André N. Skjelstad (V) [17:00:04]: Representanten Karin Andersen og jeg er enige om at vi trenger miljøkompetanse rundt omkring i landet, men sånn som ståstedet var mens dette ennå gjaldt, så var det stort sett halvstillinger, kvartstillinger, osv. Det er ikke nok til å sjekke ut hva som er problemet i de menneskeskapte miljøforandringene som vi har. Da stusser jeg på at ikke representanten Andersen ser behovet nå for en sterkere og mer faglig sektor, spesielt innenfor det miljøfaglige – for det er jo nettopp det som vil være med – der mange flere har et fagmiljø som kan sette større grad av fokus på dette enn med kvartstillinger og halvstillinger, som representanten Andersen tydeligvis er mest bekvem med.

Karin Andersen (SV) [17:00:47]: Nei, jeg vet ikke hvor representanten Skjelstad tar det fra, det må jo være ut fra helt løse luften, at jeg har foreslått kvartstillinger og halvstillinger – på ingen måte! Vi har jo den største klima- og miljøsatsingen som noen har i noe budsjett, og det betyr at vi mener at kommunene selv trenger denne kompetansen, og at man selvfølgelig også må samarbeide med andre om dette. Det er riktig at det her kreves kompetanse som kommunene ikke har i dag. Men jeg vil også si at jeg satt i kommunestyret da disse miljørådgiverne kom inn i kommunene. Det var et stort løft, og det har vært et stort savn at den kompetansen har blitt fjernet sånn at vi liksom har rykket tilbake igjen mange hakk for at kommunene skal kunne ha denne kompetansen. Denne kompetansen må også ligge i hele teknisk sektor, den må ligge i ledelsen av kommunen, for hvis ikke klimaarbeidet blir en del av ledelsen også i kommunen, så kommer vi ikke til å nå de klimamålene eller klare de klimatilpassningene som vi er nødt til å få til.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Rasmus Hansson (MDG) [17:02:06]: Miljøpartiet De Grønne sitter foreløpig ikke i kommunal- og forvaltningskomiteen, og til tross for imponerende innsats fra våre folkevalgte rundt omkring i landet er det jo opplagt at Miljøpartiet De Grønne fortsatt ikke har fått vist helt hva vi er gode for i kommunalpolitikken. Derfor blir det kommende valget et svært viktig mål for oss for å få et landsdekkende grønt gjennombrudd som skal få konsekvenser for politikken i mange norske kommuner. Derfor har vi her på Stortinget lagt fram et alternativt budsjett som forteller hvilke kommunale oppgaver som engasjerer oss mest, og hva folk kan vente seg hvis og når Miljøpartiet De Grønne gjør et godt lokalvalg.

For det første er Miljøpartiet De Grønne varme tilhengere av et levende, reelt lokalt folkestyre. De aller fleste som engasjerer seg i politisk arbeid i Norge, gjør det i tilknytning til lokalpolitikken, og derfor er lokaldemokratiet avgjørende for å skape et samfunn der flest mulig er i stand til og ser nytten av å engasjere seg for sin egen og fellesskaps framtid. Derfor har vi lagt fram et budsjett der kommunene sikres et inntektsgrunnlag som gir handlingsrom og valgmuligheter for lokale prioriteringer, samtidig som det legges rammer som gir forutsigbarhet for livskvalitet og gode velferdstjenester til innbyggerne.

Kommunesektoren kommer til å spille en avgjørende rolle i arbeidet med å bygge det nye, grønne næringslivet. I dag er oljerelaterte bedrifter hjørnesteiner i mange lokalmiljøer, og det kommer altså ikke til å vare. Derfor er det viktig at kommuner og fylkeskommuner bidrar og settes i stand til å bidra i arbeidet med å løfte fram nye alternativer.

Miljøpartiet De Grønne har lagt fram et alternativt budsjett der vi foreslår å starte et ambisiøst omstillingsarbeid i norske kommuner. Vi prioriterer satsing på grønt næringsliv gjennom en kraftig styrking av fylkeskommunenes satsing på regional utvikling. Samtidig foreslår vi å opprette et nytt tilskudd for å støtte kommunenes arbeid med grønn næringsutvikling, og vi foreslår å etablere nye sentre for sosialt entreprenørskap i fylker og kommuner. Slik vil vi sette flere kommuner i stand til å gripe muligheter og bidra med startkapital når lokale gründere satser på framtidsrettede prosjekter.

I årene som kommer, må norske kommuner ta fatt på en ny og helt avgjørende, krevende oppgave. Kommunene må bli bærekraftige, klimagassutslippene må vekk, tapet av biologisk mangfold må stanses, og Norge må tilpasses en framtid der stadig mer ekstremvær vil gi helt nye utfordringer og kostnader. Veldig mye av dette må løses i kommunene. Derfor foreslår Miljøpartiet De Grønne en omfattende satsing på miljøkompetanse og klimaforebygging i kommunene. Vi vil gi kommunene kunnskap, ressurser og kompetanse til å gjennomføre et kraftig løft i lokal planlegging av miljø- og klimaarbeid, og vi vil bidra med den kapitalen som skal til for å gjøre de nødvendige klimatilpassningene, og for å reparere de klimaskadene som vi vet kommer. Disse midlene er fra vår side foreslått bevilget under Klima- og miljøverndepartementets rammer, men de er relevante for denne debatten fordi de vil

ha stor betydning for kommunenes mulighet til å kartlegge og finansiere tiltak som er nødvendige for å begrense kostnader ved morgendagens klimaendringer og unngå nye kostnader på lang sikt.

For å oppsummere: Forebygging og store investeringer i langsiktig omstilling gjennomføres i Miljøpartiet De Grønnes alternative statsbudsjett. I tillegg til satsingene jeg allerede har nevnt, er vår satsing på boligsektoren og på oppussing av skolebygg og bedre integrering andre tiltak som vil gjøre livskvaliteten bedre for folk i norske kommuner. Samlet sett foreslår Miljøpartiet De Grønne en betydelig styrking av kommuneøkonomien gjennom en økning i rammeoverføringene til kommunene med 3,85 mrd. kr.

Presidenten: Det åpnes for replikkordskifte.

Eirik Sivertsen (A) [17:06:40]: Det er fristende å ønske Miljøpartiet De Grønne også velkommen til kommunaldebatten.

Jeg ba om replikk fordi det hadde vært greit om representanten fra Miljøpartiet De Grønne – når man snakker om et grønt skifte i kommunene – kunne si noe om hvilke oppgaver man ser for seg at kommunene skal ta de største klimautslippene i forbindelse med, hvilken rolle kommunene skal spille i den omstillingen som representanten omtaler. Det er det ene spørsmålet.

Det andre spørsmålet er: Hvis vi betrakter kommunesektoren under ett, har jo blant andre stiftelsen Zero vært ute og sagt at kommunesektoren generelt burde være i stand til å ta en tredjedel av de innenlandske utslippene. Deler representanten den vurderingen, eller legger man til grunn større eller mindre potensial for utslippskutt i den norske kommunesektoren?

Rasmus Hansson (MDG) [17:07:40]: Takk for viktige spørsmål. De henger jo ganske nært sammen, og det er åpenbart derfor de blir stilt i sammenheng.

Kommunenes rolle på klimaområdet er for det første politisk, det er der folk bor. Det vil si at i hvor stor grad folk engasjerer seg eller ikke engasjerer seg i klimaspørsmål og føler det som en del av sin hverdag, vil være temmelig avgjørende for hvorvidt Norge klarer å gjennomføre en klimapolitikk, enten den er nasjonal, internasjonal eller lokal. Men det skjer særdeles mye, som jeg bl.a. var inne på, både innenfor næringsliv, infrastruktur, bolig osv. som det er helt nødvendig at det er kommunene som tar tak i. Kommunene står for svært mye av den infrastrukturendringen og den tilpasningen som må gjennomføres både for at kommuner skal unngå å bli ofre for veldig stor klimaskade i framtida, og for at de skal kunne bidra til utslippskutt. En tredjedel av de nasjonale kuttene er et fornuftig nivå.

Eirik Sivertsen (A) [17:08:52]: Jeg takker for svaret. Jeg registrerte også at representanten i sitt innlegg, som flere andre i denne salen, var sterkt tilhenger av den rollen fylkeskommunene og det regionale folkevalgte nivået skal spille. Jeg er fortsatt nysgjerrig og har behov for å lære mer om Miljøpartiet De Grønnes politikk, så jeg benytter anledningen til å stille det samme spørsmålet knyt-

tet til fylkeskommunene. Fylkeskommunene har jo i dag, som representanten også var inne på i sitt innlegg, en rolle i å legge til rette for næringsliv. Noen av oss mener jo at den rollen skal styrkes ytterligere i forhold til regjeringens opplegg. Den spiller en sentral rolle for kollektivtrafikken, og den spiller også en rolle som regional planmyndighet. Kan representanten være mer presis og konkret når det gjelder hvilken rolle fylkeskommunene bør ta for å få til en grønn omstilling av det norske samfunnet?

Rasmus Hansson (MDG) [17:09:44]: Representanten Sivertsen er ikke alene om å trenge å lære noe om fylkes- og kommunepolitikken. Jeg stiller nok langt framme i den køen.

Representanten nevner jo selv noen av de ansvarsområdene som vi, Miljøpartiet De Grønne, mener er særdeles viktig at fylkeskommunenivået har og videreutvikler. Vi tilhører ikke de partiene som vil fjerne det leddet i norsk forvaltning. Vi ser behovet for et høyere nivå som kan samordne mange tjenester på fylkesnivå og mellom kommuner, og vi kommer til å jobbe – gjerne sammen med Arbeiderpartiet – for å utvikle det nivået på måter som er tjenlige i en framtidig utvikling.

Bjørn Lødemel (H) [17:10:50]: Eg vil òg nytte høvet til å ønskje representanten Hansson og Miljøpartiet Dei Grøne velkomen til den første debatten i kommunalkomiteen.

Eg høyrer representanten Hansson snakke varmt om eit levande folkestyre. Mykje av det han seier der, deler eg fullt ut. Vi har dei siste åra sett at staten har teke over råderetten over store utmarksområde og areal i utmarka, og at dei har forvitra når staten har teke over. Kommunal- og moderniseringsdepartementet har hatt eit prosjekt om forenkling av utmarksforvaltninga, og i regjeringserklæringa er det ei formulering om at ein ønskjer å prøve ut modellar med grunneigarstyrt forvaltning av verneområde. Korleis ser representanten Hansson på at kommunane og grunneigarane skal sterkare inn i forvaltninga av slike område?

Rasmus Hansson (MDG) [17:11:44]: Jeg skriver slett ikke uten videre under på en generell beskrivelse av statlig styring av verneområder som en forvitringsprosess. Det er rikelig med eksempler på at problemer knyttet til utmarks- og naturområdeforvaltning også er knyttet til lokalt styre hvor oversikten ikke er god nok.

Prinsipielt sett er Miljøpartiet De Grønne helt klare på at lokal styring og lokalt ansvar er en grunnleggende god ting, men det er en oppgave og en rolle som er nødt til å være knyttet helt klart til et nasjonalt fellesansvar. Vi kan ikke fra Miljøpartiet De Grønnes side gå inn på en forvaltningsmodell som gir kommuner og lokalnivå et forvaltningsansvar som er uavhengig av de nasjonale verdiene de forvalter. Men når dette kan kombineres, er selvfølgelig lokale modeller på mange områder å foretrekke.

Heidi Greni (Sp) [17:13:02]: Jeg er glad for at representanten Hansson deler Senterpartiets ønske om flere grønne arbeidsplasser og flere distriktsarbeidsplasser. Sen-

terpartiet er opptatt av å bevare de grønne arbeidsplassene vi har i distriktene i dag.

Beitenæringen utgjør viktige grønne distriktsarbeidsplasser, både småfenæringen og den sørsamiske og nord-samiske reindriftsnæringen. De er sterkt truet i snart alle fylker på grunn av rovdyrutfordringen. Det samme gjelder reiselivsnæringen, som er truet som følge av gjengroing på grunn av rovdyrproblematikken. Hva vil representanten Hansson gjøre for at vi kan få flere grønne arbeidsplasser i disse næringene, i stedet for at mange er nødt til å legge ned, og hva er løsningen for at disse skal få en bedre arbeidssituasjon?

Rasmus Hansson (MDG) [17:13:54]: Jeg tror det er mange i norsk reiselivsnæring som vil bli forundret over å høre at rovdyr er skylden for deres eventuelle problemer. Som representanten Greni sikkert er klar over, er det andre ting enn rovdyr som fører til mye større problemer for norsk reindriftsnæring, først og fremst i Vest-Finnmark.

Jeg tror det er et kraftig feilspor å gjøre kampen mot rovdyr til en forutsetning for å utvikle grønne arbeidsplasser i Norge. Forholdet er det stikk motsatte. Det er det å ta vare på norsk natur og det å legge norsk natur til grunn for framtidig næringsutvikling som kommer til å være den framtidige løsningen, og da trenger man også en allianse mellom dem som skal utvikle de grønne næringene, og det storsamfunnet som ønsker å se et Norge som har tatt vare på sin natur. Når vi gjør det og kombinerer det med de store investeringene som Miljøpartiet De Grønne har liggende i sitt budsjett, ser jeg meget lyst på utviklingen av grønne næringer i Norge ... (Presidenten klubber.)

Presidenten: Taletiden er ute.

Karin Andersen (SV) [17:15:15]: Jeg tror SV og Miljøpartiet De Grønne er veldig enige om at vi ønsker sterkere nasjonale regler som ivaretar klima og miljø, og at innenfor det handlingsrommet man eventuelt har, kan man diskutere hvordan det skal forvaltes lokalt, men at reglene må være stramme, tror jeg vi er enige om.

Men det jeg ikke har hørt representanten fra Miljøpartiet De Grønne si noe om, er inntekts- og utgiftsutjamning i kommunesektoren, for det er en diskusjon som er veldig brennaktuell nå. Denne regjeringen sier at den vil satse på vekstkraften der den er. De ønsker å omfordele mellom kommuner og fylkeskommuner på samme måte som de ønsker å fordele mellom mennesker, nemlig at de som har høye inntekter, skal få beholde mer av inntektene sine sjøl, og da blir det mindre inntektsutjamning til de kommunene som sliter med inntekter og fraflytting. Da vil det være interessant å høre hvordan representanten for Miljøpartiet De Grønne ser på et av de aller viktigste fordelingspolitiske emnene vi har i norsk økonomi.

Rasmus Hansson (MDG) [17:16:23]: På samme måte som Miljøpartiet De Grønne ønsker en inntektsutjevning i privat sektor, på privat skattenivå, ser vi helt klart nødvendigheten av inntektsutjevning også mellom kommunene.

Om SV og Miljøpartiet De Grønne er helt enige om hvordan det skal foregå, og hvordan midlene skal anvendes, får vi diskutere videre. Men det er ikke noen tvil om at vi ser nødvendigheten av at det også blant kommuner fordeles inntekter på en måte som setter flest mulig kommuner i stand til å ivareta de grunnleggende behov og krav som folk i alle kommuner i Norge har.

Presidenten: Replikskordskiftet er omme.

Statsråd Jan Tore Sanner [17:17:27]: La meg starte med å takke komiteen for en god innstilling, og, jeg vil også understreke, for mange interessante innspill fra alle partiene som deltar i komiteens arbeid.

Det budsjettet som behandles i dag, vil gi oss fornyet kraft i arbeidet med å fornye, forenkle og forbedre offentlig sektor. Veksten i kommunenes inntekter vil bidra til mer kunnskap i skolen og til at kommunene kan gi bedre omsorg for våre eldre og løfte mennesker som sliter med rus eller psykisk helse. Økt satsing på vedlikehold og bygging av fylkesveier vil sammen med andre tiltak bidra til å skape vekst og trygge arbeidsplasser i hele landet.

Regjeringen har en ambisiøs agenda for arbeidet med å fornye, forenkle og forbedre offentlig sektor. Vi har fått på plass et program for bedre styring og ledelse i staten. Lover og regler forenkles til glede for innbyggere og næringsliv. Jakten på tidstyver er i gang, og med over 1 200 forslag fra statlige etater kan mange vente seg forenklinger og mer tid til å løse viktige oppgaver for innbyggerne.

For et år siden foreslo regjeringen å digitalisere bostøtten. Nå er den digital. Det skaper en enklere hverdag for mange av våre innbyggere, og det frigjør ressurser, bl.a. i kommunene, som kan brukes til annet viktig arbeid.

I budsjettet for 2015 bevilges det 550 mill. kr til nye digitaliserings- og IKT-prosjekter i staten, bl.a. det å få fart på digitalisering av plan- og bygningsprosessen.

I løpet av 2015 vil Kommunal- og moderniseringsdepartementet fremme nye forslag som både vil forenkle og fornye offentlig sektor. Kommunene bærer viktige deler av velferden til barn, unge og eldre. En god kommuneøkonomi er avgjørende.

Jeg vil benytte anledningen til å takke Kristelig Folkeparti og Venstre for godt samarbeid om budsjettet for 2015. Budsjettavtalen bidrar også til å styrke kommuneøkonomien og viktige velferdstjenester til våre innbyggere. Sammen gjør de borgerlige partiene det vi lovet velgerne før valget: Vi styrker skolen, vi øker innsatsen for å løfte mennesker som sliter med rus og psykisk helse, og vi gir kommunene rom for viktige satsinger.

I 2015 øker kommunenes samlede inntekter med 7,8 mrd. kr. Det gir kommunene en vekst på størrelse med tidligere år og et større handlingsrom enn de siste årene. Økt handlingsrom betyr ikke at det blir enklere å være lokalpolitiker. Ambisjonene vil sikkert være større enn lommeboka også i 2015, slik det var under de rød-grønnes styre.

Jeg hørte med interesse på innlegget til Arbeiderpartiets fraksjonsleder, Helga Pedersen, og jeg forsøkte etter beste evne å høre om det var noen nyanser mellom det ro-

senrøde og det helsvarte. Jeg hørte ikke mange. Men Helga Pedersen skal ha for det – for en rask omvending fra å være posisjonspolitiker til å være opposisjonspolitiker. Glemte er det at arbeiderpartiordførere varslet et ordføreroppsett mot rød-grønn kommuneøkonomi. Glemte er det at kommunene varslet om kutt både i skole, pleie og omsorg, bl.a. i 2010. Det som tidligere var historiske satsinger under de rød-grønne, er plutselig blitt til mager satsing under de borgerlige partiene.

Jeg tror at både opposisjon og posisjon står seg på å ha noen flere nyanser i budskapet. Det opplegget vi legger frem for kommunene til neste år, bidrar til et rom for kommunene til å satse på skole, helse og tette sosiale sikkerhetsnett, men jeg vet godt at det for kommunepolitikere også neste år blir behov for å prioritere.

Jeg er glad for at vi også styrker regionalpolitikken i 2015 gjennom regjeringens samlede politikk for bedre rammevilkår for små og store bedrifter. At vi har funnet rom for en sterk satsing på fylkesveier, bidrar til å lette forholdene for mange distrikter og regioner og legger forholdene til rette for små og store bedrifter.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Helga Pedersen (A) [17:22:43]: Jeg oppfattet at kommunalministeren kom med en liten skjennepreken om fargeskalaen her. Da vil jeg vise til det han selv har sagt, bl.a. i avisen Nationen den 24. november:

«Det økonomiske handlingsrommet for kommunene til neste år vil være større enn det det har vært de senere år. Det ligger en historisk satsing på rus, på psykisk helse, på skolehelsetjeneste i kommunene, på barnehager, etterutdanning av lærere og en spesiell satsing på småskoler til neste år.»

Da er mitt spørsmål: Hvorfor er det så stor avstand mellom kommunalministerens ordbruk om historiske satsinger i kommunene og det bl.a. Høyres egne lokalpolitikere melder inn om kutt i skole, om at etterslepet på fylkesveivedlikeholdet vil være omtrent som i dag, og at bastioner for Høyre og Fremskrittspartiet, som Bergen og Stavanger, øker eiendomsskatten?

Statsråd Jan Tore Sanner [17:23:49]: Jeg er opptatt av å ha en nøktern fremstilling av kommuneøkonomien. Derfor har jeg lagt vekt på å understreke at ja, det er rom for kommunene til å finansiere både økte pensjonskostnader og demografi. I tillegg er det et rom på nivå med de senere år som gir kommunene muligheter til å satse på skole, på helse og omsorg og på andre viktige prioriterte områder. Samtidig er det, som jeg har understreket, selvfølgelig slik at kommunene må prioritere. Det måtte de under rød-grønt styre, og det må de også gjøre under borgerlig styre. Men det er ikke slik at det var så rosenrødt da Arbeiderpartiet styrte. Det ble varslet ordføreroppsett mot rød-grønn kommuneøkonomi, og kommuner varslet at de måtte kutte i både skole, helse og omsorg. Det er det som er grunnen til at jeg har tillatt meg å etterlyse noen nyanser også i Helga Pedersens innlegg.

Presidenten: Ønsker representanten Helga Pedersen en replikk til?

Helga Pedersen (A) [17:24:55]: Ja, absolutt, president!

Også under den rød-grønne regjeringen måtte kommunene prioritere, og det har jeg ved flere anledninger sagt. Men det er litt spesielt at kommunalministeren sier at han har en nøktern omtale av kommuneopplegget for neste år og i neste åndedrag kaller det opplegget som regjeringen har lagt fram, for en historisk satsing. Det finner jeg ikke mye støtte for rundt om i landet eller når man leser lokalavisene. KS' budsjettundersøkelse viser det motsatte av det kommunalministeren sier. Den viser at det ligger an til en realnedgang i satsingen på skole til neste år.

Da er mitt spørsmål: Hva er det landets lokalpolitikere ikke har skjont når de kutter i skole og øker eiendomsskatten samtidig som kommunalministeren snakker om historiske satsinger?

Statsråd Jan Tore Sanner [17:25:48]: Det var også slik i 2010 at kommunene planla kutt. Fire av ti rådmenn foreslo kutt i skolen, og tre av ti rådmenn planla kutt i pleie og omsorg. Så det er ikke noe nytt at kommunepolitikere prioriterer. Det jeg har understreket, er at det blir en vekst i kommunenes samlede inntekter til neste år på 7,8 mrd. kr. Veksten er på nivå med det den var under rød-grønt styre. Det betyr at det ikke går an å si at det var rosenrødt i åtte år med rød-grønt styre, og at det så plutselig har blitt mager eller sulteføring under borgerlig styre. Den består ikke historiens prøve.

Det jeg derimot har understreket som en veldig viktig satsing i regjeringens opplegg, er at vi satser på rus og psykisk helse – og ikke ett år. Vi gjorde det i fjor, vi gjør det til neste år, og vi kommer til å fortsette å gjøre det, fordi vi er opptatt av å løfte dem som sliter mest. Det gjør vi både gjennom statlig satsing og ved at vi legger til rette for at kommunene kan satse mer på det området.

Geir S. Toskedal (KrF) [17:27:06]: I år kom det en melding fra ESA-domstolen som omgjorde arbeidsgiveravgiften for 31 kommuner. Det skapte glede i noen av kommunene fordi de hadde problemer med fraflytting og andre ting. Så skulle dette kompenseres, og så opplever kommunene at det har vært trekk i kommunerammen. Andre opplever at fylkesmennene har trukket i skjønnsrammen. Mitt spørsmål går på denne ulike behandlingen: Vil statsråden se til at fylkesmennene foretar en slags likebehandling, slik at kommunene ikke får denne varierte og litt uforutsigbare behandling som de har fått, kanskje ved å instruere fylkesmennene? Jeg vet ikke, men jeg har lyst til å få et svar på det. Og får vi en sak på det i kommuneproposisjon eller i revidert dersom det må gjøres noen endringer?

Statsråd Jan Tore Sanner [17:28:09]: La meg først understreke at den praksisen vi følger nå, er den samme praksis som de rød-grønne fulgte i 2004 og 2007. Det er slik at differensiert arbeidsgiveravgift er et kraftfullt virkemiddel for å legge til rette for næringsliv i Distrikts-Nor-

ge, men det er ikke ment som et virkemiddel for å styrke kommunal sysselsetting. Det er grunnen til at redusert arbeidsgiveravgift for kommunene også innebærer at det blir trukket tilbake i rammetilskuddet.

Men så er det riktig, som representanten påpeker, at fylkesmennene også har kompensert i forhold knyttet til den differensierte arbeidsgiveravgiften. Der endret de rødgrønne retningslinjene for 2013 og 2014, og vi har endret den ytterligere for 2015. Det betyr at fylkesmennene kan bruke skjønn for å sørge for at de kommunene som best trenger støtte, også får det.

Jeg har registrert komiteens merknad, og vi kommer til å følge den opp på egnet måte. Det er en selvfølge at kommunalministeren følger det flertallet som er i Stortinget.

Heidi Greni (Sp) [17:29:24]: Regjeringspartiene sender ganske tvetydige signaler når det gjelder tvangselementet i kommunereformen. Komiteleder Njåstad startet innlegget sitt med å snakke om kommunereformen, og han var veldig tydelig på at det er kommunestyrene som skal bestemme selv.

Statsråden var på besøk i Rogaland for en tid tilbake og ble referert i media på at på Jæren var det helt uaktuelt med tvangssammenslåing, og begrunnet det med at tvangssammenslåing gjerne førte til ti års krig i etterkant. For dem som nå er midt oppe i utredningen om kommunesammenslåing, hadde det vært veldig interessant å høre om tvangssammenslåing nå er avlyst, eller den såkalte trusselen om «unntaksvis tvang», nyordet som dukket opp under behandlingen av kommunereformen. Er det nå slik at det er kommunestyrene selv som skal fatte vedtak? Skal vedtakene bli respektert? Eller er det bare i Rogaland de skal bli respektert?

Sylvia Graham hadde her overtatt presidentplassen.

Statsråd Jan Tore Sanner [17:30:29]: Jeg tar det som et tegn på at Senterpartiet er fornøyd med budsjettet for 2015, siden man nå stiller spørsmål om kommunereformen. Men la meg bare si veldig kort at vi legger frivillighet og gode lokale prosesser til grunn. Så forholder vi oss til det flertallet som var i meldingsdelen til kommuneproposisjonen, som også Arbeiderpartiet var en del av, når det gjaldt vektleggingen av frivillighet, og i hvilke situasjoner storting og regjering kunne skjære igjennom. Vi forholder oss til det flertallet som er i Stortinget, og det flertallet er helt i tråd med både mitt og regjeringens syn på den saken.

Presidenten: Neste replikk er fra Karin Andersen – nei, det var Trine Skei Grande. Presidenten beklager – kluss i vekslinga!

Trine Skei Grande (V) [17:31:30]: Det er en viktig replikk, president, for nå skal jeg ha en replikk på vegne av Kristelig Folkeparti og Venstre, og jeg vet at statsråden kan nok matte til å skjønne at det er viktig!

Statsråden har bestemt seg for at en del organisasjoner ikke lenger skal ha kontorer hos Fylkesmannen. Det har

ikke Venstre og Kristelig Folkeparti vært enig i, men vi syns kanskje det er i overkant stortingsregjereri å bestemme hvem som skal sitte på hvilke kontorer.

Men det er jo en grunn til at 4H og de andre har hatt kontorplass der. Det er fordi de har hatt en del offentlige oppgaver, en del oppdrag på vegne av staten som de skal gjøre. Derfor har de fått denne kompensasjonen som kontorlokalene har vært. Mitt spørsmål til statsråden er: Vil nå statsråden bruke tida denne våren til å ha en dialog med disse organisasjonene for å se på hvordan man kan kompensere for den jobben de faktisk gjør for det offentlige, og det oppdraget de gjør, når de nå ikke får kontorplasser? Hvis ikke statsråden har et veldig godt svar på det, er det fare for at vi kommer tilbake under revidert.

Statsråd Jan Tore Sanner [17:32:31]: La meg aller først si tusen takk til Venstre og Kristelig Folkeparti for et veldig godt samarbeid om budsjettet og en veldig god løsning.

Jeg deler representanten Skei Grandes syn på at disse organisasjonene gjør en veldig viktig jobb. De gjør en viktig jobb for sine medlemmer, og de gjør en viktig jobb for barn og unge i hele landet.

Så er det riktig at vi har kommet frem til at det ikke er ryddig at de har kontorplass hos Fylkesmannen. Det er også et spørsmål som knytter seg til sikkerhet. Det er grunnen til at vi nå har gitt organisasjonene en god overgangsperiode for å flytte ut, frem til sommeren 2016. På bakgrunn av signalet fra Kristelig Folkeparti og Venstre kommer selvsagt ansvarlige statsråder til å ta kontakt med organisasjonene og gå igjennom og se på hvilke oppgaver som de har utført for det offentlige, og så vurdere kompensasjon i forhold til det.

Karin Andersen (SV) [17:33:46]: SV er uenig med regjeringen i den retningen og de verdivalgene regjeringen tar, for det blir f.eks. for lite penger til den felles velferden vi har innen skole og omsorg. I dag gir OECD SV rett. OECD kommer med en rapport i dag som sier at økte inntektsforskjeller ikke bare er sosialt urettferdig, men det hemmer veksten. Organisasjonen sier at økonomisk ulikhet har redusert den økonomiske veksten i Norge med 9 pst. Det synes SV er veldig alvorlig. Derfor har vi laget et opplegg der vi bruker mindre penger enn regjeringen, gir skattelette til dem som tjener lite, skatteøkninger til dem som tjener mye. Og vi har f.eks. 5 mrd. kr mer til viktige områder som skole og helse, som gjør at man får god utjamning, og at alle mennesker kan få utnytte sitt potensial. Mener statsråden OECD tar feil?

Statsråd Jan Tore Sanner [17:34:54]: Det er interessant hvis SV mener at OECD alltid har rett. Jeg tror vi kan hente mye fra OECD, både SV og Høyre.

Vi er opptatt av et samfunn med små forskjeller, men spørsmålet er: Hvordan sikrer vi små forskjeller i samfunnet vårt? Hva er grunnlaget for de største forskjellene i det norske samfunnet i dag og vil være det i fremtiden? Vi tror at det bl.a. knytter seg til at mange faller fra videregående skole – mye drop-outs. Det er at mange blir uføretrygdet i

altfor ung alder, hvor de kanskje kunne vært i arbeid. Det er at for mange sliter med rus og psykisk helse. Jeg tror at hvis vi skal bevare et samfunn med små forskjeller, må vi gå målrettet til verks og sørge for at vi løfter dem som sliter i skolen, at vi hjelper dem som sliter med rus og psykisk helse, og at vi hjelper flere av dem som står utenfor arbeidsmarkedet, inn i arbeidslivet. Det mener jeg vil være den viktigste veien for fortsatt å sikre små forskjeller i det norske samfunnet.

Presidenten: Replikordskiftet er avsluttet.

Eirik Sivertsen (A) [17:36:19]: Jeg skjønner at dagens tema er fargenyanser, eventuelt mangel på nyanser. Jeg er enig i at det er et ganske stort spenn mellom rosa og svart, men vi kan i hvert fall slå fast at det er en forskjell på et rød-grønt kommuneopplegg og et blått kommuneopplegg. Det som er avgjørende her, er ikke knyttet til hvilken prosentvis vekst man har, men hvilket kommuneopplegg man legger opp til ut fra den økonomiske situasjonen man faktisk er i, de forventningene man har til neste år, og de uløste oppgavene man står overfor. Her er det en grunnleggende uenighet om hvilket nivå vi skal ligge på i kommunene. Vi mener tydeligvis at vi skal ligge på et høyere nivå enn det regjeringen gjør.

Norge er en havnasjon. Vårt havareal er ca. seks ganger så stort som landarealet. Havet har vært helt sentralt i nasjonen Norges historie, har vært avgjørende for vår velferd, er det i dag og vil også være det i framtiden. Det byr på mange muligheter og har et stort potensial, både ved ikke-fornybare ressurser og ved evigvarende ressurser.

Jeg hadde tidligere i høst gleden av å besøke en bedrift på Sortland som heter Calanus, i Vesterålen. De har tatt inn over seg de mulighetene som ligger i havet, og for så vidt også de politiske føringene. La meg kort beskrive denne bedriften: Den har tolv ansatte og ca. 15–20 årsverk knyttet til underleverandører. Den er eid av ansatte og lokale investorer. De utvikler ikke bare nye produkter, men har tatt mål av seg til å utvikle en helt ny industri, en industri basert på raudåte, som beskrives som Norges største fornybare og høstbare marine ressurs. De produserer et produkt som har ganske stort markedspotensial, nemlig Omega 3-olje og det som kalles en tredje generasjons Omega 3-olje. Denne bedriften dekker ikke bare en liten del, den dekker hele verdikjeden – fra høsting, produktutvikling, produksjon, godkjenning og til salg. De har kompetanse innenfor marin økologi, redskapsteknologi og bioteknologi.

Hvordan var dette mulig i Vesterålen? Grunnlaget er selvfølgelig først og fremst kompetanse, både akademisk kompetanse knyttet til universitetene i Tromsø og Bodø og kompetanse hos omkringingende bedrifter og offentlige etater. Det er havbrukselskap, Mattilsynet og bedrifter innen oljeberedskap. Andre suksessfaktorer som trekkes fram, er det regionale virkemiddelapparatet: bistand fra Innovasjon Norge, Norges forskningsråd, SkatteFUNN-ordningen, regionale utviklingsmidler, Siva og differensiert arbeidsgiveravgift. I det videre arbeidet understreker bedriften at de er helt avhengige av god dialog og støtte fra både lokale og regionale myndigheter for å få de til-

strekkelige rammebetingelsene for å kunne utvikle seg videre. Det var ikke lettelse i formuesskatten eller muligheten for fylkeskommunen til å låne mer penger til å bygge nye fylkesveier som var avgjørende for å lykkes for denne bedriften.

I Arbeiderpartiet har vi vært opptatt av at folk faktisk har en reell frihet til å bosette seg der de vil. For oss har det vært viktig å sikre likeverdige levekår og ta ressursene i hele landet i bruk. Den bedriften jeg har fortalt om i dag, er et eksempel på det, en framtidsrettet bedrift, for folk bosetter seg i hovedsak der de får jobb. Vi har vært opptatt av å videreføre det distriktspolitiske løftet. Vi har vært, og er, opptatt av å styrke den lokale og regionale vekstkraften i områder med lav økonomisk vekst, i områder med lang avstand til større markeder og i områder med ensidig næringsstruktur. Da blir det viktig å sikre kompetansearbeidsplasser som spres over hele landet.

Hvis vi skal ha en åpen økonomi med samfunnsbevisste aktører og et aktivt offentlig engasjement, må vi også følge opp med midler. Det har vi valgt å gjøre i Arbeiderpartiets alternative statsbudsjett. Vi foreslo et alternativt budsjett med 1,1 mrd. kr til en innovasjons- og vekstpakke for hele landet. Vi har valgt å ha en næringspolitikk der offentlige myndigheter spiller en viktig rolle som en del av den norske modellen, som har en tydelig retning, og som er for hele landet, den er ikke nøytral. Vi legger i vårt alternative budsjett til rette for å ta i bruk både marine næringer, reiseliv, landbruk, miljø- og klimateknologi og mye mer.

Regjeringens hovedsatsing er fortsatt enorme skatte-kutt uten påviselig effekt og muligheten for fylkeskommunene til å låne enda mer penger for å bygge veier. Forskjellen mellom vår aktive næringspolitikk og høyresidens, den blå næringsnøytraliteten, har aldri vært tydeligere.

La meg få lov til å avslutte med å ta opp de forslagene som Arbeiderpartiet står bak, og de vi står sammen med andre om.

Presidenten: Representanten Eirik Sivertsen har tatt opp de forslagene som han refererte til.

Ingjerd Schou (H) [17:41:39]: Når jeg lytter til debatten i dag, har jeg nesten lyst til å si at for kommunene må 2014 ha vært et befriende år å gå inn i – og ikke minst blir det et nytt og spennende år også i 2015.

Det er nesten slik at det er et paradigmeskifte, fra det å være opptatt av kun penger til også å se på innhold, organiseringsstruktur og fremtid. Det blir et uttrykk for at vi har en regjering som evner å ta det politiske lederskap, synliggjøre at man vil noe med lederskapet, at man vil noe med Norge, og at man vil ruste det norske samfunn for fremtiden.

Kommunene er i ferd med å gå inn og få en ny ham, og jeg ser at folkevalgte, rådmenn – det dingler litt i noen urolige ordførerkjeder der ute – at alle sammen nå er engasjert i å se på hvordan vi skal ruste Kommune-Norge for fremtiden, sikre innbyggerne flere tjenester, bedre tjenester og kvalitet på de tjenestene, i betydningen hjemmesykepleie, sykehjem, skole og alt det som betyr noe for folk i hverdagen.

Så er jeg veldig glad for at regjeringen også har evnet å ha tanker om det å digitalisere og ta i bruk ny teknologi – ikke for digitaliseringen og den nye teknologiens skyld, men for at de som arbeider for dem som mottar tjenestene, skal oppleve at det blir en enklere hverdag, en lettere hverdag, at man med letthet kan få tilgang til en del av tjenestene, og ikke minst at man kan spare og legge ressurser til oppgaver som er mer sentrale for folk i den enkeltes hverdag.

Jeg er glad for at regjeringen evner å se på struktur, system, å målrette innsatsen innenfor det å forenkle, avbyråkratisere og sørge for at ikke bare tanken, ordet, men også handlingen er det som står i fokus. Det er i møtet med vårt velferdssystem, med det norske samfunn, at vi som politikere, vi som samfunn, er oppe til eksamen. Det å bygge samfunnet nedenfra, legge makt og myndighet til det viktigste forvaltningsnivået, legge det tilbake til kommunen, har vært førende for det arbeidet som regjeringen har tatt fatt på. Kommunestruktur i seg selv, det å tegne kartet, er ikke målet, men det å se på oppgavene, om de kan løses bedre og annerledes, om de kan flyttes ned til kommunene for å vitalisere det folkevalgte demokratiet på det viktigste nivået, det å sørge for at vi har en demokratireform, hvor makt og myndighet og oppgaver løses der hvor de best kan løses. Jeg ser også at det ikke er slik at ordførere, folkevalgte, nå bare lener seg tilbake og sier: Vis oss hvilke oppgaver vi kan få! De sier: De og de oppgavene er vi i stand til å ta, og dem krever vi å få, gitt at vi nå klarer å bli både robuste nok og store nok til å håndtere oppgavene. Da begynner vi å lykkes med å få innhold til ordet demokratireform og med å utvikle samfunnet nedenfra.

Det å forenkle, fornye og forbedre offentlig sektor har vært overskriften for regjeringens arbeid, og derfor er jeg veldig glad for at det å lage en enklere hverdag for folk flest er det som Høyre–Fremskrittsparti-regjeringen nå tar til orde for når de ønsker å forbedre offentlig sektor for å ruste oss for fremtiden. Det handler om å benytte fellesskapets midler bedre og sikre at de midler vi har til rådighet på alle områder, kan benyttes bedre, og at de går til de tjenestene som det norske samfunn trenger aller mest: skole, helse, samferdsel. På den måten ruster vi også Norge for fremtiden, til beste for alle som bor her.

Vi er i gang med en kommunereform for å sikre at innbyggerne får bedre tjenester. Vi styrker arbeidet med ledelse og styring i staten. Regjeringen gjennomfører digitaliseringstiltak og har også satt i gang et stortilt arbeid for å redusere tidstyver i hele forvaltningen. Det å redusere og fjerne tidstyver dreier seg også om å gjøre møtet med offentlig sektor enklere for innbyggerne.

Mazyar Keshvari (FrP) [17:46:44]: En god kommuneøkonomi er helt avgjørende for utviklingen av landet vårt og for at innbyggerne skal få de tjenestene de har krav på. Vi i Fremskrittspartiet er derfor godt fornøyd med budsjettavtalen som regjeringspartiene fikk til sammen med Venstre og Kristelig Folkeparti. Jeg vil benytte anledningen til å takke for samarbeidet.

Budsjettenigheten for 2015 mellom våre fire partier legger godt til rette for at kommuner kan forbedre og styrke

sine velferdstjenester for innbyggerne, i tillegg til at økte kostnader knyttet til pensjon og befolkningsutvikling kan dekkles.

Det er også viktig at budsjettet sørger for at lokaldemokratiet i Norge har mulighet til å foreta valg og prioriteringer basert på lokale forhold. Budsjettavtalen sørger også for dette ved at det gis en betydelig og reell vekst i kommunenes samlede inntekter på 7,8 mrd. kr, hvorav 4,7 mrd. kr er frie inntekter. Budsjettet for 2015 bidrar dermed til at veksten i frie inntekter tilsvarende en realvekst på 1,5 pst., som er på nivå med veksten de senere årene.

Det reelle handlingsrommet for kommunene er imidlertid større enn det det har vært de siste årene, fordi demografikostnadene anslås å bli lavere. Dermed bidrar budsjettet for 2015 til at man setter kommunene i stand til å bedre kvaliteten på helse-, eldre- og omsorgstjenester og fortsette arbeidet med å tette hull i det sosiale sikkerhetsnettet. Budsjettet vil sikre mer kunnskap i skolen. Innenfor rammen av de frie inntektene er det rom for satsinger til å styrke helsestasjonene og skolehelsetjenesten, styrke den psykiske helsetjenesten og oppfølgingen av rusavhengige i kommunene samt legge til rette for et mer fleksibelt barnehageopptak og lavere barnehagepriser for familier med dårlig økonomi.

Budsjettet for 2015 sikrer dermed viktige og grunnleggende tjenester for folk flest, og det innenfor trygge og ansvarlige rammer. Men vi legger ikke skjul på at til tross for et godt kommuneopplegg for neste år må kommunene fortsatt prioritere hva som er de viktigste oppgavene, og foreta vanskelige valg, også i tiden framover.

Stine Renate Håheim (A) [17:49:20]: Arbeiderpartiet vil at Norge skal være et land med små forskjeller og store muligheter. Derfor sier vi nei til regjeringens usosiale skatteutt. For oss er det viktigere med velferd for folk flest enn skatteutt til dem som har mest.

Vår ambisjon er å bygge landet. Da trenger vi en offensiv boligpolitikk. Det må bygges flere boliger for å møte befolkningsveksten. Husbanken er et av våre viktigste politiske verktøy i boligpolitikken. Det er derfor ganske uforståelig at regjeringen nok en gang opprettholder kuttet i Husbankens lånerammer.

Arbeiderpartiet foreslår at vi skal gjøre større grep i de store byene våre. Derfor foreslår vi 1 mrd. kr mer til kollektiv i storbyene enn det regjeringen gjør, mot at kommunene forplikter seg til boligbygging ved kollektivknutepunktene. Vi ønsker et taktskifte i boligpolitikken. Dessverre har vi en regjering med lavere ambisjoner, som ikke evner å ta de store og nødvendige grepene til rett tid.

I valgkampen hevdet høyresiden at vi ikke måtte velge mellom skatteutt og velferd. Jeg tror mange trodde på Høyre da de sa at vi hadde råd til begge deler. Nå ser vi høyresidens sanne ansikt: Den største enkeltsatsingen i budsjettet er mer til dem som har mest, og samtidig må landets kommuner kutte i velferdstilbudet sitt.

Arbeiderpartiet har større ambisjoner enn regjeringen på vegne av norske kommuner. Vi vil ha tidlig innsats i skolen og styrket arbeid mot frafall, vi vil ha flere barnehageplasser fylt med god kvalitet, og vi vil ha en ver-

dig alderdom for våre eldre, med trygghet og god omsorg. Derfor styrker vi kommuneøkonomien kraftig.

Debatten om kommuneøkonomi kan fort bli en teknisk og komplisert debatt, der man slår prosenttall i hodene på hverandre og begynner å diskutere hva som skjedde de ti siste årene. Spørsmålet er om vi bruker det unike handlingsrommet vi har nå i dag, til å styrke velferden lokalt, eller om man prioriterer det handlingsrommet til å gjøre noe helt annet. Dessverre har vi en regjering som prioriterer skatteuttak, og nå ser vi at det fører til velferdskutt i kommunene. Hver eneste dag leser vi om kommuner som må gjøre smertefulle kutt. I Halden mister 120 ansatte i helse- og omsorgssektoren jobben sin. I Ålesund foreslår rådmannen kutt over hele linjen for å unngå gigantunderskudd. I Alta vurderer man nå å innføre flere dobbeltrom og kutt i stillinger på sykehjemmene på grunn av trang kommuneøkonomi. I Stavanger må de borgerlige øke eiendomsskatten, og i Bergen, hvor de feiret med champagne og fyrverkeri da eiendomsskatten ble fjernet, må høyresiden nå bite i det sure eplet og gjeninnføre skatten. De gjør det nok ikke fordi de har lyst, men fordi de er pukka nødt.

Det er på tide at alvoret begynner å synke inn hos høyresiden. 65 pst. av landets ordførere og rådmenn sier at det økonomiske handlingsrommet i 2015 blir dårligere enn i år, og på fredag la KS fram sin budsjettundersøkelse for 2015. Overskriften på KS' hjemmeside er: «Kommunene tvinges til tjenestekutt og økt eiendomsskatt.»

Undersøkelser viser bl.a. at utgiftsveksten innenfor skole er lavere enn lønns- og prisveksten. Hva betyr det? Jo, det betyr at i mange kommuner kuttes det til skole – stikk i strid med de festtalene høyresiden holder om kunnskap. Jeg roser gjerne regjeringens satsing på lærerne – det er det tverrpolitisk enighet om i denne sal – men skal vi lykkes med å gi alle elever de samme mulighetene til å utvikle sitt potensial, er vi nødt til å gi kommunene nok penger.

Til NRK sier Helge Eide i KS 5. desember:

«Noen kommuner sier at dette nærmer seg grensen for hva de mener er forsvarlig.»

Regjeringen har overlatt ansvaret for smertefulle kutt i velferden til landets kommunestyremedlemmer. Det kuttes i skole. Det er ikke å ruste Norge for framtiden. Arbeiderpartiet vil derfor heller styrke kommuneøkonomien med 3,4 mrd. kr. I tillegg vil vi kompensere skattesvikten. Vi vil ikke sitte stille og se på at folkevalgte landet rundt må gjøre smertefulle kutt som går ut over folk flest.

Bjørn Lødemel (H) [17:54:07]: Vi er inne i ei svært spennende tid i kommunal sektor. Det blir jobba med mange reformer, og det er viktig omstilling på gang i mange offentlege etatar. Mykje av dette skjer nettopp i kommunal- og forvaltningskomiteen.

Det er svært gledeleg å sjå at denne regjeringa har stort fokus på å styrkje lokaldemokratiet. Det gjeld på alle område. I regjeringsplattforma står det m.a. at lokal medverknad er viktig i forvaltninga av naturressursane. Det blir viktig å få på plass ei miljø- og arealforvaltning som i langt større grad byggjer på lokalt sjølvstyre og respekt for eigedomsretten.

I statsbudsjettet legg regjeringa opp til å auke realveksten i dei samla inntektene for kommunar og fylkeskommunar med 6,2 mrd. kr, der 4,4 mrd. kr er auke i frie inntekter. I budsjettavtalen mellom regjeringspartia og samarbeidspartia blir kommuneøkonomien styrkt endå meir. Det betyr at veksten i frie inntekter blir på linje med gjennomsnittet i perioden 2008–2013. Det stadfester regjeringa si satsing på kommunal sektor.

Når det gjeld fylkeskommunal økonomi, har det vore stort fokus på tapskompensasjon for dei fylkeskommunane som kjem dårlegast ut i det nye inntektssystemet. I budsjettframlegget frå regjeringa blei det sett av 125 mill. kr til fordeling mellom dei fylkeskommunane som taper mest. I tillegg blei det i budsjettavtalen mellom regjeringspartia og samarbeidspartia auka med 60 mill. kr, slik at for 2015 blir samla tapskompensasjon 185 mill. kr. For mitt heimfylke, Sogn og Fjordane, betyr det at dette fylket får totalt 53,9 mill. kr i tapskompensasjon for 2015. Etter mitt syn vil det gje fylkespolitikarane i Sogn og Fjordane eit godt grunnlag for å få til eit godt budsjett for vårt fylke det komande året. For framtida betyr det også at den årlege tapskompensasjonen no er komen opp i 185 mill. kr.

Fleirtalet i komiteen viser til at endringane i inntektssystemet for fylkeskommunane blir fasa inn gradvis over fem år, og at auka tapskompensasjon ikkje blir brukt til å utsetje elles nødvendige tilpassingar til ny inntektsramme.

Det er verdt å merke seg at opposisjonspartia foreslår:

«Stortinget ber regjeringa legge til grunn at inntektssystemet for fylkeskommunane forblir uendret i 2015, og at regjeringa legg til rette for en god prosess, med høring og konsultasjonar med fylkeskommunane før forslag til endringar i inntektssystemet fremmes i kommuneproposisjonen for 2016.»

Dette gjer dei raud-grøne partia trass i at dei same partia varsla eit nytt inntektssystem for fylkeskommunane kvart år dei siste åra i regjering. Ein skulle tru at dei hadde nok informasjon til å ta ei avgjerd for mange år sidan. Dette er ingenting anna enn trenering og ansvarsfråskrivning.

Regjeringa vil ruste Noreg for framtida m.a. ved å fornye regionalpolitikken. Det viktigaste tiltaket for å skape næringsutvikling og vekst i distrikta er å satse på bygging av vegar og anna infrastruktur. Eg er stolt over den formidable satsinga på fylkesvegane som det blir lagt til rette for i dette statsbudsjettet, og det er også svært mykje anna å gle seg over i det framlagde budsjettet.

Regjeringa vil auke løyvingane til fylkesvegar med 225 mill. kr, slik at potten no har passert 1 mrd. kr. I tillegg får fylkeskommunane 272 mill. kr til sikring av tunnelar, og ordninga med rentekompensasjon blir auka frå 2 mrd. kr til 3 mrd. kr. Dette er svært positivt.

Regjeringa legg no også opp til å kome med ein ny sektornøkkel for båt og ferje i kommuneproposisjonen for 2016. Dei nye anboda for ferjer syner at kostnadene har stige mykje, og ein del av dette kan kome av krav frå myndighetene.

Regjeringa har også varsla at Kommunal- og moderniseringsdepartementet i samarbeid med Samferdselsdepartementet vil kome tilbake til Stortinget med ei ferjeav-løysingsordning for fylkesvegane. Dette vil vere eit svært

viktig tiltak for å kunne bygge ut vegnettet i distrikta.

Alt dette er ei formidabel satsing på fylkeskommunal samferdsle som både innbyggjarane og næringslivet vil få stor glede av. Når ein ser dette på toppen av ei kraftig satsing på riksvegar og vegvedlikehald som regjeringa leverer, ligg det til rette for tidenes satsing på samferdsle og vegbygging som vil vere med på å ruste landet vårt for framtida.

Stein Erik Lauvås (A) [17:58:53]: Vi diskuterer et budsjettforslag som er fullt av kutt for offentlig sektor. Regjeringen, med Kristelig Folkeparti og Venstre, har besluttet å ta et såkalt flatt kutt i statlig virksomhet på 0,6 pst.

Arbeiderpartiet er ikke imot at offentlig sektor skal effektivisere og forbedre seg i sitt arbeid for fellesskapet. Arbeiderpartiet er sterkt for en effektiv og godt fungerende offentlig sektor. Det vi stiller spørsmål ved, er mangelen på prioriteringer fra flertallet med dette kuttet. Det virker som en lettvinnt løsning. Man overlater utfordringen til det enkelte departement eller den enkelte virksomhet i stedet for å ta ansvar og peke på de områdene som man mener tåler kuttene best. Vi får bare forutsette at disse kuttene tas på en slik måte at det ikke går ut over tjenestetilbudet til befolkningen.

Effektiv og innovativ bruk av IKT på alle områder innen offentlig sektor er viktig, og det støtter vi. Men vi må sørge for at IKT-løsningene ikke setter den enkeltes rettssikkerhet i utrygghet. Datatilsynet og Personvernemnda er viktige verktøy for å ivareta rettssikkerhet og personvern for innbyggerne.

Arbeiderpartiet merker seg også at regjeringen og støttepartiene innfører såkalt nøytral moms. Dette grepet framstår nå kun som et ledd i en strategi for ytterligere å kunne privatisere statlige og offentlige tjenester. Arbeiderpartiet støtter ikke dette, og vi mener at det kommer til å gå på bekostning av ansattes lønns- og arbeidsvilkår, herunder pensjonsrettigheter.

Regjeringspartiene, sammen med Kristelig Folkeparti og Venstre, har lagt fram en innstilling som i praksis inneholder en rekke kutt på en rekke områder. Dette må de gjøre for at hovedgrepet i statsbudsjettet skal kunne oppfylles – et hovedgrep som består av store skatteuttak til de aller rikeste i Norge. Dette hovedgrepet i budsjettet er posisjonen ikke så glad i å diskutere, og det framstår litt merkelig at ikke selve hovedgrepet i et sånt budsjett er det som flertallet ønsker å løfte fram.

De samiske formål og Sametinget slipper heller ikke unna disse kuttene. Jeg synes det framstår som både smålig og lite gjennomtenkt når man kutter i f.eks. næringsutvikling i samiske områder, samtidig som regjeringspartiene omtaler næringsutviklingen i de samiske områdene som viktig.

Det framstår som smålig og lite gjennomtenkt når regjeringspartiene omtaler samiske språk og mulighetene for å bruke og utvikle samisk språk i svært positive ordelag, mens de samtidig foreslår å gjennomføre kutt i midlene som skal gå til nettopp dette formålet. Vi ser en utstrakt bruk av dobbeltkommunikasjon fra regjerin-

gens side – de sier én ting, men gjør i praksis noe helt annet.

Det samme gjelder konsultasjonsordningen som regjeringen har med Sametinget. De omtaler konsultasjonsordningen i rosende ordelag, men når det kommer til utførelsen, ser man at det svikter, selv om vi registrerer at Fremskrittspartiet nå er med på merknader i innstillingen når det gjelder samepolitikken, som de fra årene i opposisjon sto ganske langt fra.

Vi har andre prioriteringer i innstillingen til statsbudsjettet, derfor har vi også muligheten til å øke rammene til Sametinget med over 21 mill. kr. Kultur får 10 mill. kr mer til samiske formål, vi reverserer kutt i samiske aviser, og vi kan også foreslå en oppstartsbevilgning til Saemien Sijte på 20 mill. kr – alt utover regjeringens forslag. Dette vil gjøre det mulig å bedre ivareta næringsutvikling, samisk språk og samisk kultur, noe som er viktig.

Det er synd at det handlingsrommet som Norges økonomi i dag har, har endt opp i et forslag der fellesskapet skal betale store skatteletter til de få, og der vi i denne innstillingen på mange områder må fokusere på smålige kutt på en rekke poster som for de gruppene det gjelder, er svært viktige.

Det er mange signaler fra mange kommuner, som det er blitt nevnt her tidligere i debatten, som skulle tilsi at man skulle prioritert kommuneøkonomien sterkere. Det vil ikke flertallet. Det betyr kutt i mange gode kommunale tjenester, til fordel for en privat skattefest for de aller rikeste i landet. Det er dårlig fordelingspolitikk, og det løfter ikke fram og bidrar ikke til å løse de store fellesoppgavene vi står overfor i omsorg og skole, som to eksempler.

Jeg er redd for at når vi står her og hører regjeringspartiene snakke om forenkling og forbedring av offentlig sektor, ender det opp med reelle kutt i offentlige budsjetter og økt privatisering av offentlige tjenester, til fordel for privat rikdom.

Christian Tynning Bjørnø (A) [18:04:04]: Jeg sitter egentlig på kontoret mitt og forbereder meg til torsdagens debatt her i salen, da vi skal behandle kirke-, utdannings- og forskningskomiteens kapitler i statsbudsjettet. Men på mange måter er den debatten som foregår i salen nå, like viktig for meg både som lærer og som skolepolitiker, for det er kommunene som er skoleeiere, og det meste av det som skal skje i skolen, er avhengig av det som blir resultatet av voteringen etter denne debatten.

Kan kommune x ansette flere lærere når leseresultatene på mellomtrinnet viser at det er helt nødvendig? Kan kommune y ansette en miljøarbeider i ungdomsskolen når man vet at man har en skole med ekstra høye mobbetall? Har lokalpolitikkerne handlingsrom til å få ned saksbehandlingstiden i PP-tjenesten? Og hvor ble det av styrkingen av helse- og sosialtjenesten, som de nasjonale politikerne lovet i fjor og på nytt lover i år? Disse spørsmålene viser skolens bredde i den kommunale verdenen. Tar vi i tillegg med barnevern, kulturskoler og SFO, blir bildet enda tydeligere.

I disse dager har vi budsjettbehandling her i Stortinget, men det er også budsjettbehandlinger på ca. 430 andre steder. Som nevnt tidligere presenterte KS for kort tid tilbake en undersøkelse der man har gått budsjettene i kommunene

etter i sømmene. Det var ingen lystig lesing. Dessverre viser undersøkelsen at det ofte er elevene som blir salderingspost i sammenlikning med de andre velferdsoppgavene i kommunene. Lederen i Utdanningsforbundet, Ragnhild Lied, hadde én ting å si om budsjettundersøkelsen til KS:

«Dette er en trist julegave til norske elever og lærere».

For noen uker siden møtte jeg 80 lærere på Stortingets lærerkurs. Kurset ble avsluttet med en skolepolitisk debatt, en debatt med mange gode intensjoner, men det tydeligste budskapet fra lærerne til oss politikere i etterkant var: Vi hører hva dere sier, men vi tror ikke helt på det, for i år har nemlig rådmannen i min kommune foreslått at vi må kutte så og så mange lærerstillinger.

Da regjeringen i høst lanserte sin oppskrift for en bedre skole, Lærerløftet, var forventningene store. Men jeg må si jeg ble skuffet. Det handlet kun om studiepoeng og karakterkrav, ingenting om det som gir lærerne det de ber om – mer tid til å støtte elevene. Dette ble fulgt opp i statsbudsjettet. Det er bra at det satses på det vi alle er enige om – etter- og videreutdanning – men det trengs mer. Her har jeg lyst til å gi honnør til Venstre og Kristelig Folkeparti, som fikk beveget det dårlige skolebudsjettet fra regjeringen noen små steg i retning av det som er stortingsflertallets faktiske syn.

Arbeiderpartiet har foreslått en øking av lærlingtilskuddet, øremerking av midler til helsesøstertjenesten, etablering av kommunale beredskapsteam mot mobbing i alle kommuner, tiltak for daglig fysisk aktivitet i skolen, 100 mill. kr til nytt utstyr på yrkesfaglig studieprogram og 200 mill. kr til tidlig innsats for å sikre at barna våre lærer seg å lese, skrive og regne tidlig. Arbeiderpartiet vil med disse tiltakene realisere den kloke skolen og den kloke eleven, men det er ett trumfkort som overgår alle enkelttiltak, og det er en styrket kommuneøkonomi. Når skatteinntektene blir lavere enn budsjettet og forventningene til de kommunale oppgavene øker, ja, da blir det en kløft – en kløft som regjeringen ikke har tatt på alvor. På tross av at de har mer penger å bruke enn noen gang, og at man klarer å prioritere milliarder i skatteutt, klarer man altså ikke å prioritere de nødvendige grepene for kommunene.

Arbeiderpartiet vil bruke handlingsrommet i norsk økonomi annerledes og foreslår derfor å øke kommunenes inntekter med ca. 3,4 mrd. kr utover det regjeringen opprinnelig foreslo. Det er penger til pleie, omsorg, barnehage og skole.

Jeg har lyst til å avslutte med lederen av Utdanningsforbundets egne ord:

«Høyre hadde utdanning som en av sine fanesaker i valgkampen i fjor.

– Det merker norske lærere og elever sørgelig lite til i skolehverdagen. Gapet mellom nasjonale løfter og kommunal virkelighet vokser seg stadig større.»

Presidenten: De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Kjell-Idar Juvik (A) [18:08:43]: Kommunene rundt om i Norge har i disse dager sine budsjettmøter. Mange

av dem forbereder nå store kutt i sine budsjetter, og det er dessverre ingen store endringer i det budsjettet som regjeringen har lagt fram, og som vi har foran oss i dag, som vil bedre situasjonen for dem.

Høyre og Fremskrittspartiet viser tydelig at de står på skatteutt for dem som har mest, heller enn å styrke velferden for folk flest. Dette vil ikke minst mitt hjemfylke, Nordland, merke veldig godt. Som kjent er det et av de fylkene som kommer dårlig ut med regjeringens politikk. Situasjonen er vel å merke noe bedret for 2015, takket være forliket med Kristelig Folkeparti og Venstre. Men selv etter en økning på 60 mill. kr for å kompensere de kommunene som kom dårlig ut med de nye kostnøkklene, kommer Nordland fortsatt dårlig ut, og ikke minst er det usikkerhet for årene 2016–2019, som de sitter og budsjetterer for i dag. Når man i tillegg ikke kompenserer for skattesvikt i 2014, blir det store utfordringer for kommunene, og om ikke skattesvikten endrer seg, kan utfordringene bli like store i 2015.

Vi leser i avisen daglig at dette vil føre til skoleutt over hele landet, ja, ikke bare til skoleutt; det gjelder velferdsutt, som går på alle de viktige oppgavene.

Før helgen debatterte vi samferdselsbudsjettet. Man la opp til en historisk satsing på samferdselsbudsjettet, og selv om flertallet ikke støttet Arbeiderpartiet, som i sitt budsjett hadde 1 mrd. kr mer, ble det et bra budsjett.

Men så er det slik at en stor del av samferdselsstilbudet ligger til fylkeskommunene. De har ansvaret for fylkesveiene, båttilbudet, fergetilbudet og busstilbudet. Her ser vi i dag at man slår seg på brystet og sier at det satses på fylkene også innenfor dette budsjettet. Er det slik?

Et eksempel fra mitt hjemfylke, Nordland, gjelder rentekompensasjonsordningen. I 2014 fikk de ubetalt 18 mill. kr for å dekke denne ordningen. I 2017 får de 17 mill. kr. Jeg vil ikke si at det er en satsing.

Vi vet at det planlegges store kutt i hjemfylket mitt. Når det gjelder ferge- og båttrafikken, regner man med at driften vil få en kostnadsøkning på om lag 350 mill. kr. Dette kommer på toppen av de reduserte overføringene på over 300 mill. kr. Det betyr at det må kuttes på mellom 5 og 15 pst. på fergesamband, man må kanskje kutte hele samband, og det vil gå ut over anløpene. Det vil også gå ut over veiene. Derfor burde man utsatt innføringen av de nye kostnadsnøkklene, slik Arbeiderpartiet foreslo, derfor burde man gitt 3,4 mrd. kr mer til kommunene, slik Arbeiderpartiet foreslo, og derfor burde man kompensert manglende skatteinntang for 2014.

Ingrid Heggø (A) [18:12:24]: Regjeringa sitt budsjettframlegg er vel det tydelegaste Høgre-budsjettet som noka regjering har lagt fram i moderne tid i Noreg. Det er eit budsjett som veldig tydeleg peikar i retning av ei utvikling av samfunnsstrukturen vår der likskapstanken ikkje lenger skal vera den berande ideen, der sentraliserings-trenden skyt fart, distriktspolitikk er eit framandord, der lokaldemokratiet er tilbake til Jern-Erna sine velmaktsdagar med nedskjering på felt etter felt innan helse, skule og eldreomsorg.

Kommune- og fylkeskommuneøkonomi er for mange

litt fjernt. Men når ein ser at dette har med midlar til å oppretthalda vidaregåande skular, til vedlikehald og nyinvesteringar av fylkesvegane, til kultur for dei eldre, til barnehagar og skular og helsetenester å gjera – ja, då får det faktisk betydning for kvar enkelt av oss i kvardagen. Det betyr noko for deg og meg, for oppvekstvilkåra, for barn og barnebarn og for om bestemor får ein verdig og god alderdom.

Eg vil ta utgangspunkt i regjeringa sitt forslag til kva fylkeskommunane skal ha å rutta med framover. Sogn og Fjordane kom verst ut av alle, og ved å kutta alt innan vegvedlikehald og investeringar, leggja ned fire vidaregåande skular og halvera talet på distriktstannlegar vil ein tredjedel av kuttet vera teke. Av mange frå Høgre og Framstegspartiet, også frå ministernivå faktisk, vert det sagt at fylket visste om dette. Til det er det berre ein ting å seia: Det som fylkeskommunen budsjetterte med av kutt, var himmelvidt frå dei tala som vart lagde fram.

Framstegspartiet i fylket føreslo til og med å auka låneopptaket i fjorårets budsjettbehandling, og korleis kan nokon som er i nærleiken av å vilja framstå som ansvarlege, føreslå auka låneopptak i ein slik situasjon – dersom dei visste?

Argumentasjonen har vorte vridd bort frå kva tenester ein fylkeskommune skal yta til innbyggjarane, og over på at dei burde ha visst og forstått, at dei har fått urettferdig mykje frå før. Dette er ei avsporing.

Eg var i Årdal i går, på besøk på ein vidaregåande skule der. Det er ein av dei skulane som vart føreslått lagd ned då fylket hadde teke ein tredjedel av regjeringa sitt føreslegne kutt. Synest Høgre og Framstegspartiet at det er greitt at elevane skal køyra to timar kvar veg for å gå på den nærmaste vidaregåande skulen? Kva skjer med eit lokalsamfunn der ungdommen er så lenge på ein skulebuss, eventuelt flyttar bort på hybel? Fotballaget, handballaget, symjegruppa – ja, dei forsvinn. Samfunnet forvittrar utan ungdom i den aldersgruppa.

Er det det å oppretthalda vidaregåande skular som er det urettferdige, eller er det det at regjeringa innfører eit nytt kostnadsnøkkelssystem utan å forstå konsekvensane, som er det urettferdige? Var det dette ein lova i valkampen?

Rigmor Aasrud (A) [18:15:38]: Å plassere politiske forslag på en fargeskala er en spennende øvelse. I det statsbudsjettet som er lagt fram, tror jeg vi kan fastslå at det er menneskene med milliarder som har kunnet hentet fram gullfargen. Men for at menneskene uten milliarder skal kunne oppleve den mer fargerike delen av skalaen, er det kommuneøkonomien som er avgjørende.

Familie- og kulturkomiteen har ansvaret for flere oppgaver som er avhengig av nettopp god kommuneøkonomi. Barnevern og barnehager dreier seg om gode oppvekstvilkår for unger, om trygge småbarnsforeldre, om likestilling og inkludering. Alle barn og småbarnsfamilier fortjener en trygghet for en barnehageplass når de trenger det. Fordi vi velger bort mennesker med milliarder og store skatteuttak, er det rom for å ta nye steg i barnehagepolitikken. I vårt alternative statsbudsjett er det rom for 5 600 nye barnehageplasser. Vi trapper opp med to opptak i året og foreslår 1. november som dato for å få rett til plass. Det gir små-

barnsforeldre forutsigbarhet for når de kan regne med at en barnehageplass er der.

Høyre og Fremskrittspartiet har i opposisjon vært utålmodige etter å få på plass løpende barnehageopptak. I statsbudsjettet for neste år foreslår Solberg-regjeringen 800 nye plasser eller i underkant av to per kommune. Mennesker med milliarder trumfet altså barna som trengte barnehageplass. Handlekraften brukes på skatteuttak, ikke på barnehageplasser, akkurat som i tilleggsbudsjettet i fjor.

Heldigvis ble regjeringens forslag bedre etter at Kristelig Folkeparti og Venstre forhandlet fram flere plasser, men Høyre og Fremskrittspartiet har mistet all troverdighet om valgfrihet og løpende opptak fra sin tid i opposisjon.

De siste ukene har vi sett rystende oppslag om barn som har blitt forsømt. Et godt barnevern er grunnleggende for at vi skal kunne unngå dette i framtiden. Vi er glad for at midlene til øremerkede stillinger i kommunene videreføres, men vi registrerer at det ikke tilføres midler til det kommunale barnevernet i regjeringens forslag.

Det er i det kommunale barnevernet vi kan forebygge og forhindre at vi får oppslag som dem vi har sett de siste ukene. Så er det sånn at vi dessverre må konstatere at det kommunale barnevernet og barnehagene måtte hente fram den grå tusjen da paljetten skulle brukes.

Steinar Reiten (KrF) [18:18:46]: Regional utvikling er uendelig mye mer enn Innovasjon Norge og kommunale næringsfond. I Norge skjer det aller meste av verdiskapingen langs en kystlinje som er skåret opp av fjorder og fjell. Det å bygge og vedlikeholde infrastruktur for transport er derfor avgjørende viktig for økt verdiskaping og videre vekst i norsk næringsliv. Regional utvikling er også å bedre standarden på fylkesvegnettet rundt omkring i landet.

Den 1. januar 2010 fikk norske fylkeskommuner en gave av staten som ble mottatt med behersket entusiasme. Titusenvis av kilometer med veg i til dels dårlig tilstand, med tilhørende tunneler, fergeforbindelser og bruer, ble overført til fylkene. I Møre og Romsdal har Statens vegvesen regnet ut at vedlikeholdsetterslepet som fylket overtok fra staten, kan tallfestes til ca. 5,6 mrd. kr. Det sier seg selv at fylket er ute av stand til å redusere, for ikke å si fjerne, et slikt etterslep uten en kraftig økning i de statlige overføringene til samferdselsformål. Det er derfor gledelig å registrere at regjeringen later til å ha forstått alvoret i situasjonen når det gjelder utfordringene som fylkene står overfor på dette området.

Fjorårets satsing på fylkesveger blir trappet opp med 200 mill. kr. Samtidig får vi en styrking av rentekompen-sasjonsordningen med 1 mrd. kr, fra 2 mrd. kr til 3 mrd. kr årlig. I tillegg får fylkene overført 272 mill. kr for å styrke tunnelsikkerheten.

Alt dette er gode og prisverdige grep som varsler at regjeringen Solberg i større grad enn forrige regjering ser viktigheten av fylkesvegnettet som en forlengelse av de store transportkorridorane dit verdiskapingen skjer. Det er svært langt igjen til en situasjon der fylkene er i stand til å stanse og redusere etterslepet. Likevel ser vi en god begynnelse i det framlagte forslaget til statsbudsjett for 2015, og vi gir selvsagt vår fulle tilslutning

til økt fokus på fylkesvegnettet som en del av regional utvikling.

Likevel er det med forundring vi registrerer at regjeringen også i år fortsetter fjorårets praksis med å kutte i regionale utviklingsmidler. Det kan nesten virke som at man gir med den ene hånden og tar med den andre. Mens midlene til vedlikehold og utbedring av fylkesvegnettet øker, tas overføringene til regional utvikling kraftig ned. Dette var spesielt merkbart i fjor, da regjeringen kuttet post 60 i kap. 551 fra 1,6 mrd. kr til i underkant av 1,2 mrd. kr.

Når vi i år ser at nedgangen fortsetter, om enn i langt mindre målestokk, så er dette noe vi i Kristelig Folkeparti ser som bekymringsfullt. Kristelig Folkeparti foreslo derfor i sitt alternative statsbudsjett å øke bevilgningene fylkeskommunene disponerer til regional utvikling, med 150 mill. kr. Vi må dessverre registrere at vi ikke nådde fram på dette punktet i budsjettforhandlingene.

Vi vil likevel si oss godt fornøyd med at vi fikk gjennomslag for en ekstra kompensasjon på 60 mill. kr hvert år de neste fem årene til de kystfylkene som kom dårligst ut i den nye fordelingsmodellen for statlige overføringer. Dette gir fylkene det gjelder, økt handlingsrom også som aktører i arbeidet med regional utvikling.

Sveinung Stensland (H) [18:22:02]: I dag vedtar vi et budsjett som retter opp en stor skjevhet, en urett som har vart i mange år, og som kunne vært løst for lengst. For noen år siden uttalte jeg at regjeringen Stoltenberg ikke vil Rogaland vel. Bakgrunnen for dette var de uheldige utslagene av fylkenes skatteutjevning kombinert med skjevhetene i fylkenes inntektssystem. Dagens fordelingsnøkkel ble laget på slutten av 1990-tallet med datagrunnlag fra starten av 1990-tallet. Samfunnet har utviklet seg og endret seg en del på denne tiden.

Regjeringen varsler i kommuneproposisjonen at noe av skjevhetene skal rettes opp, og at man skal sørge for at Rogaland får en bedre inntektsprofil. Dette har vi ventet lenge på, og jeg er glad for at Høyre har inntatt Kommunal- og moderniseringsdepartementet, og at våre samarbeidspartier er med på en ny kurs. Overføringene til Rogaland økes etter hvert med 180 mill. kr per år. Neste år er beløpet 54 mill. kr. Det er penger som kommer godt med i et fylke preget av vekst. Fylket står foran store investeringer i miljøvennlig kollektivtransportsystem – den eneste bærekraftige løsningen. Akkurat i dag er fylkestinget samlet i Haugesund for å vedta en ny bompengeløsning som innebærer at øverste takst i rushtida blir 40 kr per passering. Dette illustrerer at fylket har blitt vant til å ordne opp selv. Men elever i Rogaland er ikke mindre verdt, bilister har samme rett til veier, og Rogalands samferdselsløsninger er ikke billigere å bygge enn samferdselsløsninger i andre fylker. Hvorfor skal de da få mindre penger per innbygger? Men dette ordner nå regjeringen opp i.

Mange tenker på Rogaland som et rikt fylke, og det er det nok, selv om utsiktene for oljeindustrien kan synes noe dårligere akkurat nå. Men med fylkeskommunen er det en litt annen historie. 90 pst. utjevning av skatteinntektene gjør at den aktøren som skal bygge infrastruktur og kollektivtrafikk, ikke henger med i svingene økonomisk. Samti-

dig har den omtalte inntektsmodellen slått veldig dårlig ut for fylket.

Med bakgrunn i dette finner jeg det oppsiktsvekkende at Arbeiderpartiet ikke støtter denne omleggingen. De burde bry seg mer om Rogaland som en viktig vekstmotor for hele landet. Jeg forventer ikke at Senterpartiet bryr seg om å rette opp i skjevhetene som rammer vekstfylker i Norge, men at Arbeiderpartiets representanter nok en gang vil utsette denne omleggingen, viser at de ikke er opptatt av å sette Rogaland i bedre stand til å møte framtidens utfordringer og vekstproblematikk.

Bjørn Lødemel (H) [18:24:45]: Denne regjeringa har stort fokus på å styrkje lokaldemokratiet, og i regjeringsplattforma blir det slått fast at lokal medverknad er viktig i forvaltninga av naturressursane. Dei har sett i verk fleire vellykka tiltak som allereie har gjeve gode resultat. Kommunal- og moderniseringsdepartementet har skrivne brev til fylkesmennene om bruk av motsegn, og det har redusert talet på overprøving vesentleg.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet har også oppretta Prosjekt forenkling av utmarksforvaltninga. Dette blei lagt fram sist veke, og etter ein høyringsperiode kjem dette som ei sak til Stortinget.

Målsetjinga med dette prosjektet er at brukarane skal oppleve ei vesentleg forenkling av forvaltning og saksbehandling, og at kommunane skal bli tildelte større ansvar og myndigheit innanfor utmarksforvaltninga. I tillegg til dette er det også ei viktig formulering i regjeringserklæringa om at regjeringa vil ha forsøk med grunneigarstyrt forvaltning av verneområde.

Dette er det eit konkret eksempel på i Valdres, der fleire grunneigarlag har ønskt å prøve ut ein modell med grunneigarstyrt forvaltning, som dei har kalla Fullsenn-modellen. Eg besøkte desse grunneigarane ved fleire høve i førre periode, då det var planar om å utvide langs Langsua nasjonalpark og ta frå desse grunneigarane råderetten over eigedommane deira, m.a. store stølsområde som var viktige både for primærnæringane, trivsel og rekreasjon.

Dei siste tiåra har råderetten over store areal og verdiar blitt overført frå lokale myndigheiter og grunneigarar til statlege myndigheiter.

Dette er eit brot på ein lang tradisjon der lokalsamfunn og enkeltmenneske sjølv har teke vare på område og verdiar. Vi har opplevd at denne prosessen fører til konflikt og ei form for tillitskrise mellom mange lokalsamfunn og grunneigarar på den eine sida og sentrale styringsmyndigheiter på den andre.

Mange stader ser ein også at når staten overtek ansvaret for verneområde som tidlegare har vore forvalta av grunneigarar, fører det til at grunneigarane trekkjer seg tilbake og forfallet kan starte. Det er ingen tent med, verken grunneigarar eller naturverdiar.

Miljø- og arealforvaltninga må i langt større grad byggje på lokalt sjølvstyre og respekt for eigedomsretten.

Samanhengen mellom bruk og vern av natur er viktig. Aktiv næringsverksemd er i dei fleste tilfelle det same som forsvarleg naturforvaltning, og omsynet til enkeltpersonar og lokalsamfunn må takast betre vare på.

Vi har mange spennande reformer på gang, og dette er ei av dei som verkeleg kan styrkje både lokaldemokratiet og grunneigarrettar. Det er god grunn til å sjå nærare på ulike modellar for forvaltning av utmark og verneområde og å ha ein kritisk gjennomgang av rolla til staten i denne forvaltninga.

Roy Steffensen (FrP) [18:27:38]: Kommuner i vekst vil selvsagt over tid nyte godt av mer pengar i form av økte skatteinntekter fordi de blir flere innbyggere. Men for å få dette må de ha nødvendig infrastruktur på plass.

Disse kommunene må investere i bl.a. flere skoler, barnehager, sykehjem, veier, vann- og kloakksystemer, og de må bruke ressurser for å legge til rette for boligarealer og næringsarealer, slik at flest mulig av de nye innbyggerne kan få arbeid i sin nye hjemkommune.

Utgifter til bygging av nye skoler er en av belastningene som gjør at sterk vekst koster. I Ullensaker kommune har veksten vært på mellom 3 og 4,5 pst., noe som i denne kommunen betyr 200–240 nye elever inn i skolen hvert år. Det innebærer at én ny skole og én stor barnehage må være på plass hvert eneste år.

Sandnes kommune har en årlig vekst på omtrent 2 000 innbyggere, noe som fører til store utgifter til barnehage, skole og omsorg, og Sandnes kommune planlegger investeringer for 3,7 mrd. kr de neste årene. Rennesøy kommune har vokst med over 25 pst. siden 2008, og sliter med de samme utfordringene. I disse tre kommunene har vi ordfører fra Fremskrittspartiet, Arbeiderpartiet og Senterpartiet, og jeg registrerer at de nevnte ordførerne alle har vært i media og er godt fornøyd med at den nye regjeringen ikke nedprioriterer vekstkommuner. Aftenbladet kunne til og med orientere om at arbeiderpartiordføreren i Sandnes jublet mest av alle.

Sandnes er kanskje den kommunen, ikke bare i Rogaland, men i hele Norge, som har størst vekst, og i flere år har Sandnes fått 0 kr av den rød-grønne regjeringen, for veksten har ikke vært stor nok i prosent. Neste år kan politikerne glede seg over 46 mill. kr mer. Det nye stortingsflertallet verdsetter nemlig vekstkommuner og øker tilskuddet fra 60 mill. kr til 400 mill. kr. Vi har nå en regjering som er opptatt av at det er nettopp de kommunene som har størst påtrykk av innbyggere og størst behov for investeringer, som skal få kompensert dette gjennom systemet.

Det har vært urimelig at kommuner som tar på seg disse oppgavene med å bidra til at regioner fortsatt kan vokse, skal oppleve at jobben de gjør er en belastning. Dette er en jobb som burde premieres, og som nå bli premiært.

Denne regjeringen leverer i tillegg en økning på 4,7 mrd. kr i frie inntekter til kommunene, noe som er med på å gi et kjærkomment løft for kommuneøkonomien.

Jeg registrerer derimot at de fleste rød-grønne stortingsrepresentantene i denne salen har tatt representanten Helga Pedersen på alvor da hun tidligere i år ba om hjelp til å sverte regjeringen. For her i salen gjør de alt for å skape et inntrykk av at denne regjeringen struper kommuneøkonomien. Da er det godt å lese i avisen at ikke alle er med i svertetekampanjen, men at det faktisk finnes ordførere fra de

rød-grønne partiene som jubler over taktskiftet som kom med ny regjering.

Ove Bernt Trellevik (H) [18:30:46]: Eg jublar eg òg, skulle eg til å seia!

Eg vert litt audmjuk når eg går opp på denne talarstolen, og skulle eigentleg ønskt at også andre vart det. Det er slik at eg var ordførar i ein Høgre-kommune då den raud-grønne regjeringa styrte. Når eg høyrer debatten her i dag, sit eg att med eit inntrykk av at det ikkje er mange av dei raud-grønne som veit korleis det er å vera ordførar i ein kommune med ei raud-grøn regjering.

Å laga kommunebudsjett har i mange år vore ei krevjande oppgåve. Det var ikkje lett med den raud-grønne regjeringa, med underfinansierte opptrappingsplanar innanfor psykiatri og ei underfinansiert samhandlingsreform, reformer som er svært krevjande sjølv med dagens kommunestruktur og kommunegrenser. Me som dreiv vekstkommunar, var alltid på etterskott med finansiering av tenestetilbodet. Folketalsauke og underfinansierte reformer gjorde dette svært krevjande.

Eg er begeistra for at regjeringa no har teke ansvar og har sett kommunekartet på dagsordenen og starta ei kommunereform. Heile 80 pst. av Noregs befolkning støttar ei endring av kommunekartet.

Men eg vert litt forundra når eg les merknadene til Arbeidarpartiet i budsjettinnstillinga. Me kan lesa bl.a. at dei kommenterer eit oppslag i Hardanger Folkeblad 12. november om Lars Sponheim, fylkesmann i Hordaland. Eg meiner det er rart at Arbeidarpartiet vektlegg ei lokalavis sin reportasje og sine fortolkingar framfor vedtak som vert gjorde her i denne sal og i regjeringa. Elles har eg vore i eit kommunestyremøte og høyrd fylkesmann Lars Sponheim si tale om «frivillighetstoget». Eg synest den var veldig god og ikkje noko å frykta i det heile.

Det handlar om å starta gode lokale prosessar, der kommunane ser på kvaliteten i velferdstilbodet og evna til å handtera dette i framtida. Ekspertutvalet for kommunestruktur har levert sine anbefalingar, og er tydeleg på at kommunane må verta større og meir robuste for å møte både dagens oppgåver og framtidas utfordringar.

Ser me på tidlegare reformer, oppfattar eg det vel slik at Stortinget stort sett bruker tvang i reformene sine, anten det gjeld opptrapping innanfor psykiatri, samhandlingsreform eller andre reformer. Då er det ikkje mykje snakk om frivilligheit. Så eg er litt undrande til kvifor Arbeidarpartiet ikkje vil bruka same moglegheit i kommunereforma når dei attpåtil har gjeve Kommune-Noreg oppgåver som ein treng større kommunar for å klara. Eg synest det er veldig, veldig rart at det vert overført så mykje store oppgåver til kommunane utan at ein er villig til å syta for at me får den nødvendige kommunestørrelsen for å handtera desse oppgåvene på ein god måte i framtida.

Bente Thorsen (FrP) [18:33:42]: Mange av de påstandene som er blitt spredt om den kommende armod i kommunene på grunn av regjeringens budsjett, er mildt sagt overdrevne, og kan faktisk bære preg av å være produsert før budsjettet ble lagt fram. De harde fakta om budsjettet er

at budsjettavtalen innebærer en reell vekst i samlede inntekter på 7,8 mrd. kr. Av veksten er 4,7 mrd. kr frie inntekter, tilsvarende 1,5 pst., noe som er på nivå med veksten senere år. Faktum er at Høyre–Fremskrittsparti-regjeringen sikrer kommunene mer penger enn den rød-grønne gjorde i 2012. Da var veksten på 3,750 mrd. kr. Det reelle handlingsrommet er også større enn det har vært senere år fordi demografikostnadene anslås å bli lavere.

Kommuneopplegget i 2015 setter kommunene i stand til å sikre mer kunnskap i skolen og bedre kvaliteten i helse- og omsorgssektoren. Stavanger kommune, f.eks., får 15 mill. kr ekstra i 2015 som følge av budsjettavtalen, mens Karmøy får 3,6 mill. kr ekstra, og Sola får over 3 mill. kr ekstra.

Innenfor rammen av de frie inntektene er det satsinger på helsestasjonene og skolehelsetjenesten, den psykiske helsetjenesten og oppfølgingen av rusavhengige i kommunene. Det legges til rette for et mer fleksibelt barnehageopptak og lavere barnehagepriser for familier med dårlig økonomi.

Satsing på kunnskap og forskning er en tydelig prioritet i statsbudsjettet. Bare i 2015 vil regjeringen videreutdanne 5 050 lærere, noe som er et kraftig kunnskapsløft for den norske skolen. Antall lærere som får videreutdanning, er nesten tredoblet sammenlignet med det som var under den forrige regjeringen. Det bevilges 75 mill. kr til oppgradering av universitetsbygg. Det bevilges penger til å bygge 2 000 nye studentboliger – langt flere enn det som ble bygd under de rød-grønne. Det er en historisk høy satsing på fylkesveier, på 200 mill. kr, og 272 mill. kr for å styrke tunnelsikkerheten.

Som en følge av nytt finansieringssystem får Rogaland en vekst på 3,5 pst. Etter fem år vil endringen gi Rogaland en økning på 180 mill. kr. Det kan innbyggerne i fylket få masse gode tjenester for.

Regjeringen skal ha ros for å ha iverksatt et lenge etterlengtet nytt finansieringssystem for fylkene. Inngrudde urettferdigheter i inntektssystemet er fjernet.

Arbeiderpartiet er imot det nye inntektssystemet. Det vil si at Rogaland hadde fått store kutt i stedet for økning, og det urettferdige systemet som Arbeiderpartiet ikke vil endre, hadde fått fortsette, dette til tross for at Arbeiderpartiet har ca. 10 mrd. kr mer å bruke etter å ha reversert regjeringens skattelette.

Helge André Njåstad (FrP) [18:36:54]: Debatten så langt har vore nær som forventa. Dei angrepa me har fått, visste me om, me har svart på dei før, og det blir ikkje meir riktig om det i dag blir gjenteke fleire gonger at opplegget for neste år er magert. Det er framleis på nivå med tidlegare år – sjølv kor mange gonger ein seier at det ikkje er det.

Eg tenkte eg skulle kommentera eit par innlegg som har vore i debatten. Representanten Karin Andersen sa til representanten frå Miljøpartiet Dei Grøne at inntektsutjamninga er noko som er brennheitt. Så veldig brennheit vil eg ikkje seia at ho er, dette er heller ikkje noko som står omtalt i proposisjonen, eller som blir endra til neste år. Inntektsutjamning er noko ein ser på i den store omlegginga i 2017.

Det eg reagerer meir på av det som SV snakkar om, er barnevernet og om det skal vera knytt til eit IKS eller ikkje. For meg er det viktig at barnevernet er tett på andre kommunale tenester, som skule, barnehage, lege og helsestasjon, slik at ein kan sjå heile bildet for å hjelpa barn. Då er det eit stort poeng om barnevernet er knytt til eit IKS, som er perifert i forhold til den ordinære drifta, eller om det er tett på. Skal ein hjelpa barn, er samarbeid nøkkelen. Eg synest SV med fordel meir kunne støtta kommunereforma, der ein legg opp til større fagmiljø og at barnevernet kan vera ein integrert del av kommunen sitt tenestetilbod.

Så sa Senterpartiet ein del om vekstkommunetilskotet, og at det var teke frå dei andre kommunane. Dette er gjort på akkurat same måten som dei andre særskilte tilskota er fordelte på. Men når det gjeld vekstkommune, er det viktig å ha med seg ein dimensjon, at kommunane får inntektene basert på ein teljedato, 1. juli året før. Innbyggjarane har flytta til vekstkommunane og forventar tenester frå dag éin, medan inntektene kjem etterpå. Det er ein av grunnane til at me har styrkt vekstkommunetilskotet – nettopp for å kunna gje vekstkommunane pengar raskare enn ved inntektssystemet slik det er no.

Representanten Stine Renate Håheim hadde ein lang tirade om talet på kommunar som hadde problem. Det eg kan seia, er at dei problema ikkje kjem av statsbudsjettet for neste år, dei må ha oppstått før, og dei er ikkje nye. For Bergen og Stavanger, som var spesielt omtalte, vil mange av problema skriva seg nettopp frå at den raud-grøne regjeringa tok vekk selskapsskatten frå kommunar, la meir vekt på rammer, mindre vekt på skatt og fekk meir utjamning. Det går ikkje an i denne sal, å laga dette til eit problem for enkeltkommunar når ein sjølv har vore ansvarleg for å innføra eit system som har plassert kommunane i den situasjonen som dei er komne i.

Hege Haukeland Liadal (A) [18:39:52]: Jeg har fulgt dagens debatt med interesse samtidig som jeg følger det arbeidet som nå gjøres lokalt og regionalt i det ganske land med hensyn til planlegging av kutt i kulturbudsjettene for 2015. Det paradoksale er at skal det bygges eller forebygges, integreres og inkluderes, nyskapes eller utvises kreativ tenkning, er kultur som område og fag sentralt ute i det ganske land. Kulturlivet er alfa og omega for et lokalsamfunn, for en bygd eller for en storby. De gode møtestedene er sentrale for at et kulturliv skal utvikle seg og et lokalsamfunn bestå.

Men nå har vi fått en regjering som ønsker å bygge ned disse vitamininnsprøytningene. All erfaring tilsier at når kommuner må stramme inn på tjenestetilbudet sitt, går det ut over kulturbudsjettet. Det vet vi. I verdens rikeste land har vi en regjering som ikke ønsker at staten lenger skal tilrettelegge for gode og profesjonelle kunst- og kulturopplevelser der folk bor eller ferdes – der dagliglivet leves. Da tenker jeg selvfølgelig på Den kulturelle spaserstokken som nå, helt eller delvis, vandrer videre med støtte fra Kristelig Folkeparti og Venstre. Jeg tenker selvsagt på Den kulturelle skolesekken, som nå er fratatt den ene sjangeren, film – eller 3 mill. kr. Og jeg snakker om kuttet til musikkutstyrsordningen som bringer musikkpenger

ut til kommuner som bringer rockegitarar og musikkutstyr til bydelshus hvor ungdommer ønsker å spille.

I vår streben etter økt livskvalitet og i jakten på de gode lokalsamfunnene er det viktig å ta med seg hvilken betydning kultur har for menneskers liv – og verdsette det arbeidet som gjøres ute i Kommune-Norge framfor å kutte i det fantastiske kulturarbeidet som foregår.

Jeg er nødt til å kommentere representanten Sveinung Stensland. I Arbeiderpartiets alternative budsjett for 2015 ville Rogaland fylke hatt 47 mill. kr mer enn det regjeringen legger fram i dag. Bare kommunene Sandnes, Stavanger og Haugesund alene ville hatt over 8 mill. kr mer med Arbeiderpartiets alternative budsjett.

Rett skal være rett, spesielt i denne sal.

Liv Signe Navarsete (Sp) [18:42:49]: Eg hadde ikkje tenkt å ta ordet, men ettersom eg har fått fleire visittar i debatten, synest eg det er rett å seie litt.

Ein kan berre slå fast at dagens Høgre-regjering, med Kristeleg Folkeparti og Venstre med på lasset, har fått fleirtal for eit budsjett som gir grunnlag for kutt og nedskjeriningar i mange kommunar og fylke.

Når representanten Bjørn Lødemel frå Høgre tidlegare i debatten hevdar at fylkespolitikarane med budsjettforliket har fått eit godt grunnlag for å lage 2015-budsjettet, er han langt, langt frå røyndommen ein opplever på fylkestinget sitt møte i Sogn og Fjordane i dag, der er tema kutt og nedskjeriningar. Eg såg på NRK si heimeside at ein skulle kutte – og bokbåten Epos har gått 50 år i fylket. Det er berre ein god million, men pengane finst ikkje. Det er kutt. Ein får ikkje gjort dei vegsatsingane ein skulle ha gjort, for pengane finst ikkje. Det er kutt. Ein får ikkje den satsinga på vidaregåande skular som ein skulle ha gjort, for det er kutt. Det er det som er røyndommen for fylkestinget i Sogn og Fjordane, men det synst visst representanten Lødemel er veldig fint. Det er dårleg handverk å leggje fram ei sak som er så dårleg gjennomarbeidd frå regjeringa som det kostnadsnøkklane til fylkeskommunane er.

Den same representanten hevdar òg at eg i mi tid som kommunalminister trenerte forslaget om å endre kostnadsnøkklane for fylkeskommunane. Det er sjølvsagt feil. Men eg nekta å leggje fram ei sak som ikkje hadde objektive kriterium for alle dei store sektorane. Dagens regjering har derimot lagt fram kostnadsnøklar som er ei saleg blanding av politikk og fag. Det har fått svært uheldige konsekvensar, ikkje minst for Sogn og Fjordane. Det er ikkje til å tru at ein folkevald frå same fylket kan forsvare noko slikt.

Det er òg hevda i debatten at systemet som trekkjer innbyggjartilskottet til enkeltkommunar som får redusert arbeidsgivaravgift, er ei ordning frå dei raud-grøne si tid. Det er heller ikkje til å kjenne att. Men skjønnsramma vart naturleg nok redusert. Og ikkje nok med desse påstandane: I retningslinene til fylkesmennene om skjønnsmidlar var den delen av retningslinene som gjaldt differensiert arbeidsgivaravgift, ikkje oppdatert. Det førte til at nokre kommunar har fått dobbelttrekk. Ein har både fått trekk i skjønnsramma, og ein har fått trekk i innbyggjartilskottet til den enkelte kommune. Eller var det meininga til regjeringa at desse kommunane både skulle få trekk i innbyggjar-

tilskottet og trekk i skjønnsramma? I så fall er det vel grunn til å spørje om det ikkje var like greitt for dei kommunane som sa nei takk til redusert arbeidsgivaravgift. Det vart vel eigentleg slik at ein kom ille ut.

Når ein høyrer Høgre sine representantar frå denne talarstolen, skulle ein tru at det berre er vekstkommunane som har behov for midlar til fornying og til utvikling. Men heile landet har behov for desse midlane. Det som er synd i dag, er at me har fått ei regjering som berre ser dei største kommunane, dei største byane, og aller helst dei rikaste innbyggjarane i dei største husa.

André N. Skjelstad (V) [18:46:00]: Forrige taler var inne på noen interessante spor. Jeg må si at jeg savner litt et perspektiv fra representanten Navarsete, det å se mulighetene ved den regionale makt og det som ligger i den regionale oppbygging, da på mange måter dagens fylkeskommuner har utgått på dato.

Lederen for komiteen, Njåstad, var inne på revidering. Er det noe som virkelig trenger revidering, er det dagens fylkeskommunale struktur, for nettopp å være med på å skape vekst ute i regionene. Venstre er svært opptatt av det, og har også vært med og bidratt sterkt til at vi fikk til en tapskompensasjonsordning, som tilgodeser ikke minst Sogn og Fjordane, Nordland, Nord-Trøndelag, Hedmark og Troms. Det er viktig å ha med seg i dette. Samtidig er vi nødt til å stimulere til vekst, som gjør at man får bosetting. Den modellen som har vært kjørt så lenge nå, er bare med på en fraflytting, som ikke gir muligheter til vekst i de områdene. Og får vi ikke vekst, vil heller ikke ungdommene finne dette interessant. Det er jeg overrasket over at Senterpartiet ikke klarer å se i denne debatten.

Så kan vi alltså diskutere om det er noe finmasking som kunne ha vært gjort annerledes, men det er definitivt slik at dagens kostnadsnøkkel, som ble vedtatt i fjor, hadde ligget ganske lenge i skuffen til den foregående kommunalministeren. Det var vel stort sett bare å trykke på påknappen for å starte den. Da er jeg overrasket over at man fra det samme partiet er så krystallklar på at dette burde ha vært sett på en runde til, når de som utredet dette, kanskje heller burde ha brukt tid på det. For unntakene, som både Venstre og Kristelig Folkeparti har fått gjennomslag for nå med en utvidet tapskompensasjonsordning, mener jeg er veldig bra.

Det er selvfølgelig noen interessante aspekt rundt dette med oppbygging av offentlige arbeidsplasser rundt i distriktene. Det akter Venstre å ha trykk på i den perioden som kommer. Jeg savner litt den holdningen hos Senterpartiet, at de er den som heier på og vil bidra. Muligens er det noen poeng i at en kanskje kunne ha ventet noe med farten, men jeg tror det er nødvendig nå å komme i gang med å lage større og sterkere regioner, som medfører vekst og ikke minst at ungdommene føler at det er muligheter framover, og at man ikke bare skuer bakover.

Mudassar Kapur (H) [18:48:58]: Jeg vil først si at det er prisverdig å lytte til kollegaer fra de andre partiene snakke om både mennesker og milliarder. Men det jeg har notert meg, er at det eneste opposisjonen snakker om i dag,

er milliarder – og egentlig mange milliarder til alle og ikke prioritert. Denne regjeringen satser på menneskene, og det viser også dette budsjettet.

I 2030 vil vi være over 6 millioner innbyggere i Norge. Dette vil legge et enormt press på boligmarkedet. Det er noe vi har vært klar over i alle år, allikevel er etterslepet stort i boligbyggingen. Ett av de store krafttakene som må tas, er nettopp å bygge mye mer og bygge mye raskere.

I Norge har vi en sterk tradisjon for å eie sin egen bolig. Men når vi nå snakker om mennesker – det er det som er i fokus – la oss da også snakke om mennesker som står utenfor boligmarkedet og opplever at terskelen for å komme inn er høy. Det skyldes ofte en kombinasjon av situasjonen i markedet og situasjonen i egen privatøkonomi.

Det er en offentlig oppgave å føre en sosial boligpolitikk for dem som har det vanskeligst. Vår viktigste jobb er å være til stede for dem som trenger det mest. Nettopp derfor la regjeringen fram en egen strategi for sosial boligpolitikk tidligere, og vi kan se flere spor av det arbeidet i budsjettet som er lagt fram.

Jeg er tilfreds med at regjeringen foreslår å øke maksimalgrensen for bostøtte med 1 000 kr og å øke støtten til mottakere med de høyeste boutgiftene. Videre er det fornuftig å øke inntektsgrensen for meldeplikt og etterkontroll med 45 000 kr i perioden 1. januar 2015 til 1. juli 2016. Dette vil forhindre at mottakere av uføretrygd mister retten til bostøtte når de får økt skattbar inntekt som følge av utførereformen. Videre er det i dag slik at bostøttemottakere i private boliger kan få dekket inntil 70 pst., mens mottakere av bostøtte i kommunale boliger får dekket inntil 80 pst. Dette er en diskriminering, og det forhindrer bostøttemottakere fra å flytte i private boliger. Derfor er jeg veldig glad for forslaget om at bostøtten til kommunale og private boliger nå skal jevnes ut og harmoniseres i løpet av en toårsperiode.

Det er ikke usannsynlig at det norske rentenivået kan stige i det kommende budsjettår. Da blir det enda viktigere å sørge for at bostøtten fortsatt rettes mot mottakere som har behov for offentlig støtte for å skaffe eller beholde en egnet bolig. Forslaget om å skjerpe behovsprøving av bostøtte mot formuen vil bidra til en mer målrettet bruk av bostøtten for mottakere med økonomiske utfordringer.

Til slutt: Altfor mange mennesker har altfor lenge stått utenfor boligmarkedet. Denne regjeringen legger nå opp til økt boligbygging og ikke minst en mer sosial boligpolitikk, noe som har vært etterlengtet av alle mennesker i dette landet.

Geir S. Toskedal (KrF) [18:52:14]: Kristelig Folkeparti støtter forsøket med at fylkesmennene får samordningsansvar for alle statlige innsigelser. Fylkesmannen skal kvalitetssikre nasjonale interesser. Fylkesmannen må derfor finne en god balanse mellom statlige krav til tilsyn og egne initiativ basert på lokal kjennskap. Kommunesektoren kan utføre større egenkontroll foran statlig tilsyn, noe jeg håper blir lagt vekt på i kommunereformen.

Fylkesmennene har også overtatt ansvaret for vergemål. Dette bør styrkes for å ivareta interessene til dem som er under vergemål. Kristelig Folkeparti ser fram til tilbake-

melding på hvordan dette arbeidet hos fylkesmannen nå står med hensyn til restanser, behandlingstid, kapasitet og opplæring av verger.

Å øke digitaliseringen i kommunal sektor nå åpner for forenkling. Det vil bidra til å spare både innbyggere og næringsliv for tid og kostnader. Etablering av digitale postkasser er en spennende utvikling, der søknader, henvendelser o.l. kan gå inn, likeså levering av tilbud ved offentlige anbudskonkurranser. Gode dataordninger skal sikre personvern og ivareta grunnleggende rett til privatliv. Lagringen av personopplysninger skal ikke bare styres av hva som er hensiktsmessig ut fra et offentlig synspunkt. Jo tidligere personvern settes på dagsordenen, jo lettere er det å ivareta personvern hensynet. Kristelig Folkeparti mener at elektroniske systemer må være så stabile og brukervennlige at innbyggerne har tillit til ordningene og tillit til grunnleggende verdi som et krav for at de skal benytte elektronisk kommunikasjon.

Kristelig Folkeparti vil at de institusjonelle rammene som er lagt for samepolitikken, blir utviklet videre. Vi gratulerer Sametinget med 25-årsjubileum. Kristelig Folkeparti vil bevare konsultasjonsordningen og vil at den skal forbedres i dialog med Sametinget. Samisk språk og samiske institusjoner gir styrket samisk identitet. Kristelig Folkeparti har bidratt til å øke bevilgningene til samiske formål gjennom Sametinget med 2 mill. kr. Vi ser fram til at et offentlig utvalg skal gjøre rede for hvordan ordninger og tiltak på samisk bedre kan sikre gode offentlige tjenester. Vi ser fram til at museumsbygget for Saemien Sijte blir realisert, og at neste prosjekt blir samisk nasjonalscene.

Så en spesiell sak: Situasjonen for kvensk språk er alvorlig, og en større internasjonal forskningsrapport, ELDIA, konkluderer med at kvensk er et av Europas mest truede språk. Europarådet tilrår at det utarbeides et handlingsprogram for revitalisering av språket, og Kristelig Folkeparti anbefaler statsråden og regjeringen å vurdere denne saken nærmere.

Kristelig Folkeparti har fremmet et eget budsjett, men under avstemningen vil vi støtte det budsjettet vi har utviklet i lag med regjeringen, som for oss har vært en styrking av vår politikk, der vi har fått fram viktige kjernesaker.

Kjersti Toppe (Sp) [18:55:27]: Psykiske plagar og lidningar utgjør ei av dei største helse- og samfunnsmessige utfordringane i Noreg. Opp mot halvparten av innbyggjarane utviklar psykiske helseproblem i løpet av livet, og det i eit omfang som tilseier behov for kvalifisert hjelp. Mellom 15 og 20 pst. av barn og unge i Noreg har nedsett funksjon på grunn av psykiske vanskar. Verdas helseorganisasjon anslår at psykiske lidningar vil vera den viktigaste årsaka til sjukdomsbelastningar i vestlege land i 2020.

Opptappingsplanen for psykisk helse varte i ti år og vart avslutta i 2008, og øyremerkte midlar gjekk så inn i kommuneramma. I løpet av opptappingsplanen skjedde det ei betydeleg opptapping av tenestetilbodet i kommunane, men evalueringa av opptappingsplanen viste framleis udekte behov for kommunale tenester på feltet psykisk helse. Helsedirektoratet har sidan påpeika at kommunane særleg no treng å styrkja lågterskeltilbodet til innbyggja-

rane, rekruttera fleire psykologar, inkludera fastlegen meir i det tverrfaglege psykiske helsearbeidet og sikra betre fagleg kvalitet i tiltaka.

Det er no snart seks år sidan opptrappingsplanen vart avslutta. Senterpartiet har desse åra følgd utviklinga i kommunesektoren nøye på dette området. Ifølgje SINTEFs rapport hausten 2013 auka årsverkinnsatsen i kommunalt psykisk helsearbeid sterkt gjennom opptrappingsplanen, men det har ikkje vore vekst i kommunane på dette området sidan 2007. Når utviklinga i spesialisthelsetenesta samtidig går i retning av kortare døgnopphald, sterk auking i poliklinisk behandling og meir ambulant verksemd, betyr det at pasientar vert raskare skrivne ut frå sjukehus, utan at kommunane brukar fleire årsverk til kommunalt psykisk helsearbeid.

Senterpartiet er sterkt bekymra for regjeringa sin manglande vilje til å satsa på psykisk helsearbeid i kommunane. Det er svært alvorleg at nedbygging av døgnplassar i psykisk helsevern skjer utan at kommunane byggjer opp tilsvarende tilbod lokalt. Dette går ut over pasientane.

Regjeringa sine lovnader om at psykisk helsearbeid i kommunane skal styrkjast, er langt frå forpliktande nok. Senterpartiet har fremja forslag om ein femårig kommunal opptrappingsplan for psykisk helse. I Senterpartiet sitt alternative statsbudsjett prioriterer vi 400 mill. kr med øyremerkte midlar til ein slik kommunal opptrappingsplan i 2015. I tillegg til dette foreslår vi 200 mill. kr meir til skulehelsetenesta enn det regjeringa foreslo. Samtidig fremjar vi forslag om ein stopp i spesialisthelsetenesta si nedbygging av døgnplassar i psykiatrien, iallfall inntil tilbodet i kommunane er styrkt gjennom ein ny opptrappingsplan. Dessverre registrerer vi at regjeringa og samarbeidspartia vil ha ein opptrappingsplan når det gjeld rus, men stemmer imot forslag om ein ny opptrappingsplan for psykisk helse i kommunane.

Terje Aasland (A) [18:58:43]: Jeg skal ta opp en liten sak i den store debatten, men en alvorlig liten sak. Representanten Navarsete var innom det. Enkeltkommuner har fått dobbelttrekk som følge av ordningen med differensiert arbeidsgiveravgift, og dette er fra de ulike posisjonene kommentert i innstillingen også. De har både fått trekk i inntektsrammen og trekk i skjønnsmidlene.

Jeg har lyst til å ta utgangspunkt i et eksempel fra en kommune i mitt fylke. Nome kommune har først blitt trukket 11 mill. kr i rammen, og så blitt trukket 11 mill. kr i skjønnsmidlene fra Fylkesmannen, altså minus 22 mill. kr. Tilbake har de fått om lag 3 mill. kr i skjønnsmidler.

Alle skjønner at i en liten kommune er dette sterkt urimelig. Ja, det er helt umulig å kunne tenke seg konsekvensene av en sånn måte å forvalte kommunenes økonomi på. Det er helt opplagt regjeringen og kommunalminister Jan Tore Sanner som må ta ansvaret for situasjonen. Ingen andre kan ta ansvaret ut fra det som nå foreligger av konsekvenser.

Det er forsøkt rettet opp i innstillingen, og komitéleder Njåstad sammen med en lokal fremskrittspartirepresentant fra Telemark har gått høyt på banen i Telemarksavisa, og sagt at nå har vi ordnet opp, Fylkesmannen må betale.

Men problemet er at Fylkesmannen ikke har penger. Da er mitt spørsmål: Garantiene som Njåstad ga til Telemarksavisa og som de har gått ut og flagget høyt, står de garantiene ved lag? Vil det bli en ordning for de kommunene der det har blitt foretatt dobbelttrekk i forbindelse med omleggingen av arbeidsgiveravgiften, eller vil de ikke gjøre noe? Leker han budsjett, eller forholder han seg til virkelige tall og virkelige mennesker som lever i disse kommunene? Det ville være veldig greit å få oppklart dette i løpet av debatten. Hvis det er sånn at han garanterer for det, synes jeg det er noe merkelig at de ikke kan stemme for et forslag som er fremmet av Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti som sier at Stortinget ber regjeringen sikre at de nye kommunene som har fått lavere arbeidsgiveravgift ikke får inntektstap som følge av dette.

For det må stå til troende, det som blir sagt i denne sal, det som blir skrevet i komitémerknader, og det som blir uttalt til media. Så langt er det veldig langt fra komitéinnstillingen og til virkeligheten der ute. Dette må det, på bakgrunn av det som ligger i denne saken, ryddes opp i i løpet av denne debatten. Jeg forventer at det ryddes opp og at både komitéleder Njåstad og kommunalminister Sanner kommenterer det faktum at det er foretatt dobbelttrekk som ikke er kompensert, dessverre. Det handler om mennesker, 13 000 i så måte for Telemark.

Janne Sjelmo Nordås (Sp) [19:02:07]: Det har vært interessant å følge med i budsjettbehandlingen i kommuner og fylkeskommuner landet rundt i høst. Det har også vært interessant å høre på debatten.

Det som er et gjennomgangstema i mange av de artiklene jeg har lest, er at det varsles store velferdskutt i hele landet. Både i skole, eldreomsorg, helse, barnevern og barnehage og på samferdselsområdet, som jeg jobber med til daglig, varsles det kutt. Flere av fylkeskommunene taper på omleggingen av inntektssystemet. For mitt fylke, Nordland, betyr det dramatiske kutt. Det betyr at båtruter i et langt kystfylke ikke kan opereres lenger, det betyr at man får prisøkning på både ferjer og busser framover, og det betyr ganske store kutt i skoletilbudet i det lange fylket Nordland.

Jeg vet godt at kommunalministeren er klar over det, for økonomiråden, fra samme parti, i Nordland har gjort klart hvordan situasjonen er. Det varsles at mye av det som man skal tenke på når det gjelder regionalpolitikk, skal være fylkesveier. Men hvordan skal en fylkeskommune som er belånt opp til pipa, som mange er, ha råd til å utnytte rentekompensasjonsordningen fullt ut? Det er ingen gratis lunsj, derfor foreslår Senterpartiet penger på bordet direkte til fylkesveier og legger inn 400 mill. kr i vårt alternative budsjett til det.

Man varsler at man skal modernisere regionalpolitikken. Så langt har vi bare sett kutt. Hva er da moderniseringen?

Et annet tema som opptar meg, og som det er snakket om med mange positive ord fra Stortingets talerstol, er digitalisering. Det er vel og bra, men når langt fra alle har et tilstrekkelig tilbud i dag, er det ganske merkelig at man kutter i den posten som skal bidra til at man får bygd ut

bedre bredbåndsløsninger i hele landet. Nå skal rett være rett – jeg er positiv til at Kristelig Folkeparti og Venstre klarte å tilføre posten mer midler, men det er langt fra det behovet som vi ser er, hvis man skal ha de ambisjonene for digitalisering som jeg registrerer at regjeringen har.

Fine ord er ikke nok. Man snakker varmt om å ruste oss for framtiden, men så langt har jeg bare sett at det betyr sentralisering og skatteuttak til dem som har mest fra før.

Ole M. Thomassen hadde her gjeninntatt presidentplassen.

Ingjerd Schou (H) [19:05:10]: Jeg trodde jeg hørte feil, men jeg hørte at representanten Navarsete sa at hun nektet å gjøre noe med inntektssystemet for fylkeskommunene fordi hun ikke hadde fått gode nok kriterier. Det kaller jeg å abdisere fra første rad i lederskapet i en regjering. Her vet vi at fylkeskommunenes inntektssystem har vært overmodent i lang tid, og så sitter man altså i regjering og ikke gjør noe med det, men lar det bare skli – med den følge at vi nå får en regjering som faktisk rydder opp, som sørger for at de kriteriene som gjelder for inntektssystemet i fylkeskommunene, gradvis reguleres slik at det står i forhold til den befolkningen man skal tjene. Om man ikke liker kriteriene for et inntektssystem når man sitter som statsråd – som kommunalminister – hvem i all verden ellers skulle gjøre noe med det enn nettopp den som er i posisjon til å gjøre noe med det?

La meg også ta en visitt til representanten Håheim fra Arbeiderpartiet, som nevner en rekke norske byer som nå driver og kutter i velferdstjenestene. Og hun nevner Halden i mitt fylke. Er det slik at Arbeiderpartiet nå har gått vekk fra at man skal sette tæring etter næring, så vil jeg gjerne vite det. I Halden overtok Høyre, sammen med samarbeidspartier, kommuneledelsen i 2011. Gradvis dukket det ene 10-millionersunderskuddet etter det andre opp, helt til man kom godt over 100 mill. kr i minus som ingen visste om. Rydde opp, kaller jeg det man gjør da. At det fører til at man må sette tæring etter næring og justere den offentlige virksomheten, kaller jeg politisk lederskap. Det har man sviktet på i flere runder gjennom flere perioder i Halden, som jeg kjenner særlig godt. Det smerter. Utgangspunktet for dagens kommuneledelse er at de lovpålagte tjenestene innenfor skole, helse osv. skal oppfylles, men det betyr ikke at man kan frasi seg det politiske lederskapet, se på organisering, struktur, bemanning, kompetanse og en rasjonell drift av kommunen. Det er fellesskapets midler, og la meg da ikke snakke mer om millioner, for dette handler om de tjenestene som innbyggerne skal ha, og som de med sikkerhet skal ha, også neste år. Det skal ikke være sånn at det kommer som julekvelden på kjerringa for en ny politisk ledelse, som jeg håper blir den samme når valgkampen er over i 2015.

Jeg er svært glad for en helt annen ting, og det er at regjeringen endrer på retningslinjene for hvordan vi skal legge ut statlig virksomhet – det vet jeg at veldig mange er opp-tatt av – og at det ikke bare blir slik som Senterpartiet vil, at det skal gå til de små distriktene som «både mangler vei og folk», men at det også skal være mulig å legge det til byer.

Helga Pedersen (A) [19:08:27]: Jeg skal starte med å ta opp forslagene fra Arbeiderpartiet, og også melde at vi støtter ikke bare forslag nr. 30, fra SV, men forslagene nr. 26–29 i tillegg. Og dersom vi ikke får flertall for vårt eget forslag nr. 21, vil vi subsidiært støtte forslag nr. 23, fra Senterpartiet og SV, som handler om den kommunale skatteinnkrevningen.

Bare som en replikk til forrige taler: Selvfølgelig mener Arbeiderpartiet at kommunene skal sette tæring etter næring. Men ut ifra innlegget til representanten Schou kan man nærmest få inntrykk av at kommunene har sølt bort pengene de har fått til disposisjon de siste årene. Det kan sikkert gjelde noen kommuner, men det er slett ikke det generelle inntrykket. Tvert imot: Kommuner flest er utrolig flinke til å husholdere med pengene og få til gode resultater med de rammene de har. Historien om kommunene i nyere tid er jo også historier om kommuner som har evnet å løse stadig nye oppgaver.

Så har debatten vist at regjeringspartiene og opposisjonen er grunnleggende uenige om veivalg og prioriteringer. Høyre og Fremskrittspartiet prioriterer skatteuttak for de rikeste. Arbeiderpartiet og de øvrige opposisjonspartiene prioriterer kommuneøkonomi for å satse på skole, omsorg, helse og barnehager, og for å ruste Norge for framtiden. Så har jeg merket meg at det ikke bare er uenighet om prioriteringer og veivalg, men også om virkelighetsbeskrivelsen, for Høyre og Fremskrittspartiet holder faktisk fast på at neste års budsjett er en historisk satsing på skole og samferdsel i kommunene, samtidig som den ene kommunen etter den andre og den ene fylkeskommunen etter den andre melder om kutt, og gjerne på de samme områdene som Høyre og Fremskrittspartiet sier det kommer til å bli mer av til neste år.

At kommunalministeren avfeier opposisjonen med karakteristikk tyder vel først og fremst på at han begynner å bli fri for argumenter. Det overrasker meg ikke. Men det er overraskende at en statsråd i en mindretallsregjering er så lite lyttende til de signalene som kommer fra Kommune-Norge, fra arbeidstakerorganisasjoner og en gruppe som Foreldreutvalget for grunnopplæringen, for å nevne noen. Jeg synes også det er synd at vi så langt ikke har fått avklart om det er Fremskrittspartiets, Kristelig Folkepartis og Venstres holdning til inntektsgrunnlaget i DA-kommunene som gjelder for neste år, eller om det er kommunalministerens i grunnen avfeiring av at dette i det hele tatt er en problemstilling. Kommunalministeren skal få mulighet til å rette opp inntrykket som en lite lydør statsråd ved å redegjøre for hva han har gjort med Stortingets flertalls-vilje til en kompetansereform for kommunesektoren, der stortingsflertallet støttet Arbeiderpartiet i forbindelse med kommuneproposisjonen i vår.

Presidenten: Representanten Helga Pedersen har tatt opp de forslagene hun refererte til.

Stein Erik Lauvås (A) [19:11:52]: Jeg kan opplyse representanten Trellevik om at noen av oss vet utmerket godt hva det var å være ordfører under rød-grønt styre, og jeg kan forsikre representanten Trellevik om at noen av oss

vet hvordan det var å være ordfører under kommunalminister Erna Solberg også. Det var ingen fest – det var ikke engang fest på fattighuset den gangen. Vi opplevde med Jern-Erna ved kommuneroret at Kommune-Norge ble stadig fattigere, og den private velstanden økte. Så fikk vi et taktomslag i 2005 da vi fikk en ny regjering. Det merket kommunestyret landet over. Nå er det flashback. Kommune-Norge merker at det har blitt blå-blått styre, kommunalminister Sanner viderefører der Jern-Erna måtte slippe i 2005. Nå opplever dagens kommunestyret og ordførere det samme vi som ordførere opplevde i 2003–2005 – vi som var det. Kuttforslagene florerte, og det var lite penger til satsing på næringsutvikling, skole og omsorg. Det var kutt som gjaldt da Erna Solberg var kommunalminister, det er kutt som gjelder når Jan Tore Sanner er kommunalminister. Er det tilfeldig? Nei, det er ikke det. Det er politiske prioriteringer. Det er forskjell på den rød-grønne kommuneøkonomien kontra den blå-blå regjeringens kommuneøkonomi. Under denne regjeringen prioriteres privat velstand framfor penger til kommunene, på samme måte som vi opplevde det før 2005.

Frank J. Jenssen (H) [19:14:16]: Det er mulig det er sent i debatten, men regnemagien står ikke tilbake for noe, heller ikke i Arbeiderpartiet. Representanten Lauvås er et godt eksempel på det. Det er mulig man må være representant for Arbeiderpartiet for å kunne konstatere følgende: Det som er en større vekst i kommuneøkonomien neste år enn det har vært de siste årene, både i prosent og i kroner, er da plutselig et kuttbudsjett. Når vi faktisk øker bevilgningene i forhold til det de rød-grønne sto for, da er det et kuttbudsjett, mens det de rød-grønne sto for, det var påplussinger. Da var det gylne tider. Det er jo ingen som kjenner seg igjen i den virkelighetsbeskrivelsen, heller ikke norske ordførere og kommunestyret. Man vet at man har måttet prioritere, og at det har vært omstillinger og effektiviseringer i norske kommuner også under de rød-grønne. Vi har referert til rådmannsundersøkelsen fra KS tidligere i dag som viser at man har omtrent de samme utfordringene med å snekre sammen neste års budsjett som man hadde de siste årene under de rød-grønne. Poenget er at jeg tror ikke Arbeiderpartiets forsøk på å gjøre dette til en bevilgningskonkurranse har noe særlig for seg. Men det er riktig som flere har vært inne på, at det å prioritere i politikken handler om flere ting.

Så er det sånn at Arbeiderpartiet kritiserer oss for å ønske lavere skatter for å styrke vekstkraften for norsk næringsliv. Arbeiderpartiet argumenterer i formuesskattesaken som om det var et prinsipp for Arbeiderpartiet å gi skatterabatt til eiere av oppdrettsanlegg så lenge de bor på Kypros, og ikke bor på Frøya. Da er det en ok ting. Eller hvis du eier verftsindustri i Norge og bor i London i stedet for på Sunnmøre, er det nærmest et prinsipp for Arbeiderpartiet at du skal få lavere skatt – bare du passer på å bo utenlands hvis du er eier i norsk næringsliv. Ingen i Arbeiderpartiet har klart å forklare meg hvorfor det er en god idé, og hvordan det bidrar til å styrke norsk næringsliv og det næringslivet vi trenger rundt omkring i landet, for å sikre inntekter til velferdsordningene våre.

Bergen og Stavanger har også vært framme i debatten i dag. Under den rød-grønne regjeringen fjernet man den andelen av selskapskatten som gikk til norske kommuner, og det rammet Bergen og Stavanger. Man har redusert andelen av kommunenes inntekter som kommer fra skatt. Det har også rammet Bergen og Stavanger hardt. Kan Arbeiderpartiet fortelle meg hvor mange millioner kroner Bergen og Stavanger tapte på de endringene? For det er åpenbart at Arbeiderpartiet går rundt med dårlig samvittighet. Og hvis det er sånn at man synes at den politikken var feil, kan man like gjerne si det og innrømme at det bør være lenge til neste gang Arbeiderpartiet lar Kommunal- og moderniseringsdepartementet styres av Senterpartiet og deres holdninger til storbyene.

Helge André Njåstad (FrP) [19:17:18]: Representanten Lauvås fortalte at han har vore ordfører under fleire kommunaladministratrar. Det har eg òg, og eg må ærleg innrømme at eg merka ikkje så stor forskjell på om det var Erna Solberg eller nokon av dei raud-grønne. Men eg registrerer at min etterfølgjar i Austevoll merkar stor forskjell på Jan Tore Sanner, for når ho set opp budsjett for neste år, så er det pengar til overs. No er ikkje den kommunen ein kommune som har vekstkommunetilskot, det er rett og slett fordi alle kommunar får meir. Så med mindre ein har prioritert annleis, er det pengar til overs til å gjera gode prioriteringar.

Representanten Terje Aasland drog seg opp til dei store høgder når det gjeld kva eg har sagt knytt til ei sak. Hadde han vore til stades i heile debatten, hadde han registrert at det har vore omtala og debattert tidlegare i dag. Det er heller ikkje sånn, som representanten Helga Pedersen seier, at dei fire borgarlege partia har ulikt syn. Her er det ein fleirtalsmerknad frå Høgre, Framstegspartiet, Kristeleg Folkeparti og Venstre som seier at fylkesmennene skal handtera dette på ein smidigare måte. Viss ein hadde høyrte etter, sa ministeren at han vil følgja opp den fleirtalsmerknaden, så det trengs ikkje noka avklaring, det har allereie ministeren gjort.

Heidi Greni (Sp) [19:18:43]: Ingerd Schou beskrev Senterpartiets distriktspolitikk på den måten at Senterpartiet ville flytte arbeidsplasser til kommuner som var uten både folk og vei. Det tror jeg beskriver veldig godt regjeringens syn på Distrikts-Norge. Jeg håper Schou kan komme med eksempel på hvilke kommuner det er hun sikter til, hvilke kommuner det er vi har flyttet statlige arbeidsplasser til som verken har folk eller vei. Hvis vi skal følge regjeringens politikk fram til 2017, vil det iallfall bli flere kommuner uten folk. Det legges det i hvert fall opp til.

Det har vært en veldig forutsigbar debatt, der regjeringens partiene har unnlatt å nevne at de prioriterer skattelette framfor kommunene. Veksten er på samme nivå som tidligere, sier de. Ja, men det betyr ikke at det er like enkelt å få i hop et budsjett. Hvis man går inn med 2,1 mrd. kr, eller kanskje 3 mrd. kr, i skattesvikt fra i år, er det betraktelig hardere å ta inn det enn det er når man får beholde skatteøkningen som man har fått de foregående årene.

Jeg lurar av og til på om det er noen fra regjeringspartiene som har lest lokale og regionale aviser den siste tiden. Det er umulig å åpne en avis – i Trøndelag i hvert fall – uten at man ser noen som har store problemer med å få i hop kommunebudsjettet, oppsigelser i skolesektoren, oppsigelser i omsorgssektoren, osv.

Vi har blitt beskyldt for at vi ikke er for vekstkommunetilskuddet. Det stemmer ikke, Senterpartiet kommer til å stemme for å innføre vekstkommunetilskuddet. Men vi vil ikke gjøre det på bekostning av de kommunene som ikke har folketallsvekst, vi vil gjøre det på toppen, altså kompensere for den summen og øke rammen.

Venstre var innoom dette med utflytting av statlige arbeidsplasser og var bekymret for framdriften. Til det er det å si at Venstre hadde hatt betraktelig større gjennomslag for sitt Dokument 8-forslag om utflytting av 1 000 arbeidsplasser hvis de hadde stemt for det selv i salen her i juni.

Frivillighet er et begrep som har vært mye framme her i dag. Større selvråderett til de lokale politikerne i større kommuner, blir det sagt, men de unnlater å nevne at KS i Danmark var veldig tydelige på at den sentrale, statlige styringen ble mye sterkere da det ble større og færre kommuner. Regionale utviklingsmidler har ikke hatt noen virkning. Faktum er vel at sentraliseringen, altså innpendlingen til byene, langt på vei ble stoppet under den rød-grønne regjeringen, men folketallsveksten som kom av utenlandsk innvandring, har vært i byene. Derfor er folketallsøkningen i byene større enn den er i distriktskommunene, men alle kommuner har hatt økning.

Til slutt vil jeg varsle at Senterpartiet har tatt oppfordringen fra SV på alvor om å se en gang til på forslag nr. 30, fra SV, og kommer til å stemme for det.

Stine Renate Håheim (A) [19:22:14]: Det var representanten Mudassar Kapur som fikk meg til å ta ordet. Vi i Arbeiderpartiet er helt enig i at vi må bygge flere boliger. På nrk.no i dag er det lagt fram ny boligstatistikk som sier at vi kanskje trenger så mye som 37 000 nye boliger, men vi styrer mot 25 000 nye boliger. Kristin Skogen Lund sier til NRK at risikoen for en boligboble øker hvis ikke boligbyggingen skyter fart. Det understreker behovet for å gjøre noen store grep. Derfor synes jeg det er svært underlig at man i den perioden vi nå er inne i, svekker Husbanken. Det var et entydig signal fra høringen i kommunal- og forvaltningskomiteen om at Husbanken må styrkes. Det følger også Arbeiderpartiet opp. Det er også underlig at man bare finner å sette av 70 mill. kr til bymiljøavtaler, som skal sørge for at man ser bolig og transport i sammenheng. Arbeiderpartiet foreslår 1 mrd. kr mer enn regjeringen.

Så er det fint med en boligsosial strategi. Vi i Arbeiderpartiet synes på mange måter den var ganske god – noe av grunnlaget ble vel også lagt under rød-grønn regjering – men det er klart at man må følge opp en strategi med tiltak og bevilgninger. Jeg må innrømme at jeg er dypt bekymret når vi nå hører at stadig flere faller ut av bostøtteordningen, og noe av grunnen til det er at en liten økning i trygd eller inntekt gjør at man bare faller rett ut av ordningen. Derfor har Arbeiderpartiet sammen med Senterpartiet

og SV fremmet forslag om at regjeringen må komme tilbake i revidert med forslag om at inntektsgrensene justeres i takt med de generelle økningene i lønn og trygd. Det er på den måten vi sikrer oss at de som trenger bostøtten, også i framtiden skal få det.

Så kan jeg ikke med min beste vilje skjønne at det er veldig sosialt at leietakere i kommunale boliger skal få mindre bostøtte – for det er jo det regjeringen legger opp til. Samtidig kuttes det i Husbankens boligsosiale kompetansetilskudd. Dette tilskuddet går til at kommunene skal ha mulighet til å drive boligsosialt arbeid. Leieboerforeningen melder nå at de frykter for driftstilskuddet sitt. Arbeiderpartiet mener det er viktig med sterke organisasjoner som også representerer leietakerne. Vi har reversert kuttet.

Så ser vi også at det foreslås kutt i tilskuddet til tilpassing av bolig. Mennesker som havner i ulykker eller blir syke, og som trenger hjelp av fellesskapet for å tilrettelegge boligen, får nå et kutt av denne regjeringen. Det skjer samtidig som regjeringen ønsker å svekke kravene til tilgjengelighet til boligene. Dette er alt annet enn en sosial boligpolitikk. Jeg hadde forventet, når regjeringen legger fram en offensiv strategi, at det også følges opp med bevilgninger, tiltak og nye, friske penger. Dessverre ser vi nå mange smålige kutt.

Arbeiderpartiet kommer til å følge med fram til revidert, og jeg håper og ber innstendig om at Kristelig Folkeparti og Venstre også følger utviklingen nøye.

Kjell-Idar Juvik (A) [19:25:26]: Jeg er også så heldig å ha fått lov å være ordfører. Jeg har vært med i kommunepolitikken fra jeg var valgbar i 1987. I perioden 2003–2011 fikk jeg lov å være ordfører i Hemnes kommune, så jeg vil påstå at jeg kjenner kommunen godt, og jeg kjenner kommunepolitikken og økonomien der veldig godt. Jeg kjenner også til oppropene som var før de rød-grønne, og for så vidt under de rød-grønne, og det som skjer i dag. Så å prøve å fortelle en annen historie i dag, kan man gjerne gjøre, men virkeligheten er noe annet. Man behøver ikke gå lenger enn å slå opp i avisene eller søke på nettet for å se det.

Min egen kommune har sittet i budsjettforhandlinger i dag. Det er ikke for å plusse på budsjettet de har sittet der i dag – de har måttet kutte i budsjettet. Nabokommunen min, Rana kommune, som også er en Høyre-styrt kommune, holder også på med et budsjett med store utfordringer. Der er det heller ikke påplussinger de diskuterer, det er kutt. Vi kan gå til Bodø kommune, som også er Høyre-styrt. Det er ikke sikkert de roper så høyt, men jeg vet at debattene går høyt i salen, for der driver de også med kutt. Sånn kan vi gå videre. Vi kan ta med enda en storkommune fra mitt fylke, Narvik – det er akkurat det samme. Så å prøve å fortelle historier om at det ser så veldig bra ut ute i kommunene – det kan vi tro når vi står her i salen. Men de har store utfordringer med å få budsjettene i hop for 2015.

Når vi da i tillegg ikke vil gjøre det sånn at de kan gå inn i nyåret, inn i jula, med å ha ryddet opp i budsjettet for 2014, blir det ikke noe enklere. For de samme kommunene som jeg nevnte, er det store beløp det er snakk om. I Rana kommune kan det dreie seg om så mye som 12–15 mill. kr, i Bodø kommune kanskje rundt 25 mill. kr, for min egen

kommune kanskje rundt 3 mill. kr. Dette er regninger de må dekke før de starter å gi tilbudet i 2015.

Jeg vil ha meg frabedt fra representanten Trellevik at jeg ikke vet hva det dreier seg om, for det gjør jeg. Jeg var ordfører i Hemnes mens det var rød-grønt, og jeg var det før den tid, og jeg husker veldig godt Erna som kommunalminister. Det vil jeg ikke ha tilbake. Det er det som er utfordringen nå.

Jeg lurar på om Høyre avslørte seg i det samme innlegget ved Trellevik, for han begynte å snakke om kommunestrukturen og kommunestørrelsene. Jeg har et konkret spørsmål til Trellevik: Hvor store skal disse kommunene være før han mener at de er bærekraftige og kan klare seg uten å få det som hørtes ut som et stort påfyll fra staten? Det hørtes mer ut som om man var tilbake til den strategien man hadde da man hadde en kommunalminister fra Høyre. Da gjorde man sånn med økonomien at det var vanskelig å drive kommunen. Jeg lurar på om det er det som er strategien med kommunestrukturen.

Kjersti Toppe (Sp) [19:28:41]: Dette har vorte ein debatt om økonomien til storbyane. Eg har hatt den æra å sitja i Bergen bystyre i seks år før eg vart valt inn på Stortinget. Der var i si tid Høyre–Framstegsparti-byrådet veldig flinke til å skulda på den raud-grøne regjeringa for alt som gjekk gale i byen, og særleg skulda dei på Senterpartiet som sat og styrte Kommunaldepartementet. Så eg er kjend med den kritikken som har kome her i dag.

Den som fekk meg til å ta ordet, var representanten Frank J. Jenssen, som sa noko slikt som at Arbeidarpartiet måtte vera glad for å verta kvitt Senterpartiet i Kommunaldepartementet, og særleg vart Bergen og Stavanger brukte som eksempel på kor mykje betre det gjekk utan oss. Eg veit at Senterpartiet si kommuneramme ville betydd 114 mill. kr meir, dersom eg hugsar riktig, til Bergen i forhold til regjeringa sitt opplegg. Bergens Tidende melder òg om at dette ikkje berre gjeld Bergen. Tre av fire kommunar på Vestlandet melder om kutt i velferdstilbodet sitt neste år. Så vi kan stå her og diskutera kva som er rett, men det er eit faktum ute i kommunane.

Så tilbake til Bergen. Eg synest at ein kan vera litt etterretteleg når ein snakkar om storbyane og kva som skjedd då Senterpartiet styrte. Med vårt opplegg vert det meir til Bergen. Når det gjeld Bergen, trur eg at dersom vårt opplegg hadde vorte vedtatt, hadde Høyre og Framstegspartiet syntest det var ganske kjærkome, for der er det slik at byrådet av Høyre og Framstegspartiet igjen innfører ei-gedomsskatt på grunn av at kommuneøkonomien ikkje er tilstrekkeleg til at ein klarer å få budsjettet til å gå i hop.

Det var mi tilbakemelding i høve til det ein seier når ein snakkar om storbyane sin økonomi under denne regjeringa og den førre regjeringa.

Mudassar Kapur (H) [19:31:18]: Da jeg endelig trodde at debatten ikke kunne ta flere spesielle vendinger, lanserte Senterpartiet seg som storbypartiet. Jeg lurar på om de har lest sine egne merknader. Jeg kan ikke lese at Senterpartiet er noe storbyparti. Jeg hørte også nettopp at min kollega i komiteen sa at Arbeidarpartiet har lagt 1 mrd. kr på bordet til kollektivsatsing. Dette var også oppe i en de-

batt for noen dager siden om miljøvennlig boligpolitikk. Da sa jeg at da vi foreslo 50 pst. finansiering av store kollektivsatsinger, stemte de rød-grønne det ned. Nå lanserer de lovnader om 70 pst. mer i finansiering, og de legger 1 mrd. på bordet – hvorfor skal vi tro på disse luftpenge-ne? Dette holder ikke mål. Men da fikk jeg beskjed om følgende: Jeg hadde ikke lov til å si det, for nå måtte vi se framover. Jeg ser framover, jeg leser hva som står i merknadene, og jeg kan ikke tro på det. Jeg kan ikke se framover uten å se bakover, på de åtte årene vi har hatt med et rent rød-grønt flertall, og hva man ikke leverte i den perioden.

Så til en annen ting. Dette med historiefortelling er litt viktig for Arbeiderpartiet, men det må ikke bli feil. Som god Høyre-mann skal jeg ikke si at de ikke snakker sant, men jeg synes i hvert fall at jeg kan kreve at de skal være rimelige. Det gis inntrykk av fra arbeiderpartihold, både i mediene og i merknadene, at denne regjeringen ikke ønsker å satse i Groruddalen. Faktum er at statens støtte har variert fra år til år når det gjelder groruddalsatsingen. Og hva gjorde Arbeiderpartiet da de selv satt i regjering? – og dette er litt greit å få med seg: I stortingsvalgåret 2009 gikk støtten opp, fra 120 til 131 mill. kr. I mellomvalgåret 2010 gikk støtten ned, til 124 mill. kr i året. Vi foreslår over 100 mill. kr til den satsingen. Det er dobbelt så mye som regjeringen er forpliktet til. Så vi holder hva vi lover, helt uavhengig av valgår eller ikke valgår.

Så må det være lov å si at etter ti år med satsing er det naturlig, logisk og godt for Groruddalen at vi tenker at de neste ti årene ikke nødvendigvis skal være en kopi av de forrige ti. Vi skal satse i hele byen, i mange kommuner – ja, i alle kommuner, vil jeg si – men det å påstå at det at vi ønsker å evaluere groruddalsatsingen før vi går videre, ikke er å satse på Groruddalen, er feil.

Presidenten: Representanten Geir S. Toskedal har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Geir S. Toskedal (KrF) [19:34:27]: Mot slutten av debatten trekker jeg fram at opposisjonen har vært relativt forutsigbar i sin retorikk: Det er kutt, for lite penger, feil prioriteringer, osv. – i et av verdens rikeste land.

Jeg har vært med og loset igjennom i posisjon over 30 budsjetter i kommuner og fylkeskommune. Det har alltid vært for lite penger. Det vil alltid bli for lite penger. Fordeling av knappe goder er en del av politikkenes vesen. Slik vil det være. Og dette har vært i samarbeid med både Høyre, Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet.

Men opposisjonen har rett når de sier at det har vært et skifte i retning – ja, det er klart. Stortinget representerer folket i demokratiske valg. Folket valgte et skifte. Vi i Kristelig Folkeparti sa vi skulle bidra til et skifte. For Kristelig Folkeparti har det betydd betydelige gjennomslag i viktige verdisaker utover budsjettet, noe som vi ikke så snurten av i rød-grønn periode.

Presidenten: Representanten Bjørn Lødemel har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Bjørn Lødemel (H) [19:35:32]: Grunnen til at eg tek ordet, er representanten Navarsetes innlegg. Når det gjeld det fylkeskommunale inntektssystemet, har det kome klårt fram i rundane i denne debatten at den raud-grøne regjeringa hadde tilstrekkeleg med opplysningar til å gjennomføre eit nytt inntektssystem for fylkeskommunane – som dei hadde varsla i mange statsbudsjett – men dei gjennomførte det ikkje. Det kallar eg ansvarsfråskriving.

Så viser Navarsete til budsjetta til Sogn og Fjordane fylkeskommune og vanskar med budsjettet i år. Sogn og Fjordane fylkeskommune får auka løyvinga til fylkesveggar – frå 30 mill. kr under det raud-grøne styret til 72 mill. kr. Vi får nye løyvingar til tunnelsikring på 65 mill. kr, og vi får ei rentekompensasjonsordning som svarar til ei investering på 116 mill. kr. Det er tidenes satsing på fylkesveggar.

Eg registrerer at Sogn og Fjordane fylkeskommune set av eit bufferfond på 22,5 mill. kr. Det svarar til den auka tapskompensasjonen som Sogn og Fjordane fylkeskommune fekk. Eg tolkar dette som eit godt signal om at dette er eit budsjett som dei kan få i hop, og som vil bli bra for innbyggjarane i Sogn og Fjordane.

Presidenten: Representanten Ingjerd Schou har hatt ordet to ganger tidlegare og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Ingjerd Schou (H) [19:37:01]: Det var representanten Greni som fikk meg til å ta ordet med sin beskrivelse av at retningslinjene nok synleggjør hvordan regjeringspartiene ser på distriktene, hvor jeg hadde brukt anførselstegn. Nei, det gjør det ikke når det gjelder retningslinjer for å plassere ut statlige arbeidsplasser. Det jeg beskriver, er Senterpartiets syn på at også tettsteder, bo- og arbeidsregioner og byer kan være, på lik linje med distrikter, steder for plassering av statlig virksomhet. Vi har – med utgangspunkt i vår regjering – tatt hensyn til at det kan være både distrikter og tettsteder, kalt byer og bo- og arbeidsregioner, mens Senterpartiet ikke hadde med dette. Mitt poeng er at vi tar hele landet i bruk – både distrikt, by og bo- og arbeidsregion – i motsetning til det Senterpartiet gjorde, når de bare forbeholdt dette for det som skulle være distrikt.

Presidenten: André N. Skjelstad har hatt ordet to ganger tidlegare og får ordet til en kort kommentar, begrenset til 1 minutt.

André N. Skjelstad (V) [19:38:03]: Mange har beklagt hvor de har vært ordførere tidligere. Jeg har holdt på med kommunal politikk siden 1995. Det har bestandig vært en utfordring å sette sammen kommunale og fylkeskommunale budsjett – det er ikke noe nytt, det kan ikke være noe nytt å bekjenne – for det handler om å prioritere, og jeg blir overrasket over at det såkalt er så mye vanskeligere i år. Det skjønner jeg ikke.

Samtidig vil jeg komme med en kort kommentar til representanten Greni, som mener at dette er sentralisering. Nei, det er det ikke. Det er for å gi muligheter til hele landet – og nettopp det.

Statsråd Jan Tore Sanner [19:38:53]: Jeg har med interesse lyttet til debatten og skal forsøke å svare på noen spørsmål.

Først til representanten Aasland: Regjeringen viderefører den praksis som den rød-grønne regjeringen førte i 2004 og 2007, så den voldsomme kritikken må være en kritikk av egen rød-grønn regjering. Jeg har sagt at vi kommer til å følge opp merknaden fra de borgerlige partiene, og det kan jeg gjerne gjenta nå.

Helga Pedersen tok opp spørsmålet om økt kompetanse i kommunene. Det er også regjeringen veldig opptatt av, og derfor trapper vi opp kompetansehevingen i barnehage, i skole og innenfor pleie og omsorg. Jeg har også drøftet dette spørsmålet med de fire hovedsammenslutningene i «Saman om ein betre kommune». Vi kommer også til å melde tilbake til Stortinget i kommuneproposisjonen som kommer til våren.

Jeg registrerer at Heidi Greni har lest i Trønder-Avisa at det ble mange kutt i kommunene i Trøndelag. La meg da minne om hva som sto i Trønder-Avisa 9. oktober 2012. Da sto senterpartiordførere fra Leka, Fosnes og Snåsa frem og sa at de følte seg sviktet av de rød-grønne. De sa at de ble de store taperne blant fylkets kommuner. Senterpartiordføreren i Leka sa:

«Vi ligger allerede an til et underskudd på en halv million innværende år. Hvis vi nå kommer dårlig ut sammenlignet med resten av landet vil det tvinge oss til nedskjæringer», sa Leka-ordfører Per Helge Johansen og la til:

«Slike kommuner har ikke livets rett.»

Dette var under rød-grønt styre. Og slik kan vi fortsette med sitater gjennom åtte rød-grønne år – på samme måte som at de rød-grønne nå kan komme med mange sitater fra ordførere fra land og strand rundt. Men jeg tror vi står oss på å forholde oss til realitetene. Det hevdes fra representanten Lauvås at det er så stor forskjell fra rød-grønt til borgerlig styre. Vel, veksten i inntektene for kommunene er den samme under borgerlig styre som den var under de siste årene med rød-grønt styre. Den store forskjellen er hvordan Arbeiderpartiet endrer seg når partiet går fra posisjon til opposisjon. Det er den store forskjellen. Når Arbeiderpartiet kommer i opposisjon, har man plutselig mange luftmilliarder som man deler ut. La meg da minne om hva Liv Signe Navarsete sa til Aftenposten 22. oktober 2014: Hun sa at hun måtte kjempe for å få opp rammene til kommunene. De hadde tunge kamper for å få på plass kommunerammen i samarbeidet med Arbeiderpartiet.

Hvis man i hvert fall lytter til Liv Signe Navarsete, var det ikke Arbeiderpartiet som var pådriveren for bedre kommuneøkonomi de forrige åtte årene. Og i de siste 6–7 årene var veksten i kommunenes inntekter nøyaktig den samme som vi legger til grunn for 2015.

Eirik Sivertsen (A) [19:42:20]: Som vanlig slåss vi om virkelighetsbeskrivelsen, og jeg registrerer at representantene fra Høyre som vanlig tar sin litt borgerlige tilnærming og sier: Som gode Høyre-menn skal vi være moderate – «nøkterne» var vel ordet statsråden brukte. Men når

forsvaret for det kommuneopplegget man legger opp til for neste år, er at det har vært ille før, og derfor er det ikke så farlig at det også må kuttes til neste år, synes jeg ikke det er et godt forsvar.

Man tar ikke innover seg de rapportene vi så i forrige uke, knyttet til brudd på menneskerettighetene for eldre, som også er en del av dette bildet, og som selvfølgelig ikke har oppstått i år. Men hvis vi skal være nøkterne og nyanseerte, må vi ta med oss også det, og da er det litt krevende, synes jeg, å stå her på denne talerstolen en uke etterpå og si at dette er et fantastisk godt opplegg.

Det er skattesvikt for inneværende år. Det er en regning som er ubetalt, og som kommunene må betale til neste år. Det må trekkes fra den veksten som de borgerlige skryter så voldsomt av. Den økonomiske utviklingen er avtagende. Det betyr også at skatteinntektene går ned. Det er sannsynlig at det blir lavere skatteinntekter neste år. Alt dette er argumenter for et solid kommuneopplegg.

Når statsråden beskylder Arbeiderpartiet for å ha luftmilliarder, er han ikke på samme planet som meg. Disse luftmilliardene er et spørsmål om politisk prioritering, for vi har ikke noen historisk satsing på skattelette til de rikeste her i landet. Det er de pengene vi velger å bruke på Kommune-Norge, det er de pengene vi velger å gjøre disponible for kommunepolitikere til å satse på skole, barnehage og eldreomsorg. Dette er ikke luftmilliarder. Dette er et uttrykk for politisk prioritering – en annen politisk prioritering enn statsråden legger opp til.

Kort om inntektssystemet: Det er ikke sånn at Arbeiderpartiet er imot inntektssystemet. Vi er for inntektssystemet. Vi er sterke tilhengere av rammetilskudd, fordi det er økonomisk effektivt. Det er å legge grunnlaget for – forutsatt at rammene er gode nok – lokaldemokrati og regionalt demokrati.

Vi reviderte kommunenes inntektssystem i 2010. Det var også en tøff kamp. Jeg vil bare minne om at Fremskrittspartiet var imot det. Høyre var imot å innlemme barnehagene i det systemet, så man må ta med seg hele historien når man skal drive historiebeskrivelse.

Vi er imot deler av dette inntektssystemet, men vi gjorde ikke noe med det da vi satt i posisjon, fordi vi mener at grunnlaget er for dårlig. Dataene er for dårlige, og det opplegget man legger opp til, er ikke et objektivt system. Det er et system som er basert på politiske valg, der noen blir veldig hardt rammet. Med vårt alternative opplegg kan man kompensere for dem som kommer dårligst ut, hvis vi får gjennomslag for vårt primære standpunkt. Men med vårt kommuneopplegg vil alle, også Rogaland fylke, få mer penger til neste år.

Presidenten: Representanten Stein Erik Lauvås har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Stein Erik Lauvås (A) [19:45:38]: Representanten Frank J. Jenssen viser til kutt i formuesskatten, og at dette skal gi mange nye arbeidsplasser. Da er spørsmålet: Hvor mange arbeidsplasser blir det i 2015 som følge av kuttet i formuesskatten? Hvor er den faglige dokumentasjo-

nen på det? Og hvor store skatteinntekter blir det av disse arbeidsplassene?

For øvrig er det interessant å merke seg at dagens representanter for regjeringen heller vil snakke om den rød-grønne regjeringens politikk enn sin egen. Det vitner ikke om noen særlig tro på egen regjeringens kraft og styrke.

Presidenten: Representanten Heidi Greni har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Heidi Greni (Sp) [19:46:29]: Jeg vil oppfordre representanten Ingjerd Schou til å lese distrikts- og regionalmeldingen, som ble framlagt i forrige periode. Der står det faktisk at utflytting av statlige arbeidsplasser skal skje til regionsentre med gode kompetansetilbud.

Jeg vil nok en gang utfordre Schou: Finnes det eksempel på én kommune som Senterpartiet har flyttet statlige arbeidsplasser til, som er en kommune uten folk og vei, for å bruke Schous eget uttrykk?

Terje Aasland (A) [19:47:11]: Jeg merker meg at kommunalministeren liker å sitere. Jeg tar fram et sitat jeg også, fra Ibsen: «Troll, vær deg selv – nok!». Jeg tror nok mange politikere i min egen hjemby og i Ibsens fødeby tenker som så – «Troll, vær deg selv – nok!» – i disse budsjett-tider. Jeg skal ikke legge mer i det, for jeg har lyst til å ha svar på det jeg tok ordet for opprinnelig.

Det er flott at kommunalministeren vil følge opp merkningen. Hvilke forpliktelser ligger i det? Det er en merknad som er ganske utydelig, for det står:

«Flertallet ber regjeringen påse at fylkesmennene ikke foretar endringer som medfører stor reduksjon i skjønnstilskuddet».

Kan kommunalministeren utdype litt hva han mener, og kan kommunalministeren også si litt mer om hva som menes med å videreføre praksis? Det har ikke vært praksis tidligere at en har trukket både i rammen og i skjønnsmidlene. Dobbelt trekk har ikke vært normalt, så det blir jo litt merkelig at kommunalministeren inntar den holdningen. At det har vært trukket i skjønnsmidlene etter omlegginger – ja, det er riktig, men det har ikke vært dobbelttrekk. Og hva vil kommunalministeren gjøre med hensyn til de kommunene som har fått dobbelttrekk på grunn av omlegging av arbeidsgiveravgiften, når de nå sitter og behandler sine budsjetter? Vil kommunalministeren allerede i morgen påse at fylkesmennene klarer å matche trekket i rammen med skjønnsmidler? Kan kommunalministeren garantere for det? Hvis han ikke klarer å garantere for det, står ikke Njåstads uttalelser i Telemarksavisa 5. desember til troende, og da står heller ikke opplegget som er presentert for de kommunene, til troende. Så vi trenger en avklaring på det, og da ber jeg innstendig om at kommunalministeren garanterer for at han følger det opp, og spesielt kanskje i de tilfellene hvor fylkesmannen selv sier at det ikke er flere midler igjen. Vil da kommunalministeren f.eks. gjøre som man sier i merkningen fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, bruke muligheten til om nødvendig å benytte skjønnsmidler som ennå

ikke er fordelt på fylkesnivå? Det er garantien vi etterspør, slik at de kommunene som nå sitter fortvilte tilbake, og har opplevd dobbelttrekk, ikke skal få den belastningen.

Presidenten: Representanten Kjersti Toppe har hatt ordet to ganger og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Kjersti Toppe (Sp) [19:49:56]: Eg skal berre retta opp ein feil eg gjorde sjølv frå talarstolen då eg sa at Bergen kommune fekk 114 mill. kr meir med opplegget vårt. Det rette talet er 126 mill. kr. Oslo får 303 mill. kr meir med vår modell, Trondheim 79 mill. kr meir og Stavanger 64 mill. kr meir. Det viser at då Senterpartiet forsvann frå regjeringa, frå Kommunaldepartementet, vart det forverring i økonomien for storbykommunane i Noreg.

Karin Andersen (SV) [19:50:39]: Det har vært noen rare runder her med beskrivelser av om det var verre før, om det er like ille nå, osv. Poenget er vel at nå har vi god økonomi. Denne regjeringen har penger til disposisjon som ingen annen regjering før har hatt. Og hvordan bruker de dem? Det er det kritikken går på, ikke å skjønne noe som har vært før. Jeg er vel kanskje den eldste i salen her nå, og kanskje den som har sittet lengst i både kommune- styre og fylkesting, så jeg har prøvd mange ulike regjeringer. Det har ikke vært lett, det er ikke det. Men poenget er: Hva gjør man nå med alle de pengene man har?

Jeg har blitt utfordret flere ganger når det gjelder barnevernet og kvaliteten i barnevernet, og det er uhyre viktig. Derfor bruker SV 200 av de millionene vi har til disposisjon, til å styrke barnevernet med øremerkede midler – ut over det regjeringen gjør. Det mener vi er viktig, slik at ungene og familiene kan få hjelp når de trenger det, og at det er ansatte der.

Jeg har snakket med veldig mange av de ungene som har vært i barnevernet, og de har sagt at de trenger en skolehelsetjeneste, fordi det er dit de tør å gå når de har problemer. Derfor har vi i vårt opplegg, av det handlingsrommet som regjeringen har brukt til å gi skatteletter, bevilget og brukt nesten 400 mill. kr på å sikre at det skal bli skolehelsetjeneste, slik at alle unger har noen å gå til. Det er det dette handler om! Og for oss er det utrolig mye viktigere og riktigere å bruke pengene på den måten. Så vi bruker det handlingsrommet som vi nå har, til å styrke disse viktige tingene.

Vi styrker også skolen. Det er et gammelt kinesisk ordtak som sier at den som fyller hodet og ikke lommene, kan ikke bli ranet. Det er utrolig riktig. Hvis vi klarer å gi alle ungene våre tru på seg sjøl, ikke bare faktakunnskap, men også tru på at de kan mestre endringer i livet sitt, vet vi at de står mye stødigere uansett hva som måtte skje. Derfor er det utrolig mye viktigere at vi fyller hodene og hjertene – og hendene også – til disse ungene, enn at vi fyller lommene til dem som har mer enn nok fra før.

Der har OECD gitt SV rett. Vi har kalt vårt alternative budsjett «Dele for å skape.» I dag har OECD-rapporten kommet – og OECD er som kjent ikke noe underbruk av SV – som sier at dette er riktig: Dess mer vi deler, dess mer vi bruker på felles velferd, på skole, på barnehage og på

å skaffe folk noe å leve av, dess mer økonomisk vellykket blir hele samfunnet. Det blir bedre for alle! Derfor mener vi at regjeringen har gjort et totalt feil valg i prioriteringen av penger.

Liv Signe Navarsete (Sp) [19:53:57]: Når ting som ikkje er sant, vert gjenteke, må ein ut og korrigere – igjen.

Fleire her har sagt at ein har god erfaring med å leggje kommunebudsjett. Vel, det har eg òg. Eg begynte i kommunestyret i 1991. Eg trur kanskje ikkje det har den store betydninga for kva arbeid som vert gjort her, men det hadde nok betydning den gongen eg sat i eit anna system i åtte år og skulle styre. Då var det godt å ha med seg det at ein hadde lagt kommunebudsjett i nokre år.

Det har vore sagt av fleire frå Høgre at i arbeidet med inntektssystemet hadde ein gode nok opplysningar, tilstrekkeleg med opplysningar, og at me dreiv med ansvarsfråskrivning. Nei, me hadde ikkje tilstrekkeleg godt underlag, og det hadde heller ikkje denne regjeringa. Difor skulle det aldri ha vore lagt fram. Det er lagt fram ein miks av fag og politikk i salig blanding og ikkje objektive kriterium på alle område – og det gjeld spesielt innanfor samferdsle og ferje. Det er ikkje objektive kriterium regjeringa har lagt fram. Det synest eg er ille, og det får leie konsekvensar for nokon.

Det har òg vore sagt her om kommuneøkonomien – og spesielt for Sogn og Fjordane fylkeskommune – at ein har så god råd at ein kan setje av pengar i bufferfond, 22,5 mill. kr, så det er då ikkje farleg. Det er eit omstillingsfond som me skal bruke for å greie å omstille og kutte i budsjetta, og det er leiaren av kommunalkomiteen som ifølgje politikarar i Sogn og Fjordane fylkeskommune har sagt at me ikkje må bruke midlane til drift; me må bruke dei til omstilling. Sjølv sagt må ein det, når ein skal kutte så mykje som Sogn og Fjordane fylke må.

Kva har ein gjort no? Eg nemnde bokbåten, som har gått i 51 år – han vert kutta. Talet på medlemmar i fylkestinget er kutta. 900 000 kr til lag og organisasjonar er kutta. Olden–Innvik, som representanten Bjørn Lødemel skulle vere særdeles oppteken av, er teken ut, 400 mill. kr. Det er ingen bruk av rentekompensasjonsmidlar i økonomiplanen for Sogn og Fjordane fylkeskommune i nokon av dei åra ein har lagt plan for, for ein har ikkje råd til å betale avdrag. Og så står Høgre sin representant frå det same fylket og skryter av kor flott rentekompensasjonsordninga er. Det hjelper vel lite å få ei pakke når ein ikkje har råd til å betale for å løyse ut pakka på Posten. Det har altså ikkje Sogn og Fjordane fylke per i dag. Den pakka må dei sende i retur til Høgre i regjering og seie takk, det var hyggeleg, men vi har ikkje råd til å ta ho imot, for me har ikkje råd til å betale avdrag med det håplause budsjettet de har lagt for oss.

Eg ynskjer meg litt lågare sigarføring og litt meir auðmjukskap for den jobben som må gjerast lokalt av dei som faktisk sit lokalt og må gjere jobben med å kutte i sine budsjett. Eg trur dei opplever det som vert sagt her, som ganske provoserande, ifølgje telefonar eg har fått i ettermiddag.

Frank J. Jensen (H) [19:57:13]: Hvis det skal felles en knusende dom over Senterpartiets kommunalministre,

trenger ikke vi gjøre det. Det gjør Liv Signe Navarsete selv med den måten hun nå bekrefter at man har jobbet med denne saken i mange år, men altså ikke gjorde noe med den. Man la den ikke fram. Man sier at man ikke var ferdig. Hvorfor gjorde man den ikke ferdig? Hadde man for dårlig tid? Nei, det hadde man ikke. Var det politisk ubekvemt å legge fram saken? Ja, det var det.

Så er det hyggelig at Toppe har omsorg for storbyene. Jeg tror både Bergen, Stavanger og andre hadde satt pris på den samme omsorgen den gangen Senterpartiet kuttet ut at kommunene kunne få en andel av selskapskatten, den dagen man reduserte skatteinntektene til kommunene, som rammet bl.a. disse byene. Det er hyggelig med omsorg i dag. Den omsorgen var fraværende den gangen.

Jeg registrerer at Lauvås fortsatt ønsker å yppe til debatt om formuesskatt. Jeg bare gjentar: Jeg synes det er et paradoks når vi snakker om verdiskaping og eierskap i Norge at Arbeiderpartiet synes å favorisere eiere av oppdrettsanlegg som bor på Kypros, og heller gir straffeskatt til dem som bor på Frøya.

Statsråd Jan Tore Sanner [19:58:34]: Først til Aasland og innlegget til Helge André Njåstad: Jeg vil kanskje anbefale at Aasland leser det innlegget som Helge André Njåstad hadde i telemarkavisene. Det var nok noe mer nyansert enn det som ble fremstilt fra denne talerstol. Ellers er jeg glad for å konstatere at Aasland og jeg åpenbart er enig når det gjelder uttrekket fra rammen, at det enten kan skje slik vi har gjort det, eller via skjønnstilskuddet, slik den rød-grønne regjeringen gjorde det. Det er samme praksis.

Når det gjelder skjønnstilskuddet, er det slik at det i perioden 2008–2012 ble spesifisert at kommuner som hadde høyere sats på arbeidsgiveravgiften enn før 2004, skulle kompenseres gjennom skjønnnet. Så endret den rød-grønne regjeringen disse retningslinjene, slik at man i 2013 og 2014 bør ta hensyn til dette i forbindelse med skjønnfordelingen. Med andre ord: ingen garanti fra den rød-grønne regjeringen, man endret retningslinjene for skjønnnet. Jeg har sagt at jeg skal følge opp den flertallsmerknaden som er gitt fra de borgerlige partiene.

Til slutt til Sivertsen: Jeg er glad for at Sivertsen nyanserte bildet noe sammenlignet med hva som er kommet frem tidligere i debatten. Jeg har ikke uttalt at det var ille før. Jeg har tvert imot understreket at det var god vekst i kommuneøkonomien under rød-grønt styre, og vi legger opp til tilsvarende vekst for det kommende år. Vi er opptatt av at kommunene skal ha vekst slik at de kan styrke satsingen på både skole, helse og omsorg og andre viktige områder. Samtidig vet vi at kommunepolitikerne også til neste år vil stå overfor klare prioriteringer.

Jeg vet ikke om det er flere som har tegnet seg. Hvis det ikke er det, har jeg lyst til å takke for en god og interessant debatt. Jeg er helt sikker på at vi kommer tilbake til disse spørsmålene både i en diskusjon før jul og utover våren 2015.

Presidenten: Det er hyggelig at statsråd Sanner takker, men jeg må skuffe med å si at det nok er flere innlegg.

Representanten Helga Pedersen får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Helga Pedersen (A) [20:01:03]: Min tid renner ut i denne sammenhengen, men jeg kan love kommunalministeren at vi skal komme tilbake til de temaene vi har diskutert i dag. Det er påfallende hvor opptatt Høyre og Fremskrittspartiet er av å diskutere fortiden og situasjonen under den rød-grønne regjeringen. Og bare for ordens skyld: Det budsjettet dagens regjering la fram for 2015, ligger lavere enn det rød-grønne budsjettet for 2014, både i prosent og i milliarder.

Jeg vil også benytte anledningen her på slutten av dagen til å si at Kristelig Folkeparti og Venstre skal ha ros for forbedringene i kommuneopplegget for neste år. Men hovedgrepet ligger dessverre fortsatt fast: Skatteuttak for de rikeste er den viktigste prioriteringen for stortingsflertallet til neste år, men for kommunesektorens del øker gapet mellom tilgjengelige ressurser og de oppgavene som storting og regjering forventer at kommunene skal løse.

Presidenten: Representanten Terje Aasland har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Terje Aasland (A) [20:02:16]: Jeg kan forsikre kommunalministeren om at jeg har lest artikkelen i TA svært nøye. Den er ganske interessant, og etter min mening er den ganske forpliktende. Jeg bare konstaterer at kommunalministeren i denne debatten ikke er så forpliktende som det en får inntrykk av at Fremskrittspartiets representanter, med understrekning av komitéleder Njåstads uttalelser, faktisk er. Jeg synes det er synd at ikke kommunalministeren nå kunne garantere for de tre kommunene det i hvert fall gjelder i Telemark, og at de over 13 000 innbyggerne som kommer til å bli rammet i tilknytning til dette, ikke får noen garantier før budsjettet legges.

Sylvia Graham hadde her overtatt presidentplassen.

Presidenten: Representanten Karin Andersen har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Karin Andersen (SV) [20:03:10]: Det gjelder diskusjonen om selskapskatten. Det er helt riktig at den forrige regjeringen og SV mener at selskapskatten skal fordeles slik at alle kommuner får glede av den, for det er ikke sånn at kommunene i dag ikke får en andel av den – det gjør de jo. Poenget med det er at hvis man lar selskapskatten være en ren kommunal skatt, betyr det at kommuner som har store inntekter selv, får beholde mer av dem selv. Det er Høyre-politikk – enten du er et menneske eller en kommune og har høye inntekter, skal du beholde inntektene selv.

Men det betyr at man har mye mindre til de kommunene som sliter med næringsutvikling, og det er med kommuner som det er med folk: Når en kommune sliter med nærings-

utvikling, ikke har jobber nok til alle, skal de ha mindre fra Høyre, for da tror de at det går bedre. Sånn er det også med folk som f.eks. ikke har jobb eller helse – de skal også fratas penger, for da skal det liksom gå bedre med dem. SV er dypt uenig i den strategien.

Ketil Kjenseth (V) [20:04:23]: Først til Karin Andersen: Jeg må vel si at dette kommuneoppkjøret har en ganske tydelig profil inn mot en del av dem som har minst, allerede. Det er vanskelig å se noen voldsom ressursøkning fra de rød-grønne når det gjelder helsestasjonene, når det gjelder skolehelsetjenesten, når det gjelder barnehageprisene, særlig til dem som er i lavinntektsfamilier, og når det gjelder barnevernet, der vi har lagt til ganske mye, og de rød-grønne kuttet også støtten til de ressurskrevende brukerne. Så her er det mye å peke på som går i riktig retning.

Det jeg tok ordet for, var spesielt skatteinngangen, som vi følger nøye med på. Nå er det jo fortsatt noen dager igjen av dette året, så får vi se hva den endelige skatteinngangen blir for 2014. Så kommer det et revidert budsjett til våren og en kommuneproposisjon, som det er mulig å rette opp hvis det viser seg at skatteinngangen for 2014 blir så lav som noen har antydnet her. Det er jo muligheter her for å gjøre tilpasninger ganske snart.

Presidenten: Representanten Eirik Sivertsen har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Eirik Sivertsen (A) [20:05:43]: Jeg har bare behov for å presisere at Arbeiderpartiet faktisk er for veksttilskuddet og for storbytilskudd. Vårt opplegg innebærer mer penger til både Oslo, Stavanger og Bergen – 96 mill. kr mer til Bergen, 49 mill. kr mer til Stavanger og 230 mill. kr mer til Oslo.

Jeg registrerer at representanten Jenssen problematiserer formuesskatten, men han problematiserer overhodet ikke eiendomsskatten, som innføres i Stavanger og Bergen, og som blir veltet over på folk flest. Det er også en skattebyrde som noen må betale. Vi kan godt diskutere formuesskatt, det har vi gjort mange ganger. Hvis Jenssen ikke har fått det med seg: Hovedfordelen med formuesskatten er at den er treffsikker på omfordeling – selv om den har noen ulemper – så det er begrunnelsen for den.

Så til representanten Kjenseth: Før man går på talerstolen, bør man kanskje lese igjennom budsjettforslagene som ligger til grunn for debatten.

Presidenten: Representanten Kjell-Idar Juvik har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Kjell-Idar Juvik (A) [20:07:11]: Representanten Mudassar Kapur dro fram Arbeiderpartiet og vår kollektivsatsing – at vi plutselig var i opposisjon og lovet 70 pst. og plutselig la 1 mrd. kr mer på bordet til kollektivsatsing. Ja, det er helt korrekt. Og hvorfor gjorde vi det? Det er to grunner til det. Den ene er at kommunene har bedt om det. De er ikke med sin økonomi i stand til selv å ta disse store

løftene, og da må vi øke satsen til 70 pst. Det er akkurat det vi diskuterer her i dag, og akkurat det samme gjelder den milliarden mer. Det er hovedgrunnen til at vi har gjort det.

Den andre grunnen til at vi har gjort det, er at vi har prioritert annerledes. Da må jeg si at jeg er litt skuffet over ministeren, som prøver å framstille det som at den jobben vi har gjort med vårt budsjett, bare dreier seg om monopol-penger eller luftpenger. Jeg kan love at slik er det ikke. Vi har jobbet godt med vårt budsjett, og det er det folk hadde fått om de hadde satt oss inn i regjering.

Presidenten: Representanten Liv Signe Navarsete har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Liv Signe Navarsete (Sp) [20:08:17]: Statsråden var oppe og heldt ei utgreiing om skjønnsrammer og endring av dei. Det er ingen som har nekta for det. Det som har vore halde fram både frå meg og frå andre representantar frå denne talarstolen, er jo at me ikkje har drive med dobbelttrekk, som denne regjeringa gjer. Her trekkjer ein innbyggjartilskottet til den enkelte kommune, og i tillegg er det i varierende grad trekk i skjønnsrammer frå fylkesmenene. Det er ein ny praksis, og det er veldig rart at etter såpass mange veker som no er gått etter at ein la fram budsjettet, så står Høgre-representantar og statsråden fast på eit standpunkt som ikkje er riktig. Det synest eg faktisk ein bør rette opp. Og så bør ein gi ein garanti til dei kommunane som har fått dobbelttrekk, om at det vert retta opp. Det er det minste ein bør kunne gjere før ein forlèt denne salen i kveld.

Presidenten: Representanten Mudassar Kapur har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Mudassar Kapur (H) [20:09:32]: Jeg vil takke representanten Juvik for endelig å ha gitt en oppklaring av Arbeiderpartiets egne prioriteringer. Han sier at hovedgrunnen til at de legger denne milliarden på bordet, og hovedgrunnen til at de er villige til å dekke 70 pst. av kollektivsatsingen, er at de nå lytter til kommunene, og derfor vil de nå bruke pengene. Da innrømmer han to ting. Nummer én er at Arbeiderpartiet ikke lyttet til kommunene da de selv satt i regjering i åtte år. Nummer to er at de ikke var villige til å bruke pengene da de satt i posisjon, men har masse penger nå, i opposisjon. Så jeg sier takk for oppklaringen.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til denne delen av debatten, og vi går over til behandlingen av budsjettkapitlene under rammeområde 6, som gjelder Justisdepartementet og Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet.

Eirik Sivertsen (A) [20:10:47]: Jeg er sikker på at alle hjerter gleder seg over at jeg har fått påfyll av taletid.

Den norske debatten om innvandring og integrering reduseres veldig ofte til et ordskifte fra skyttergravene, hvor

hovedtemaet er hvor mange asylsøkere vi skal ha. Det blir ikke alltid en like nyansert debatt. Norge er ingen isolert øy i verden, vi er del av en verden som blir stadig mindre, eller sagt på en annen måte: en verden der globaliseringen er sterkt tiltakende, og der migrasjonen også er økende.

Den siste uken har man fokusert på de lengeværende asylbarna og en varig ordning for dem. Det er en viktig del av debatten. Vi registrerer at regjeringspartiene, Kristelig Folkeparti og Venstre har kommet fram til en avtale om en ny forskrift for de lengeværende barna og deres foreldre. Det er bra for partene at de omsider er kommet til enighet, slik at menneskene og barna det faktisk gjelder, kan få avklart sin livssituasjon og komme videre med livet sitt. Vi får håpe at de samarbeidende partiene oppnår det de ønsker, og unngår uønskede effekter. Konsekvensene av hvordan utlendingsforvaltningens endringer i praksis faktisk blir, gjenstår å se.

Det er positivt at antallet kvoteflyktninger har fått økt politisk oppmerksomhet i det offentlige ordskiftet det siste året. Jeg er glad for at Kristelig Folkeparti og Venstre nå har presset regjeringen til å øke antallet kvoteflyktninger opp til det nivået regjeringen Stoltenberg II foreslo for 2014. Vi har tilsvarende i vårt alternative budsjett for 2015 når det gjelder antall flyktninger.

Det er likevel to forhold jeg vil komme inn på når det gjelder kvoteflyktninger. Det ene er anmodningsvedtaket fra Stortinget som ble fattet i juni, hvor Stortinget ba om en vurdering av hvor mange flere syriske flyktninger vi kan ta imot i 2014 og i 2015. Utover en oppramsing av en rekke utfordringer og et forslag om å videreføre årets nivå for antall flyktninger går altså ikke regjeringen inn i vurderingen Stortinget ba om.

Det andre jeg ønsker å ta opp om kvoteflyktningene, er knyttet til samarbeidsavtalen på utlendingsfeltet mellom regjeringspartiene, Venstre og Kristelig Folkeparti. I punkt 24 heter det at man skal prioritere kvoteflyktninger som har størst sjanse til en vellykket integrering. Det representerer et skifte i norsk politikk – et skifte i feil retning. Til tross for at de gjeldende retningslinjene gir åpning for en sånn prioritering, har norsk praksis vært at man har fulgt anmodningen fra FN's høykommissær for flyktninger. At Fremskrittspartiet står for en slik politikk, er ikke noe nytt, men jeg synes det er oppsiktsvekkende og skuffende at Høyre, Venstre og Kristelig Folkeparti faktisk aksepterer dette skiftet.

Arbeiderpartiet bygger sin flyktning- og asylpolitikk på internasjonale forpliktelser og den moralske plikt vi har til å yte humanitær bistand til våre med medmennesker, også medmennesker som befinner seg utenfor landets grenser. I regjering har vi ført en konsekvent, rettferdig og rettssikker flyktning- og asylpolitikk. Det har vi tenkt å fortsette å gjøre også i opposisjon. Alternativet til en konsekvent asylpolitikk er mindre forutsigbarhet og en undergraving av asylinstituttet. Det har vært et mål for oss å sikre at flest mulig av dem som søker asyl i Norge, faktisk har rett til asyl. Man har lyktes med å øke den andelen. Man har nå kommet opp i en prosentandel på over 60 som får innvilget asyl. Det har vært bred enighet om at rask saksbehandling er viktig for å ha kontroll med asylinnvandringen. Jeg

håper regjeringen klarer å videreføre denne positive utviklingen man la grunnlaget for og lyktes med å skape under den forrige regjeringen.

For Arbeiderpartiet representerer innvandring og mangfold en mulighet og et stort potensial for nasjonen. Forutsetningen er selvfølgelig at man klarer å legge til rette for en høy grad av integrering. Den integreringen skal bygge på grunnlaget for vårt samfunn, og velferdssamfunnet i Norge bygger på solidaritet og vilje til å yte og dele. Tillit til samfunnets institusjoner og tillit innbyggerne imellom er en nødvendig forutsetning for dette samfunnet. Alle plikter å slutte opp om samfunnets lover og respektere de demokratiske grunnverdiene.

Nå har vi fått den mest høyreorienterte regjeringen vi har hatt på mange år, og integreringen står ikke like høyt på dagsordenen lenger. Denne regjeringen starter allerede med mottakene, de foreslår reduserte satser for voksne beboere i mottak. Det skjer uten noen form for faglig belegg og til tross for at helsepersonell ved mottak tidligere har advart mot det, satsene er allerede for lave til at beboerne får i seg nok næring. Arbeiderpartiet mener at det skal være en nøktern standard på opphold i asylmottak, men ikke at man skal sultes ut. Vi reverserer derfor dette kuttet i vårt alternative budsjett.

En sterk velferdsstat bidrar til god integrering. Barnehageplass til alle, en god offentlig fellesskole, trygge helse- og omsorgstilbud, en sosial boligpolitikk og en mangfoldig kultursatsing er derfor viktig for å lykkes med integreringstilbudet. Regjeringens svar er å foreslå å kutte tilskuddet til barnehagetilbudet for fire- og femåringer i vertskommunene. Det finnes ingen saklig begrunnelse utover å saldere budsjettet. Vi mener at barn i asylmottak, på samme måte som norske barn, skal ha barnehagetilbud. Det er en bra start på integreringen og et rimelig tilbud også til de barna som eventuelt ikke får bli. I den sammenheng viser jeg til vårt alternative opplegg for barnehager i vårt budsjett.

Heller ikke reisestønad til familieegjenforening er prioritert av regjeringen.

Bosetting av flyktninger er vi alle opptatt av. Spørsmålet er likevel hvordan regjeringen skal løse utfordringen. Flertallet viser i innstillingen til at integreringstilskuddet og investeringstilskuddet øker. Jeg er usikker på om det er tilstrekkelig. Prognosene viser at bosettingsbehovet neste år er omtrent som i inneværende år, og i år ligger man an til å bosette 7 800 av de 11 000 man har stipulert trenger bosetting.

For Arbeiderpartiets del følger vi opp vårt initiativ fra revidert nasjonalbudsjett og foreslår et tidsavgrenset, ekstra integreringstilskudd på 100 000 kr per bosatt lengeværende flyktning i mottak.

Vi må forhindre at det utvikler seg et klassedelt samfunn der personer med innvandrerbakgrunn har dårligere levekår og lavere samfunnsdeltakelse enn resten av befolkningen. Arbeid gir den enkelte økonomisk selvstendighet og er det viktigste virkemidlet for å motvirke fattigdom, utjevne sosiale forskjeller og oppnå likestilling mellom kvinner og menn – også blant innvandrere. Særlig er det viktig at flere kvinner med innvandrerbakgrunn får mulig-

het til deltakelse i arbeidslivet. Selv om vi har små forskjeller og kommer relativt godt ut med hensyn til land vi sammenligner oss med, er det fortsatt sånn at innvandrere er dårligere representert i yrkeslivet enn majoritetsbefolkningen – henholdsvis 63,1 pst. for innvandrere og 68,6 pst. for majoritetsbefolkningen.

Jobbsjansen, gratis kjernetid i barnehagen og gratis deltidsplass i skolefritidsordningen er eksempler på tiltak som bidrar til integrering. Spørsmålet er hvilke tiltak regjeringen prioriterer for å løfte deltakelsen i yrkeslivet. Hvilke tiltak er det regjeringen prioriterer for å løfte kvinners mulighet til å delta i arbeidslivet?

På 1960-tallet lå Norge veldig dårlig an når det gjaldt likestilling for kvinner, men vi gjorde noen politiske valg. På 1970–1980–1990-tallet og på 2000-tallet løftet man Norge til å bli et av de mest likestilte landene i verden, med en veldig høy grad av likestilling for kvinner. Dette var resultat av politiske valg. De politiske valgene må man også gjøre på innvandringsfeltet og på integreringsfeltet. Man må foreta de politiske valgene som gjør at innvandrere har mulighet til å delta i samfunnslivet og yrkeslivet, på lik linje med oss andre som bor her.

La meg understreke at en vellykket integrering bygger på gjensidighet i rettigheter og plikter. Det er helt avgjørende for en god samfunnsutvikling at innbyggerne er i stand til å ta ansvar for eget liv, og hovedansvaret vil alltid ligge hos den enkelte. Men myndigheter må samtidig bidra til å gi nye borgere en sjanse til å bli en del av det norske samfunnet. Integrering er en toveisprosess, basert på plikter og rettigheter. Det handler om å bygge ned barrierer der de måtte finnes, om det så er i utdanning, i arbeidsliv, innenfor helse, i tjenesteyting eller innenfor andre områder. Barrierene kan være høye eller lave, avhengig av den enkeltes utgangspunkt. Det er forskjell på om man kommer til Norge som arbeidsinnvandrer, familieinnvandrer eller flyktning. Det er annerledes for voksne enn for barn. Det er forskjeller mellom menn og kvinner og mellom gutter og jenter. Det er også forskjell mellom innvandrere fra ulike land og kontinenter. Derfor må også tiltakene være fleksible, mest mulig individuelt tilpasset og dekke alle livsfaser. For eksempel er det forskjell mellom afrikanere, som har en sysselsettingsgrad på 41,9 pst., innvandrere fra EU, som har en sysselsettingsgrad på 73 pst. og de fra Asia, som har en sysselsettingsgrad på 55,2 pst. Så finnes det noen enkle forklaringer på det. Det finnes også noen mer komplekse.

Det som gjenstår å se, og som jeg håper debatten i dag vil avklare, er om dagens regjering vil følge opp med en aktiv politikk for fortsatt å sikre en høy deltakelse og store muligheter for dem som kommer til Norge. En viktig grunn til at vi har lyktes såpass godt med integreringen, er at vi har hatt en overordnet politikk for utjevning av forskjeller. Denne regjeringen fører en politikk som bidrar til å øke forskjellene i samfunnet. Det vil også øke utfordringene med å lykkes med integreringen.

Økte forskjeller i samfunnet vil svekke mulighetene for innvandrerne. Det vil også bety dårligere integrering og dermed sløsing av mulige ressurser for nasjonen. Verst av alt vil dette føre til et dårligere liv og dårligere muligheter

for dem som kommer til Norge for å skaffe seg et bedre liv og slå rot her.

For meg er det lite i regjeringens budsjett som tyder på at integrering er et prioritert område.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Ingjerd Schou (H) [20:20:47]: Når jeg hører representanten Sivertsen si at det viktigste for Arbeiderpartiet og de rød-grønne har vært å utjevne forskjeller, undrer jeg meg veldig over at man har gjort så lite for å søke å bosette flyktninger. Det aller viktigste er å klare å bosette flyktninger ute i kommunene, slik at man får tilgang til skole, bolig, arbeid osv. Det er basisen for å klare å utjevne forskjeller.

Da dagens regjering gikk inn i regjeringskontorene, var det over 5 000 som satt på vent i mottak. Jeg har på folkelig vis behov for å spørre representanten: Hva i all verden er det Arbeiderpartiet har tenkt på når man ikke tok kontakt med alle kommunene for å søke å bosette flyktninger?

Eirik Sivertsen (A) [20:21:36]: Jeg er enig i at vi har en utfordring med å bosette flyktninger. Det var viktig for den forrige regjeringen å sørge for at vi hadde kontroll med innvandringen. Det var noe av det første vi grep fatt i.

Det andre vi har gjort, handler om å inngå samarbeid med kommunene. Det handler om å legge til rette for en dialog og faktisk finne løsninger på problemstillingen, og ikke forsøke å tre en løsning nedover hodene på kommunene, som enkelte har tatt til orde for.

Når det gjelder det folkelige spørsmålet som representanten Schou har, er det sånn at det var en enkel vurdering av kost-nytte-effekt, fordi vi så at de minste kommunene hadde begrensede ressurser knyttet til å bosette og ikke minst lykkes med integrering av innvandrere. Det betyr ikke at ingen små kommuner kan lykkes – det har vi gode eksempler på – men vi valgte ikke å prioritere det, da vi fikk større effekt av å prioritere de større kommunene.

Mazyar Keshvari (FrP) [20:22:45]: Konflikten i Syria startet for fullt i 2011, og vi diskuterte dette også i fjor. I løpet av hele 2011, i løpet av hele 2012 og i løpet av hele 2013 løftet ikke Arbeiderpartiet og den daværende rød-grønne regjeringen en finger for syriske flyktninger. Først da de var blitt kastet ut av regjeringskontorene etter valget, kom de med løftet om å ta imot 2 000, noe de har skrytt av. Dagens regjering har bidratt til å ta imot rekordmange flyktninger og bidratt økonomisk der nede.

Så hører jeg representanten Sivertsen si fra Stortingets talerstol at han er glad for at Venstre og Kristelig Folkeparti har fått antallet man skal ta imot, opp til det den rød-grønne regjeringen foreslo, nemlig litt over 2 000. Men Arbeiderpartiets alternative budsjett har vist at dette kun var et spill for galleriet, for de vil ikke ta imot i nærheten av det. Så hvis Sivertsen er så opptatt av at man skal ta imot det antallet Kristelig Folkeparti og Venstre har fått til, hvorfor viser man ikke det i sitt alternative budsjett?

Eirik Sivertsen (A) [20:23:54]: Jeg merker meg at representanten Keshvari velger å bruke veldig sterke formu-

leringer når han skal karakterisere sine politiske motstandere. Det får stå for representantens regning. Jeg kjenner meg ikke igjen i beskrivelsen, at vi ikke har gjort noen ting. Tvert imot har vi ført en aktiv bistandspolitikk. Det har vært veldig viktig å ha en nær dialog med FN og med Høykommissæren for flyktninger.

Situasjonen i Syria er en forferdelig tragedie. Det har utviklet seg fra vondt til verre, og det er ingenting som tyder at det er på en løsning på kort sikt. Situasjonen har eskalert betydelig utover den som var i 2012 og 2013. Derfor foreslo vi i budsjettet for inneværende år å legge inn en tilleggskvote for flyktninger fra Syria på 1 000. Det gjorde ikke dagens regjering. De ble presset til å ta imot 500 ekstra flyktninger for at 1 000 skulle være fra Syria. Så vi har god samvittighet, men er glad for at vi nå har kommet opp på det som vi også satte opp i vårt alternative budsjett, 1 000 flyktninger ekstra fra Syria.

Geir S. Toskedal (KrF) [20:25:10]: Jeg vil tilbake til situasjonen i asylmottakene, som sikkert har vært vanskelig, og som er vanskelig. Bosettingen har gått tregt, også for mindreårige asylsøkere eller flyktninger. Men det er klart at Arbeiderpartiet må sitte på en betydelig erfaring på dette området. Nå kunne jeg tenkt meg å spørre ikke om hva som var årsakene til at dette skjedde, og hvorfor Arbeiderpartiet ikke gjorde mer, men om representanten Sivertsen kan svare på hva Arbeiderpartiet tror var årsaken til at kommunene ikke tok imot flere flyktninger.

Eirik Sivertsen (A) [20:25:52]: Vi hadde en god dialog med kommunene, og en av hovedforklaringene som vi hørte, var knyttet til boligtilgangen. Derfor gjorde vi også noe med tilskuddet til boliger. Det henger også nøye sammen med det som vi debatterte i forrige del av debatten, nemlig rammene til kommunene, for de skal ha et boligtilbud og et investeringstilskudd knyttet til det, men de skal også ha et tilstrekkelig integreringstilskudd og rammer for å drifte ordinære kommunale tjenester.

Så hadde vi en diskusjon om hvordan vi skulle legge til rette for at kommunene skulle ta imot enda flere, da vi så at bosettingsbehovet økte. Da valgte vi å gå i en tettere dialog, og sammen med KS fant vi fram til samarbeidsavtalen – hvordan skal vi sammen løse denne utfordringen? Det er den avtalen som den nåværende regjeringen har forlenget. Det er jeg glad for, men vi har fortsatt ikke løst utfordringene. Det spørs om vi ikke må ha sterkere lut.

André N. Skjelstad (V) [20:26:57]: I den gode dialogen ånd skrev i går Audun Lysbakken på sin blogg:

«Avtalen om asylbarna må være en alvorlig veker for Arbeiderpartiet. Akkurat nå står Ap igjen som det mest restriktive partiet på Stortinget når det gjelder asylbarn. Frykten for å virke ettergivende i asylopolitiken har drevet Ap inn i posisjoner hvor det er vanskelig å se forskjell på dem og Frp, og i øyeblikket er Frp altså mer liberal når det gjelder barn.»

Dette sier tidligere statsråd Audun Lysbakken. Er det noe tidligere statsråd Audun Lysbakken da har misoppfat-

tet, eller er det sånn at det er korrekt, det Audun Lysbakken skrev på sin blogg i går?

Eirik Sivertsen (A) [20:27:42]: I Arbeiderpartiet har vi ikke noe behov for å rangere hvem som er snillest, hvem som er strengest, og hvem som er mest restriktiv eller mest liberal i innvandringspolitikken. Vi har i Arbeiderpartiet vært opptatt av å føre en rettssikker, rettferdig og konsekvent asyl- og innvandringspolitikk. Det gjorde vi da vi satt i regjering, og det har vi tenkt å fortsette med i opposisjon.

Jeg er glad for at representanten Skjelstad og de samarbeidende partiene fikk på plass denne avtalen. Det er mange mennesker som har ventet i ett år på å få en avklaring av sin livssituasjon.

Så registrerer jeg at det som er lagt inn i forskriften, er mange av de punktene som er drøftet i Meld. St. 27 for 2011–2012 Barn på flukt, at man har forskriftsfestet det og gjort noen andre justeringer. Hvordan det vil slå ut i praksis, vel, det gjenstår å se.

Hvordan representanten Audun Lysbakken vurderer hvilke partier som er strengest og snillest – den rangeringen får Audun Lysbakken stå fritt til å publisere på sin blogg.

Karin Andersen (SV) [20:28:53]: Et av de virkelig stygge, usosiale kuttene i budsjettet som regjeringen la fram, var kuttet i bevilgningen til barnehage for unger som er på asylmottak. Til nå har kommunene fått penger for at fire-femåringer skal kunne gå i barnehagen. Dette er unger som har en ekstremt unormal livssituasjon, og mange sitter lenge på mottak, også fordi det er partier i kommunestyrene som stemmer nei til å bosette. Dette handler også om at unger får lære seg norsk tidlig, det er noe av det aller viktigste for integreringen.

Jeg vet at representanten Sivertsen har små barn, og jeg har små barnebarn. Jeg har jobbet i barnehage, og jeg vet at det meste av språkopplæringen skjer når ungene er veldig små, da lærer man det automatisk. Da er spørsmålet: Hvorfor er ikke Arbeiderpartiet med på SVs forslag om å lovfeste at barn på asylmottak har rett til barnehage, som andre barn?

Eirik Sivertsen (A) [20:30:01]: Jeg deler representanten Andersens oppfatning av den situasjonen små barn som lever på mottak – og noen ganske lenge – faktisk er i. Det er hjerteskjærende å se og oppleve. Jeg tror ikke det er bra for barna. Jeg er blant de som mener at barnehage er bra for alle, også for mitt eget barn, og mener at dette skal være et tilbud som kommer alle barn til gode, også barn som sitter på mottak, også de som eventuelt risikerer å bli sendt ut av landet, fordi de ikke får opphold her.

Vi har lagt inn dette i vårt alternative budsjettopplegg for kommunene. Vi har sagt at vi reverserer dette kuttet for fire–femåringer. Vi har sagt at det er ønskelig å få dette på plass for ett–treåringer. Med tid og stunder er kanskje tiden moden for å lovfeste det, men vi er ikke klare for å gå rett på en lovfesting. Vi er mer opptatt av å få på plass penge- ne først, og så får vi komme med lovfesting når de er på plass.

Ingjerd Schou (H) [20:31:19]: I denne debatten synliggjør vi at komiteen har et stort ansvarsområde, både gjennom del 1 som vi har hatt, og gjennom det som vi nå behandler – om både asylpolitikk, integrering, mottak og utsendelse, og at alt skal være håndtert på det aller beste vis. Det er et krevende område, og det berører hele det norske samfunnet, på alle nivåer av forvaltningen, men også alle lokalsamfunn som skal integrere mennesker som skal finne seg til rette på like fot i vårt land.

Jeg har lyst til å takke alle komiteens medlemmer for samarbeidet, men jeg vil særlig takke Kristelig Folkeparti og Venstre for det samarbeidet vi har hatt med tanke på å bli enige. Videre har jeg lyst til å takke de to respektive statsrådene som har ansvar innenfor dette politikkområdet, og deres embetsverk og politiske ledelse, for god bistand når vi både har stilt spørsmål og kommet med synspunkter.

For aller første gang har alle kommuner i landet – store som små – blitt bedt om å ta imot flyktninger. Ved utgangen av november var det bosatt om lag 6 900 personer, og det er 17 pst. flere enn på samme tid i fjor. Jeg hører av det første innlegget at tallet er om lag likt, men det er det altså ikke. Det er en betydelig økning, og ved utgangen av november ventet om lag 5 200 bosettingsklare i mottak på en kommune å flytte til, og det er 224 færre enn på samme tid i fjor. Det er fortsatt for mange, men likevel har det gått i den riktige retningen. Det er krevende for kommunene å skulle si ja og rigge til et opplegg sånn at folk føler seg velkomne, og sånn at vi kommer i gang med det som er integreringens viktigste tiltak – nemlig bolig, skole, språk, helse og arbeid.

Det ligger an til at det kan bli bosatt opp mot 8 000 flyktninger innen årets slutt, og at antallet bosettingsklare i statlige mottak vil bli ytterligere redusert fram mot årsskiftet. Jeg vet at statsråden gjennomførte regionale møter i oktober, med 50 ordførere, om bosetting og integrering av flyktninger i kommunene. De sa at de viktigste begrensningene på bosetting rett og slett er boligmangel, og at integreringstilskuddet ikke dekker kommunenes ekstrautgifter for integreringstiltak. Det leverer regjeringen på nå, for i det budsjettet som er lagt fram for 2015, foreslår regjeringen å øke bevilgningene til nettopp det som kommunene etterspør – nemlig en økning av integreringstilskuddet på 50 mill. kr. Det kommer i tillegg til økningen på 250 mill. kr i budsjettet for i år.

I tillegg foreslår regjeringen å øke Husbankens tilskuddsramme til utleieboliger, også med 50 mill. kr for neste år. Det kom også 100 mill. kr i revidert i år som gjaldt utleieboliger. Så regjeringen svarer på det som kommunene faktisk etterspør som den kritiske masse for å kunne gjøre det arbeidet som vi ønsker at kommunene skal gjøre – og det er frivillig for kommunene, men da må vi også legge til rette for dem med virkemidlene som de etterspør, og som regjeringen nå faktisk kommer med.

I tillegg vil det for neste år være igangsatt et toårig prøvprosjekt, som særlig fylkesmennene i både Østfold og Hordaland får ansvar for, om bosetting direkte fra fylkesmennene.

Antallet enslige mindreårige som venter på bosetting, har økt i år. Det er alvorlig. Alle må bidra til at disse unge

menneskene blir en ressurs i kommunene. Ved utgangen av november, som vi nå nettopp har rundet, ventet 5 214 på en kommune å bo i. Det er altså en reduksjon på 240 – færre enn på samme tid i fjor. Det aller viktigste er at vi sørger for at vi ikke kommer i en sånn situasjon – at vi har så mange på vent. Jeg tør minne om alle de mindreårige, lengeboende barna, de som har vært i vårt land i fire, fem, seks, sju, nesten åtte år – er det noen som kjenner igjen de tallene? Det viktigste er at vi ikke kommer i en sånn situasjon, at noen må være så lenge uten å få avklart situasjonen sin – enten det er fordi foreldrene ikke medvirker til å avklare identiteten sin, eller at foreldrene ikke klarer det av andre, mer plausible grunner.

Jeg er svært glad for at vi nå har fått en avtale mellom regjeringspartiene og Kristelig Folkeparti og Venstre. Jeg er helt sikker på at noen kommer tilbake til det.

Presidenten: Det blir åpnet for replikkordskifte.

Stein Erik Lauvås (A) [20:36:36]: Au Pair Center ble opprettet i 2012, og det yter råd, veiledning og bistand til au pairer i Norge. Senteret har vist seg å være et viktig sikkerhetsnett som kan hjelpe den enkelte au pair, dersom man utsettes for utnyttelse eller misbruk i sine vertsfamilier.

Politiet ringer ikke til vertsfamilien med informasjon om rettigheter i kontrakter, UDI skriver ikke krav om sluttoppgjør for au pairer, fri rettshjelp tar ikke saker vedrørende manglende utbetaling av lønn og feriepenger. Hvorfor i all verden mente Høyre og regjeringen i sitt budsjettforslag at Au Pair Center ikke burde motta noen økonomisk støtte overhodet, og foreslo null kroner til senteret?

Ingjerd Schou (H) [20:37:22]: Det som representanten Lauvås omtaler når det gjelder Au Pair Center, var jo en vurdering gjort av regjeringen der og da. Så vidt jeg husker, betyr dette noe for hver eneste en, men omhandler svært få. Om jeg husker riktig, er det et par hundre det er snakk om. Vi har også institusjoner og organisasjoner som bør kunne være i stand til å hjelpe disse au pairene, i all hovedsak jenter, på den måten at de har et sted å gå – at de kan bruke de eksisterende og ordinære institusjonene vi har i vårt land.

Jeg er helt enig med representanten Lauvås i at det er en del dårlige eksempler på hvordan au pair-jenter har blitt behandlet, så faktadelen er vi helt enige om. Men at vi nødvendigvis behøver å ha et senter som skal ta hånd om dette, har ikke vært regjeringens prioritering.

Stein Erik Lauvås (A) [20:38:18]: Jeg takker for svaret.

Med dette i mente: En fikk jo i havn budsjettforliket, hvor Kristelig Folkeparti og Venstre sørget for bevilgningen til Au Pair Center – mot regjeringens førstønske. Med det svaret som Ingjerd Schou ga: Er det slik å forstå at Au Pair Center nå kan planlegge for videre drift, med støtte over statsbudsjettet også utover 2015, eller var det signaler om at dette var det siste året?

Ingjerd Schou (H) [20:38:50]: Nå er jo Au Pair Center, slik sett, reddet for 2015. Og som både jeg og representanten Lauvås er klar over, er dette et budsjett for 2015.

Jeg må si at når regjeringen fremmer et forslag, er det et forslag fra en mindretallsregjering. Regjeringen vet utmerket godt at den er Stortingets regjering, og ikke omvendt. Det betyr at vi her i Stortinget skal finne fram til en avtale mellom regjeringspartiene og Kristelig Folkeparti og Venstre. Slik sett må jeg si at jeg er godt fornøyd med at vi beholder Au Pair Center, og at de jentene som har behov for det, faktisk kan få hjelp der. Men jeg ser heller ikke bort fra at det er en rekke andre samfunnsinstitusjoner som kan gi god hjelp og gjøre godt arbeid for de jentene som måtte trenge det.

Heidi Greni (Sp) [20:39:50]: Budsjettforliket mellom regjeringspartiene, Kristelig Folkeparti og Venstre har bl.a. resultert i anmodningsvedtak til regjeringen, der de blir bedt om å gi en oversikt over den samlede kapasiteten til å ta imot flyktninger i kommunene. Økt bosetting av flyktninger som har fått opphold i Norge, er viktig. Selv om kommunene har økt mottaket, er det fortsatt altfor mange som sitter i asylmottak for lenge etter at de har fått varig opphold. Kommunene sliter med å skaffe boliger, og i tillegg mener de det er et gap mellom de faktiske kostnadene og det de mottar i integreringstilskudd. Senterpartiet har foreslått å sette av 200 mill. kr for å kunne trappe opp integreringstilskuddet. Det kom en liten økning i fjor og en liten økning i år. Er Høyre enig i at integreringstilskuddet må løftes ytterligere for å gi kommunene full kompensasjon for faktiske kostnader ved bosetting av flyktninger?

Ingjerd Schou (H) [20:40:41]: Jeg må smile litt når jeg får disse spørsmålene fra representanten Greni, fordi jeg synes at det kunne Greni selv ha medvirket til da representantens parti satt i regjering. Regjeringen og flertallet i Stortinget medvirket til at integreringstilskuddet ble økt med 250 mill. kr i 2014, og vi viderefører det med ytterligere 50 mill. kr i 2015. Det som har vært utfordringen for representanten Greni og den rød-grønne regjeringen, må jo være at man ikke engang sjekket hva som var den faktiske kapasiteten ute i kommunene, fordi man unnlot å spørre de kommunene som såkalt var minst. Men vi har ikke skilt på om det har vært store eller små kommuner, vi har lagt vekt på at vi skal spørre alle kommunene, nettopp fordi man skal få en oversikt over kommuner som faktisk har kapasitet, kompetanse og kvalitet på de tjenestene vi ønsker å tilby – den kapasiteten brydde ikke representanten Greni og hennes rød-grønne regjering seg om å etterspørre.

Karin Andersen (SV) [20:42:00]: Jeg må si jeg synes forklaringen på kuttet på au pair-senteret er veldig spesiell, at det skal være en hovedmålsetting for en regjering som har milliarder å ta av, å ta 3 mill. kr fra mennesker som vi til og med vet kan være utsatt for menneskehandel og grove overgrep, for det er det jo blitt avslørt at skjer.

Men det er en annen sak som har forundret meg i dette budsjettet. Jeg kjenner jo gamle Høyre slik at de var opp-

tatt av rettssikkerhet, også i asylsaksbehandlingen, og det budsjettet som regjeringen har lagt fram nå, har jo ganske grove kutt i det apparatet som skal drive saksbehandling, altså UNE og UDI. Det er også kutt i midlene til rettshjelp gjennom organisasjonene. Jeg lurer på: Hvordan henger dette sammen med Høyres prinsipielle syn om at rettssikkerhet skal ivaretas og skal gjelde for alle, uavhengig av hvem de er?

Ingjerd Schou (H) [20:43:01]: Både regjeringen og Høyre er opptatt av rettssikkerhet, både for dem som kommer til landet og som skal integreres i kommunene, og for dem som søker asyl og skal få søknaden sin avgjort ved at man får opphold eller at man ikke får opphold. Både UDI, UNE og organisasjoner som hjelper til med å vurdere hvorvidt søknaden har vært behandlet korrekt eller ikke, har fortsatt midler. Jeg skal ikke legge skjul på at jeg fortsatt kunne tenkt meg mer midler til det området, men vi har en enighet nå i den budsjettavtalen som foreligger, og jeg er helt sikker på at det vil også regjeringen følge opp. Men det er ikke sånn at det er småpenger satt av til verken UDI eller UNE. Den aller viktigste rettssikkerheten er jo at de som kommer hit, faktisk får bosetting og kommer ut i kommunene, og det sørget altså ikke SV for da de satt i regjering. 5 000 på vent, det var det vi tok over.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Mazyar Keshvari (FrP) [20:44:18]: Fremskrittspartiet er godt fornøyd med satsingen på asyl- og innvandringsfeltet i budsjettet for 2015 og den betydelige kursendringen som innebærer en mer restriktiv asyl- og innvandringspolitikk, som er helt nødvendig med tanke på de store utfordringene som er på dette feltet.

Da Fremskrittspartiet og Høyre dannet regjering i 2013, tok vi på mange måter over et rød-grønt konkursbo der systemet hadde spilt fallitt også på dette feltet. Arven etter de rød-grønne var 5 500 mennesker på mottak som hadde fått innvilget opphold, men ikke hadde blitt bosatt i kommunene på grunn av sprengt kapasitet, over 5 000 som hadde fått avslag, men som fortsatt var på mottak, og på toppen av det ytterligere 7 000 mennesker med avslag som befinner seg i Norge utenom mottakene.

Vi i Fremskrittspartiet har hele tiden vært klare og tydelige på at vi skal behandle mennesker som er på flukt, med respekt. Vi skal overholde våre forpliktelser og behandle søknader fra dem som ber om beskyttelse, på en grundig og forsvarlig måte. Samtidig krever vi den samme respekten tilbake ved at de som har fått avslag på sine søknader og ikke har noe beskyttelsesbehov, forlater landet, slik loven krever. Et stort antall personer med avslag på asylsøknaden som opptar kapasitet på mottak, er kostbart for det norske samfunnet, uheldig for de enkeltpersonene som velger å sette seg selv i en vanskelig situasjon, og det undergraver hele asylinstituttet.

Uttransporteringer er derfor en viktig prioritering for Fremskrittspartiet i regjering, og nettopp derfor øker vi måltallet for antall uttransporteringer til rekordhøye 10 100 til neste år. Dette grepet vil – sammen med 90

nye lukkede plasser på Trandum, nytt retursenter på Gardermoen, betydelig økning i antall stillinger hos politiets enheter som har til oppgave å returnere illegale innvandrere, og en formidabel styrking av ID-arbeidet i asylsaker – bidra til å gjenreise tilliten til og respekten for asylinstituttet. Dette vil også være et signal om at Norge har fått en regjering som har til hensikt å håndheve lovene og reglene på dette feltet fullt ut.

Fremskrittspartiet har fått til en betydelig kursendring etter at vi kom inn i regjering, også når det gjelder asyl-, innvandrings- og integreringspolitikken. Vi har fått til mer omfattende innstramminger med Venstre og Kristelig Folkeparti, som er liberale på dette feltet, enn det Arbeiderpartiet klarte i løpet av sine åtte år i en flertallsregjering. Arbeiderpartiet har bestandig forsøkt å gi et inntrykk av at de er restriktive i innvandringspolitikken, men avtalen om innvandringspolitikken og oppfølgingen av den til neste år viser at det ikke er riktig.

Fremskrittspartiet har i regjering fått gjennomslag for flere lukkede mottak og differensierte mottak, der det bl.a. etableres retursentre med høyere sikkerhet, mer effektiv saksbehandling og raskere retur av personer uten lovlig opphold og kriminelle. I tillegg har vi begrenset muligheten til å fremme omgjøringsbegjæringer, noe som innebærer en raskere og mer effektiv behandling av grunnløse omgjøringsanmodninger.

Fremskrittspartiet har sørget for å heve underholdskravet i familieetableringssaker for å sikre at de som kommer til Norge, kan forsørge seg selv. Det vil også bli økt bruk av DNA-testing for å avklare identitet i forbindelse med familiegjennomføring. Det vil bli innført 24 års aldersgrense for familieetablering der hensikten er å bekjempe tvangssekteskap, noe flere i Arbeiderpartiet har tatt til orde for gjennom mange år, uten å gjøre noe med det.

Det er igangsatt arbeid for å styrke Schengens yttergrense og styrke samarbeidet med de store mottakerlandene for å hindre at grunnløse asylsøkere reiser fra land til land innenfor Schengen. Fremskrittspartiet i regjering har fremmet forslag, som er på høring, om at alle som søker norsk statsborgerskap, skal beherske et minimum av norsk muntlig og gjennomgå en test i samfunnskunnskap på norsk som de må bestå for å få statsborgerskap. Det skal ikke lenger være noen automatikk i at man får norsk statsborgerskap, slik det var under Arbeiderpartiet. Vi styrker språkopplæringen for kvinner med minoritetsbakgrunn og gir flere muligheter til å delta i arbeidslivet, og så kobles gratis kjernetid i barnehagen med krav om deltakelse i aktivitet eller norskopplæring.

Summen av alle disse tiltakene og flere lovendringer har bidratt til at Norge har fått en asyl-, innvandrings- og integreringspolitikk som er betydelig skjerpet, noe som øker muligheten for integrering. Alle disse endringene avdekker også at Arbeiderpartiet har seilt under falskt flagg om at de står for en restriktiv innvandringspolitikk.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Stine Renate Håheim (A) [20:49:19]: Statsråd Horne har satt i gang et prisverdig engasjement, mener jeg, for å

øke bosettingen i norske kommuner. Men det er noe underlig å se hvordan hun blir motarbeidet av Fremskrittspartiets egne stortingsrepresentanter. Stortingsrepresentanten Erlend Wiborg har vært veldig tydelig på at han mener at Moss kommune ikke bør bosette noen flyktninger i 2015, og stortingsrepresentanten Tor André Johnsen, også fra Fremskrittspartiet, har oppfordret alle kommuner til å si nei til å bosette. Til avisa Glåmdalen 19. september i år sa representanten Johnsen at han mener «statsråd Horne har en annen rolle i partiet enn ham selv, og mener han derfor ikke bryter med partilinjen når han oppfordrer til å si nei til å bosette».

Da er mitt spørsmål til representanten Keshvari: Er representanten Keshvari enig med sin egen statsråd om at kommunene må bosette, eller er han enig med stortingskollegene i eget parti som mener at kommunene ikke bør bosette?

Mazyar Keshvari (FrP) [20:50:20]: Jeg er av den oppfatning at vi har et lokaldemokrati i Norge, og at alle partier, med unntak av SV som av og til ønsker tvang eller å endre dette systemet, har vært enige om at det er opp til norske kommuner når det gjelder bosetting, og da må de ta hensyn til den kapasiteten de har. Det spørsmålet Arbeiderpartiet må stille seg, er: Hvorfor vil ikke kommuner bosette, og hvorfor var det slik at det hopet seg opp med mennesker som alle er enige om at må bli bosatt fordi de har fått opphold i Norge? Er det fordi kommunene ikke har empati? Er det fordi de ikke ønsker å hjelpe disse menneskene, eller er det rett og slett fordi et land med 5 millioner mennesker har visse kapasiteter? Så er det opp til lokalpolitikere å avgjøre om de har kapasitet, mottaksapparat, hjelpeapparat, til å ivareta de menneskene som skal bli der, på en god og forsvarlig måte.

Stine Renate Håheim (A) [20:51:15]: Jeg er litt usikker på om det egentlig var et svar. I Arbeiderpartiet mener vi også at takten i bosettingen bør gå raskere, så vi har foreslått et ekstraordinært integreringstilskudd på 100 000 kr per lengværende på asylmottak.

Men jeg har lyst til å spørre om en annen gruppe som sitter på norske asylmottak. De siste fire årene har 248 barn forsvunnet fra norske asylmottak. Tidligere i år var Press ute med nok en bekymringsmelding – de var redd for at veldig mange av disse barna havner i kriminelle miljøer, blir utnyttet av kyniske bakmenn og havner i menneskehandel.

Den rød-grønne regjeringen la bl.a. fram to handlingsplaner mot menneskehandel. Nå kommer heldigvis regjeringen med en ny – jeg vil bare understreke at det haster.

Fordi statssekretær i Justisdepartementet Himanshu Gulati 10. april i år sa at man vil ha en gjennomgang av rutinene for hvordan dette følges opp, blir mitt spørsmål: Er denne gjennomgangen foretatt? Og: Hva er resultatet?

Mazyar Keshvari (FrP) [20:52:18]: Det er positivt at Arbeiderpartiet også på dette området har funnet løsninger og kommet med økninger i budsjettet når det gjelder boset-

ting. Realiteten i 2013 da vi tok over, var at det var 5 500 mennesker som hadde fått opphold, og som fortsatt bodde i asylmottak.

Når det gjelder barn som forsvinner fra asylmottak, er det en alvorlig problemstilling. Det er noe som går inn på oss alle sammen, og det er en problemstilling som vi må jobbe grundig med.

Hvor langt man er kommet med den gjennomgangen som statssekretær Gulati skal ha omtalt, er jeg usikker på, så det kan være at representanten kan stille det spørsmålet til statsråden.

Heidi Greni (Sp) [20:53:17]: Selv om Fremskrittspartiet har vært nødt til å inngå en avtale med Kristelig Folkeparti og Venstre om mottak av flere kvoteflyktninger for å få budsjettet i havn, har partiet hatt en klar holdning mot økt antall kvoteflyktninger til Norge.

I partiprogrammet til Fremskrittspartiet heter det:

«I stedet for å ta mange flyktninger inn i Norge, bør Norge i større grad bidra til å dekke utgiftene til flyktningmottak i flyktningenes egne nærområder.»

Og videre:

«Integreringspolitiske hensyn bør legges til grunn ved eventuell utvelgelse av kvoteflyktninger.»

Vi vet at landene som i dag tar imot millioner av flyktninger fra Syria, sier at deres kapasitet er fullstendig sprengt. De ber oss om å ta imot flere flyktninger. Det samme ber FN og hjelpeorganisasjonene i området oss om. Mener Fremskrittspartiet prinsipielt sett at vi i det hele tatt ikke skal lytte til disse anmodningene?

Mazyar Keshvari (FrP) [20:54:11]: Den prinsipielle holdningen til Fremskrittspartiet er en riktig holdning, nemlig at vi skal hjelpe mennesker i nærområdene, der vi faktisk også kan hjelpe flest mulig mennesker. Fremskrittspartiet i regjering gjør begge deler, vi tar imot rekordmange flyktninger fra Syria, og vi bidrar også økonomisk der. Men det kan jo være verdt å minne om kostnadene for de 1 000 syriske flyktningene som vi har tatt imot i år. For den samme summen kunne vi ha hjulpet 26 000 mennesker i mottak i nærområdene, eller 13 000 mennesker utenom mottak i nærområdene.

Når man står overfor en humanitær katastrofe, der millioner av mennesker er på flukt, mener vi at vi bør gjøre det vi kan for å hjelpe flest mulig mennesker.

Karin Andersen (SV) [20:55:16]: Dette er nå den største flyktningkatastrofen vi har sett etter annen verdenskrig. Det er millioner av desperate mennesker som er på flukt. De kommer ikke hit for å irritere Fremskrittspartiet, de kommer hit fordi de er i en desperat situasjon, og fordi kapasiteten i nabolandene er sprengt. De landene lukker nå grensene.

Det høres ut som om Fremskrittspartiet tror at det hjelper å kaste penger etter alt, etter problemet der, mens hjelpeorganisasjonene forteller oss desperat at vi er nødt til å ta flere mennesker ut av disse områdene, og at Norge må gå foran slik at andre land også gjør det.

Er det slik at representanten Keshvari tror at han kjen-

ner situasjonen på bakken bedre enn organisasjonene som er der?

Mazyar Keshvari (FrP) [20:56:10]: Det er med undring jeg registrerer at en representant for et parti som var i regjering i 2011, i 2012 og i 2013, og som ikke løftet én finger, som ikke tok imot en eneste syrisk flyktning verken i 2011, i 2012 eller i 2013, står her og har denne moralske holdningen som representanten viser.

Det er slik at Fremskrittspartiet både har tatt imot flyktninger fra Syria og har gitt betydelig hjelp i nærområdene.

Vi må stille oss spørsmålet: Når 9 millioner mennesker er på flukt, fordrevet både internt og i nabolandene rundt, er det da galt å si at vi ønsker å gjøre det vi kan for å hjelpe flest mulig av de menneskene? Det er jo ikke slik at representanten Karin Andersen har foreslått at vi skal ta imot millioner av mennesker eller hundretusener av mennesker, men for den summen vi kan ta imot 1 000 mennesker for her i Norge, kan vi altså hjelpe 26 ganger flere der.

Karin Andersen (SV) [20:57:12]: Det må bare være inne i hodet på noen fra Fremskrittspartiet at det er slik at det handler om å hjelpe enten her eller der. Det handler om å gjøre begge deler. Når organisasjonene som driver hjelpearbeidet i disse områdene, er desperate etter at flere europeiske land tar flere flyktninger ut av områdene, må det jo være det som betyr noe. Man hjelper mange der, men man er også nødt til å ta flere ut av områdene fordi det er kaotisk der. Det gjelder ikke bare helsemessig, men det er også politisk sett et veldig farlig område, som det er nødvendig at flere land avlaster. Da kan Norge gå foran med et godt eksempel, og situasjonen blir verre for hver dag som går. Likevel fortsetter representanten fra Fremskrittspartiet å snakke om 2011. Nå snakker vi om 2015 – hva tenker Fremskrittspartiet om dette da?

Mazyar Keshvari (FrP) [20:58:17]: Jeg synes det er leit at representanten Karin Andersen verken har hørt på innlegget mitt eller svaret mitt nå, eller tidligere når vi har hatt denne debatten, der jeg har understreket at det er viktig å gjøre begge deler. Poenget er at Norge gjør begge deler: Vi tar imot rekordmange syriske flyktninger. I antall tar vi imot rekordmange i europeisk sammenheng, det er bare noen få land som tar imot flere kvoteflyktninger fra Syria når det gjelder antall. Ut fra folketall er vi også helt på topp når det gjelder mottak av syriske flyktninger.

Vi har ikke sagt at vi skal gjøre enten-eller, i motsetning til partiet til representanten, som gjorde verken-eller mens de selv satt i regjering.

Ole mic Thom m e s s e n hadde her gjeninntatt presidentplassen.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Geir S. Toskedal (KrF) [20:59:26]: Ifølge FN står vi midt oppe i den verste flyktningstrømmen på 70 år, og Norge må ta sin del av denne utfordringen. Det er en menneskerett å kunne søke og å få asyl for den som trenger

beskyttelse. Da er det viktig at vi ivaretar rettssikkerheten til asylsøkere som kommer til landet vårt. Krigssituasjonen i Syria og Irak og i enkelte land i Afrika gjør at millioner av mennesker lever i flyktningleirer i naboland, som internflyktninger i eget land eller på flukt flere steder i verden.

I Norge har vi fremdeles altfor mange med godkjent opphold, som sitter på asylmottak og venter på bosetting i en kommune. De ønsker å komme videre for sin egen, sin families og sine barns del og bidra til beste for samfunnet. Samtidig har vi en annen type utfordring, og det er arbeidsinnvandring fra Schengen-området, som gir kommunene andre utfordringer. Norge trenger arbeidskraft, ja, men bo- og oppholdssituasjonen for nye familier fra europeiske land betyr flere nye oppgaver for kommunene innen helse, skole og bosetting. Kristelig Folkeparti ber statsråden fokusere på denne siden av innvandringspolitikken og gjerne komme tilbake til dette i en kommuneproposisjon.

Kristelig Folkeparti er glad for at vi i budsjettforliket greide å reversere regjeringens forslag om å avvikle vertskommunetilskuddet for barnehage for fire- og femåringer opp til skolealder i asylmottak, et viktig tiltak for barn som er i en usikker, uforutsigbar og krevende livssituasjon. Vi oppnådde også en videreføring av aktivitetstilbudet for barn i asylmottak. Tilrettelagte aktiviteter gjør hverdagen enklere.

Kristelig Folkeparti og Venstre har nylig fått på plass en avtale med regjeringen om varig løsning for lengeboende asylbarn i tråd med samarbeidsavtalens intensjon om saksbehandling til barns beste og en liberalisering for dem som vil bli omfattet av forskriften. Forskriften trådte i kraft i går. Kristelig Folkeparti mener det er behov for å styrke utlendingsforvaltningens barnefaglige kompetanse.

For Kristelig Folkeparti er det nå viktig å peke på at asylsøkere som har endret trosretning, f.eks. fra islam til kristendom, kan oppleve utestenging, forfølgelse og fengsling ved retur. Disse opplysningene skal vektlegges i vurderingen av asylopphold. Vi er derfor veldig opptatt av at utlendingsmyndighetene sikres kompetanse i konvertittsaker, og at seriøse uttalelser fra ressurspersoner i søkers nærmiljø i Norge tillegges vekt. Det er like viktig at det foreligger oppdatert landinformasjon.

Kristelig Folkeparti mener det er et generelt behov for midler til informasjon og rettshjelp til asylsøkere, særlig i forbindelse med at det innføres nye regler for lengeværende barn. Kristelig Folkeparti foreslo i sitt alternative statsbudsjett, og fikk gjennomslag for, at det bevilges 2 mill. kr til dette arbeidet til frivillige organisasjoner.

Både samfunnsøkonomiske og humanitære hensyn taler for raskere saksbehandling og snarlig bosetting i en kommune. I dag er en tredjedel av beboerne på mottak personer som har fått opphold, og som sitter passive og venter, selv om det i 2014 ble bosatt flere enn på mange år. Det gir imidlertid grunn til bekymring at man ikke greier å bosette flere mindreårige asylsøkere i 2015 heller. Kristelig Folkeparti mener det trengs ytterligere tiltak for å stimulere kommunene til raskere bosetting og en styrket introduksjonsordning. I vårt alternative statsbudsjett for 2015 foreslo vi at refusjonen for bosetting av ens-

lige mindreårige asylsøkere burde vært økt fra 80 til 90 pst.

Norske kommuner bosetter færre flyktninger enn det IMDi ber om, og færre enn det som er avtalt mellom staten og KS. Det er behov for flere og fleksible tiltak og raskere veier for integrering og selvstendigjøring av personer med innvilget opphold. Kristelig Folkeparti mener det er viktig at regjeringen gjennomgår Berge-utvalgets forslag fra 2011 om større muligheter for arbeid. Her foreslås tiltak for mer selvstendigjøring og bedre integrering av asylsøkere i mottak.

Kristelig Folkeparti er tilfreds med sammen med regjeringen og Venstre å ha forpliktet Norge til å ta imot 500 flere kvoteflyktninger i 2015. Det er positivt at mennesker på flukt kanaliseres gjennom FN-systemet UNHCR, og antallet burde vært enda høyere. Norge tar her et større ansvar i det internasjonale flyktningsarbeidet. Kvoten for 2015 er nå på 2 120. Kristelig Folkeparti mener det er nødvendig å bidra med hjelp både der flyktingene oppholder seg, og ved å kanalisere flere som kvoteflyktninger gjennom FN. Vi regner også med at flyktninger fra Camp Liberty får særlig oppmerksomhet. Kristelig Folkeparti er tilfreds med budsjettforliket på dette området, og vi forutsetter at det ikke skal være begrensninger på utvalgelse ut fra flyktingenes helsemessige situasjon.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Stine Renate Håheim (A) [21:04:48]: I asylavtalen mellom regjeringen og Kristelig Folkeparti og Venstre er det et punkt om at kvoteflyktninger med størst mulighet til å integreres skal prioriteres. Som et resultat av den formuleringen har Norge nå bl.a. sagt nei til godt over 100 flyktninger med kompliserte medisinske behov. Dette er et linjeskifte i norsk asylpolitikk. I årene med rød-grønn regjering valgte Norge konsekvent å følge henstillingene fra FNs høykommissær for flyktninger. Vi tok imot dem FN ba oss om å ta imot.

Jeg kjenner Kristelig Folkeparti som et parti som setter solidaritet og nestekjærlighet høyt, og derfor synes jeg det er underlig at Kristelig Folkeparti er med på dette punktet. Så mitt spørsmål er: Hvorfor mener Kristelig Folkeparti at dette er et godt punkt? Og hvis ikke Norge, som et av verdens rikeste land, skal ta imot dem som trenger oss aller mest, hvilke land skal da gjøre det?

Geir S. Toskedal (KrF) [21:05:42]: Dette var ikke et punkt Kristelig Folkeparti hadde med inn i avtalen – det var det langt fra – og vi er heller ikke glade for det punktet. Men vi har akseptert punktet i en samarbeidsavtale som består av flere ledd.

Jeg avsluttet nettopp mitt innlegg med å si at vi forutsetter at det ikke skal gis helsemessige begrunnelser når vi tar flyktninger inn. Blant de flyktingene som tas inn, er det allerede mange med betydelige helseproblemer, og slik synes Kristelig Folkeparti at det skal være. De som trenger mest hjelp, skal få hjelp.

Når det gjelder menneskesyn, deler vi det synet som representanten Håheim framholder: at vi skal hjelpe dem

som trenger det mest, og ta imot dem som FN sier vi skal ta imot. Det er i tråd med vårt syn.

Når det gjelder det punktet i samarbeidsavtalen, må det ses i sammenheng med alt det andre vi har greid å få gjennom. Vi fikk ikke alt, vi oppnådde ikke alt, men slik er det alltid i en samarbeidsavtale.

Heidi Greni (Sp) [21:06:54]: Når en hører innlegget til Toskedal like etter innlegget til Keshvari, må det vel betegnes som et under at det har blitt en avtale på asylfeltet. Keshvari sa bl.a. i sitt innlegg at det har blitt flere innstramminger med Kristelig Folkeparti og Venstre enn hva Arbeiderpartiet noen gang klarte å få til – det er en betydelig skjerpet innvandringspolitikk, flere blir internert, færre får bli, det er vanskeligere å få statsborgerskap, og det er en mye mindre liberal asylpolitikk.

Deler representanten Toskedal beskrivelsen av den kraftige innstramningen som Keshvari her legger fram, og er Kristelig Folkeparti i tilfelle fornøyd med å ha bidratt til en så mye mindre liberal innvandringspolitikk?

Geir S. Toskedal (KrF) [21:07:39]: Først av alt setter jeg pris på det hvis en betrakter det som et under at vi får disse to partiene til å samarbeide. Men jeg kan jo bruke begrepet med at noen beskriver et halvt glass vann som «halvtomt», mens andre sier det er «halvfullt».

Jeg registrerte beskrivelsen fra Fremskrittspartiets representant, og jeg deler syn på mange av de faktiske forholdene, men beskrivelsen ville nok fått andre ord i min munn. Videreføringen av den rød-grønne politikken er jo det som i stor grad skjer, men i tillegg har vi økt antallet kvoteflyktninger. Vi har fått på plass en engangsløsning for lengeværende asylbarn, og vi har fått på plass en varig ordning som sikrer sterkere vektlegging av barns situasjon. Så vi har faktisk fått flere gjennomslag enn hva bl.a. Senterpartiet fikk til i den rød-grønne regjeringen.

Så kan en velge de ordene en vil – jeg har forståelse for at partiene velger ord ut fra ulikt utgangspunkt. Men i Kristelig Folkeparti er det viktig med en human, forutsigbar og rettferdig asylpolitikk.

Karin Andersen (SV) [21:08:52]: Jeg vil takke Kristelig Folkeparti for den jobben de gjør på dette området, men dette handler ikke om måter å uttrykke seg på, dette handler om fakta: Enten er dette en strengere asyl- og flyktningpolitikk, eller så er det en mer liberal asyl- og flyktningpolitikk. Begge deler kan ikke være riktig samtidig. Da handler det ikke om ord, men om fakta. Det er mange ting som har blitt strammet kraftig inn, og det regner jeg med at Kristelig Folkeparti ikke er så glad for. Det som de er glad for, og som også jeg har stemt for, er å få på plass en avtale nå om lengeværende barn. Problemet er at nå meldes det på nyhetene – omtrent minutt for minutt – at antallet barn som er sendt ut i mellomtiden, mens man har forhandlet, øker stadig. Er Kristelig Folkeparti enig med SV i at disse barna som er sendt ut dette siste året, burde få sakene sine behandlet på nytt etter det nye regelverket?

Geir S. Toskedal (KrF) [21:09:57]: Det som gjør at det ser strengere ut, og *er* strengere, er at ressursene har økt. Så en har fulgt de rød-grønne instruksene, eller vilkårene, men med økte ressurser er flere blitt sendt ut. Det er en svært beklagelig situasjon hvis det har gått utover rettsikkerhet eller andre ting. For Kristelig Folkeparti er det viktig å ha en målrettet politikk. Det er et krevende område. Vi er heller ikke for det som blir sagt – snillisme og godtroenhet. Det skal være innvandringsregulerende hensyn i disse sakene. Det er et krevende område.

Når det gjelder de barna du nevner, så må vi se på disse sakene når kontroll- og konstitusjonskomiteen er ferdig med å behandle den justispolitiske siden av dette. Så vil Kristelig Folkeparti komme tilbake til det i tur og orden, men vi tar én ting av gangen og har ingen grunn til å forhaste oss med det.

Presidenten: Dermed er replikkordskiftet omme.

Heidi Greni (Sp) [21:11:23]: Senterpartiet vil føre en innvandringspolitikk som setter menneskeverd i fokus. Mennesker som søker asyl og opphold i Norge, skal ha trygghet for at deres rettssikkerhet ivaretas, og at den enkelte får oppfylt sine rettigheter. Norge skal føre en konsekvent og helhetlig flyktning- og asylpolitikk som er human, rettssikker og rettferdig, basert på internasjonale konvensjoner og avtaler som Norge har forpliktet seg til å følge. Dette er grunnlaget for Senterpartiets innvandringspolitikk.

Jeg har inntrykk av at innvandringspolitikken vi fører, har bred støtte blant de fleste partiene på Stortinget. Etter at Kristelig Folkeparti og Venstre har fått satt sine fotavtrykk på denne regjeringens innvandringspolitikk, er det i det alt vesentlige samsvar mellom gjeldende politikk og den rød-grønne regjeringens politikk. Det er et godt utgangspunkt for å finne gode løsninger på vanskelige utfordringer.

Det er likevel en del av regjeringen sine forslag i budsjettet for 2015 som vi i Senterpartiet har reagert på. Noe av det har blitt korrigert gjennom budsjettavtalen med Kristelig Folkeparti og Venstre.

Senterpartiet mener at forslaget om å redusere dagpengene for beboere i asylmottak var dårlig begrunnet, og vil reversere kuttet. Det samme har vi gjort med forslaget om å fjerne vertskommunetilskuddet som sikrer 4- og 5-åringer i asylmottak gratis barnehageplass. Det er vanskelig å leve i asylmottak, det tror jeg alle er enige om. Vi må ikke gjøre det vanskeligere og absolutt ikke la det gå ut over små unger som mer enn noen trenger stimuli og anledning til lek og spill med andre unge. Særlig viktig er det for språkutviklingen.

Senterpartiet har kuttet bevilgningen til å bygge ut interneringsmottaket på Trandum. For det første er det fortsatt ledige plasser på Trandum, og for det andre trenger vi en debatt om hvilke grupper vi skal internere på den typen lukkede mottak. Jeg mener spesielt vi må diskutere om dette er rette sted å plassere barnefamilier og mindreårige asylsøkere.

Regjeringen har med støtte fra stortingsflertallet redu-

sert finansieringen av barnevernstiltak for enslige mindreårige asylsøkere. Utover kommunal egenandel dekket staten tidligere 100 pst. av kostnadene. Nå er kostnadsdekningen redusert til 80 pst. Dette har ført til at kommuner som har bidratt til bosetting av enslige mindreårige, har fått vanskeligheter med å finansiere de tiltakene som er sett på som nødvendige for mange innen denne gruppen. Senterpartiet er redd for at vi har redusert den statlige medvirkningen i finansieringen av barnevernstiltak for enslige mindreårige asylsøkere så mye at vi ikke makter å gi dem det tilbudet som ivaretar deres behov for støtte og oppfølging. Senterpartiet foreslår derfor i sitt alternative budsjett under barnevern på Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementets budsjett at den statlige finansieringsbistanden skal opp igjen på 90 pst. av kostnadene utover kommunal egenandel.

Jeg vil også nevne at Senterpartiet har styrket Justisdepartementets budsjettkapittel for støtte til retts hjelp for frivillige organisasjoner. Vi mener at fjerning av støtten til Norsk Organisasjon for Asylsøkere, NOAS, til retts hjelp bør rettes opp. NOAS gjør et viktig arbeid på dette området.

Vi er alle enige om at beboere på asylmottak som har fått opphold i Norge, må bli bosatt i kommunene så raskt som mulig. Kommunene gjør generelt en god jobb med bosetting og integrering, men det er for mange som venter altfor lenge på å bli bosatt. I enkelte kommuner kan det stå på viljen til å si ja, men de fleste kommunene ønsker å gjøre en innsats. De sliter imidlertid med å skaffe boliger og er bekymret for om integreringstilskuddet er tilstrekkelig til å dekke kostnadene. Vi økte integreringstilskuddet litt i fjor, og det samme gjøres i år, men Senterpartiet mener det er nødvendig å løfte dette, og vi har lagt inn 200 mill. kr til dette formålet i vårt budsjett for neste år. Altfor lang ventetid fra opphold er innvilget og til flyktningene er bosatt, er etter min mening den største utfordringen i norsk integreringspolitikk.

Til slutt vil jeg understreke vårt ansvar for å ta imot kvoteflyktninger. Antall flyktninger i flyktningleirer øker dramatisk, ikke minst i nabolandene til Syria. Vi må ta vår del av ansvaret for å lette presset, først og fremst gjennom humanitær bistand og helsehjelp i nærområdene, men vi må også svare positivt på de sterke anmodningene fra FN om å ta imot flere kvoteflyktninger. Det er vanskelig å forstå at vi var nødt til å avvise 123 kvoteflyktninger med den begrunnelsen at Norge ikke kunne yte nødvendig helsehjelp og oppfølging til disse. Hvilket land er det som er langt bedre rustet enn Norge til å ta på seg den oppgaven?

I tillegg til at vi legger inn midler til å øke mottaket av flyktninger, har Senterpartiet i sitt forslag lagt inn midler til å dekke kostnadene til helsehjelp. Vi mener at regjeringen må gå gjennom retningslinjene for mottak av kvoteflyktninger og fjerne begrensninger på mottak av flyktninger ut fra helsemessige begrunnelser.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Frank J. Jenssen (H) [21:16:44]: Ved utgangen av 2006 var det i Norge rundt regnet 740 flyktninger som ikke

var bosatt. Ved utgangen av 2013 var det rundt 5 400 – en mangedobling. At Norge har tatt imot mange, har mange årsaker. Men det er åpenbart en felles utfordring – som mange har vært inne på – å få bosatt raskt nok flyktninger som har fått opphold i landet. Det kan dreie seg om bolig og andre ting.

Det er likevel slik at den forrige regjeringen unnlot å spørre en betydelig andel av norske kommuner – primært de små – om man ville være med på dette spleiselaget og ta imot flyktninger. Kan Senterpartiets representant gi noen begrunnelse for hvorfor man gjorde det? Det skulle vel ikke ha noe å gjøre med kommunenes kapasitet, kommunenes kompetanse, deres mulighet til å skaffe bolig – at det var størrelsen i seg selv som hadde noe å si i denne sammenheng?

Heidi Greni (Sp) [21:17:47]: Jeg satt i deler av forrige periode også i kommunal- og forvaltningskomiteen, og det første spørsmålet jeg stilte på det første møtet i IMDi, var nettopp: Hvorfor spør vi ikke alle kommunene om å bosette flyktninger? Svaret jeg da fikk, var at faren for sekundærbosetting var regnet som så stor i disse kommunene at de ville fraråde oss å spørre alle kommuner. Samtidig var de veldig tydelige på at hvis kommuner ønsket å bosette flyktninger, ville de vurdere det i hvert enkelt tilfelle, selv om kommunen ikke var blant de kommunene som sto på listen over kommuner som ble spurt om å ta imot x antall hvert år. Det var rett og slett redselen for sekundærbosetting og det at disse kommunene var så små at de hadde trøbbel med å bygge opp et godt nok mottaksapparat, som gjorde at vi ble frarådet å spørre samtlige kommuner.

Frank J. Jenssen (H) [21:18:41]: Er det da slik å forstå – og det tror jeg er første gang noen gang – at Senterpartiet er inne på et spor hvor man faktisk mener at størrelsen på kommunen, og av den grunn kompetansen og kapasiteten til kommunen, faktisk setter noen begrensninger på hvilke tilbud en kommune kan være i stand til å yte?

Heidi Greni (Sp) [21:19:00]: Dette gikk ikke bare på kommunestørrelse; det gikk også på arbeidsmarked og på avstand. De som blir bosatt, vil gjerne ha noen innenfor samme språkgruppe i nærheten av seg, og avstand var et kriterium som gjorde at enkelte kommuner ikke var blant dem som ble spurt. Så det gikk ikke utelukkende på kommunestørrelse, det gikk kanskje mye mer på muligheten for å finne praksisplasser til integrering når en begynner med arbeidstrening, og det å få på plass et godt kompetansemiljø og det å ha tro på at flyktningen faktisk ville være bosatt der over tid, så en fikk til et godt integreringsarbeid.

Karin Andersen (SV) [21:19:55]: Det er fristende å stille Senterpartiet det samme spørsmålet som jeg stilte Arbeiderpartiet, for de barna som sitter på asylmottak i Norge, er der ofte lenge, og det kommer de nok til å være også med denne regjeringen fordi det er så mange kommunestyre som sier nei uansett. De barna som bor der, trenger å ha både aktivitetstilbud og et barnehagetilbud. Jeg ser

at Senterpartiet har lagt inn penger til dette i budsjettet sitt, men vi må ha på plass en ordning som sikrer at disse barna faktisk får rett til barnehageplass, og at de får det fra de er ett år, sånn som andre norske barn, for dette er jo det aller viktigste vi kan gjøre for dem for at de skal lykkes med integrering i Norge. Det er nå kommet undersøkelser som viser hvordan f.eks. halvdagsplass i barnehage påvirker skoleresultater veldig positivt, og hvis vi klarer å begynne tidligere, er det enda mer positivt.

Vil Senterpartiet stemme for?

Heidi Greni (Sp) [21:21:00]: Senterpartiet har lagt inn penger til å fortsette ordningen med barnehageplass for fire- og femåringer. Vi har foreløpig ikke tatt oss råd til å lovfeste barnehageplass for samtlige. Det er aller, aller viktigst for dem som er skolestartere, at en begynner å ordne opp i det. Det er viktig for alle, men det er aller, aller viktigst for fire- og femåringer å ha en barnehageplass: å snakke med norsktalende unger og få språkstimulering via det. Nå er det jo sånn at barn i mottak er en veldig mangslungen gruppe. Noen er der i kort tid og skal få avslag på opphold og bli utsendt. Noen er der dessverre altfor lenge etter at de har fått oppholdstillatelse og skal integreres. Vi har da prioritert å sørge for at fire- og femåringer fortsatt skal ha rett til barnehageplass.

Karin Andersen (SV) [21:21:54]: Jeg tror representanten Greni bør gå tilbake og sjekke litt hvordan språkopplæring og språktrening for barn skjer best. Man lærer språk mye lettere når man er mindre. Den undersøkelsen som ble lagt fram nylig, om halvdagsplass i barnehagen, viser at dess tidligere man begynte, dess bedre gikk det, så dette håper jeg Senterpartiet vil revurdere.

Men SV har også et par andre forslag i innstillingen, bl.a. ett forslag som går ut på at vi ønsker at regjeringen skal ta initiativ til en internasjonal aksjon for å redde mennesker i havsnød i Middelhavet, for vi vet at det er mange flyktninger der. Nå er det mange fra Syria som reiser via Nord-Afrika og legger ut på en veldig farlig ferd, og der har det vært en aksjon, under Italia, som nå er fjernet. SV mener at Norge bør bidra, ikke bare med å vokte grensene, men også med å redde folk i nød.

Hva mener Senterpartiet om det forslaget?

Heidi Greni (Sp) [21:22:59]: Det er ingen tvil om at Norge må bidra ute – og Norge bidrar sterkt ute i de voldsomme humanitære katastrofene vi ser i dag. Vi kommer nok ikke til å stemme for det forslaget som ligger der, men det er ingen tvil om at Norge må bidra mer ettersom denne katastrofen eskalerer, både ute og ved å ta imot flere kvoteflyktninger her til lands.

Presidenten: Dermed er replikkordskiftet omme.

André N. Skjelstad (V) [21:23:42]: Venstre har et positivt syn på migrasjon. Kulturell og økonomisk stimulans gjennom innvandring gjør samfunnet sterkere, rikere og mer mangfoldig.

Norge har en moralsk plikt overfor mennesker som er

forfulgt i hjemlandet på grunn av sin rase, religion, nasjonalitet eller tilhørighet til en sosial gruppe, og Norge bør ta et større ansvar i det internasjonale flyktningarbeidet.

UNHCR rapporterer om at 3 millioner mennesker har flyktet fra Syria, i tillegg til at 6,5 millioner er internt fordrevne. Libanon og Tyrkia har tatt imot over én million syrere hver. Det er ikke tilstrekkelig å bistå nabolandene, Venstre har vært opptatt av at Norge må ta imot flere flyktninger. Vi er derfor glade for at vi i 2015 vil ta imot 2 120 overføringsflyktninger – 500 mer enn det som var foreslått av regjeringen. Til sammenligning tok de rød-grønne imot 1 200 i 2011, 1 200 i 2012 og 1 120 i 2013.

Arbeiderpartiet viser til at de foreslo en økning av antall overføringsflyktninger i budsjettet de la fram etter at de hadde tapt valget. Man måles imidlertid ikke på hva man kunne tenkes å ville gjennomføre når man ikke lenger sitter i posisjon, men på hva man faktisk gjorde alle årene man satt i posisjon: 1 120 i 2013. Vi får til 2 120 i 2016.

Venstre er imidlertid glad for at hele komiteen har sluttet seg til vårt forslag om å ta imot flere flyktninger fra den irakiske flyktningleiren Camp Liberty. Camp Liberty er en flyktningleir for iranske dissidenter som måtte forlate Camp Ashraf etter at leiren ble angrepet av irakiske soldater i 2013. Det er grunn til å være bekymret for både leveforholdene og sikkerheten i leiren. Det er en bred politisk enighet om at flyktningleiren har krav på beskyttelse og hjelp.

Så er jeg nødt til å ha en visitt innom asylbarna og oppmykingen som Venstre og Kristelig Folkeparti endelig har fått gjennomslag for, som trådte i kraft i går. Det viktigste for Venstre har vært å få til en varig endring for de lengeværende asylbarna hvor det legges større vekt på hensynet til barns beste. Barns tilknytning til Norge gjennom barnehage, skole, fritidsaktiviteter, venner og nærmiljø skal veie tyngre enn tidligere. Det skal mer til for å legge en avgjørende vekt på innvandringsregulerende hensyn, og alle vedtak skal være barnefaglig forsvarlige. Vi forventer at dette følges opp i praksis, og at vi i det videre får en mer human behandling av lengeværende asylbarn enn tilfellet har vært tidligere.

Det er i debatten de siste dager vist til stortingsmeldingen Barn på flukt, som ble lagt fram av de rød-grønne, hvor prinsippene som Venstre og Kristelig Folkeparti nå har fått gjennomslag for i forhandlingene med regjeringen, er nevnt. Det er anført at stortingsmeldingen ga de samme føringene, og det antydes at forskriftsfestingene nærmest var unødvendig. Skal man endre forvaltningens praksis, må man imidlertid endre jussen. Derfor foreslo Venstre at stortingsmeldingen skulle bli fulgt opp med en endring av utlendingsforskriften. Forslaget ble imidlertid nedstemt av flertallet og fikk bare Venstres og Kristelig Folkepartis stemmer. Jeg skjønner at dette smerter den tidligere regjeringen, men det er altså ikke tvil om at det måtte et regjeringsskifte til for å få en oppmyking av regelverket for de lengeværende asylbarna.

I går skrev Audun Lysbakken på sin blogg:

«Avtalen om asylbarna må være en alvorlig veker for Arbeiderpartiet. Akkurat nå står Ap igjen som det mest restriktive partiet på Stortinget når det gjelder asylbarn. Frykten for å virke ettergivende i asylpolitikk-

ken har drevet Ap inn i posisjoner hvor det er vanskelig å se forskjell på dem og Frp, og i øyeblikket er altså Frp mer liberal når det gjelder barn.»

Det er en menneskerett å kunne søke asyl for den som trenger beskyttelse, og som en velfungerende rettsstat har vi ansvaret for å sikre at asylsøknader blir behandlet på en forsvarlig måte, og at vi behandler mennesker som søker asyl, på en skikkelig måte. Vi er enig med regjeringen i at en rask retur er viktig etter endelig avslag. Når dette ikke er mulig må en – som vi nå har gjort for asylbarna – se om tiden som har gått og tilknytningen som er opparbeidet, likevel tilsier at man får bli.

Asylmottakene må drives ut fra prinsippet om integrering fra første dag, hvor beboere på mottak skal få mulighet til å jobbe, lære språk og bli en del av lokalsamfunnet. Boforholdene i mottakene må videre gjenspeile at mange blir boende i mottak i flere år, og at dette også gjelder barnefamilier. Det er derfor viktig for Venstre å videreføre tilskudd til vertskommuner som tilbyr barnehageplass til unger i asylmottak. Barn i mottak har særlig behov for sosialisering med andre barn og vil der kunne starte integreringen med tilegnelse av både kulturkunnskap, samfunnskunnskap og språkkunnskap. Da blir overgangen til skolehverdagen enklere.

Venstre mener likevel at det er uholdbart at så mange blir sittende så lenge i mottak. Vi må intensivere innsatsen knyttet til bosetting. For mange har livet sitt for lenge på vent. Har man fått opphold, må man også få muligheten til å starte et nytt liv i Norge.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Eirik Sivertsen (A) [21:28:52]: Jeg er enig med representanten Skjelstad i at det er jussen som styrer utlendingsforvaltningens praksis, men jeg er uenig i oppfatningen om at det krever en forskriftsendring. Da vi behandlet stortingsmeldingen Barn på flukt, var det et av kjernespørsmålene, og vi argumenterte for at det ikke var nødvendig, og det viser også resultatene. I rapporten fra UNE dokumenterer man at man har brukt denne stortingsmeldingen aktivt til å endre sin praksis, og Høyesterett har også brukt stortingsmeldingen som rettskilde.

Jeg har lyst å stille det samme spørsmålet som Kristelig Folkeparti fikk, til Venstres representant, nemlig det som gjelder samarbeidsavtalen, og jeg tok også opp i mitt innlegg, det med at kvoteflyktninger med størst sjanse for vellykket integrering skal prioriteres. Hvorfor mener Venstre at dette er en riktig endring av norsk flyktningpolitikk?

André N. Skjelstad (V) [21:29:48]: Først vil jeg få lov til å si til representanten Sivertsen at vi nok ikke er enige når det gjelder vurderingen av hvorvidt en stortingsmelding er tilstrekkelig, for gjennom å gi en forskrift gir en også marsjordren. En stortingsmelding er ikke tilstrekkelig, og der er vi uenige om tolkningen av jussen, for det har jo hele tiden vist seg at forskriften må til.

Sivertsen stilte så – i oppfølgingen av dette og med referanse til spørsmålet han også stilte til representanten Toskedal – spørsmål om vi er bekvemme med at det også

ligger andre ting i samarbeidsavtalen. Ja, en avtale inkluderer flere forhold, som også Toskedal var inne på. Jeg ser ikke noe motstridende i dette med en klar integreringsbit, som også ligger i denne avtalen, og som er en betydelig oppmykning og liberalisering – som dog ikke den forrige regjeringen gjorde, uansett hvor mye SV kjempet for det, noe som har kommet tydelig fram både i dagens debatt og tidligere. Jeg synes det er mer oppsiktsvekkende.

Eirik Sivertsen (A) [21:30:58]: Vi er uenige om forståelsen av hvorvidt en forskrift er nødvendig eller ikke. Vi mener at vi kan dokumentere at det har skjedd en endring, men jeg er enig med representanten i at en forskrift i seg selv jo er en arbeidsordre. Men la nå det ligge.

La oss gå tilbake til et punkt i avtalen. Jeg vil gi representanten Skjelstad mulighet til å svare på spørsmålet en gang til. Det jeg spør om, er: Hvorfor mener Venstre at det er riktig å gjøre et skifte i den politikken vi har ført når det gjelder flyktninger? Det er riktig at de retningslinjene som gjelder – som ble fastsatt av den rød-grønne regjeringen i 2010 – gir åpning for denne type prioritering, men den politiske praksisen har vært at vi har lyttet til og tatt til etterretning anmodningene fra høykommissæren. Hvorfor mener representanten Skjelstad at dette er et riktig skifte i politikken?

André N. Skjelstad (V) [21:31:53]: Jeg må igjen få uttrykke at vi ikke har samme forståelse av forskriften, det må jeg bare gjenta. Jeg vil vise til de tallene som jeg også viste til i sted overfor representanten Sivertsen: Vi har nå et langt høyere tak. Man vil ta inn langt flere kvoteflyktninger neste år enn det man gjorde under den foregående regjering, som Sivertsen var en representant for, representant for det bestående.

Jeg synes det er merkverdig at Arbeiderpartiet nå prøver å skyve på det faktum at det nå er Arbeiderpartiet som står for den mest restriktive holdningen i dette storting.

Eirik Sivertsen (A) [21:32:36]: Nå har vi vært beskyldt både for å være det mest restriktive partiet og for å være veldig liberale, så det er litt uklart hva vi faktisk er. Men denne rangeringskonkurransen av vår politikk får de andre partiene stå for.

Jeg gjentar for tredje gang spørsmålet. Det jeg spør om, er den delen av samarbeidsavtalen som handler om utlendingsfeltet. I punkt 24 heter det at en skal prioritere kvoteflyktninger med størst sjanse for vellykket integrering. Jeg argumenterer for at det er et skifte i norsk politikk knyttet til flyktninger, og mitt spørsmål til Venstre er: Hvorfor mener Venstre at dette er et riktig skifte i norsk politikk når det gjelder hvordan vi skal prioritere flyktninger?

André N. Skjelstad (V) [21:33:21]: I en samarbeidsavtale må man gi og ta, noe også Toskedal var inne på.

Jeg har nok aldri beskyldt Arbeiderpartiet og representanten Sivertsen for å være liberale. Det tror jeg vi har litt forskjellig oppfatning om. «Restriktiv» er nok mitt uttrykk for å beskrive den retningen. Dette er på mange måter et kvantesprang i forhold til det den foregående regjeringen

fikk til. Det har vi fått til med Fremskrittspartiet, noe som SV ikke klarte med Arbeiderpartiet, og det er tydelig hva det hang i her.

Heidi Greni (Sp) [21:34:08]: Venstre bidrar til at regjeringen får Stortingets støtte til videre satsing på interneringsmottak for asylsøkere som ikke gis opphold i Norge. Mottaket på Trandum skal bygges ut, kapasiteten skal økes. Det må enten bety at flere skal bo i lukket mottak, eller at oppholdet i lukket mottak skal forlenges. Venstre sier i sin prinsipielle merknad at partiet mener at asylmottakene må drives ut fra prinsippet om integrering fra første dag, hvor beboere på mottak skal få mulighet til jobb, språkopplæring og å bli en del av samfunnet. Selv om asylsøkere som er internert på Trandum, har fått avslag på søknaden sin, stilles det spørsmål om hvordan den formen for internering fungerer for barnefamilier og mindreårige.

Hva er begrunnelsen for Venstres støtte til å utvide interneringsmottaket på Trandum, sett i lys av de prinsipielle vurderingene partiet har om hvordan asylmottak skal drives?

André N. Skjelstad (V) [21:35:07]: Et parti som framforhandler en avtale som en del av fire, er også nødt til å se på det, og ikke minst – som jeg også har vært inne på tidligere i debatten – er det altså ikke disse asylmottakene som det er meningen at folk skal bli værende i. Jeg må bare si, som vi også har referert til før i debatten her, at det er positivt at vi får en effektivisering når det gjelder behandlingstiden, og det har dagens regjering klart. Det er også et pluss i dette, for det er ikke noe poeng å sitte lengst mulig på Trandum eller en annen plass.

Karin Andersen (SV) [21:35:52]: Jeg vil også rose Venstre for å ha stått på et helt år nå for å få på plass en avtale for lengeværende barn. Det er bra. Men det er mange punkter ved den avtalen som det er grunn til å stille spørsmål ved. Det ene er at nå er det sendt ut mange barn i mellomtida, mens man har forhandlet. Skal de få behandlet saken sin på nytt? Jeg synes det er interessant å høre hva Venstre mener om det.

Det andre spørsmålet er: Vi hørte en representant fra Fremskrittspartiet som var oppe her i stad og beskrev en situasjon der man hadde strammet inn kraftig på så å si alle områder, mens Venstre nå sier at dette er et kvantesprang i den andre retningen. Nå er vel et kvantesprang egentlig bitte, bitte lite, hvis vi skal være helt presise, faglig sett, men begge de beskrivelsene kan ikke være riktige. Er det blitt en innstramming, eller er det en liberalisering?

André N. Skjelstad (V) [21:36:57]: Alt er selvfølgelig i forhold til det en ser det i forhold til. Det er selvfølgelig et kvantesprang i forhold til det SV fikk til inn mot Arbeiderpartiet, det er det ingen som helst tvil om. Det er også en oppmyking og en liberalisering med tanke på asylbarna, det er det absolutt heller ingen tvil om.

Så stiller representanten Andersen spørsmål om dem som er utsendt. Der forholder jeg meg på samme måte som representanten Toskedal. Jeg vil nå se hva som skjer i kon-

troll- og konstitusjonskomiteen, hva som blir enden på den visen der, for jeg vil ikke stå her og love at vi da gjør det representanten Andersen ønsker at vi skal svare. Vi er nødt til å ha en nøye gjennomgang av hvordan dette vil være.

Presidenten: Dermed er replikkordskiftet omme.

Karin Andersen (SV) [21:37:56]: Det kunne være fristende å fortsette der vi slapp det replikkordskiftet, for det er litt rart å høre at partier må ha Stortingets kontroll- og konstitusjonskomité til å avgjøre hva de mener om en sak om de lengeværende barna, men jeg skal la det ligge nå.

For SV er det åpenbart at når vi står i den største flyktningekatastrofen vi har hatt etter annen verdenskrig, er vi i Norge, som det rike landet vi er, nødt til å gå foran som et solidarisk eksempel i Europa. Derfor har vi fremmet forslag om å ta imot 5 000 flere syriske flykninger og 1 120 kvoteflykninger fra andre områder. Det mener vi er riktig. I tillegg mener vi det er nødvendig at Norge bidrar til å erstatte den italienske aksjonen Mare Nostrum, som reddet flykninger i havsnød i Middelhavet, og som nå er nedlagt. Nå deltar Norge bare i Frontex, som er en ren grenseoperasjon, og som ikke har det samme formålet. De plukker selvsagt opp folk når de ser dem, men det er behov for både at Norge tar initiativ til en ny aksjon for å redde folk i havsnød, og også at Norge tar initiativ til å reforhandle Dublinavtalen med en jevnere ansvarsfordeling mellom landene i Dublin. For nå er den ordningen i ferd med å bryte sammen fordi bl.a. Italia ser at den ikke fungerer for dem.

Noe av det SV har vært kritisk til i budsjettet som ble lagt fram, er de kuttene som har vært gjort i både UDI og UNE, og også i rettssikkerheten for asylsøkerne. Det er slik at noen av de asylsøkerne som kommer til landet, har fått svært lang ventetid før de har blitt intervjuet første gang, f.eks. eritreere, som vi vet er en gruppe som stort sett får opphold, og som virkelig blir stående på vent veldig lenge fordi man ikke har prioritert saksbehandlingen i systemet. Man har heller ikke prioritert den barnefaglige kompetansen som må på plass i alle ledd i utlendingsforvaltningen, for at man skal kunne ivareta alle de hensyene som skal veies i det nye regelverket for lengeværende barn. Det er riktig at de samme vurderingstemaene ligger i stortingsmeldingen Barn på flukt, men jeg er glad for forskriftsfestingene, men uten kompetansen som skal gjøre disse vurderingene, er ikke dette godt.

Det er et budsjett som ikke er barnevennlig, og det er et budsjett som prioriterer retur foran rettssikkerhet, og det er SV svært kritisk til.

Det er mange kutt på mange områder i dette budsjettet, og ett av dem er kuttene til barnehage. Barn som bor på mottak, trenger mer enn andre barn å kunne gå i barnehage eller ha aktivitet. Derfor mener SV at alle barn i barnehagealder som bor der, må få dette tilbudet.

Det er også kutt i ytelser. Det er et nivå som er svært lavt, slik at organisasjonene som jobber på dette feltet, varsler om at det kan være fare for ernærings situasjon for både foreldre og barn, og også at man ikke har råd til å kjøpe nødvendige medisiner. Det er svært kri-

tisk å foreta slike kutt som regjeringen har gjort på dette området.

På integrering ønsker SV en ny bosettingsordning. Det har gått altfor tregt. En av grunnene til det er at kommunene peker på noen problemer med bosetting og finansiering, og det andre er at det har sittet ganske massive flertall rundt omkring i kommunestyrene, bl.a. med Fremskrittspartiet, Høyre og Arbeiderpartiet, som har sagt nei til bosetting. Så når barneministeren inviterer til dugnad, er det hennes egne som skulker den og sier nei. Slik er det ennå. Hvis man ønsker integrering, må man la disse barna gå i barnehagen når de er på mottak, de må få gratis halvdagsplass når de blir bosatt, og man må øke jobbsjansen for kvinnene. Det er en ordning som har virket utrolig bra. Den har gitt en inngangsbillett til arbeidslivet for kvinner som har stått svært langt unna å kunne få en jobb. Det er en veldig god start, og SV øker – eller dobler – den ordningen, for vi mener det er det minste som må til, og vi vil oppfordre regjeringen til å styrke den framover.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Ingjerd Schou (H) [21:43:18]: Jeg registrerer at representanten Andersen tar til orde for en ny bosettingsordning, og det har jeg stor forståelse for – særlig når SV i regjering etterlot seg over 5 000 som bodde i mottak, og det var veldig mange barn som hadde bodd her lenge – fire, fem, seks, sju og åtte år – og man i tillegg hadde en situasjon hvor man ikke spurte kommunene. Man kan jo forvente at kommunene rekker opp en hånd og sier at de har både kapasitet, kompetanse og det ene med det andre, men det minste en må forvente av en regjering, og da tenker jeg på den rød-grønne som styrte før, er at man i hvert fall tar til orde for å spørre dem som frivillig skal bosette, om de kan. Hvor i all verden var SV?

Karin Andersen (SV) [21:44:10]: Nå ga vel representanten Greni et svar på hvordan argumentasjonen er, men jeg er veldig glad for at denne regjeringen har spurt alle kommunene. Jeg kjenner også til noen av de kommunene som er små, og som har vært veldig gode på bosetting, bl.a. Vinje kommune. De har blitt spurt, og de har tatt imot. Det synes jeg regjeringen godt kan få ros for, at man nå spør alle kommuner.

Men en av grunnene til at det nå har blitt færre i mottak, er at det i det budsjettet vi la fram, og som denne regjeringen overtok, var en kraftig økning i integreringstilskuddet, for det sa kommunene var nødvendig.

SV ønsker en ny bosettingsordning der man kan få en avtale med kommunene om å dekke utgiftene, og at man har en ordning der avtalen går ut på at kommunene da også er forpliktet til å ta det, slik som det er i Danmark. Vi ønsker også å åpne for mer selvbosetting. Det har lyktes bra der man har hatt det.

Ingjerd Schou (H) [21:45:15]: Det er jo en del kommuner, store kommuner, i Norge som har praktisert selvbosetting og som har hatt ulike erfaringer, men i all hovedsak også gode erfaringer med det.

Når representanten Andersen prøver å ta til inntekt at det er den forrige regjeringen som har æren for at antallet i mottak har gått ned, fordi den forrige regjeringen etablerte tilretteleggingstilskuddet, og samtidig etterspør at det som dagens regjering har stilt opp med, både i år og neste år – en økning på 300 mill. kr i tilretteleggingstilskudd – og at det ikke er godt nok, så lurer jeg fortsatt på om det er slik at SV ikke hadde noe gjennomslag. Når vi ender opp med så mange barn som har bodd til de grader så lenge – mens den forrige regjeringen satt – så lurer jeg fortsatt på om det var slik at SV ikke hadde noe gjennomslag i den regjeringen for asylpolitikken.

Karin Andersen (SV) [21:46:15]: Jo, vi hadde gjennomslag for mange ting, bl.a. å få økt integreringstilskuddet, slik som kommunene ba oss om. Dette er en av de viktige tingene vi fikk på plass, og jeg tror kommunene har rett når de sier at det er utgifter knyttet til dette som er vanskelig å håndtere, spesielt på boligområdet. I tillegg til dette klarte vi å prioritere f.eks. barnehage til barna, noe som tydeligvis ikke Høyre klarer å prioritere, og som er av de aller viktigste integreringstilskuddene. De fleste av disse barna skal jo bo i en kommune. Å få på plass en ny bosettingsordning, det er det SV som mener. Det var det ikke flertall for i den forrige regjeringen.

André N. Skjelstad (V) [21:47:17]: Jeg er helt sikker på at SV kjempet hardt i forrige regjering for å prøve å få gjennomslag for en mer liberal politikk. Jeg er helt sikker på at det var ikke det at det ikke ble prøvd.

Jeg skal ikke referere bloggen til Audun Lysbakken igjen, det har jeg gjort to ganger tidligere i dag. Men det kunne være interessant å høre, ut ifra det som også representanten Sivertsen og Arbeiderpartiet ble spurt om, hvordan Karin Andersen i lys av det ser på dette, etter å ha vært i regjering og trodd at en fikk disse gjennomslagene, og nå ser Lysbakkens inngang og da er direkte lurt. Føler representanten Andersen også at her ble en lurt av Arbeiderpartiet?

Karin Andersen (SV) [21:48:18]: Jeg vet ikke helt hva representanten Skjelstad nå sikter til, men det er klart det er stor forskjell på SVs syn og Arbeiderpartiets syn når det gjelder flyktning- og asylpolitikken. Det er det ikke noen tvil om.

Vi har rost Venstre for det Venstre nå har fått til. Man må også huske på at vi fikk til en engangsløsning da vi satt i regjering, som innbefattet 1 000 barn som fikk bli. Det er ingen liten løsning. I tillegg til det forhandlet vi fram stortingsmeldingen Barn på flukt, og den er et godt grunnlag for å behandle saker som gjelder barn, godt. Men jeg er enig med Venstre i at når praksisen i utlendingsforvaltningen har utviklet seg i så streng retning som den har gjort, trengs det en forskriftsendring for å få til nødvendige endringer for at man skal ta bedre hensyn til de lengeværende barna.

André N. Skjelstad (V) [21:49:24]: Jeg er enig i at det var nødvendig å få på plass en engangsløsning. Det var bra.

Vi er også enige i at forskriften må på plass for å kunne følge opp meldingen. Det er ikke nok med en melding. Men jeg stilte representanten Andersen et spørsmål, hvor svaret fortsatt henger i luften: Hvordan føler representanten Andersen det er å ha blitt lurte i et veldig essensielt spørsmål som gjelder asylbarna? Er det greit nå, ett år etterpå?

Karin Andersen (SV) [21:49:59]: Hvis det er tildelingsbrevet til Politidirektoratet for 2013 vi snakker om nå – hvis det er det representanten spør om – kan jeg bekræfte at vi ikke har hørt noe om at det ble gjort endringer i det. Vi ville motsatt oss det på det kraftigste hvis vi hadde hørt noe om det. Det er ikke i tråd med det det var enighet om i regjeringen da vi behandlet stortingsmeldingen Barn på flukt.

André N. Skjelstad (V) [21:50:35]: Jeg hører hva representanten Andersen sier. Hun sier at det ikke var i tråd med det som det var enighet om. Men fortsatt lurer jeg på: Ble SV lurte, ettersom det tildelingsbrevet var klart?

Karin Andersen (SV) [21:50:55]: Her må vi rett og slett gå inn og sjekke hva det er som konkret har skjedd. Ut fra hva jeg vet nå, har det ikke vært informert om dette til oss. Det er kjent i media også. Men jeg synes kanskje at representanten Skjelstad burde tenke over at det – i hvert fall når man har hørt på innleggene her i salen i dag – ikke er den minste tvil om at det regjeringsalternativet som Skjelstad nå støtter, er et regjeringsalternativ som høyt og tydelig, med Fremskrittspartiet, sier at de ønsker en mye kraftigere innstramning enn det som er nå. De legger til og med ut enigheten med Venstre som en meget kraftig innstramning, mens de talerne som har vært her oppe fra de rødgrønne partiene, har en helt annen tilnærming til dette. Så kanskje Skjelstad skulle fundere på om han kan få til mer i en annen konstellasjon enn den han er i nå.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Statsråd Anders Anundsen [21:52:14]: Jeg vil først få lov til å vise til budsjettforliket mellom regjeringspartiene, Kristelig Folkeparti og Venstre og mener det er et veldig godt samlet budsjett også på dette området.

Det er et viktig politisk mål for regjeringen å sikre at vi har en effektiv og kvalitetssterk utlendingsforvaltning, som sikrer en effektiv, helhetlig og rettssikker asylkjede. Budsjettforslaget og forliket i Stortinget bygger godt opp under denne ambisjonen.

På utlendingsfeltet er det lagt til grunn tre hovedmål: færre asylsøkere uten beskyttelsesbehov, raskere retur av tidligere asylsøkere og raskere id-avklaring. Det er dessverre for mange som oppholder seg i Norge ulovlig. Det er viktig å ha en nær sammenheng i asylpolitikken, slik at personer som ikke har beskyttelsesbehov, returneres raskt etter avslag, og personer som får opphold, raskest mulig integreres.

31. oktober 2013, rett etter regjeringsskiftet, var det 5 634 personer uten lovlig opphold som oppholdt seg i asylmottak. 31. oktober 2014, etter ett år med ny regje-

ring, var det 3 727 personer uten lovlig opphold i asylmottak. Det er altså en nedgang på 1 907 personer eller 34 pst. I 2015 er det lagt opp til en vesentlig styrking av bevilgningen til politiet med 82,5 mill. kr for å øke antall uttransporteringer. Samlet er det lagt opp til at mer enn 10 000 personer uten lovlig opphold returneres i 2015.

Jeg har imidlertid lyst til å understreke at det ikke bare er penger som bidrar til effektivisering av utlendingsforvaltningen. UDI, PU og UNE satte i vår i gang et stort samarbeid for å effektivisere saksbehandlingen av såkalte Dublin-saker. Allerede nå ser vi et utrolig godt resultat av det samarbeidet. Saksbehandlingstiden har gått ned fra om lag 175 dager til ca. 55 dager. Det er en redusert saksbehandlingstid på nesten 70 pst. Det frigjør bortimot 500 plasser i asylmottak og gir 4 måneder kortere botid i Norge. 50 pst. færre søkere forsvinner under søknadsbehandlingen. Jeg er veldig fornøyd med innsatsen og samarbeidet til UDI, UNE og PU i denne saken. Det viser i praksis at det er mulig å løse opp i gamle arvede strukturer og finne løsninger i fellesskap.

Regjeringen har foreslått 90 nye lukkede mottaksplasser på Trandum i tillegg til etablering av et nytt utreiseseenter på Gardermoen. Jeg er fornøyd med at disse tiltakene nå får bred støtte i Stortinget.

En av de største utfordringene vi har på utlendingsfeltet, er utfordringene med å få fastsatt rett identitet. Det skyldes dels at noen bevisst og aktivt ønsker å la være å avklare egen identitet og vildele utlendingsmyndighetene, og dels at en del asylsøkere kommer fra land hvor det ikke utstedes tilfredsstillende id, eller at de har flyktet og ikke fått med seg id-papirer.

Særlig i de førstnevnte tilfellene medfører det et vesentlig arbeid for politiet å avklare rett identitet, noe som er en forutsetning for riktig behandling av søknaden og for retur dersom opphold ikke innvilges. Derfor har regjeringen foreslått en styrking av id-arbeidet og kapasiteten i politiets id-etterforskning og utenriksstasjonenes arbeid og kompetanse på id-området.

Samtidig som det er viktig for regjeringen å sikre at personer som ikke har lovlig opphold i Norge, skal returneres, er det også viktig å sikre at personer som trenger beskyttelse, skal få det.

Regjeringen foreslår å videreføre dagens ordning for kvoteflyktninger hvor 1 000 plasser var øremerket syriske flyktninger av en totalkvote på ca. 1 700. Flyktningekatastrofen i Syria er av enorme dimensjoner, og svært mange mennesker befinner seg i en fryktelig vanskelig situasjon. Under budsjettforhandlingene i Stortinget har antall kvoteflyktninger økt med ytterligere 500 plasser. Sammenliknet med andre land i Europa tar Norge med dette et ganske stort ansvar for flyktninger i regionen. Samtidig vil jeg minne om hvor viktig det er å bidra med humanitær hjelp i nærområdene. Også her bidrar Norge på en god måte.

Så har jeg lyst til å legge til at det har vært en diskusjon, særlig i en del av replikkordskiftene, hvor man forsøker å fremstille det som om avtalen mellom Kristelig Folkeparti, Venstre og regjeringspartiene enten må være innstramninger eller oppmykninger. Jeg er ikke enig i det, for avtalen rommer begge deler. På enkelte områder er det lagt opp til

innstramminger, på andre områder er det lagt opp til oppmykninger. Det er poenget med denne typen avtaler, slik at alle partiene i en slik avtale skal få gjennomslag for den viktigste delen av sin politikk.

Presidenten: Det åpnes for replikkordskifte.

Eirik Sivertsen (A) [21:57:26]: Stortinget ba i et flertallsvedtak regjeringen om en redegjørelse for hvordan Norge kan bistå naboland som Libanon og Jordan med å håndtere flyktningstrømmen fra Syria, samt en vurdering av hvor mange syriske flykninger Norge kan ta imot i 2014 og 2015. I regjeringens budsjettproposisjon er det ikke viet veldig stor plass til å svare på Stortingets anmodning. Det vi finner, er en opprømsing av ulike problemstillinger knyttet til saken og ikke en vurdering av hvor mange vi kan ta imot. Mitt spørsmål til statsråden er om statsråden mener at han med dette kan kvittere ut anmodningen fra Stortinget. Jeg mener nemlig at det kan statsråden ikke gjøre. Jeg vil derfor gi statsråden anledningen til å svare på anmodningen nå.

Statsråd Anders Anundsen [21:58:19]: Det har vært regjeringens hensikt å svare på det vedtaket gjennom budsjettproposisjonen, både Utenriksdepartementets og Justis- og beredskapsdepartementets, og vi mener at det som der fremkommer, bidrar til å gi den redegjørelsen. Når det gjelder forholdet til hvor mange som kunne ha vært tatt imot i 2014, har det etter det jeg har fått opplyst, vært vanskelig for FN å fremme flere saker enn det de har gjort, som også har vært et bidrag til at vi kunne svare opp dette i budsjettproposisjonen for 2015.

Eirik Sivertsen (A) [21:58:53]: Jeg merker meg svaret, og sier takk for et klart svar. Og så kan jeg opplyse om at jeg er uenig i den vurderingen, men det får vi komme tilbake til. I et replikkordskifte i denne salen i fjor, ca. på denne tiden, svarte statsråden dette om hvilken innvandring- og asylpolitikk han var opptatt av å føre:

«De konkrete tiltakene som denne regjeringen sammen med Kristelig Folkeparti og Venstre vil iverksette, vil bli klare og tydelige når de forhandlingene er endelig ferdig».

Den siste tiden er det noen som hevder at det er skapt mer uklarhet om hvilken innvandringspolitikk Norge skal føre, og i går fikk vi en ny forskrift om de lengeværende asylbarna og deres foreldre, som statsråden også var inne på i sitt innlegg. Han problematiserte at det var både en liberalisering og en innstramming. Kan statsråden oppklare for oss: På hvilke punkter er dette en klar liberalisering, og på hvilke punkter er denne forskriften en klar innstramming av politikken?

Statsråd Anders Anundsen [21:59:57]: Jeg tror det må bero på en misforståelse, for når jeg snakker om avtalen mellom Kristelig Folkeparti og Venstre og regjeringspartiene, snakker jeg om oppfølgingen av Nydalen-enigheten om asyl- og innvandringspolitikken generelt. Der er det både punkter som er innstrammende og andre punkter som

er oppmykende. Den forskriften vi ble enige om på fredag, og som trådte i kraft på mandag, er en del av den avtalen som er oppmykende. Hensikten med denne forskriftsendringen har vært at det skal gi en løsning for lengeværende barn på lang sikt, og så skal det gi en forutsigbar håndtering og behandling av de sakene hvor barn har vært i landet veldig lenge, hvor en i større grad enn i dag – unnskyld – enn i forrige uke legger vekt på hensynet til barna i den konkrete vurderingen.

Presidenten: Presidenten vil opplyse om at den reglementsmessige tiden for dagens møte er ute, men presidenten vil foreslå at møtet fortsetter til dagens kart er ferdigbehandlet.

– Det anses vedtatt.

Geir S. Toskedal (KrF) [22:01:02]: I går trådte den nye forskriften i kraft, etter en avtale som var forhandlet fram mellom regjeringspartiene og Kristelig Folkeparti og Venstre. Det er vi svært glade for. Vi setter pris på at dette er en varig ordning, som vi kan forholde oss til framover. Men vi vet at ca. 200 lengeboende asylbarn bor i landet nå, og det er mulig at de lever i en familie der det er et lovlig vedtak om at de skal ut av landet. Derfor kan politiet på kort varsel hente dem og kjøre dem ut på en justispolitisk lovlig måte, men dermed får en ikke prøvd deres sak opp mot den nye avtalen som trådte i kraft i går. De må da be om en omgjøringsbegjæring, og vi vet jo at det er viktig å ha en høy rettspraksis på dette området. Vil det automatisk bli en ny vurdering av disse, eller må de selv be om det? Det er for å kunne gi et råd ut jeg lurer på det.

Statsråd Anders Anundsen [22:02:07]: Med denne nye forskriften vil de som ikke er returnert, komme inn under forskriftens bestemmelser og ordinære saksbehandlingsrutiner når retur eventuelt skal gjennomføres. Det betyr at UNE vil foreta en vurdering av det på en ordinær måte – på samme måte som de har gjort med returer innenfor det tidligere regelverket.

S y l v i G r a h a m hadde her overtatt presidentplassen.

Heidi Greni (Sp) [22:02:48]: Talspersoner for Kristelig Folkeparti og Venstre er svært tilfreds med avtalen som er inngått med regjeringen om regelverket for lengeværende barn. Den nye forskriften vil være en kraftig liberalisering i forhold til dagens regelverk, og langt flere lengeværende unger vil få bli, heter det.

Vi vet at det aldri før har vært sendt ut så mange lengeværende barn fra Norge som etter at den blå-blå regjeringen overtok og regjerer på grunnlag av samarbeidsavtalen med Kristelig Folkeparti og Venstre. Politikken det siste året har vært basert på den midlertidige løsningen som de har vært enige om. Den har ikke fungert etter intensjonen. Nå er en varig løsning på plass, noe som sikrer en sterkere vektlegging av barns beste.

Hvor stor liberalisering – i forhold til dagens regelverk – mener statsråden at det har blitt gjort avtale om?

Kan det f.eks. uttrykkes i hvor mye større andel av de lengeværende barna og deres familier som vil bli gitt opphold i Norge?

Statsråd Anders Anundsen [22:03:49]: Det er et svar det er helt umulig å gi. Det er fordi utlendingsforvaltningen behandler enkeltsaker, og det betyr at det nye regelverket vil få anvendelse på enkeltsaker. Men det er ingen tvil om hva som er intensjonen med dette nye regelverket og avtalen mellom Kristelig Folkeparti, Venstre og regjeringspartiene. Derfor er vi også enige om at dette regelverket skal evalueres etter ett år, for å se om den intensjonen er fulgt opp eller ikke.

Når representanten Greni sier at engangsløsningen eller den forrige løsningen eller den midlertidige løsningen, som hun kalte det, ikke har fungert etter hensikten, er jeg litt usikker på hva representanten mener med det, for det mener jeg bestemt at den har gjort. Dette har vært et arbeid som har pågått i lang tid. Det første og viktigste var å få på plass engangsløsningen. Den trådte i kraft 1. juli 2014, og så har vi fått en ny forskrift om lengeværende barn, som skal være den varige løsningen, og som trådte i kraft i går. Så jeg er litt usikker på hva representanten viser til når hun sier at det er en eller annen løsning som ikke har fungert.

André N. Skjelstad (V) [22:04:57]: En liberalisering av regelverket når det gjelder asylbarna, var gledelig, også at man fikk på plass forskriften, som på mange måter er en videreføring av intensjonen i Nydalen, som vi også er fornøyd med. Ikke minst var det gledelig at vi fikk dette på plass så raskt.

Men er justisministeren enig i at dette – spesielt det punktet som gjelder de lengeværende asylbarna – er en klar oppmykning i forhold til det foregående regelverket?

Statsråd Anders Anundsen [22:05:30]: Som jeg sa i mitt svar på det forrige spørsmålet, er det vanskelig å kvantifisere dette, men intensjonen bak endringen er at dette skal være en oppmykning for lengeværende barn og en varig løsning for lengeværende barn, hvor barns interesser blir vektlagt i større grad enn i forrige uke, i samsvar med det som representanten Skjelstad selv sa i sitt innlegg i salen.

Det er vanskelig for en statsråd, som ikke driver med enkeltsaksbehandling i verken UDI eller UNE, å kvantifisere hvor stor eller liten den liberaliseringen er. Derfor er jeg også veldig glad for at vi under forhandlingene på fredag også ble enige om at dette regelverket skal evalueres etter ett år, for at vi skal være sikre på at intensjonen bak regelverket er fulgt opp.

Karin Andersen (SV) [22:06:22]: SV ønsker at saken til de barna som nå har blitt sendt ut, skal bli behandlet etter det nye regelverket, og at alle også får informasjon om engangsløsningen, for det har de ikke fått fordi penger til informasjon er fjernet. Men skal de vurderingene som nå skal gjøres etter det nye regelverket, bli gode, må det være nok barnefaglig kompetanse i utlendingsforvaltningen. Det er kompetanse på hvordan barn berøres av krig

og væpnet konflikt, og hvordan barn berøres av å være på flukt og bo under usikre forhold i lang tid. Det mangler slik kompetanse både i UNE og i UDI. Hvis de vurderingene som nå skal gjøres etter den nye forskriften, skal bli gode, må dette på plass. Når vil statsråden sikre det?

Statsråd Anders Anundsen [22:07:24]: Først når det gjelder SVs utgangspunkt om at en skal vurdere utsendtes relasjoner til nytt regelverk på nytt, har jeg lyst til å si at alle de som er sendt ut av landet, er sendt ut fordi de ikke har lovlig opphold i Norge. De er sendt ut etter lovlig fattede forvaltningsvedtak, og sånn sett er det ingen som er sendt ut av landet i strid med det regelverket som gjelder. Jeg synes det er viktig å presisere det.

Når det gjelder barnefaglig kompetanse, er det selvfølgelig en forutsetning for at man skal kunne fatte riktige vedtak. Her er jeg på linje med representanten Andersen. Derfor har vi også tatt opp den problemstillingen i ikraft-tredelsesrundskrivet til forskriften, som ble sendt ut sammen med forskriften, hvor det er lagt vekt på at også den kompetansen skal sikres i utlendingsforvaltningen.

Presidenten: Replikkordskiftet er avsluttet.

Statsråd Solveig Horne [22:08:30]: I likhet med justisministeren ønsker jeg å takke både Kristelig Folkeparti og Venstre for et godt budsjettssamarbeid og en god avtale, som gjør at vi har en styrke også i det arbeidet som regjeringen skal gjøre videre på dette viktige feltet.

Representanten Sivertsen startet sitt innlegg med å si at debatten handler ofte om hvor mange vi skal ta imot, eller hvor mange vi skal bosette. Men denne debatten handler også om hva vi gjør med integrering og om å bosette den enkelte flyktning ute i kommunene.

Integreringspolitikken må ha som mål at innvandrere skal få bruke ressursene sine. Vi skal stille krav til dem som har fått opphold i Norge, om å være med og bidra til fellesskapet. Nøkkelen til det arbeidet er språk, utdanning og deltakelse i arbeidslivet. Gjennom gode introduksjonsprogrammer og norskopplæring får nyankomne flyktninger grunnleggende kvalifisering som skal gjøre veien videre ut i arbeidslivet kortere. Tall vi har fått fra SSB, viser at det har vært en økning. Vi beveger oss i riktig retning, men vi har likevel en vei å gå.

Det er for store forskjeller mellom kommunene, og det er viktig at kommunene lærer av hverandre og trekker erfaringer fra de kommunene som lykkes godt i dette arbeidet. Vi må også være tydelige i kravene våre, slik at flere går over i arbeid eller utdanning, og da må vi få mer fleksibilitet i ordningene.

Det er viktig at vi samarbeider med de frivillige organisasjonene, og at kommunene ser det viktige integreringsarbeidet som de frivillige deltar med hver eneste dag også ute i kommunene.

Regjeringen ønsker også å evaluere introduksjonsprogrammet og norskopplæringen for å få mer kunnskap om hvordan vi kan innrette denne ordningen bedre i tida framover.

Det er også bekymringsfullt at veldig mange av arbeids-

innvandrerne og de som kommer på familiegjening, og spesielt kvinner, er det vanskelig å få ut i arbeid og å gi opplæring i norsk. Mange står i dag utenfor arbeidsmarkedet og faller også utenfor en del av dagens ordninger. Som også representanten Karin Andersen var inne på: Jobbsjansen er et viktig tiltak for disse kvinnene, som vi trenger å få ut i arbeid, og det har så langt gitt gode resultater.

Jeg er glad for at vi nå har fått på plass ordningen med gratis kjernetid i barnehage, og at det har blitt en økning i den. Det har bidratt til at flere barn med minoritetsbakgrunn går i barnehage. Det har bidratt til at foreldrene har fått større tillit til barnehagen og ser nytten av at barna går i barnehage. Cirka 72 pst. av alle fire- og femåringer med minoritetsbakgrunn går nå i barnehage.

Jeg er glad for at ordningen med aktivitetsplikt ble innført fra høsten av. Det er viktig for å få foreldrene ut i arbeid eller aktivitet. Regjeringen tar sikte på at i løpet av august neste år skal vi også få innført gratis kjernetid i barnehager for fire- og femåringer i hele landet for familier med lav inntekt. Det er et viktig satsingsområde når det gjelder fattigdomsbekjempelse. Vi skal videreutvikle dette arbeidet. Foreldrenes deltakelse i arbeids- og samfunnsliv er viktig for barna.

Vi skal basere vår politikk på kunnskap. Det er nå ti år siden forrige gang det ble gjennomført en levekårsundersøkelse om innvandrere. Både antall og sammensetningen av innvandrere har endret seg de senere årene. Derfor vil regjeringen gi SSB i oppdrag å gjennomføre en ny levekårsundersøkelse.

Regjeringen vil i 2015 styrke arbeidet mot tvangsekteskap og kjønnslemlestelse. De seneste rapportene vi har fått dette året, viser at dette er et viktig arbeid som vi ikke må glemme. Derfor er jeg glad for at regjeringen har styrket bo- og støttetilbudet for personer over 18 år som er utsatt for tvangsekteskap, og vi skal videreføre dette arbeidet.

Vi skal også forebygge radikaliserings og voldelig ekstremisme, som for min del er et viktig arbeid. Det forebyggende arbeid – det å ha forskning og forebygge – ute i kommunene må vi jobbe sammen med kommunene om for å få til god integrering og hjelpe foreldrene som er bekymret for sine barn.

Det har vært rekordbosetting ute i kommunene. Kommunene har vært velvillige. De har sagt ja til å bosette flere – 17 pst. flere enn i fjor. Likevel sitter det altså ca. 5 200 med oppholdstillatelse i mottak. Det er viktig at dette arbeidet blir intensivert også framover.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Stine Renate Håheim (A) [22:13:44]: Budsjettforslaget fra regjeringen har fått en del kritikk for manglende sosial profil. Et av de forslagene som skapte sterke reaksjoner, var å kutte ut barnehagetilbudet til fire- og femåringer i asylmottak.

Utdanningsforbundets nestleder, Steffen Handal, sa at kuttet var skammelig og hjerteslett, og barneombud Anne Lindboe sa at dette vil påføre dem en dårligere psy-

kisk helse, dårligere språkutvikling, og de vil bli dårligere integrert.

Jeg vet at dette ikke ligger på statsrådets budsjett, men statsråden snakket så fint om barnehager og om at nøkkelen til integrering er språk, så jeg er nødt til å spørre henne: Mener hun at dette kuttforslaget ville ført til bedre eller dårligere integrering av barn?

Statsråd Solveig Horne [22:14:36]: Som integreringsminister har min hovedoppgave vært å få bosatt de flyktningene som har fått lovlig opphold, så raskt som mulig ute i kommunene. Det har flere vært inne på i dag også, og vi vet at det er en stor utfordring. Det er altfor mange som har ventet altfor lenge. Vi vet at veldig mange av disse som har sittet lenge og ventet, og som skal starte livet sitt ute i kommunene, er barn. Det er der ute i kommunene de skal starte livet sitt, for å begynne i barnehage, for å begynne på skolen, for å lære seg språk. Vi må konsentrere oss om å gi barnehage og gratis kjernetid til dem som har fått opphold, og som skal ut i kommunene. Det er mitt hovedanliggende. Jeg er også veldig glad for at våre budsjettkamerater her på Stortinget har sikret at barnehagetilskuddet til mottakene er inne igjen i budsjettet.

Stine Renate Håheim (A) [22:15:36]: Det er jo ingen motsetning mellom å gi de barna som sitter på mottak, et verdig tilbud og samtidig fortsette å få opp tempoet i bosettingen. Så registrerer jeg at statsråden er glad for at mellompartiene har reversert kuttet som hennes egen regjering foreslo – det er jeg også.

Så har jeg lyst til å spørre om bosetting. Arbeiderpartiet har foreslått mer enn en dobling av integreringstilskuddet. Regjeringspartiene stemmer i dag mot vårt forslag om et ekstraordinært tilskudd for å få bosatt dem som har bodd lengst på mottakene. Er det et uttrykk for at regjeringen er fornøyd med tempoet på bosettingen, eller ønsker statsråden også nye tiltak for å øke takten på bosetting i kommunene?

Statsråd Solveig Horne [22:16:26]: For neste år vil altså introduksjonspengene dekke ca. 90 pst. av kommunenes kostnader. Det vil si at vi har økt integreringstilskuddet med 250 mill. kr pluss 50 mill. kr for neste år. Vi har også økt støtten til dem som har sittet lengst. De som har sittet lengst, er faktisk de som har utfordringene som gjør at de er vanskeligst å få bosatt. Derfor har vi også økt den støtten sånn at den kommer likt ut med det som kommunene får i dag for personer som har ekstra utfordringer.

Jeg er fornøyd med at vi har fått økt integreringstilskuddet. Samtidig ser jeg at vi fortsatt har en vei å gå. Når jeg er ute og snakker med kommunene, er det veldig klart at det er det å få på plass boliger og å få dekket mer av kostnadene til integrering, som er den største utfordringen kommunene har.

Geir S. Toskedal (KrF) [22:17:39]: Bosettingen går tregt, og det er en tverrpolitisk enighet om at det må vi gjøre noe med, selv om det er bosatt flere i 2014 enn tidligere. Jeg er glad for at statsråden sier, at det skal være

kunnskapsbasert det vi gjør. Jeg spurte Arbeiderpartiet tidligere i en replikkrunde om de hadde erfaring med hva kommunene oppga som flaskehals. Svaret var vel, forenklet sagt, bosetting. Nå skal statsråden ha ros for at hun selv ringer rundt til kommuner, har jeg hørt, og det er veldig bra. Hva er statsrådets erfaring med hensyn til hva kommunene oppgir som grunn for at de ikke bosetter? Er det mangel på boliger, er det mangel på arbeidsplasser, er det for dårlige tilskudd? Hva har en erfart når det gjelder dette, slik at en i kommuneproposisjonen som kommer i vår, kan få en mer målrettet politikk på området?

Statsråd Solveig Horne [22:18:40]: De siste månedene har jeg hatt møte med ca. 50 ordførere rundt omkring i landet for å stille dem spørsmålet: Hva er det som skal til for å få en raskere bosetting, og hva er det som skal til for at kommunene kan ta imot flere? Det som er gjennomgangstonen i de møtene, har vært at de sliter med å få boliger, og de sliter med å få dekket de kostnadene de har med hensyn til den enkelte. De ser også at noen av disse flyktningene trenger lengre tid for å lære seg språket for å komme seg ut i arbeid, og noen trenger kortere tid. Derfor ønsker de også en fleksibilitet i den ordningen. Men så er det også flere kommuner som sier at det er veldig uforutsigbart når de ikke vet hvor mange det er som kommer på familie-gjenforening. De har kanskje sagt ja til å ta imot 10, og så kommer det 20 – de vet altså ikke hvor mange som kommer på familie-gjenforening. Det er en utfordring når vi vet at en skal ha bolig, en skal ha barnehageplass, og en skal ha skole. Derfor har det vært viktig for meg denne høsten å lytte til kommunene og snakke med ordførerne.

Heidi Greni (Sp) [22:19:59]: Bosetting av enslige mindreårige asylsøkere er krevende for kommunene. Dette er en sårbar gruppe der mange sliter med psykiske plager. Ordningen med særskilt støtte til barnevernstiltak for enslige mindreårige bidro til at flere i denne gruppen ble bosatt. Mange kommuner har gjennom den tilskuddsordningen fått til tiltak som har lagt grunnlaget for god oppfølging og god integrering i lokalsamfunnet. Barnevernstiltak for enslige mindreårige finansieres med en kommunal egenandel, og toppfinansieringen ble i fjor foreslått redusert, så kommunene må inn med en større andel selv.

Hva er erfaringene med de endringene som ble gjort i finansieringen av barnevernstiltak for enslige mindreårige asylsøkere? Er det like god bosetting av denne gruppen nå som før det ble kutt i ordningen, og er kommunenes tiltak rettet mot denne gruppen endret på noe vis?

Statsråd Solveig Horne [22:21:00]: Jeg forstår spørsmålet fra representanten Greni, men det er litt for tidlig å si hvilke erfaringer kommunene har gjort seg. Vi har sett at det er en utfordring å få bosatt enslige asylsøkere, men samtidig mener jeg at kommunene ikke har kommet verre ut i dette året, på grunn av at regjeringen økte det særlige tilskuddet for bosetting av enslige mindreårige. Det er styrket med 120 mill. kr, slik at kommunene reelt sett fikk en økning på 10 pst. på egenandelen. Jeg mener at det er ikke alle barn som trenger barnevernstilbud ute i kommunene.

Det er mange kommuner som klarer å bosette, og klarer å finne et tilbud til de enslige asylsøkerne som ikke er et barnevernstiltak. Når vi vet at barnevernstiltak er dyre tiltak, må vi også oppfordre kommunene til å gi dem et godt tilbud, og det gjør mange kommuner, men det trenger ikke alltid være et barnevernstilbud.

Karin Andersen (SV) [22:22:16]: Det kunne være fristende å følge opp dette, for det er lite å spare på å ha dårlige tiltak for enslige mindreårige asylsøkere. Det er vel få som er så alene og har behov for så tett oppfølging som dem, for at det ikke skal gå galt.

Jeg har lyst til å utfordre statsråden på dette med Jobbsjansen, for Jobbsjansen har fungert veldig bra. Det vi vet, er at mange innvandrerkvinner som kommer hit, står ganske langt unna arbeidslivet. De kommer fra tradisjoner der det ikke er vanlig at kvinner jobber, og mange av dem har også veldig dårlige språkkunnskaper på forhånd. Jobbsjansen har vært utviklet for faktisk å kunne oppsøke disse kvinnene hjemme, oppmuntre dem og få dem ut i arbeidslivet. Det er med veldig stor forundring vi har sett at regjeringen og statsråden ikke har økt satsingen på dette området – et meget vellykket arbeidsrettet tiltak som både fremmer integrering, som er en utrolig viktig del av arbeidslinja, og som fungerer.

Hva er grunnen til at regjeringen ikke vil satse mer?

Statsråd Solveig Horne [22:23:24]: Regjeringen viderefører satsingen på Jobbsjansen som vi har i 2014, over til 2015. Jeg er enig med representanten i at dette er et godt tiltak, men det er også flere andre tiltak på dette feltet: Man har Global Future, og man har et godt samarbeid med frivillige organisasjoner og frivilligheten, som driver mentorordninger for å få kvinner ut i arbeid.

Jeg er veldig glad for at stadig flere deltar i introduksjonsprogrammet. At stadig flere kvinner deltar i dette, gjør at man får et grunnlag for språk som gjør det lettere å komme seg ut i arbeid.

Så er jeg av den oppfatningen at tiltaket som regjeringen nå setter i gang med midlertidige ansettelser, og vil være en styrke for at flere kvinner kan få prøve seg ute i arbeidslivet.

Det er én gruppe som bekymrer meg. Det er de som ikke kommer inn under introduksjonsprogrammet, som jeg ønsker å jobbe videre med for å styrke de kvinnene som vi ikke klarer å få fatt i med dette programmet.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Helga Pedersen (A) [22:24:49]: Jeg vil starte med en oppklaring, og det er at Arbeiderpartiet støtter SVs forslag om at også barn i asylmottak skal ha rett til å gå i barnehage. Det inngikk også i den opplistingen jeg redegjorde for i forrige debatt.

For min del er dette den tredje budsjettdebatten i dag, og et påfallende trekk ved alle de tre debattene vi har hatt i dag, er at regjeringspartiene synes mer opptatt av å kritisere forrige regjering og diskutere hvordan forholdene

var den gangen, enn å diskutere de utfordringene vi står overfor i dag.

Dette har altså vært påfallende i de andre debattene, men særlig påfallende i akkurat den debatten vi har nå. Det er kanskje ikke så rart, for denne debatten har mer og mer utviklet seg til et seminar – ikke bare om hva slags merkelapp regjeringspartiene og Kristelig Folkeparti og Venstre vil sette på Arbeiderpartiets politikk, men også hvorvidt deres egen politikk er en innstramming, en liberalisering eller begge deler. Det varierer ut fra hvilket av de fire partiene som uttaler seg, og vi har også sett variasjoner innenfor samme parti.

Sannheten er vel den at regjeringen sammen med sine samarbeidspartier i all hovedsak viderefører den rød-grønne innvandringspolitikken som de liker å kritisere. Det er imidlertid noen viktige unntak her, bl.a. at dagens regjering vil prioritere de kvoteflyktningene som har lettest for å bli integrert, på bekostning av de aller mest sårbare flyktningene.

Jeg har også registrert at når det gjelder temaet kvoteflyktninger, har man her i salen gjort forsøk på å framstille det som om Arbeiderpartiet er mot å ta imot flere kvoteflyktninger. Det er helt feil. I vårt opplegg for neste år har vi inne 500 flere kvoteflyktninger. Det er også verd å minne om at i budsjettet for 2014 kuttet stortingsflertallet 500 kvoteflyktninger fra det budsjettet som den rød-grønne regjeringen hadde lagt fram.

I vår, da Arbeiderpartiet foreslo en egen Syria-milliard med større innsats i Syrias nærområder, pluss å kunne ta imot flere kvoteflyktninger i Norge, stemte stortingsflertallet også det ned. Så, da SV i vår fremmet Dokument 8-forslag om å ta imot flere syriske flyktninger, endte det med at stortingsflertallet gjorde et anmodningsvedtak, der man ba regjeringen komme tilbake med en vurdering av hvor mange flere kvoteflyktninger fra Syria Norge kunne ta imot. Tenkningen bak det var at vi da kunne ha et felles utgangspunkt for disse debattene i framtiden – i stedet for at man justerte kvoteflyktningstallet opp og ned litt etter hvordan stemningen er i salen til enhver tid, kunne man ha et litt mer felles opplegg for framtiden. Det ville gitt en helt annen forutsigbarhet.

Det hadde jeg faktisk forventet at regjeringen fulgte opp, og når justisministeren her sier at man har kvittert ut det forslaget ved i budsjettforslaget for neste år å foreslå null flere kvoteflyktninger fra Syria, vil jeg betrakte det som en provokasjon. Dette må Stortinget komme tilbake til på et senere tidspunkt.

Så til historieskrivningen også på et annet område: Vår regjering bosatte i størrelsesordenen 30 000 flyktninger de fire siste årene vi hadde regjeringmakten. Bosettingspolitikken er bygd stein på stein, og jeg ønsker virkelig av hele mitt hjerte at statsråd Horne skal lykkes med å bosette enda flere. Vi er helt enig i at alle kommuner skal spørres om å ta imot flyktninger. Jeg mener det er helt unødvendig å gjøre dette til en politisk konflikt som ikke eksisterer. For mange små kommuner kan nettopp innvandrere og flyktninger være en mulighet til å øke folketallet og gi impulser til ny vekst.

Vi er derimot kritiske til at regjeringen har økt egenan-

delen for enslige mindreårige asylsøkere. At man har lagt til grunn en mager kommuneøkonomi for neste år, mener vi vil gjøre det vanskeligere å bosette flyktninger enn det det ellers ville ha vært. Vi etterlyser en mer offensiv integreringspolitikk.

Sist, men ikke minst: Verden ser nå en prekær flyktningssituasjon. 51 millioner mennesker er på flukt. Vi trenger flere og bedre svar på den situasjonen enn det vi har i dag.

Mudassar Kapur (H) [22:30:10]: Malala er en pakistansk elev og blogger fra Swat-distriktet. Hun har jobbet for barns rettigheter og jenters rett til å utdanne seg. Da hun var elleve år, begynte hun å skrive en dagbok anonymt for BBCs utgave på urdu. I bloggen fortalte hun om livet under Taliban og var kritisk til bevegelsen. Den 9. oktober 2012 ble hun skutt i hodet. Nesten to år etter mottar hun fredsprisen.

Hennes innsats for å styrke jenters rett til selvstendighet er en kamp som bare er i startfasen. Når vi i morgen sitter i rådhusalen, bør vi alle reflektere over hvordan vi selv kan bidra til at jenter med samme eller lignende bakgrunn som Malala kan vokse opp som sterke og selvstendige kvinner. Nettopp derfor er jeg glad for at regjeringen har et særlig fokus på jenter og kvinner i sitt integreringsarbeid.

Når regjeringen fra høsten 2015 innfører gratis kjerntid i barnehage for fire- og femåringer i hele landet for familier med lav inntekt, kan dette være et særlig godt og treffsikkert tiltak for kvinner med minoritetsbakgrunn. Når vi også kombinerer dette med aktivitetsplikt, gir vi et klart signal om at dette skal være en løsning der begge parter, både det offentlige og foreldrene selv, har et felles ansvar for og mål om integrering. Opphold i barnehagen vil gi fundamentet som hindrer at barna faller ut av skolen allerede i 1. klasse, og aktivitetsplikten vil gi spesielt kvinnene en forpliktelse, men også en motivasjon til å gå ut i arbeid.

Jeg har i forbindelse med min tidligere jobb truffet mange jenter med tragiske skjebner. Helt uavhengig av om jeg var i Vietnam eller i Mosambik, var det én fellesnevner som gikk igjen. Da jeg spurte jentene om hva som var den ene hendelsen i deres liv som hadde påvirket ting mest i negativ retning, svarte de fleste følgende: Jeg fikk ikke fullført skolen. Det gjorde at de giftet seg og fikk barn for tidlig. Det gjorde at de aldri kom seg ut i arbeidslivet. De var prisgitt at andre skulle hjelpe dem.

Vi har nå en fantastisk anledning til å gi mange jenter og kvinner en ny start i livet her i Norge. Det gjør vi best gjennom målrettede tiltak for introduksjon og integrering i det norske samfunnet. La meg nevne noen punkter fra budsjettet. Vi knytter gratis kjerntid i barnehage opp mot aktivitetsplikt. Det vil få flere kvinner i arbeid. Vi styrker arbeidet mot tvangsekteskap og kjønnslemlestelse. Vi gjennomfører tidenes satsing på bosetting, slik at folk raskt kan komme i gang med sitt nye liv og bo i et eget hjem. Det er også et viktig velferdstiltak. Vi forsterker satsingen på flere organisasjoner som jobber nettopp med integrering og styrking av kvinners rettigheter og framtid, særlig med fokus på språk og inntreden i arbeidslivet.

La meg også knytte noen generelle refleksjoner til arbeidet med mangfold og integrering. Jeg tror vi er ved et brytningspunkt i Norge nå. Minoritetene er ikke like. Den innvandreren som landet på Fornebu i 1972, er veldig forskjellig fra den innvandreren som lander på Gardermoen i kveld. Gjennom dette budsjettet fokuserer vi innsatsen på enkeltindivider og ikke enkeltgrupper. Vi sørger for at den lille jenta som fortsatt lever på asylmottak, selv lenge etter at hun har fått opphold, kan få et sted å bo. Hun kan få venner på egen alder, starte på skolen og starte på reisen til å bli en selvstendig og sterk kvinne. Dette budsjettet sørger for at den samme jentas mor kan få en ny start i livet, der hun gjennom språkopplæring finner veien til arbeidslivet og kan tjene sine første penger noen gang. Dette budsjettet sørger også for at vi gjennom styrking av arbeidet mot tvangsekteskap sørger for at jenter som med full fart er på vei inn i sin egen framtid, ikke får en brå og brutal stopp på den reisen.

Til slutt: Jeg har hørt dette ordtaket mange ganger: Dersom du utdanner en gutt, har du utdannet en gutt, men om du utdanner en jente, utdanner du en hel landsby. Kanskje er det slik at dersom en kvinne blir integrert i det norske samfunnet, har kanskje også hele familien blitt det.

Stine Renate Håheim (A) [22:35:22]: Et av våre store og viktige prosjekter handler om å skape et mer inkluderende Norge. Det handler om å gi enkeltmennesker flere muligheter, og det handler om at vi som fellesskap blir rikere. Det flerkulturelle samfunnet gir oss store muligheter dersom vi velger å utnytte det og drive en aktiv politikk for integrering. Arbeiderpartiet mener at innvandring til Norge har vært grunnleggende positivt, og vi mener at en sterk velferdsstat bidrar til den beste integreringen. Arbeid gir den enkelte økonomisk selvstendighet og er det viktigste virkemidlet for å motvirke fattigdom, utjevne sosiale forskjeller og oppnå likestilling.

Vi vet at kontantstøtten ikke fungerer. Til tross for det velger regjeringen å utvide en kontantstøtte som med kirurgisk presisjon fører til at mange minoritetskvinner ikke er i jobb, og ikke sender ungene sine i barnehagen. Det er politikk for dårligere integrering. Et annet forslag som regjeringen kom med, som på mange måter var oppsiktsvekkende, var å foreslå kutt i barnehagetilbudet til fire- og femåringer i asylmottak. Barneombud Anne Lindboe sa det så treffende:

«Konsekvensene blir at mange av disse barna mister barnehageplassen sin. Det vil påføre dem en dårligere psykisk helse, dårligere språkutvikling og de vil bli dårligere integrert.»

Jeg er glad for at det kuttet er reversert. Det har også vi i Arbeiderpartiet gjort i våre alternative budsjetter.

Så vet vi at mange også stenges ute fra arbeidslivet, og at mange fremdeles diskrimineres. Fordommer og hverdagsrasisme lever dessverre i beste velgående i 2014. De siste dagene har det vært mye oppmerksomhet om diskriminering i arbeidslivet. I VG på søndag kunne vi lese om Sonja Alexandra, som nå heter Lyng til etternavn, som byttet navn i frykt for ikke å få jobb. Hun sa følgende til VG:

«Jeg skiftet navn fordi jeg følte meg usikker på om jeg ville komme meg på arbeidsmarkedet på grunn av mitt utenlandske navn.»

Likestillings- og diskrimineringsombud Sunniva Ørsta-
vik sa i samme artikkel at det er 25 pst. mindre sannsynlighet for å bli innkalt til intervju dersom navnet ditt høres utenlandsk ut, og oppfordrer alle som opplever diskriminering, til å ta kontakt med ombudet. Jeg er glad for at vi har et likestillings- og diskrimineringsombud, og jeg konstaterer at vi har en lang vei å gå i kampen mot hverdagsrasisme og fordommer. Vi har alle et ansvar for hvordan vi omtaler det flerkulturelle samfunnet.

Rask bosetting er viktig for å få god integrering og for den enkeltes mulighet til fullt ut å delta i det norske samfunnet. Jeg har lyst til å si at det er bra at kommunene nå bosetter flere, men det går fremdeles for sakte. Arbeiderpartiet har derfor foreslått å øke integreringstilskuddet med 100 000 kr per lengeventende bosatt flyktning for å redusere antallet lengeventende på mottak.

Så, for å avslutte: Områdesatsingen i byene har vært svært viktig for å gjennomføre nødvendige oppgraderinger av boområder med store sosiale og miljømessige utfordringer. Satsingene har bl.a. konsentrert seg om språkopplæring, gratis kjernetid i barnehage, aktivitetsskole, områdeløft, trygghet og omdømmebygging. Satsingen har svært gode resultater og har svært positive ringvirkninger. For oss er det derfor uforståelig at det for andre året på rad er store kutt i områdesatsingen. Dette er småpenger i den store sammenhengen, men det betyr enormt mye der innsatsen skjer.

Arbeiderpartiet vil reversere kuttene og fremmer også forslag om å forlenge og forsterke områdesatsingene. For oss er disse satsingene et viktig verktøy for å realisere vår visjon om et land med små forskjeller og store muligheter.

Ferhat Güven (A) [22:39:40]: Vi har fått en regjering som så sent som i fjor høst mente følgende: Norge bør opprette og drifte asylmottak i Afrika og Asia. Flyktninger som reiser til hjemlandet, skal miste oppholdstillatelse. Ekteskap skal ikke legges til grunn for innvandring til Norge. Innvandrere må jobbe og bo i Norge i minst ti år før de kan få statsborgerskap. Kun norske statsborgere skal være medlemmer av folketrygden. Utenlandsk arbeidskraft skal betale skatt til en egen folketrygdkonto og trekke på denne hvis de blir syke eller uføre, og hvis den kontoen er oppbrukt, må de forlate landet. Og så kanskje det punktet som er mest interessant for spesielt Kristelig Folkeparti, nemlig avvikling av tilskudd til trossamfunn. Det blir derfor interessant å se utviklingen på disse områdene.

Vi har fått tidenes blåeste regjering, en regjering som sitter med kalkulatoren i hånden på alle politikkområder, også innvandring og integrering. Representantene fra Fremskrittspartiet har i årevis framstilt våre nye landsmenn som kjeltringer, som kun skal forsyne seg av velferdsfattet. Vi har i dag en regjering som ønsker at asylsøkere kun skal ha én ankemulighet og ikke noen mulighet for gjenopptakelse. Kun norske statsborgere skal gis muligheten til familieetablering i Norge fra utlandet.

For Arbeiderpartiet er det viktig og riktig å føre en

konsekvent og helhetlig flyktning- og asylpolitikk som er human, rettssikker, rettferdig, og med respekt for internasjonale konvensjoner og avtaler som Norge har forpliktet seg til. Vi ønsker et tolerant samfunn, hvor alle har de samme rettigheter, plikter og muligheter uavhengig av bakgrunn, kjønn og religiøs tilhørighet.

Mens Arbeiderpartiet hadde makten, gjorde vi veldig mye for å bedre integreringen av våre nye landsmenn. Vi gjeninnførte norskopplæring for asylsøkere og økte retten og plikten til norskopplæring fra 300 til 600 timer. I perioden 2004–2014 økte vi integreringstilskuddet til kommunene med om lag 600 mill. kr. Vi økte innsatsen for kvinner og barn og fikk også en permanent ordning i Jobbsjansen, som ble etablert for å hjelpe flere kvinner i arbeid. Gratis kjernetid i barnehager i visse områder ble innført allerede i 2006. Vi gjorde det også lettere for barn å få norsk statsborgerskap.

Vi styrket arbeidet mot tvangsekteskap med 70 mill. kr allerede i 2007 og 2008 og la samtidig fram en ny handlingsplan. Midlene er senere videreført hvert år. Tiltak mot tvangsekteskap var en viktig del av vårt arbeid mot vold i nære relasjoner.

Å ha minoritetsrådgivere på skoler med stor andel elever med minoritetsbakgrunn var for oss viktige tiltak. Vi har hele tiden ført en forutsigbar og konsekvent asylpolitikk. Vi har brakt antall asylankomster ned på et håndterlig nivå. Særlig har antallet asylsøkere uten beskyttelsesbehov gått ned. Samtidig ble saksbehandlingstiden betydelig redusert. Både frivillige og tvangsmessige returer økte markant. Det gjelder særlig retur av kriminelle asylsøkere som har fått avslag.

Det er interessant å bemerke at Fremskrittspartiet i dette øyeblikk har brutt forhandlingene med byrådet om neste års budsjett her i Oslo. Striden dreier seg primært om det skal tas imot nye flyktninger. Fremskrittspartiet sier nemlig stopp. Det er derfor veldig spesielt å observere at posisjonspolitikere her på Stortinget får nedsablet sine ambisiøse planer noen få hundre meter unna, på Rådhuset.

Jeg anbefaler derfor statsråden og posisjonspolitikere om å konsultere sine partifeller rundt omkring i Kommune-Norge, da det faktisk er de som skal bosette. Poenget mitt er at enkelte holdninger og verdier neppe lar seg endre med regjeringsmakt.

Presidenten: De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Ketil Kjenseth (V) [22:44:09]: Jeg velger å innlede med å referere Karin Andersen i denne debatten. I replikkordvekslingen sa hun at det er stor forskjell på SVs og Arbeiderpartiets innvandrings- og integreringspolitikk.

I dag kan vi vel slå fast at det faktisk er stor forskjell mellom Arbeiderpartiet og alle de andre partiene her i innvandringspolitikken. Når Eirik Sivertsen i sitt innlegg snakker om moral, tror jeg vi kan si at Arbeiderpartiet sitter igjen på den moralske pinebenken etter dagens debatt. Hva mener egentlig Arbeiderpartiet om endringen av forskriften for lengeværende asylbarn, som ble lagt fram i går? Er den god, eller er den dårlig?

I dag registrerer jeg at Eirik Sivertsen sier til NTB:

«Arbeiderpartiet er opptatt av en rettferdig, rettssikker og konsekvent asylpolitikk. Dette er familier som ikke har rett til beskyttelse i Norge og som oppholder seg i landet ulovlig. Barns beste skal tas hensyn til, men vi kan ikke ha et system der vi belønner dem som lenge nok har unndratt seg utsendelse, med opphold i Norge.»

Dette var en stor debatt også i 2012. Da sa Martin Kolberg den 13. mars:

«Vi ser flere eksempler som er krevende å forklare ut ifra et humanistisk og menneskelig synspunkt.»

Han var da parlamentarisk nestleder i Arbeiderpartiet. En rekke stortingsrepresentanter snakket da om at politikken ble for streng og for lite rettferdig. En av dem, Stine Renate Håheim fra Arbeiderpartiet – hun sitter i salen – sa da:

«Barna har ikke valgt sin egen skjebne. De er ikke skyld i den situasjonen. Da mener jeg at vi som politiske myndigheter må ta ansvar for å ivareta barnas behov.»

Hun ble spurt om hva som «konkret bør skje med de ungene som står i fare for å bli sendt ut». «Det beste ville vært å legge disse sakene på vent,» sa representanten Håheim. Jeg vil legge til at jeg er helt enig i det Stine Renate Håheim sa her. Det er da tydeligvis en stor avstand internt i Arbeiderpartiet om hvilken asyl- og flyktningpolitikk man skal føre, og ikke minst hvilken vekt man skal legge på barns beste.

Jeg må også i denne debatten si at i 2007 samlet jeg ganske fort inn over 1 000 underskrifter, fordi en familiefar som var gift med en norsk kvinne – og de hadde felles barn – hadde kommet i skade for å jobbe uten arbeidstillatelse, men hadde fått skattekort, og ble da sendt ut. De 1 000 underskriftene ville ikke daværende statsråd Bjarne Håkon Hanssen ta imot. Familien ble da vekket på natta, og familiefaren ble ganske brutalt sendt ut. En må kunne si at det er gorillafraksjonen i Arbeiderpartiet som vinner fram når det gjelder håndtering av barn. Når det gjelder stortingsmeldingen Barn på flukt: Det er ikke sånn at en stortingsmelding gir lover og forskrifter. Det ble aldri resultatet.

Helt til slutt: Vi har i løpet av to borgerlige budsjettflertall nesten doblet antallet kvoteflyktninger. (Presidenten klubber.) Det er en betydelig forskjell på Arbeiderpartiet og de andre.

Presidenten: Taletiden er omme.

Mazyar Keshvari (FrP) [22:47:29]: I løpet av debatten er det forsøkt å skape et inntrykk av at det er stor forvirring om hva som er liberalisering, og hva som er innskrenkning. Mye av denne forvirringen skyldes at de som har ytret dette, ikke har forstått hva man snakker om.

Når man snakker om asylavtalen, snakker man ikke alene om den avtalen vi ble enige om på fredag. Vi snakker om den konkrete avtalen fra Nydalen i fjor, som handler om innvandring, asyl og integrering. I den avtalen er det en rekke punkter, som 24-års aldersgrense, økt underholds krav osv. – som jeg også var inne på i mitt første inn-

legg – som er klare innskrenkninger. I avtalen er det også to punkter som ikke er innskrenkninger. Det ene er engangsløsningen, som er implementert allerede i år. Det andre punktet, som ikke handler om innstramming, er den nye forskriften om lengeværende barn, som nå er på plass.

Grunnen til at man i det hele tatt var nødt til å finne en løsning på dette med lengeværende barn, og at vi i Fremskrittspartiet aksepterte det, er at det er to grunner til at barn har vært lenge i Norge. Den ene grunnen er at foreldrene har nektet å etterkomme norsk lovgivning, de har nektet å forlate landet, til tross for at de har fått avslag på sin søknad. De har vært her ulovlig over lang tid.

Den andre hovedgrunnen til at barna har vært lenge i Norge, er at vi har hatt en rød-grønn regjering som ikke har vært i stand til å håndheve lover og regler tilstrekkelig. I fremtiden vil vi ikke være i den samme situasjonen – når vi sender ut mennesker som ikke har behov for beskyttelse og ikke har krav på å være i Norge. Det vil alle tjene på. Det må være mye bedre for de familier og de barn som har fått avslag på sin søknad, å bli returnert hjem kort tid etter at avslaget har kommet, mens de fortsatt har noe å komme hjem til, og mens de fortsatt har et nettverk – framfor å bli boende her i fem–seks–syv–åtte år, for så å bli sendt ut av landet. Det er det som er realiteten i denne asylavtalen.

De av representantene fra SV og Arbeiderpartiet som lurer på i hvilken retning totaliteten i denne avtalen går, kan bare lese avtalen punkt for punkt, så kan de selv tolke hva som er innstramming, og hva som ikke er det.

Geir S. Toskedal (KrF) [22:50:04]: For Kristelig Folkeparti er det veldig kjekt at vi har fått til avtalen om å ta imot 500 nye kvoteflyktninger, samtidig som det er tverrpolitisk enighet om å hjelpe der nøden er størst – der flyktningene oppholder seg – og der effekten er veldig stor ved å hjelpe. Norge er et rikt land, og vi har et moralsk ansvar for å ta del i denne operasjonen. Vi regner derfor med at flyktninger fra Camp Liberty får særlig oppmerksomhet.

Kristelig Folkeparti er videre tilfreds med at budsjettforliket medfører en videreføring av støtten til informasjons- og veiledningssenteret for au pairer.

Nå økes integreringstilskuddet og investeringstilskudd til kommunale utleieboliger. Det kan stimulere til økt bosetting, og vi hørte statsråden si i dag at det var én av de største flaskehalsene. Jeg regner med at vi kan følge dette videre inn i 2015 og 2016, for å se om vi kan bidra enda mer til økt bosetting og integrering av flyktninger. Det må også gjelde kompensasjon når det er eldre flyktninger og funksjonshemmede. Økning i integreringstilskuddet ser ut til å være et av de mest målrettede tiltakene for å øke kapasiteten. Det er positivt at regjeringen har så god dialog med kommunene.

Sammen med SV, mener Kristelig Folkeparti at det bør åpnes opp for at flyktninger selv kan finne seg et sted å bo – dersom de har råd – med den støtten de får i introduksjonsprogrammet. Jeg er litt forundret over at ikke andre partier har vært med på det. For gjennom selvbosetting kan flyktninger i større grad selv ta ansvar for å påvirke sin livssituasjon og sin bosituasjon i fremtiden. I stedet for å bli behandlet som passive klienter, får man

tidlig mulighet til å ta tilbake kontrollen over sitt eget liv.

Kristelig Folkeparti synes det er krevende å høre om radikaliserings i innvandremiljøer i Norge. Enkelte personer fra innvandremiljøer har sluttet seg til ekstreme islamistiske miljøer og reist til Syria for å kjempe for ISIL. Kristelig Folkeparti ønsker, sammen med regjeringen, å finne forebyggende tiltak mot at slikt skjer videre framover.

Til slutt: Det er viktig at UNE fungerer effektivt som et uavhengig forvaltningsorgan som gjør grundig etterprøving av de vurderingene UDI har gjort. UNE skal ivareta rettsikkerhet og bidra til at vedtakene er i tråd med internasjonale konvensjoner og norsk lov. Kristelig Folkeparti er glad for at antallet ubehandlede saker er på vei ned, med kortere saksbehandlingstid. Men Kristelig Folkeparti mener at effektivitet ikke skal gå på bekostning av rettsikkerhet, noe også statsminister Solberg understreket her i Stortinget.

Eirik Sivertsen (A) [22:53:12]: Representanten Kjenseth etterlyser hva Arbeiderpartiet egentlig mener. Jo, Arbeiderpartiet mener fortsatt, som vi mente da vi satt i regjering, at vi skal ha en rettsikker, rettferdig og konsekvent asylpolitikk. Hvis du trenger opphold, betyr det i klartekst: Hvis du kommer til Norge, søker beskyttelse og trenger opphold, så får du bli. Hvis du ikke trenger opphold, må du reise. Det er den enkle biten av svaret.

Som jeg sa i mitt innlegg, har vi hatt en debatt lenge, og i den siste uken har den vært ganske intensivt, der vi har diskutert hva vi gjør med de lengeværende asylbarna. Det er en viktig debatt. Vi har registrert at regjeringspartiene, Venstre og Kristelig Folkeparti har kommet fram til en avtale om en ny forskrift som på enkelte punkter liberaliserer dette. På andre punkter er det en videreføring av momenter som lå i stortingsmeldingen Barn på flukt. Det jeg sa i mitt innlegg, var at det er bra at vi har kommet fram til en avklaring. Det er bra at vi har fått en avklaring, slik at de menneskene som dette gjelder, kan komme seg videre i livet sitt, enten de skal få bli i Norge, eller de må reise hjem til sitt hjemland. Så sier jeg at vi håper da at de intensjonene som partene hadde, blir oppfylt, og at vi ikke får uønskete virkninger av det.

Både representanten Kjenseth og jeg – håper jeg – er klar over at dette ikke er enkle saker. Det er ingen som frivillig velger å sette livet sitt på vent. Det er krevende forhold som gjør at man faktisk ønsker å være her. Men vi kan heller ikke lage et system som belønner dem som ikke forholder seg til det som norske myndigheter pålegger dem. Det er hele dilemmaet – hele kjernen i debatten. Det er en avveining mellom barnas beste og innvandringsregulerende hensyn. Det er kjernen i debatten. Og hvor skal balansepunktet være? Vi diskuterte en stortingsmelding. Det er ingen hemmelighet at det er forskjellige synspunkter i Arbeiderpartiet. Arbeiderpartiet er et stort parti. Det ville være pussig om alle våre over 50 000 medlemmer skulle mene akkurat det samme i denne saken. Vi har ganske tøffe debatter om det, men vi mener at sammen med regjeringspartnerne våre fant vi et godt balansepunkt da vi behandlet stortingsmeldingen Barn på flukt. Og når det gjelder spør-

mål om forskrift eller stortingsmelding, hadde representanten Skjelstad og jeg en meningsutveksling om det tidligere i debatten – der tror jeg ikke vi vil bli enig – men det er vår oppfatning at det også er mulig å styre gjennom stortingsmeldingen og politiske instruksjer, og vi mener at vi har dokumentert det, både gjennom rapporten fra UNE og gjennom at Høyesterett bruker stortingsmeldingen som rettskilde.

Så må jeg få lov til å avslutte med å takke for en av de bedre debattene jeg har opplevd å være med på i Stortinget. Jeg opplever at mange av innleggene har vært åpne og inviterende, og jeg har lyst til spesielt å adressere til statsråd Horne at hennes holdning i hennes innlegg var åpen og ærlig med hensyn til de utfordringene vi sammen står overfor. Vi er ikke enig i alle virkemidlene, men det er i hvert fall enighet om at vi har store utfordringer på dette feltet, som vi vil forsøke å løse.

Karin Andersen (SV) [22:56:25]: Først vil jeg takke representanten Stine Renate Håheim for å ta opp spørsmålet om rasisme, som jo fins, og at folk blir stengt ute. Det er viktig at det blir nevnt i denne debatten, for det eksisterer.

Så hørte jeg innlegget fra Høyres Mudassar Kapur. Det var også et veldig bra innlegg. Når det gjelder utviklings- og bistandsfeltet, tror jeg han har rett, men når det gjelder den nasjonale politikken, stemmer det ikke. Innlegget stemmer ikke med det som regjeringen gjør. Han snakket om hvor viktig det var at jentene fikk utdanning, og at kvinnene kom i jobb. Det er jeg helt enig i, men dette budsjettet gir jo mindre til innvandrermodrene og mer til millionærene. Det er trist.

Et av de kuttene som regjeringen foretok, var kuttet i overgangsstonaden. Det foreligger forskning fra Fafo som viser at tidligere mottakere av overgangsstonaden har høyere sysselsetting enn kvinner på samme alder og med samme utdanning og bosted. For innvandrerkvinner virker det enda bedre. Da er det veldig rart at det er en ordning som regjeringen går løs på. Det er mange innvandrerkvinner som også har bruk for overgangsstonad. Hvis man blir alene, trenger man høyere inntekt, og da trenger man å kunne kvalifisere seg. Og det virker.

Det andre er Jobbsjansen, som regjeringen har hatt mulighet til å prioritere. Den virker så det griner, det bekrefter også ministeren selv, men man har valgt ikke å bruke penger på det. Man har derimot valgt å bruke penger på kontantstøtte, som er betaling for å holde ungene vekk fra barnehagen og mor vekk fra jobb. I tillegg viser man til aktivitetsplikten som nå skal være for sosialhjelpen. Vi har diskutert det før i dag. Det ligger ikke en eneste krone i kommuneøkonomien til å gjennomføre denne aktivitetsplikten. Det betyr jo at de innvandrerkvinnene som ikke kan norsk, på et eller annet mystisk vis skal få et tilbud som koster kr 0, og det skal virke positivt.

Jeg er veldig for aktivitet. SV er veldig for aktivitet. Det er derfor vi har lagt inn penger til den aktiviteten som folk på sosialhjelp skal ha. Det er derfor vi har finansiert tiltak for ungdom som har falt ut av skole og arbeidsliv, og det er derfor vi også har brukt penger på Jobbsjansen og på overgangsstonaden, for vi vet at det virker. Og vi vet at det

virker veldig godt for innvandrerbefolkningen at de får et kvalitetsmessig godt tilbud, f.eks. at den aktiviteten de har, bidrar til at de lærer norsk – at de ikke bare utfører manuelt arbeid og ikke blir integrert i det hele tatt.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 5.

Sak nr. 6 [22:59:33]

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om endringer i utlendingsloven m.m. (unntak fra taushetsplikt) (Innst. 103 L (2014–2015), jf. Prop. 104 L (2013–2014))

Presidenten: Etter ønske fra kommunal- og forvaltningskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden begrenses til 5 minutter til hver partigruppe og 5 minutter til medlem av regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det gis anledning til replikkordskifte på inntil seks replikker med svar etter innlegg fra medlem av regjeringen, innenfor den fordelte taletid.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Eirik Sivertsen (A) [23:00:27] (ordfører for saken): La meg starte med å takke komiteen – og for så vidt også statsråd Anundsen – for en fleksibel holdning til det å komme fram til en løsning. Dette er en vanskelig sak, det er vanskelige avveininger som skal gjøres, og det har vært diskusjoner blant partiene i komiteen.

Komiteen er i all hovedsak delt på flere måter, så jeg skal nøye meg med å være kort og redegjøre bare for hovedspørsmålene i saken og for Arbeiderpartiets standpunkt her. Jeg forventer at de respektive partiene redegjør for både sine standpunkter og sin stemmegivning i saken.

Denne saken handler om mulighet til å gjøre unntak fra taushetsplikten for ansatte eller andre som utfører arbeid eller tjenester i mottak og omsorgssentre, slik at det kan gis opplysninger til utlendingsmyndighetene for bedre å kunne opplyse saker som er til behandling etter utlendingsloven.

Det er to forhold som diskuteres i saken, og som forslaget omfatter: de voksne beboerne og de mindreårige beboerne. Allerede her skiller komiteen lag, så jeg går nå over til å redegjøre for Arbeiderpartiets standpunkt.

For Arbeiderpartiet har dette vært en vanskelig avveining – å veie behovet for å sørge for opplysninger som er relevante for saker som er til behandling etter utlendingsloven, og diskusjonen om hvorvidt det er grunnlag for å få opphold i Norge, opp mot hensynet til personverninteresser. Når en er på et mottak, er mottaket å betrakte som ens hjem i den perioden en bor der. Etter Den europeiske menneskerettskonvensjon er det ganske strenge skranker for å kunne tilsidesette i Norge hensynene til privatlivet – ens hjem og personvern – men også til personopplysningsloven. Vi har etter en helhetlig vurdering kommet fram til

at det er tungtveiende grunner til å støtte regjeringens forslag om å tillate unntak fra taushetsplikt når det gjelder voksne beboere.

Når det gjelder spørsmålet om enslige mindreårige som bor i mottak, barnevernsinstitusjoner eller omsorgssentre, er vi kommet til en annen konklusjon. Hovedbegrunnelsen er at når det gjelder de mindreårige barna, altså de som ikke har fylt 18 år, foreligger det, etter Arbeiderpartiets oppfatning, en fare for at man blander rollene – misforstår forholdet mellom det å være en omsorgsperson, siden barnet ikke har noen andre omsorgspersoner når det kommer hit som enslig mindreårig, og det å være ansatt eller utføre tjenester for utlendingsforvaltningen. Derfor er vi kommet til at denne muligheten for unntak fra taushetsplikten ikke kan gjelde for enslige mindreårige som bor i mottak, omsorgssentre eller barnevernsinstitusjoner. Vi har på denne bakgrunn sammen med Senterpartiet fremmet et forslag som jeg tar opp.

Jeg skal ikke forlenge denne saksbehandlingen ytterligere. Jeg forventer at vi får en grei behandling, men jeg vil igjen benytte anledningen til å takke for et godt samarbeid i saken.

Ingerd Schou hadde her overtatt presidentplassen.

Presidenten: Representanten Eirik Sivertsen har tatt opp det forslaget han refererte til.

Mazyar Keshvari (FrP) [23:04:21]: Det er viktig at vi sikrer legitimiteten til asylinstituttet. Alle parter har en interesse av at asylsøknader avgjøres på korrekt grunnlag, ikke minst asylsøkeren selv. Forslaget fra regjeringen kan gi et større rom og mulighet for å avdekke ulike former for feil knyttet til asyl og opphold. Dette vil i siste instans komme de reelle asylsøkerne til gode.

Det er utlendingsmyndighetene som avgjør om det foreligger grunnlag for opphold, og avgjørelsen må bygge på en grundig vurdering av de faktiske opplysningene i den enkelte saken. Søkeren har en plikt til å gjøre sitt beste for å medvirke og framlegge nødvendig dokumentasjon, samtidig som vi er nødt til å ha systemer som i størst mulig grad bidrar til å få realitetene på bordet. Dersom vi ikke klarer å fange opp dem som forsøker å utnytte asylinstituttet eller dem som faktisk er reelt forfulgte, som har reelt beskyttelsesbehov, og sender dem tilbake til fare, er ingen av delene en holdbar situasjon. Derfor er det så viktig at vi får klarlegge alle sider ved en asylsøknad.

Ansatte ved norske asylmottak besitter en kunnskap som kan være ytterst relevant i en asylprosess. Opplysninger de ansatte besitter, kan med andre ord være viktige for å bekrefte eller avkrefte opplysninger asylsøkeren har gitt til utlendingsmyndighetene, og eventuelt gi grunnlag for videre undersøkelser. Dette kan eksempelvis være hvilket språk asylanten prater til daglig, familierelasjoner eller annen informasjon som kan bidra til å få fram korrekt faktagrunnlag. Det er viktig å understreke at dette ikke bare vil kunne bidra til å hindre dem som oppgir uriktige opplysninger for å jukse seg til opphold, men også dem som

trenger reell hjelp og er reelt forfulgte. Det er også viktig at vi ikke skaper et kunstig skille i offentlig forvaltning, regler som skaper forskjellige resultater for brukere, avhengig av hvilken institusjon vedkommende tilfeldigvis plasseres på. Det er derfor viktig at vi får like regler for både offentlige og private asylmottak. Likebehandling i offentlig forvaltning må være en selvfølge, og jeg er glad for at proposisjonen legger opp til en likebehandling av offentlig og privat drevne asylmottak.

Så hadde jeg håpet at vi kunne komme fram til enighet i dag, og det er stor enighet om grunnlaget for det. Jeg vil derfor opplyse om at Fremskrittspartiet og Høyre subsidiært kommer til å stemme for Arbeiderpartiet og Senterpartiets forslag til annet ledd.

Geir S. Toskedal (KrF) [23:07:16]: Vi har brukt mye tid for å finne ut hva vi skulle lande på i denne saken, for det er veldig viktig, som det ble sagt av forrige taler, å ha en høy grad av legitimitet i asylsaksbehandlingen og i hele asylkjeden.

Når det kommer en asylsøker til landet, møter han ulike instanser. Han er kanskje mistenksom fordi han ikke er vant til at politi og andre offentlige organ er til å stole på, og derfor holder han kanskje tilbake opplysninger eller oppgir feil opplysninger. I Norge er det viktig å få fram sannheten, men den eier den personen som kommer. Det er en del av personvernet, en del av privatlivet og en del av det ansvaret som den personen påtar seg for å snakke sant. På samme måte har en helsepersonell og folk i asylmottak og politiet som er ute etter ulike opplysninger, og vi har landet på at vi må ha en streng praksis på dette området for å ivareta nettopp personvernet, men da sitter asylsøkerne med et stort ansvar for å få fram de korrekte opplysningene om seg selv og må ta ansvar for det selv. Vi ønsker jo at de skal bistå og ha tillit til vårt politi og til våre institusjoner, men det må, som sagt, bli forklart via en god rettsprosess, og det håper vi at vi kan bidra til. Det har også vært høring på området.

Jeg vil bare avslutningsvis gjøre rede for en stemmeforklaring. Kristelig Folkeparti stemmer subsidiært for Arbeiderpartiet og Senterpartiets forslag til annet ledd. Hvis det første leddet får flertall, regner vi med at det blir separate voteringer i saken.

Presidenten: Da er det redegjort for det.

Heidi Greni (Sp) [23:09:27]: Regjeringens forslag om å gi ansatte i asylmottak og barnevernsansatte som jobber med enslige mindreårige asylsøkere, rett og plikt til å bistå utlendingsmyndighetene med opplysninger som er av betydning for vurdering av oppholdstillatelse, er en vanskelig sak. Komiteen har da heller ikke kommet fram til en konklusjon som et flertall kan stille seg bak.

Jeg mener at det er uheldig at vi i dag har ulike bestemmelser om ansattes taushetsplikt i private og offentlig drevne asylmottak. Forvaltningslovens bestemmelse om taushetsplikt, som regjeringen gjennom Prop. 104 L foreslår endringer i, gjelder for offentlig virksomhet og dermed for kommunalt drevne asylmottak. Det er derfor god grunn

til å gjøre de endringene som skal til for å harmonisere regelverket.

Senterpartiet slutter seg til komitéflertallet i spørsmålet om å gi utlendingsmyndighetene nødvendig tilgang på opplysninger som gir myndighetene et best mulig grunnlag for å avgjøre hver enkelt sak. Vi mener at det er rett og rimelig at ansatte i private og offentlig drevne asylmottak skal ha samme rett og plikt til å bidra med opplysninger de er kjent med om identitet og bakgrunn, eller om andre forhold som har direkte betydning for vurderingen av retten til asyl.

Det er når vi kommer til spørsmålet om taushetsplikt for ansatte som arbeider med mindreårige, at vi ikke kommer til enighet med regjeringspartiene. Sammen med Arbeiderpartiet går vi imot å åpne for at ansatte med ansvar for enslige mindreårige asylsøkere i asylmottak og omsorgssentre skal ha rett og plikt til å gi opplysninger de kan ha tilegnet seg om den mindreårige.

Vi viser i våre merknader til at flere av høringsinstansene er bekymret for barnas behandlingstilbud dersom voksenpersoner rundt dem pålegges å gi opplysninger som de har blitt gjort kjent med i kraft av den omsorgsrollen de fungerer i.

Jeg merker meg at statsråden i sitt brev til komiteen sier seg enig i at hensynet til den mindreåriges behov for trygghet og omsorg må tillegges stor vekt, men hun mener likevel at hensynet til å skaffe fram viktige opplysninger for utlendingsmyndighetene skal tillegges større vekt. Det er den avveiningen vi i Senterpartiet ikke er enig i.

Barns beste har blitt et sentralt og vanskelig begrep i innvandringspolitikken. Dette er også en slik sak. Barn er sårbare, og jeg har merket meg at det generelt sett ikke forventes at unger skal bidra i klargjøring av grunnlaget for søknad om opphold for seg og sin familie.

Enslige mindreårige asylsøkere er i en enda vanskeligere situasjon enn unger som har kommet hit sammen med familien sin. Bestemmelsene i barneloven om taushetsplikt for ansatte er strengere enn etter forvaltningsloven. Jeg mener vi er på trygg grunn når vi gir enslige mindreårige asylsøkere det samme rettsvernet som andre mindreårige.

André N. Skjelstad (V) [23:12:45]: Det er en menneskerett å søke asyl, og vi har en velfungerende rettsstat og et ansvar for en forsvarlig behandling av asylsøknader og ikke minst en skikkelig behandling av asylsøkere.

Lovforslaget som er fremmet av regjeringen, innebærer etter Venstres oppfatning en kraftig svekkelse av asylsøkeres rett til sikkerhet. Det legges opp til at ansatte i mottak på barnevernets omsorgssentre m.m. får en plikt til å utlevere opplysninger om en beboer og gjøre det på eget initiativ. Det er en form for en slags lovfestet angiveri, der opplysninger ansatte har fanget opp i sin jobb på mottakene, formidles videre til utlendingsmyndighetene – uten at beboerne informeres og får adgang til å imøtegå eller korrigere. Etter vårt syn skal de ansatte på mottakene sørge for at livet blir så levelig som mulig for beboerne, som i mange tilfeller bor der over flere år, men nå legges det opp til at de skal være angivere for utlendingsmyndighetene. Det synes ikke Venstre er noe særlig.

Jeg vil anta at det å bo i et mottak – med livet på vent – i seg selv er ganske belastende. Det er en ordning der man, i det som er ens eget hjem på ubestemt tid, skal gå rundt og være redd for hva en sier, og hva en gjør, fordi det kan bli videreformidlet til utlendingsmyndighetene, med en avgjørende betydning for ens mulighet til å bli i landet. Etter Venstres oppfatning er ikke det en rettsstat verdig. Hvem andre i et samfunn kan underlegges et tilsvarende overvåkingsregime?

Datatilsynet frykter at loven legger til rette for ukvalifisert gjetning, med derpå dårlig opplysningskvalitet, noe som kan få alvorlige følger for den enkelte. Advokatforeningen mener at forslaget bryter med all forvaltningspraksis det offentlige har for innsamling av personopplysninger, der nedtegnelse i journal avgrenser muligheten til videreformidling av opplysninger. Barne- og likestillingsdepartementet understreker at det er viktig at asylsøkere har tillit til mottaksansatte, og at det er særlig viktig for barn og deres følelse av tilhørighet og trygghet. Noen norske sentre for menneskerettigheter, som NOAS, er kritiske, Barneombudet er kritisk osv.

Venstre deler regjeringens ønske om å tilrettelegge for at relevante opplysninger i saken kommer fram, men tar kraftig avstand fra metodene man her ønsker å ta i bruk. Målet heller ikke til enhver tid virkemidlene.

Og som påpekt av flere høringsinstanser: En kan ikke med dette være sikker på at opplysninger som videreformidles, verken er korrekte eller fullstendige. Saken vil da ikke bli fullstendig opplyst, men det vil definitivt bli enda vanskeligere å bo i mottak, både for voksne og for unger.

Så en stemmeforklaring til det vi har foran oss når det gjelder de forskjellige voteringene: Vi vil i utgangspunktet stemme mot det hele, men vi vil stemme subsidiært for Arbeiderpartiet og Senterpartiets forslag til annet ledd dersom det blir flertall for første ledd, og da må det være separat votering over første og annet ledd.

Karin Andersen (SV) [23:16:02]: SV deler det synet som Venstre nå la fram i saken. Vi står sammen om merknader i innstillingen, og vi ønsker også å stemme imot begge ledd, men subsidiært stemme for Arbeiderpartiet og Senterpartiets forslag til annet ledd.

Jeg vil gå gjennom noen av de tungtveiende innsigelsene som høringsinstansene har kommet med, for det er veldig sjelden jeg har sett en sak som har så tungtveiende innsigelser. For eksempel er flere departementer imot, bl.a. Fornyings- og administrasjonsdepartementet, som sier – helt riktig – at man ikke skal behøve å dele alle opplysninger om seg sjøl med utlendingsmyndighetene, for det er ikke relevant.

Datatilsynet «frykter at loven legger til rette for ukvalifisert gjetning, med derpå dårlig opplysningskvalitet, noe som kan få alvorlige følger for den enkelte», og det er jo det som er viktig i disse sakene. Dette handler jo om veldig alvorlige ting. Det ene er om man får opphold. Det andre er hva som skjer hvis man blir sendt tilbake igjen på et helt falskt grunnlag. Her gir man nesten en slags angiverplikt til folk som har svært ulike kvalifikasjoner og ulik mulig-

het og kunnskap til å tolke den informasjonen de får – det er ikke tolk, og det kan være ganske tilfeldig hva det er man fanger opp og tolker. Flere av høringsinstansene påpeker også at her er det informasjon uten tolk, og at man også vil oppleve tolkninger.

Foreningen for asylmottaksarbeidere viser nettopp til dette og sier:

«Når enhver har rett til å rapportere, vil kvaliteten av opplysningene være preget av tilfeldigheter og basert på subjektive oppfatninger. Foreningen mener derfor at lovforslaget strider mot likebehandlingsprinsippet, som bør råde i utlendingssaker.»

Jeg trodde vi var enige om at likebehandlingsprinsippet skulle råde, og at det ikke skulle være tilfeldig hvilke opplysninger som man skulle kunne legge fram.

Så er det enda kraftigere innsigelser fra mange av høringsinstansene når det gjelder barn. Derfor er jeg glad for at det er lagt fram et alternativt forslag i dag. For det er klart at barn som lever i mottak, vil på en mye sterkere måte enn voksne være avhengig av å kunne stole på noen voksne, kunne betro seg til dem, fortelle tanker og kanskje også historier som det ikke er meningen at skal bringes videre til utlendingsmyndighetene. Disse barna har heller ikke den plikten, som det har vært sagt her. Av hensyn til barnas integritet og personvern bør det ikke åpnes for at opplysninger kan formidles til utlendingsmyndighetene uten samtykke.

Norsk senter for menneskerettigheter mener at ved å innføre en slik opplysningsplikt som regjeringen nå foreslår, og som det ser ut til å bli flertall for, «fratas medarbeidere i mottak og omsorgssentre muligheten til å foreta en egen vurdering av barnets beste». Det er et hensyn vi er forpliktet til å ta, og som de ansatte der er forpliktet til å ta.

Barneombudet mener at

«det er meget betenkelig at ansatte i mottak skal ha plikt til å videreformidle informasjon tatt ut av sin sammenheng. Ansatte vil komme i en enda vanskeligere melomposisjon, som fører til en ytterligere sammenblanding av roller som omsorgsarbeider og som en del av utlendingsmyndighetene.»

Dette at man skal være både omsorgsperson og kontrollør og angiver på én gang, er ikke en rettssikker situasjon for dem som skal bo på mottak.

Det er viktig å få fram fakta i slike saker, men fakta må man få fram gjennom prosedyrer som sikrer rettssikkerheten og sikrer kvalitet i vurderingene av de opplysningene som kommer fram. Det man gjør nå, er å åpne for et system der det er ukvalifiserte personer som skal tolke utsagn, kanskje gitt i en fortvilet og vanskelig situasjon, som kan få avgjørende betydning i en sak som faktisk kan handle om liv og død. Det er SV imot.

Statsråd Anders Anundsen [23:21:15]: Jeg vil først si et par ord til siste innlegg. Jeg mener det er basert på en del misforståelser, som det svares på i proposisjonen, bl.a. er det ikke sånn at alle typer informasjon skal kunne bli brukt av det representanten Andersen kaller «angivere».

Jeg synes det er et fryktelig sterkt ord i en sånn type sak hvor målet er å få frem den informasjonen som er relevant for å behandle en asylsøknad.

Det er sterke begrensninger, og det er kun relevante opplysninger som skal kunne innhentes i en sånn situasjon. Det skal være notoritet når det gjelder overlevering og mottak av disse opplysningene, og det handler definitivt ikke om ukvalifisert gjetting på noe vis. All den informasjonen som fås gjennom dette systemet, skal selvfølgelig kvalitetssikres, og mange av de misforståelsene ville blitt oppklart hvis man hadde lest hele proposisjonen.

Så har jeg lyst til å takke saksordføreren og de øvrige debattantene for en ryddig og god debatt, og en gjennomgang av det som flere har pekt på er en komplisert utfordring. Jeg er glad for at det nå er flertall for at ansatte på asylmottak skal ha plikt og rett til å utlevere opplysninger til utlendingsmyndighetene på visse vilkår.

Det er delte meninger om enslige mindreårige, som jeg kommer tilbake til.

Det er sentralt å ha klare og enhetlige regler for mottaksansatte i alle typer mottak, og jeg har merket meg at flertallet i komiteen er enig i dette. Samtidig er det viktig å ha regler som tilrettelegger for at utlendingsmyndighetene har et best mulig beslutningsgrunnlag for å fatte riktige avgjørelser i utlendingssaker. Dette er det sentrale formålet med dette forslaget. Et godt beslutningsgrunnlag i asylsaker er først og fremst viktig for å sikre beskyttelse til de menneskene som har behov for det, men også for å hindre at personer får oppholdstillatelse i Norge på falskt eller uriktig grunnlag. Forslaget vil dermed bidra til å sikre legitimiteten til asylinstituttet og forhindre misbruk.

Jeg er også svært opptatt av at utlendinger uten lovlig opphold i Norge skal returneres raskt tilbake til sine hjemland. Forslaget gir Politiets utlendingsenhet adgang til å innhente opplysninger om utlendinger som mottakene kan besitte, f.eks. opplysninger knyttet til identitet og kontakt med familie i hjemlandet.

Så vil jeg også understreke at regjeringen og jeg mener det er viktig at hensynet til mindreåriges behov for trygghet og omsorg skal tillegges stor vekt. Det er en av de tingene som gjør at dette er en svært komplisert sak. Men samtidig mener jeg det er viktig at utlendingsmyndighetene har tilstrekkelig beslutningsgrunnlag for å vurdere hensynet til barnets beste. For enslige mindreårige asylsøkere vil det bl.a. være særlig viktig å få kjennskap til eventuell kontakt med omsorgspersoner i hjemlandet og omsorgspersoners oppholdssted. Det er nødvendig for at utlendingsmyndighetene skal kunne gjøre en vurdering av hva som vil være barnets faktiske beste ut fra alle relevante saksforhold. Etter regjeringens mening er det ikke riktig at ansatte i mottak og omsorgsenheter skal holde tilbake slik relevant informasjon under henvisning til taushetsplikt.

Så har jeg merket meg, som også flere har sagt i innlegg i salen i dag, at det har vært noen henvisninger til høringsinstanser som har vært kritiske. Det er bl.a. understreket betydningen dette har for tillitsforholdet mellom

ansatte og beboere. Det stilles spørsmål ved de ansattes kompetanse til å viderefremme informasjon, kontradiksjon, osv.

Jeg mener at dette er relevante motargumenter, men jeg mener også at hensynet til å få belyst disse sakene så godt som mulig, må gå foran. Vår informasjon til beboere vil dessuten kunne bidra til å redusere mulige uheldige virkninger for nettopp å beskytte tillitsforholdet mellom ansatte og enslige mindreårige asylsøkere. Regjeringens forslag er begrenset til kun å gjelde opplysninger som det er særlig viktig at utlendingsmyndighetene får tilgang til.

Jeg vil også presisere at formålet med forslaget ikke er at det skal innhentes opplysninger i alle saker, men kun der det er nødvendig for å opplyse saken. Det er dessuten relevante opplysninger som kan viderefremmes, ikke annet. Retten til kontradiksjon vil være oppfylt gjennom utlendingsforvaltningens alminnelige prosedyre knyttet til den informasjonen som benyttes i vedtakene.

Etter dagens regelverk plikter alle asylsøkere å legge frem nødvendig dokumentasjon og medvirke til innhenting av nødvendige opplysninger for å opplyse egen asylsak.

Regjeringen mener det er svært viktig å få opplyst alle asylsaker så godt som mulig, også sakene til de enslige mindreårige. Jeg må erkjenne at vi også slår oss til ro med Arbeiderpartiet og Senterpartiets forslag som vil gjøre dette bedre på veldig mange områder, hvor uenigheten går på mindreårige barn.

Så vil jeg helt til slutt få lov til å takke komiteen for en god debatt, og ønske god jul, selv om det er litt tid til.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Eirik Sivertsen (A) [23:26:24]: Jeg tror jeg bare går rett på de to spørsmålene jeg har uten noen større viderverdigheter. Det ene spørsmålet er knyttet til den bekymringen Arbeiderpartiet har hatt nettopp for enslige mindreårige, og statsråden argumenterer veldig sterkt for at det også burde ha vært grunnlag for å unnta dem som arbeider opp mot mindreårige, fra taushetsplikten. Det er det ikke flertall for i salen, og jeg er glad for at statsråden vil slå seg til ro med det. Men anerkjenner statsråden at dette er en grunnleggende innvending mot regjeringens forslag, og forstår statsråden at det kan være grunnlaget for ikke å støtte regjeringens forslag til annet ledd?

Det andre spørsmålet er: Basert på høringsinstansene og alle de tunge innvendingene som kom der, vil statsråden, fordi dette er svært vanskelige avveininger, følge opp hvordan dette faktisk praktiseres?

Statsråd Anders Anundsen [23:27:33]: Som jeg sa i mitt innlegg, mener jeg at det er relevante motforestillinger, og det handler om i hvilken grad en vektet motforestillingene opp mot det som er hensikten med forslaget. Da er det en avveining av hvor viktig det er å få opplyst en asylsak på best mulig måte. Det mener regjeringen er et svært viktig hensyn. Det betyr ikke det samme som at

vi ikke anerkjenner motargumentene når det gjelder tillitsforholdet mellom enslige mindreårige og personer som arbeider på mottakene. Det er også vektige motargumenter. Så jeg har lyst til å si, som jeg også sa i innlegget mitt, at dette er en komplisert problemstilling, og det er avgjørende hvor mye man vektet de ulike hensynene. Det er alltid slik at praktiseringen av et regelverk følges opp på ulikt vis, og også dette må selvfølgelig følges opp på en skikkelig måte i tråd med det som er Stortingets forutsetninger.

Presidenten: Replikkordskiftet er avsluttet.

Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 6.

Etter at det var ringt til votering, uttalte

presidenten: Da er Stortinget klar til å gå til votering.

Votering i sak nr. 1

Presidenten: Under debatten er det satt fram i alt to forslag. De er

- forslag nr. 1, fra Anniken Huitfeldt på vegne av Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti
- forslag nr. 2, fra Kristian Norheim på vegne av Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet

Det votes over forslag nr. 2, fra Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet.

Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen igangsette et prosjekt for å kartlegge behov og huslyløsninger for flyktninger innenfor norsk internasjonal humanitær innsats.»

Venstre og Miljøpartiet De Grønne har varslet at de vil støtte forslaget.

Votering:

Forslaget fra Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet ble med 63 mot 38 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 23.37.16)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 1, fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen avsette 1 prosent av BNI til bistand i de årlige budsjetter.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet at de vil støtte forslaget.

Votering:

Forslaget fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 59 mot 42 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 23.37.48)

Komiteen hadde innstilt:

A
Rammeområde 4
(Utenriks)

I

På statsbudsjettet for 2015 bevilges under:

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
U t g i f t e r				
100		Utenriksdepartementet		
	1	Driftsutgifter	1 930 000 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	10 503 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	11 516 000	
	70	Erstatning av skader på utenlandske ambassader	970 000	
	71	Diverse tilskudd	18 075 000	
	72	Hjelp til norske borgere i utlandet	164 000	
103		Regjeringens fellesbevilgning for representasjon		
	1	Driftsutgifter	55 535 000	
104		Kongefamiliens offisielle reiser til utlandet		
	1	Driftsutgifter	9 371 000	
115		Næringsfremme-, kultur-, norgesfremme- og informasjonsformål		
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 70</i>	26 595 000	
	70	Tilskudd til næringsfremme-, kultur-, norgesfremme- og informasjonsformål, <i>kan overføres,</i> <i>kan nyttes under post 1</i>	38 136 000	
116		Deltaking i internasjonale organisasjoner		
	70	Tilskudd til internasjonale organisasjoner	1 293 554 000	
117		EØS-finansieringsordningene		
	75	EØS-finansieringsordningen 2009–2014, <i>kan overføres</i>	2 350 000 000	
	76	Den norske finansieringsordningen 2009–2014, <i>kan overføres</i>	2 150 000 000	
118		Nordområdetiltak mv.		
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 70 og 71</i>	25 596 000	
	70	Nordområdetiltak og prosjektsamarbeid med Russland, <i>kan overføres, kan nyttes under post 1</i>	355 688 000	
	71	Støtte til utvikling av samfunn, demokrati og menneskerettigheter mv., <i>kan overføres,</i> <i>kan nyttes under post 1</i>	59 189 000	
	76	Tilskudd til internasjonale klima- og miljøtiltak, <i>kan overføres</i>	37 444 000	
119		Globale sikkerhetstiltak		
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 70</i>	2 042 000	
	70	Globale sikkerhetstiltak, <i>kan overføres,</i> <i>kan nyttes under post 1</i>	11 665 000	
140		Utenriksdepartementets administrasjon av utviklingshjelpen		
	1	Driftsutgifter	1 245 501 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	21 556 000	
141		Direktoratet for utviklingssamarbeid (Norad)		
	1	Driftsutgifter	236 373 000	
144		Fredskorpset		
	1	Driftsutgifter	44 804 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
150		Bistand til Afrika		
	78	Regionbevilgning for Afrika, <i>kan overføres</i>	2 111 900 000	
151		Bistand til Asia		
	78	Regionbevilgning for Asia, <i>kan overføres</i>	844 500 000	
152		Bistand til Midtøsten og Nord-Afrika		
	78	Regionbevilgning for Midtøsten og Nord-Afrika, <i>kan overføres</i>	556 000 000	
153		Bistand til Latin-Amerika		
	78	Regionbevilgning for Latin-Amerika, <i>kan overføres</i>	144 000 000	
160		Sivilt samfunn og demokratiutvikling		
	1	Driftsutgifter	21 258 000	
	70	Sivilt samfunn, <i>kan overføres</i>	1 965 300 000	
	77	Utvexlingsordninger gjennom Fredskorpset, <i>kan overføres</i>	160 000 000	
161		Næringsutvikling		
	70	Næringsutvikling, <i>kan overføres</i>	259 000 000	
	75	NORFUND – tapsavsetting	370 000 000	
162		Overgangsbistand (gap)		
	70	Overgangsbistand (gap), <i>kan overføres</i>	239 000 000	
163		Nødhjelp, humanitær bistand og menneskerettigheter		
	70	Nødhjelp og humanitær bistand, <i>kan overføres</i>	3 339 042 000	
	72	Menneskerettigheter, <i>kan overføres</i>	378 300 000	
164		Fred, forsoning og demokrati		
	70	Fred, forsoning og demokratiltak, <i>kan overføres</i>	655 900 000	
	71	ODA-godkjente land på Balkan, <i>kan overføres</i>	355 000 000	
	72	Utvikling og nedrustning, <i>kan overføres</i>	154 700 000	
	73	Andre ODA-godkjente OSSE-land, <i>kan overføres</i>	515 500 000	
165		Forskning, kompetanseheving og evaluering		
	1	Driftsutgifter	140 817 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	67 000 000	
	70	Forskning og høyere utdanning, <i>kan overføres</i>	183 000 000	
	71	Faglig samarbeid, <i>kan overføres</i>	415 900 000	
166		Miljø og bærekraftig utvikling mv.		
	70	Ymse tilskudd, <i>kan overføres</i>	5 000 000	
	72	Internasjonale miljøprosesser og bærekraftig utvikling, <i>kan overføres</i>	942 200 000	
	74	Fornybar energi, <i>kan overføres</i>	1 090 000 000	
167		Flyktingtiltak i Norge, godkjent som utviklingshjelp (ODA)		
	21	Spesielle driftsutgifter	1 689 197 000	
168		Kvinner og likestilling		
	70	Kvinner og likestilling, <i>kan overføres</i>	313 500 000	
169		Global helse og utdanning		
	1	Driftsutgifter	8 000 000	
	70	Global helse, <i>kan overføres</i>	2 915 000 000	
	73	Utdanning, <i>kan overføres</i>	1 650 000 000	
170		FN-organisasjoner mv.		
	70	FNs utviklingsprogram (UNDP)	660 000 000	
	71	FNs befolkningsfond (UNFPA)	431 000 000	
	72	FNs barnefond (UNICEF)	520 000 000	
	73	Verdens matvareprogram (WFP), <i>kan overføres</i>	212 000 000	
	74	FNs Høykommissær for flyktninger (UNHCR)	300 000 000	
	75	FNs organisasjon for palestinske flyktninger (UNRWA)	150 000 000	
	76	Tilleggsmidler via FN-systemet mv., <i>kan overføres</i>	608 300 000	
	77	FNs aidsprogram (UNAIDS), <i>kan overføres</i>	175 000 000	
	78	Bidrag andre FN-organisasjoner mv., <i>kan overføres</i>	157 300 000	
	79	Ekspertes, juniorekspertes og FNs fredskorps, <i>kan overføres</i>	77 000 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
	81	Tilskudd til internasjonal landbruksforskning, <i>kan overføres</i>	140 000 000	
	82	FNs organisasjon for kvinners rettigheter og likestilling (UN Women), <i>kan overføres</i>	95 000 000	
171		Multilaterale finansinstitusjoner		
	70	Verdensbanken, <i>kan overføres</i>	901 000 000	
	71	Regionale banker og fond, <i>kan overføres</i>	861 500 000	
	72	Samfinansiering via finansinstitusjoner, <i>kan overføres</i> .	259 500 000	
172		Gjeldslette og gjeldsrelaterte tiltak		
	70	Gjeldsslette, betalingsbalansestøtte og kapasitetsbygging, <i>kan overføres</i>	250 000 000	
480		Svalbardbudsjettet		
	50	Tilskudd	283 665 000	
		Totale utgifter		37 504 556 000
Inntekter				
3100		Utenriksdepartementet		
	1	Diverse gebyrer ved utenriksstasjonene	15 834 000	
	2	Gebyrer for utlendingssaker ved utenriksstasjonene	177 353 000	
	5	Refusjon spesialutsendinger mv.	47 026 000	
		Totale inntekter		240 213 000

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2015

kan:

1.

overskride bevilgningen under

mot tilsvarende merinntekter under

kap. 100 post 1

kap. 3100 postene 2 og 5

kap. 140 post 1

kap. 3140 post 5

Merinntekt som gir grunnlag for overskridelse skal også dekke merverdiavgift knyttet til overskridelsen, og berører derfor også kap. 1633 post 1 for de statlige forvaltningsorganene som inngår i nettoordningen for merverdiavgift.

Merinntekter og eventuelle mindreinntekter tas med i beregningen av overføring av ubrukt bevilgning til neste år.

2. overskride bevilgningen under kap. 166 Miljø og bærekraftig utvikling mv., post 70 Ymse tilskudd, mot tilsvarende inntekter under kap. 3166 Miljø og bærekraftig utvikling mv., post 1 Salgsinntekter fra salg av bostandseidommer som er finansiert over bistandsbudsjettet, og som ikke er avskrevet i forhold til innlemmelse i husleieordningen. Ubenyttede inntekter fra slikt salg kan tas med ved beregning av overførbart beløp under kap. 166 Miljø og bærekraftig utvikling mv., post 70 Ymse tilskudd.

III

Omdisponeringsfullmakt

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2015 kan omdisponere inntil 2 mill. kroner per tiltak fra kap. 166 Miljø og bærekraftig utvikling mv., post 70 Ymse tilskudd, til øvrige ODA-godkjente bevilgninger. Beslutning om bruk av midler utover dette og inntil 6 mill. kroner treffes av Kongen.

IV

Agio/Disagio

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2015 gis fullmakt til å utgiftsføre/inntektsføre uten bevilgning kursgevinst og -tap som følge av justering av midlene ved utenriksstasjonene under kap. 100/3100 Utenriksdepartementet og kap. 140/3140 Utenriksdepartementets administrasjon av utviklingshjelpen, post 89 Agio/Disagio.

V

Bruk av opptjente rentemidler

Stortinget samtykker i at opptjente renter på tilskudd som er utbetalt fra Norge til tematisk støtte, multi-bi-prosjekter, samarbeidsprosjekter, stat-til-stat-bistand, støtte til internasjonale og lokale ikke-statlige aktører, kan benyttes til tiltak som avtales mellom Utenriksdepartementet og den enkelte mottaker.

VI

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2015 kan gi tilsagn om:

1. støtte utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
117		EØS-finansieringsordningene	
	75	EØS-finansieringsordningen 2009–2014	1 850,7 mill. kroner
	76	Den norske finansieringsordningen 2009–2014	1 318,9 mill. kroner
161		Næringsutvikling	
	70	Næringsutvikling	45,0 mill. kroner
165		Forskning, kompetanseheving og evaluering	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	225,0 mill. kroner
166		Miljø og bærekraftig utvikling mv.	
	74	Fornybar energi	30,0 mill. kroner

- tilskudd til utvikling av en vaksine mot pneumokokkbakterien innenfor initiativet Advance Market Commitments for Vaccines (AMC) med inntil USD 57 mill. i perioden 2009–2017 under kap. 169 Global helse og utdanning.
- tilskudd til International Finance Facility for Immunisation II (IFFIm II) med inntil 1 500 mill. kroner i perioden 2010–2020 under kap. 169 Global helse og utdanning, samt fravike stortingsvedtak av 8. november 1984 om utbetaling av tilskudd før det er behov for å dekke de aktuelle utgiftene og bruke tilskudd som sikkerhet for lån.
- tilskudd til Det globale fondet for bekjempelse av aids, tuberkulose og malaria (GFATM) med inntil 1 700 mill. kroner samlet i perioden 2014–2016 under kap. 169 Global helse og utdanning.
- tilskudd til en global finansieringsordning for kvinne- og barnehelse med inntil 3 600 mill. kroner samlet i perioden 2015–2020 under kap. 169 Global helse og utdanning.

VII

Garantifullmakter

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2015 kan:

- gi garantier innenfor en ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar for inntil 50 mill. kroner for å minske norske importørers risiko ved direkte import fra utviklingsland, jf. kap. 161 Næringsutvikling.
- inngå garantier for perioden 2013–2018 for avtaler om kjøp av prevensjonsimplantater til bruk i utviklingsland, innenfor en ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar for inntil USD 140 mill. Prevensjonsimplantatene skal være godkjent av Verdens helseorganisasjon (WHO), og avtalene skal være inngått med det formål å oppnå prisreduksjoner.

VIII

Dekning av forsikringstilfelle

Stortinget samtykker i at Kongen i 2015 kan inngå avtaler om forsikringsansvar for utstillinger ved visningsinstitusjoner i utlandet innenfor en totalramme på inntil 5 600 mill. kroner. Forsikringsansvaret omfatter tap og skade under transport, lagring og i visningsperioden.

IX

Toårige budsjettvedtak

Stortinget samtykker i at Norge kan slutte seg til to-

årige budsjettvedtak i FAO, WHO, ILO, UNIDO, OECD, WTO, IAEA, IEA, Havbunnsmyndigheten, Den internasjonale havrettsdomstolen, Rwandadomstolen, Jugoslaviadomstolen og for regulært bidrag til FN.

X

Ettergivelse av fordringer

Stortinget samtykker i at Kongen i 2015 kan:

- ettergi statlige fordringer på utviklingsland i samsvar med kriteriene i handlingsplanen av 2004 Om gjeldslette for utvikling for inntil 500 mill. kroner under Garantiinstituttet for Eksportkreditts gamle portefølje (gammel alminnelig ordning og den gamle særordningen for utviklingsland). Fordringene verdsettes til faktisk utestående beløp på ettergivelsestidspunktet.
- ettergi statlige fordringer på Sudan som stammer fra den norske skipseksportkampanjen (1976–1980) for inntil 1 050 mill. kroner under Garanti-instituttet for Eksportkreditts gamle portefølje (gammel alminnelig ordning og den gamle særordningen for utviklingsland). Fordringene verdsettes til faktisk utestående beløp, inklusive påløpte renter, på ettergivelsestidspunktet. Gjeldsettergivelsen gjennomføres uten bevilgning over bistandsbudsjettet og uten å belaste den norske gjeldsplanens ramme.

XI

Utbetaling av tilskudd

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2015 gis unntak fra bestemmelsene i stortingsvedtak av 8. november 1984 om utbetaling av gitte bevilgninger på følgende måte:

- Utbetalinger av norske medlemskapskontingenter, pliktige bidrag og andre bidrag til internasjonale organisasjoner Norge er medlem av, kan foretas i henhold til regelverket til den enkelte organisasjon.
- Utbetalinger av tilskudd til utviklingsformål kan foretas en gang i året dersom avtaler om samfinansiering med andre givere innenfor utviklingssamarbeidet tilsier det.
- Eventuelle utbetalinger av regjeringens gave til TV-aksjoner kan i sin helhet utbetales som et engangsbeløp.
- Utbetalinger av tilskudd til Climate Investment Fund (CIF) kan foretas i samsvar med fondets prosedyrer for fondsoppbygging.

5. Utbetalinger av tilskudd til følgende fond forvaltet av Den europeiske bank for gjenoppbygging og utvikling (EBRD) kan foretas i henhold til regelverket til det enkelte fond: Early Transition Countries Fund, Eastern Europe Energy Efficiency and Environment Partnership Fund, Eastern Europe Energy Efficiency and Environment Partnership Regional Fund, EBRD Water Fund, EBRD Southern and Eastern Mediterranean Multi-Donor Account og EBRD-Ukraine Stabilisation and Sustainable Growth Multi-Donor Account.

XII

Bruk av gjeldsbrev og raskere trekk på gjeldsbrev

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2015 kan fravike bevilgningsreglementet § 3 annet ledd ved utstedelse av gjeldsbrev i forbindelse med kapitalpåfyllinger under Det internasjonale utviklingsfondet, Det asiatiske utviklingsfondet, Det afrikanske utviklingsfondet og Den globale miljøfasiliteten.

XIII

Deltakelse i kapitaløkninger i internasjonale utviklingsbanker og fond

Stortinget samtykker i at:

1. Norge deltar i den sjette generelle kapitaløkningen i Den afrikanske utviklingsbanken med en innbetalt andel tilsvarende motverdien i norske kroner på innbetalingstidspunktet av til sammen SDR 30 340 000. Innbetalingen foretas i løpet av årene 2011–2018, og belastes kap. 171 Multilaterale finansinstitusjoner, post 71 Regionale banker og fond.
2. Norge deltar i den niende kapitaløkningen i Den interamerikanske utviklingsbanken med en innbetalt andel tilsvarende motverdien i norske kroner på innbetalingstidspunktet av til sammen USD 2 907 287. Innbetalingen foretas i løpet av årene 2011–2015, og belastes kap. 171 Multilaterale finansinstitusjoner, post 71 Regionale banker og fond.
3. Norge deltar i den fjerde kapitaløkningen i Den internasjonale bank for rekonstruksjon og utvikling (IBRD) med en innbetalt andel tilsvarende motverdien i norske kroner på innbetalingstidspunktet av til sammen USD 20 476 585. Innbetalingen foretas i løpet av årene

- 2011–2015, og belastes kap. 171 Multilaterale finansinstitusjoner, post 70 Verdensbanken.
4. Norge deltar i den 13. kapitalpåfyllingen av Det afrikanske utviklingsfondet (AfDF-13) med en andel på 1 766 mill. kroner for perioden 2014–2016, innbetalt i tre like årlige bidrag. Innbetalingene belastes kap. 171 Multilaterale finansinstitusjoner, post 71 Regionale banker og fond.
5. Norge deltar i den 11. kapitalpåfyllingen i det Asia-tiske utviklingsfondet (AsDF-11) med en andel på 256 mill. kroner for perioden 2013–2016, innbetalt i fire årlige bidrag. Innbetalingen belastes kap. 171 Multilaterale finansinstitusjoner, post 71 Regionale banker og fond.
6. Norge deltar i den 17. kapitalpåfyllingen av Det internasjonale utviklingsfondet (IDA-17) med en andel på 2 598 mill. kroner for perioden 2014–2016, innbetalt i tre like årlige bidrag. Innbetalingene belastes kap. 171 Multilaterale finansinstitusjoner, post 70 Verdensbanken.
7. i forbindelse med formalisering av Sør-Sudans medlemskap i Afrikabanken foretas en selektiv kapitaløkning i Den afrikanske utviklingsbanken (AfDB) på inntil UA 96 600 årlig i perioden 2015–2022 og en økning i den norske statsgarantien i AfDB med inntil UA 12 107 200.
8. Norge deltar i kapitalpåfyllingen i Den globale miljøfasiliteten (GEF) med en innbetalt andel på inntil 432 mill. kroner over perioden 1. juli 2014 – 30. juni 2018. Innbetalingene belastes kap. 166 Miljø og bærekraftig utvikling mv., post 72 Internasjonale miljøprosesser og bærekraftig utvikling.

XIV

Det internasjonale gjeldssletteinitiativet (MDRI)

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2015 kan utstede en bindende forpliktelse til Det internasjonale utviklingsfondet (IDA) og Det afrikanske utviklingsfondet (AfDF) for Norges bidrag til Det internasjonale gjeldssletteinitiativet (MDRI) i perioden 1. juli 2022 til 30. juni 2025 for Det internasjonale utviklingsfondet og i perioden 1. juli 2022 til 31. desember 2026 for Det afrikanske utviklingsfondet.

B

Rammeområde 8 (Forsvar)

I

På statsbudsjettet for 2015 bevilges under:

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
Utgifter				
1700		Forsvarsdepartementet		
	1	Driftsutgifter	371 412 000	
	73	Forskning og utvikling, <i>kan overføres</i>	32 679 000	
1710		Forsvarsbygg og nybygg og nyanlegg		
	1	Driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	3 317 685 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
	46	Komponentutskifting, <i>kan overføres</i>	104 274 000	
	47	Nybygg og nyanlegg, <i>kan overføres</i>	1 541 795 000	
1716		Forsvarets forskningsinstitutt		
	51	Tilskudd til Forsvarets forskningsinstitutt	186 117 000	
1719		Fellesutgifter og tilskudd til foretak under Forsvarsdepartementet		
	1	Driftsutgifter	263 853 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>overslagsbevilgning</i>	206 600 000	
	43	Til disposisjon for Forsvarsdepartementet, <i>kan overføres</i>	14 829 000	
	71	Overføringer til andre, <i>kan overføres</i>	56 637 000	
	78	Norges tilskudd til NATOs og internasjonale driftsbudsjetter, <i>kan overføres</i>	260 000 000	
1720		Felles ledelse og kommandoapparat		
	1	Driftsutgifter	3 821 908 000	
1721		Felles ledelse av Forsvarets spesialstyrker		
	1	Driftsutgifter	34 050 000	
1723		Nasjonal sikkerhetsmyndighet		
	1	Driftsutgifter	204 437 000	
1725		Fellesinstitusjoner og -utgifter under Forsvarsstaben		
	1	Driftsutgifter	2 095 299 000	
	70	Renter låneordning, <i>kan overføres</i>	8 974 000	
	71	Overføringer til andre, <i>kan overføres</i>	18 950 000	
1731		Hæren		
	1	Driftsutgifter	5 226 167 000	
1732		Sjøforsvaret		
	1	Driftsutgifter	3 452 649 000	
1733		Luftforsvaret		
	1	Driftsutgifter	4 573 004 000	
1734		Heimevernet		
	1	Driftsutgifter	1 214 133 000	
1735		Etterretningstjenesten		
	21	Spesielle driftsutgifter	1 222 912 000	
1740		Forsvarets logistikkorganisasjon		
	1	Driftsutgifter	1 937 193 000	
1760		Nyanskaffelser av materiell og nybygg og nyanlegg		
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under kap. 1760, post 45</i>	983 759 000	
	44	Fellesfinansierte investeringer, nasjonalfinansiert andel, <i>kan overføres</i>	66 533 000	
	45	Større utstysanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres, kan nyttes under kap. 1761, post 45</i>	5 904 332 000	
	48	Fellesfinansierte investeringer, fellesfinansiert andel, <i>kan overføres</i>	80 764 000	
	75	Fellesfinansierte investeringer, Norges tilskudd til NATOs investeringsprogram for sikkerhet, <i>kan overføres, kan nyttes under kap. 1760, post 44</i>	87 907 000	
1761		Nye kampfly med baseløsning		
	1	Driftsutgifter	115 862 000	
	45	Større utstysanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	3 054 857 000	
	47	Nybygg og nyanlegg, <i>kan overføres</i>	716 975 000	
1790		Kystvakten		
	1	Driftsutgifter	1 034 780 000	
1791		Redningshelikoptertjenesten		
	1	Driftsutgifter	737 888 000	
1792		Norske styrker i utlandet		
	1	Driftsutgifter	570 367 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
1795		Kulturelle og allmenntilgjeldende formål		
	1	Driftsutgifter	265 793 000	
	72	Overføringer til andre	2 492 000	
		Totale utgifter		43 787 866 000
Inntekter				
4700		Forsvarsdepartementet		
	1	Driftsinntekter	2 320 000	
4710		Forsvarsbygg og nybygg og nyanlegg		
	1	Driftsinntekter	4 101 002 000	
	47	Salg av eiendom	171 701 000	
4719		Fellesinntekter til foretak under Forsvarsdepartementet		
	1	Driftsinntekter	775 000	
4720		Felles ledelse og kommandoapparat		
	1	Driftsinntekter	69 682 000	
4723		Nasjonal sikkerhetsmyndighet		
	1	Driftsinntekter	7 028 000	
4725		Fellesinstitusjoner og -inntekter under Forsvarsstaben		
	1	Driftsinntekter	56 560 000	
4731		Hæren		
	1	Driftsinntekter	64 628 000	
4732		Sjøforsvaret		
	1	Driftsinntekter	53 247 000	
4733		Luftforsvaret		
	1	Driftsinntekter	179 664 000	
4734		Heimevernet		
	1	Driftsinntekter	5 896 000	
4740		Forsvarets logistikkorganisasjon		
	1	Driftsinntekter	102 224 000	
4760		Nyanskaffelser av materiell og nybygg og nyanlegg		
	1	Driftsinntekter	1 069 000	
	48	Fellesfinansierte investeringer, inntekter	80 800 000	
4790		Kystvakten		
	1	Driftsinntekter	1 058 000	
4791		Redningshelikoptertjenesten		
	1	Driftsinntekter	686 454 000	
4792		Norske styrker i utlandet		
	1	Driftsinntekter	10 368 000	
4795		Kulturelle og allmenntilgjeldende formål		
	1	Driftsinntekter	9 495 000	
4799		Militære bøter		
	86	Militære bøter	500 000	
		Totale inntekter		5 604 471 000

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2015 kan:

1. benytte alle merinntekter til å overskride enhver utgiftsbevilgning under Forsvarsdepartementet, med følgende unntak:
 - a. inntekter fra militære bøter kan ikke benyttes som grunnlag for overskridelse.

- b. inntekter ved salg av større materiell kan benyttes med inntil 75 pst. til overskridelse av bevilgningen under kapittel 1760 Nyanskaffelser av materiell og nybygg og nyanlegg, post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold.
2. Merinntekt som gir grunnlag for overskridelse, skal også dekke merverdiavgift knyttet til overskridelsen, og berører derfor også kap. 1633 post 1 for de statlige forvaltningsorganene som inngår i nettoordningen for merverdiavgift.

Merinntekter og eventuelle mindreinntekter tas med i beregningen av overføring av ubrukt bevilgning til neste år.

III

Bestillingsfullmakter

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2015 kan:

- foreta bestillinger ut over gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye bestillinger og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
1720	1	Felles ledelse og kommandoapparat	
		Driftsutgifter	430 mill. kroner
1725	1	Fellesinstitusjoner og -utgifter under Forsvarsstaben	
		Driftsutgifter	75 mill. kroner
1731	1	Hæren	
		Driftsutgifter	130 mill. kroner
1732	1	Sjøforsvaret	
		Driftsutgifter	810 mill. kroner
1733	1	Luftforsvaret	
		Driftsutgifter	1 500 mill. kroner
1734	1	Heimevernet	
		Driftsutgifter	65 mill. kroner
1740	1	Forsvarets logistikkorganisasjon	
		Driftsutgifter	1 320 mill. kroner
1760	1	Nyanskaffelser av materiell og nybygg og nyanlegg	
		Driftsutgifter	100 mill. kroner
	44	Fellesfinansierte bygge- og anleggsarbeider, nasjonalfinansiert andel	80 mill. kroner
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	17 000 mill. kroner
	48	Fellesfinansierte bygge- og anleggsarbeider, fellesfinansiert andel	165 mill. kroner
1761	45	Nye kampfly med baseløsning	
		Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	24 400 mill. kroner
1790	1	Kystvakten	
		Driftsutgifter	2 080 mill. kroner
1791	1	Redningshelikoptertjenesten	
		Driftsutgifter	60 mill. kroner
1792	1	Norske styrker i utlandet	
		Driftsutgifter	25 mill. kroner
1795	1	Kulturelle og allmennyttige formål	
		Driftsutgifter	2 mill. kroner

- gi Forsvarets forskningsinstitutt fullmakt til å ha økonomiske forpliktelser på inntil 60 mill. kroner ut over det som dekkes av egne avsetninger.

IV

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2015 kan gi tilsagn om økonomisk støtte ut over bevilgningen, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
1700	73	Forsvarsdepartementet	
		Forskning og utvikling	68 mill. kroner

V

Nettobudsjettering av salgsomkostninger

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2015 kan trekke salgsomkostninger ved salg av materiell og fast eiendom fra salgsinntekter før det overskytende inntektsføres under kap. 4760 Nyanskaffelser av materiell og nybygg og nyanlegg, post 45 Store nyanskaffelser og kap.

4710 Forsvarsbygg og nybygg og nyanlegg, post 47 Salg av eiendom.

VI

Personell

Stortinget samtykker i at:

- Forsvarsdepartementet i 2015 kan fastsette lengden på

førstegangstjenesten, repetisjonstjenesten og heimevernstjenesten slik det går frem av Prop. 1 S (2014–2015).

2. enheter oppsatt med frivillig heimevernspersonell kan overføres til forsvarsgrener og fellesinstitusjoner, og benyttes i operasjoner i utlandet.

VII

Investeringsfullmakter

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2015 kan:

1. starte opp nye investeringsprosjekter, herunder større bygg- og eiendomsprosjekter, som er presentert som nye prosjekter i Prop. 1 S (2014–2015), innenfor de kostnadsrammer som der er omtalt.
2. endre tidligere godkjente prosjekter som anført i Prop. 1 S (2014–2015), herunder endrede kostnadsrammer.
3. starte opp og gjennomføre materiellinvesteringer og byggeprosjekter av lavere kategori.
4. nytte bevilgningen på den enkelte investeringspost, hhv. post 44, 45, 47 og 48 fritt mellom formål, bygg- og eiendoms kategorier, anskaffelser og prosjekter som presentert i Prop. 1 S (2014–2015).
5. gjennomføre konsept- og definisjonsfasen av planlagte materiellanskaffelser.
6. igangsette planlegging og prosjektering av bygge-, anleggs- og innredningsprosjekter innenfor rammen av bevilgningen på de respektive poster.
7. inkludere gjennomføringskostnader i investeringsprosjektene for eiendom, bygg og anlegg på post 46 og post 47.

VIII

Fullmakter vedrørende fast eiendom

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2015 kan:

1. avhende fast eiendom uansett verdi til markedspris når det ikke foreligger annet statlig behov for eiendommen. Eiendommene skal normalt legges ut for salg i markedet, men kan selges direkte til fylkeskommuner eller kommuner til markedspris, innenfor EØS-avtalens bestemmelser. Dersom eiendommene er aktuelle for friluft- eller kulturformål, kan de selges på samme

vilkår til Statskog SF hvis ikke fylkeskommuner eller kommuner ønsker å kjøpe eiendommene. Likeledes kan eiendommer som er nødvendige for å oppfylle samfunnets målsetting om å opprettholde en selvfinansiert sivil luftfart, selges direkte til Avinor AS. Dette gjelder følgende eiendoms kategorier:

- rullebaner, taksebaner med tilhørende sikkerhetsområder, flyoppstillingsplasser og andre arealer og infrastruktur for flyoperasjoner
 - terminal innrettet mot det service- og tjenestebehov som forbrukere og myndigheter har bruk for
 - områder for kollektiv og privat tilbringertjeneste
 - kontorer og lignende
 - eiendommer for fremtidig utbygging
2. avhende fast eiendom til en verdi av inntil 100 000 kroner vederlagsfritt eller til underpris når særlige grunner foreligger.

IX

Tidspunkt for belastning av utgiftsbevilgninger

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2015 kan belaste utgiftsbevilgninger for bestillinger gjennom NSPA (NATO Support Agency), andre internasjonale organisasjoner eller andre lands myndigheter fra det tidspunkt materiell blir bestilt, selv om levering først skjer senere i budsjettåret eller i et etterfølgende budsjettår.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 2

Komiteen hadde innstilt:

I

I statsbudsjettet for 2014 vert det gjort følgjande endringar:

Kap.	Post	Føremål	Kroner
Utgifter			
1700		Forsvarsdepartementet	
	1	Driftsutgifter, v e r t a u k a med frå kr 374 885 000 til kr 431 142 000	56 257 000
1710		Forsvarsbygg og nye bygg og anlegg	
	1	Driftsutgifter, v e r t a u k a med frå kr 3 060 248 000 til kr 3 083 185 000	22 937 000
	46	Ekstraordinært vedlikehald og komponentutskifting, <i>kan overførast</i> , v e r t a u k a med frå kr 164 366 000 til kr 190 366 000	26 000 000
	47	Nybygg og nyanlegg, <i>kan overførast</i> , v e r t r e d u s e r t med frå kr 1 679 811 000 til kr 1 654 811 000	25 000 000

Kap.	Post	Føremål	Kroner
1719		Fellesutgifter og tilskot til føretak under Forsvarsdepartementet	
	1	Driftsutgifter, <i>vert redusert med</i> frå kr 270 592 000 til kr 264 851 000	5 741 000
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>overslagsløyving</i> , <i>vert auka med</i> frå kr 267 875 000 til kr 366 875 000	99 000 000
	43	Til disposisjon for Forsvarsdepartementet, <i>kan overførast</i> , <i>vert redusert med</i> frå kr 14 830 000 til kr 2 627 000	12 203 000
	71	Overføringer til andre, <i>kan overførast</i> , <i>vert redusert med</i> frå kr 69 365 000 til kr 69 225 000	140 000
1720		Felles leiings- og kommandoapparat	
	1	Driftsutgifter, <i>vert auka med</i> frå kr 3 776 183 000 til kr 3 840 556 000	64 373 000
1721		Felles leing av Forsvarets spesialstyrkar	
	1	Driftsutgifter, <i>vert auka med</i> frå kr 33 280 000 til kr 38 415 000	5 135 000
1723		Nasjonalt tryggingsorgan	
	1	Driftsutgifter, <i>vert auka med</i> frå kr 205 011 000 til kr 215 101 000	10 090 000
1725		Fellesinstitusjonar og -utgifter under Forsvarsstaben	
	1	Driftsutgifter, <i>vert auka med</i> frå kr 2 057 634 000 til kr 2 100 216 000	42 582 000
	70	Renter låneordning, <i>kan overførast</i> , <i>vert auka med</i> frå kr 5 793 000 til kr 7 193 000	1 400 000
1731		Hæren	
	1	Driftsutgifter, <i>vert auka med</i> frå kr 5 488 786 000 til kr 5 510 301 000	21 515 000
1732		Sjøforsvaret	
	1	Driftsutgifter, <i>vert auka med</i> frå kr 3 504 752 000 til kr 3 554 502 000	49 750 000
1733		Luftforsvaret	
	1	Driftsutgifter, <i>vert auka med</i> frå kr 4 553 291 000 til kr 4 770 264 000	216 973 000
1734		Heimevernet	
	1	Driftsutgifter, <i>vert redusert med</i> frå kr 1 258 007 000 til kr 1 249 708 000	8 299 000
1735		Etterretningstenesta	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>vert redusert med</i> frå kr 1 160 246 000 til kr 1 158 674 000	1 572 000
1740		Forsvarets logistikkorganisasjon	
	1	Driftsutgifter, <i>vert auka med</i> frå kr 2 157 130 000 til kr 2 348 113 000	190 983 000
1760		Nyskaffing av materiell og nye bygg og anlegg	
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttast under kap. 1760 post 45</i> , <i>vert redusert med</i> frå kr 1 081 393 000 til kr 1 074 950 000	6 443 000
	44	Fellesfinansierte byggje- og anleggsarbeid, nasjonalfinansiert del, <i>kan overførast</i> , <i>vert redusert med</i> frå kr 27 302 000 til kr 21 302 000	6 000 000
	45	Større utstyrsanskaffingar og vedlikehald, <i>kan overførast</i> , <i>vert redusert med</i> frå kr 6 168 100 000 til kr 6 065 941 000	102 159 000
	48	Fellesfinansierte investeringar, nasjonalfinansiert del, <i>kan overførast</i> , <i>vert</i> <i>auka med</i> frå kr 20 500 000 til kr 20 561 000	61 000
	75	Fellesfinansierte byggje- og anleggsarbeid, Noregs tilskot til NATOs investeringsprogram for tryggleik, <i>kan overførast</i> , <i>kan nyttast under kap. 1760</i> <i>post 44</i> , <i>vert redusert med</i> frå kr 88 085 000 til kr 70 899 000	17 186 000

Kap.	Post	Føremål	Kroner
1761	1	Nye kampfly med baseløysing	
		Driftsutgifter, vert redusert frå kr 82 916 000 til kr 82 849 000	67 000
	47	Nybygg og nyanlegg, kan overførast, vert redusert med frå kr 265 002 000 til kr 225 002 000	40 000 000
1790		Kystvakta	
	1	Driftsutgifter, vert redusert med frå kr 1 056 831 000 til kr 1 039 407 000	17 424 000
1791		Redningshelikoptertenesta	
	1	Driftsutgifter, vert redusert med frå kr 862 890 000 til kr 769 116 000	93 774 000
1792		Norske styrkar i utlandet	
	1	Driftsutgifter, vert redusert med frå kr 856 809 000 til kr 724 777 000	132 032 000
1795		Kulturelle og allmennyttige føremål	
	1	Driftsutgifter, vert auka med frå kr 282 912 000 til kr 284 719 000	1 807 000
Inntekter			
4700		Forsvarsdepartementet	
	1	Driftsinntekter, vert auka med frå kr 2 246 000 til kr 52 246 000	50 000 000
4710		Forsvarsbygg og nybygg og nyanlegg	
	1	Driftsinntekter, vert redusert med frå kr 3 882 404 000 til kr 3 828 709 000	53 695 000
4720		Felles leiings- og kommandoapparat	
	1	Driftsinntekter, vert auka med frå kr 102 925 000 til kr 132 325 000	29 400 000
4723		Nasjonalt tryggingsorgan	
	1	Driftsinntekter, vert auka med frå kr 4 868 000 til kr 13 968 000	9 100 000
4731		Hæren	
	1	Driftsinntekter, vert auka med frå kr 62 998 000 til kr 87 998 000	25 000 000
4733		Luftforsvaret	
	1	Driftsinntekter, vert auka med frå kr 240 133 000 til kr 285 133 000	45 000 000
4740		Forsvarets logistikkorganisasjon	
	1	Driftsinntekter, vert auka med frå kr 130 384 000 til kr 335 279 000	204 895 000
4760		Nyskaffing av materiell og nye bygg og anlegg	
	1	Driftsinntekter, kan nyttast under kap. 1760 post 45, vert auka med frå kr 1 035 000 til kr 2 030 000	995 000
	45	Større nyskaffingar, kan overførast, vert auka med frå kr 8 340 000 til kr 41 285 000	32 945 000
	48	Fellesfinansierte investeringar, inntekter, vert auka med frå kr 32 000 000 til kr 36 061 000	4 061 000
4791		Redningshelikoptertenesta	
	1	Driftsinntekter, vert redusert med frå kr 795 492 000 til kr 699 245 000	96 247 000
4792		Norske styrkar i utlandet	
	1	Driftsinntekter, vert auka med frå kr 10 368 000 til kr 18 718 000	8 350 000
4795		Kulturelle og allmennyttige formål	
	1	Driftsinntekter, vert auka med frå kr 16 756 000 til kr 19 000 000	2 244 000

II

Bestillingsfullmakter

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2014 kan gjere bestillingar utover dei gjevne løyvingane. Den

samla ramma for nye bestillingar og gammalt ansvar skal ikkje overstige følgjande beløp:

Kap.	Post		Samla ramme
1731		Hæren	
	1	Driftsutgifter, vert redusert med frå kr 130 000 000 til kr 30 000 000	100 000 000
1732		Sjøforsvaret	
	1	Driftsutgifter, vert auka med frå kr 810 000 000 til kr 910 000 000	100 000 000

Votering:

Votering i sak nr. 3

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Komiteen hadde innstilt:

I statsbudsjettet for 2014 blir det gjort følgjande endringar:

Kap.	Post	Formål	Kroner
Utgifter			
116	70	Deltaking i internasjonale organisasjonar Tilskot til internasjonale organisasjonar, vert auka med frå kr 1 195 697 000 til kr 1 239 997 000	44 300 000
117	75	EØS-finansieringsordningane EØS-finansieringsordninga 2009–2014, <i>kan overførast</i> , vert redusert med	52 000 000
	76	Den norske finansieringsordninga 2009–2014, <i>kan overførast</i> , vert redusert med	242 000 000
151	73	Utviklingshjelp til Asia Regionale tiltak og strategiske partnerskap Asia, <i>kan overførast</i> , vert redusert med	25 700 000
	78	Regionløyving for Asia, <i>kan overførast</i> , vert redusert med frå kr 285 000 000 til kr 279 000 000	6 000 000
161	70	Næringsutvikling Næringsutvikling, <i>kan overførast</i> , vert redusert med	6 500 000
163	70	Naudhjelp, humanitær hjelp og menneskerettar Naturkatastofar, <i>kan overførast</i> , vert redusert med	30 000 000
	71	Humanitær hjelp, <i>kan overførast</i> , vert auka med frå kr 2 561 222 000 til kr 2 810 523 000	249 301 000
165	71	Forskning, kompetanseheving og evaluering Fagleg samarbeid, <i>kan overførast</i> , vert redusert med	72 000 000
166	70	Miljø og berekraftig utvikling m.m. Ymse tilskot, <i>kan overførast</i> , vert redusert med	5 000 000
	71	Internasjonale prosessar og konvensjonar m.m., <i>kan overførast</i> , vert redusert med	10 500 000
	74	Fornybar energi, <i>kan overførast</i> , vert redusert med frå kr 23 000 000 til kr 12 500 000	120 000 000
		frå kr 1 290 335 000 til kr 1 170 335 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner
167	21	Flykningstiltak i Noreg, godkjende som utviklingshjelp (ODA) Spesielle driftsutgifter, vert auka med frå kr 1 704 190 000 til kr 1 756 589 000	52 399 000
168	70	Kvinner og likestilling Kvinner og likestilling, kan overførast, vert redusert med frå kr 313 500 000 til kr 287 500 000	26 000 000
171	72	Multilaterale finansinstitusjonar Samfinansiering via finansinstitusjonar, kan overførast, vert auka med frå kr 579 500 000 til kr 606 500 000	27 000 000
172	70	Gjeldslette og gjeldsrelaterte tiltak Gjeldslette, betalingsbalansestøtte og kapasitetsbygging, kan overførast, vert redusert med frå kr 250 000 000 til kr 223 000 000	27 000 000

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 4

Presidenten: Under debatten er det satt fram to forslag. Det er forslagene nr. 1 og 2, fra Rasmus Hansson på vegne av Miljøpartiet De Grønne.

Det voteres over forslag nr. 2, som lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at kullgruve-driften på Svalbard avvikles når de nåværende gruvene er drevet ut.»

Voteringstavlene viste at det var avgitt 99 stemmer mot forslaget og 2 stemmer for forslaget.

Bård Vegar Solhjell (SV) (fra salen): Det er ikkje sikkert at alle har fått beskjed om at SV skulle støtte forslaget.

Presidenten: Så derfor stemte du for?

Bård Vegar Solhjell (SV) (fra salen): Eg stemte for, men dei andre gjorde tydelegvis ikkje det.

Presidenten: Det var en klok oppsummering. Kan presidenten spørre hva SV mener?

Bård Vegar Solhjell (SV) (fra salen): Som sagt skal vi støtte forslaget.

Presidenten: Da tar vi voteringen en gang til.

Votering:

Forslaget fra Miljøpartiet De Grønne ble med 96 mot 5 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 23.39.57)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 1, fra Miljøpartiet De Grønne.

Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge frem en sak om videre utvikling av Svalbard-samfunnet, med vekt på bærekraft, miljøforskning, en fornybar energibase og nye næringsveier som for eksempel datasentre.»

Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre har varslet at de vil støtte forslaget.

Votering:

Forslaget fra Miljøpartiet De Grønne ble med 53 mot 48 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 23.40.08)

Komiteen hadde innstilt:

I

På statsbudsjettet for 2015 bevilges under:

Kap.	Post	Formål	Kroner
Utgifter			
1		Svalbard kyrkje	
	1	Driftsutgifter	4 544 000
2		Tilskot til kulturelle formål m.m.	
	70	Tilskot til velferdsarbeid på Svalbard	0
3		Tilskot til Longyearbyen lokalstyre	
	70	Tilskot til Longyearbyen lokalstyre	142 210 000

Kap.	Post	Formål	Kroner
4		Tilskot til Svalbard museum	
	70	Tilskot til Svalbard museum	11 600 000
5		Syssele mannen (jf. kap. 3005)	
	1	Driftsutgifter	49 385 000
6		Syssele mannens transportteneste (jf. kap. 3006)	
	1	Driftsutgifter	170 565 000
7		Tilfeldige utgifter	
	1	Driftsutgifter	1 600 000
9		Kulturminnetiltak	
	1	Driftsutgifter	1 865 000
11		Direktoratet for mineralforvaltning med Bergmeisteren for Svalbard	
	1	Driftsutgifter	1 600 000
17		Refusjon til Norsk Polarinstittutt	
	50	Refusjon	3 340 000
18		Navigasjonsinnretningar	
	1	Driftsutgifter	6 500 000
19		Statens bygningar på Bjørnøya og Hopen	
	1	Driftsutgifter	7 050 000
20		Statens bygningar i Longyearbyen (jf. kap. 3020)	
	1	Driftsutgifter	14 113 000
22		Likningsforvaltninga for Svalbard (jf. kap. 3022)	3 520 000
		Sum Svalbardbudsjettet	
		Sum departementets utgifter	417 892 000
Inntekter			
3005		Syssele mannen (jf. kap. 5)	
	1	Diverse inntekter	2 900 000
3006		Syssele mannens transportteneste (jf. kap. 6)	
	1	Leigeinntekter	0
3009		Kulturminnetiltak (jf. kap. 9)	
	1	Diverse inntekter	0
3020		Statens bygningar i Longyearbyen (jf. kap. 20)	
	1	Inntekter	5 020 000
3022		Likningsforvaltninga for Svalbard (jf. kap. 22)	
	1	Diverse inntekter	280 000
3030		Skattar og avgifter	
		Diverse skattar m.m.	126 027 000
3035		Tilskot frå statsbudsjettet	
	70	Tilskot	283 665 000
		Sum Svalbardbudsjettet	
		Sum departementets inntekter	417 892 000

II

§ 1 Bruksområde for vedtaket

Dette vedtaket gjeld utskrivning av skatt på formue og inntekt for inntektsåret 2015 etter føresegnene i lov 29. november 1996 nr. 68 om skatt til Svalbard. Vedtaket gjeld òg som grunnlag for utskrivning av forskot på skatt for inntektsåret 2015, jf. lov om skatt til Svalbard § 5-1.

§ 2 Skatt på formue

Skatt på formue blir utrekna etter desse satsane:

a) Personleg skattepliktig og dødsbu:

Det blir nytta same satsar og grensebeløp som Stortinget har vedteke skal gjelde på det norske fastlandet for formuesskatt til staten og kommunane (maksimums-sats)

b) Selskap og samanslutning som nemnt i skattelova § 2-36 andre ledd, og som ikkje er fritekne etter skattelova kapittel 2:

Det blir nytta same satsar og grensebeløp som Stortinget har vedteke skal gjelde på det norske fastlandet for formuesskatt til staten.

§ 3 Skatt på inntekt

Skatt på inntekt blir utrekna etter desse satsane:

- a) Inntekt som blir skattlagt ved lønnstrekk etter svalbardskattelova § 3-2:
Låg sats: 8 pst.
Høg sats: 22 pst.
- b) 27 pst. av den delen av selskapsoverskot som er høgere enn 15 mill. kroner, og som overstig summen av
 - 10 gonger kostnadene til løn som blir skattlagt ved lønnstrekk
 - 0,20 gonger skattemessig verdi av anlegg, fast eigedom og annan realkapital som er på Svalbard ved utgangen av inntektsåret.
- c) Anna inntekt: 16 pst.
Personlege skattyttarar skal ha eit frådrag i alminneleg inntekt som er omfatta av c. på 20 000 kroner.

§ 4 Avrundingsreglar

Ved utrekning av skatt skal formue og inntekt avrundast nedover til næraste heile krone.

§ 5 Normalrentesatsen for rimeleg lån i arbeidsforhold

Normalrentesatsen som nemnd i skattelova § 5-12 fjerde ledd, jf. svalbardskattelova §§ 3-1 og 3-2, skal vere den same som Stortinget har vedteke skal gjelde på det norske fastlandet.

§ 6 Aksjonær i utlandet

Skatt på utbytte mv. etter skattelova § 10-13, jf. svalbardskattelova § 3-1, er fastsett til 20 pst.

§ 7 Inntekt etter svalbardskattelova § 6-3

For inntekt som blir skattlagt etter svalbardskattelova § 6-3, skal satsen vere 8 pst.

III

Bestillingsfullmakt

Stortinget samtykkjer i at Justis- og beredskapsdepartementet i 2015 kan bestille varer for inntil 3 mill. kroner ut over den totale løyvinga som er gitt under kap. 5, post 1 på svalbardbudsjettet.

IV

Meirinntektsfullmakter

Stortinget samtykkjer i at Justis- og beredskapsdepartementet i 2015 kan overskride løyvinga under

1. kap. 5 post 1 tilsvarande inntekter utover vedteke budsjett på kap. 3005 post 2.
2. kap. 6 post 1 tilsvarande inntekter utover vedteke budsjett på kap. 3006 post 2.
3. kap. 9 post 1 tilsvarande inntekter utover vedteke budsjett på kap. 3009 post 1.

V

Meirinntektsfullmakt

Stortinget samtykkjer i at Kommunal- og moderniseringsdepartementet i 2015 kan overskride løyvinga under

kap. 20 post 1 tilsvarande inntekter utover vedteke budsjett på kap. 3020 post 1.

VI

Meirinntektsfullmakt

Stortinget samtykkjer i at Finansdepartementet i 2015 kan overskride løyvinga under kap. 22 post 1 tilsvarande inntekter utover vedteke budsjett på kap. 3022 post 1.

VII

For budsjetterminen 2015 skal det svarast avgift til statskassen av kol som blir utført frå Svalbard, etter følgjande satsar:

- 1,0 pst. av verdien for dei første 100 000 tonna,
- 0,9 pst. av verdien for dei neste 200 000 tonna,
- 0,8 pst. av verdien for dei neste 300 000 tonna,
- 0,7 pst. av verdien for dei neste 400 000 tonna,
- 0,6 pst. av verdien for dei neste 500 000 tonna,
- 0,5 pst. av verdien for dei neste 600 000 tonna,
- 0,4 pst. av verdien for dei neste 700 000 tonna,
- 0,3 pst. av verdien for dei neste 800 000 tonna,
- 0,2 pst. av verdien for dei neste 900 000 tonna,
- 0,1 pst. av verdien for dei neste 1 000 000 tonna.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 5

Presidenten: Under debatten er det satt fram i alt 31 forslag. Det er

- forslagene nr. 1–17, fra Eirik Sivertsen på vegne av Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti
- forslagene nr. 18–20, fra Eirik Sivertsen på vegne av Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti
- forslagene nr. 21 og 22, fra Eirik Sivertsen på vegne av Arbeiderpartiet
- forslagene nr. 23–25, fra Heidi Greni på vegne av Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti
- forslagene nr. 26–31, fra Karin Andersen på vegne av Sosialistisk Venstreparti

Det voterer over forslag nr. 31, fra Sosialistisk Venstreparti.

Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre at kommunene pålegges synskontakter eller annen synsfaglig kompetanse i tilstrekkelig antall i forhold til folketall.»

Votering:

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti ble med 96 mot 4 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 23.41.43)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 30, fra Sosialistisk Venstreparti.

Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme nødvendige lovforslag som, uavhengig av kommunal eller ikke-kommunal drift, sikrer full åpenhet rundt sentrale kvalitetsindikatorer, herunder bemanningssituasjonen, ved tjenester kommunene har ansvaret for, samt at sentrale deler av lovverk som gjelder det offentlige, også gjøres gjeldende for private institusjoner.»

Arbeiderpartiet og Senterpartiet har varslet at de vil støtte forslaget.

Votering:

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti ble med 61 mot 40 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 23.42.09)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 26–29, fra Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 26 lyder:

«Stortinget ber regjeringen ta initiativ til reforhandling av Dublin-avtalen med sikte på jevnere ansvarsfordeling mellom landene.»

Forslag nr. 27 lyder:

«Stortinget ber regjeringen ta initiativ til en omfattende internasjonal aksjon for å redde mennesker i havsnød på flukt over Middelhavet.»

Forslag nr. 28 lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med eget lovforslag som sikrer at alle barn på asylmottak har rett til barnehageplass på lik linje med andre barn i Norge.»

Forslag nr. 29 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge fram forslag for Stortinget om forsterket arbeid for rombefolkningen, med særlig vekt på barna.»

Arbeiderpartiet og Miljøpartiet De Grønne har varslet at de vil støtte forslagene.

Votering:

Forslagene fra Sosialistisk Venstreparti ble med 65 mot 36 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 23.42.36)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 24, fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen i kommuneproposisjonen for 2016 gi en gjennomgang av modeller for interkommunale samarbeid, hvordan disse fungerer og hvordan disse kan utvikles videre for å kombinere hensynet til kvalitet og effektivitet i de kommunale tjenestetilbudene med hensynet til folkevalgt styring av den kommunale virksomheten. Inntil Stortingets behandling av en slik samlet gjennomgang, skal det ikke skje

endringer i muligheten for å inngå avtaler om samkommuner.»

Votering:

Forslaget fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 89 mot 12 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 23.42.59)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 25, fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen finansiere veksttilskuddet uten trekk på innbyggertilskuddet for alle kommuner.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 90 mot 11 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 23.43.25)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 21, fra Arbeiderpartiet.

Forslaget lyder:

«Stortinget tar stilling til hvorvidt skatteinnskrevningen skal være en statlig eller kommunal oppgave, i forbindelse med den varslede gjennomgangen av kommunenes oppgaver våren 2015.»

Votering:

Forslaget fra Arbeiderpartiet ble med 68 mot 33 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 23.43.44)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 23, fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen videreføre dagens ordning med kommunalt ansvar for skatteinnskrevningen.»

Arbeiderpartiet har varslet at de støtter forslaget subsidiært.

Votering:

Forslaget fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 60 mot 41 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 23.44.10)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 22, fra Arbeiderpartiet.

Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen øremerke 30,8 mill. kro-

ner av fylkeskommunenes frie midler til Den kulturelle spaserstokken.»
Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget fra Arbeiderpartiet ble med 68 mot 33 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 23.44.35)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 18–20, fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 18 lyder:

«Stortinget ber regjeringen, gjennom utvikling av og tilgjengelighet til e-valgløsninger, sikre at synshemmede og andre som trenger det, gis mulighet til å avgi stemme elektronisk for å sikre at alle kan delta i hemmelige valg.»

Forslag nr. 19 lyder:

«Stortinget ber regjeringen innlede forhandlinger med Oslo kommune om planer for forlengelse av satsingene i Groruddalen og Oslo Sør i ti år til, slik at det legges opp til en forlengelse av ordningen med gratis kjerneid i barnehagene som en del av områdesatsingene.»

Forslag nr. 20 lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget i revidert nasjonalbudsjett med forslag til opptrapping av områdesatsingene, herunder Groruddalsatsingen og Oslo Sør.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslagene.

Votering:

Forslagene fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 65 mot 36 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 23.45.01)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 1, 3, 7, 9 og 11–16, fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen videreføre samarbeid med 4H Norge, Skogselskapet, Landbruksselskapet og Hageselskapet ved at dagens ordning med kontorfellesskap med fylkesmannsembetene videreføres.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre at de ansatte og deres tillitsvalgte får reell medbestemmelse i utformingen av nytt regjeringskvartal, og at valg av kontorløsninger og arbeidsplassutforming bygger på langsiktighet og et bredt kunnskapsgrunnlag om oppgaveløsningen og arbeidsprosessene i berørte virksomheter.»

Forslag nr. 7 lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til forslag i revidert nasjonalbudsjett for 2015 hvor inntektsgrensene i bostøtten justeres i takt med de generelle endringene i lønn og trygd.»

Forslag nr. 9 lyder:

«Stortinget ber regjeringen opprettholde krav til universell utforming og tilgjengelighet i teknisk forskrift til plan- og bygningsloven på minst samme nivå som i dag.»

Forslag nr. 11 lyder:

«Stortinget ber regjeringen invitere KS og arbeidstakerorganisasjonene til et trepartssamarbeid for å utforme, gjennomføre og finansiere en kompetansereform for kommunesektoren.»

Forslag nr. 12 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge til grunn for arbeidet med kommunereformen at det opprettholdes en forvaltningsmessig trenivåmodell i Norge med folkevalgt styring på regionalt nivå.»

Forslag nr. 13 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge til grunn for det videre arbeidet med kommunereformen at det regionale folkevalgte nivå skal ha en oppgaveportefølje minst på dagens nivå.»

Forslag nr. 14 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at regionalt folkevalgt nivå fortsatt skal ha ansvaret for videregående opplæring, og at det derfor ikke gjennomføres forsøk med overføring av denne oppgaven til kommunene.»

Forslag nr. 15 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre at de nye kommunene som har fått lavere arbeidsgiveravgift, ikke får inntektstap som følge av dette.»

Forslag nr. 16 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge til grunn at inntektssystemet for fylkeskommunene forblir uendret i 2015, og at regjeringen legger til rette for en god prosess, med høring og konsultasjoner med fylkeskommunene før forslag til endringer i inntektssystemet fremmes i kommuneproposisjonen for 2016.»

Votering:

Forslagene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 60 mot 41 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 23.45.28)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 2, 4–6, 8, 10 og 17, fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen i revidert nasjonalbudsjett redegjøre for restanser, behandlingstid, kapasitet i fylkesmannens arbeid med vergemål og om status for opplæring av verger.»

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge fram en helhetlig plan for bruk av felles IKT-løsninger i den offentlige sektor, på tvers av etater og forvaltningsnivåer.»

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge fram en sak om å styrke ideelle aktørers mulighet til å være driftsoperatør for asylmottak.»

Forslag nr. 6 lyder:

«Stortinget ber regjeringen i kommuneproposisjonen for 2016 vurdere hvordan man bedre kan gi kommuner med samisk befolkning bedre rammebetingelser for å ivareta sine nasjonale og internasjonale forpliktelser, spesielt med hensyn til hvordan språklige og kulturelle behov ivaretas i velferdstilbudet.»

Forslag nr. 8 lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag som sikrer at bostøttemottakere som er uføre, opprettholder sine rettigheter til bostøtte på minst dagens nivå.»

Forslag nr. 10 lyder:

«Stortinget ber regjeringen følge Husbankens utlån

nøye og komme tilbake til Stortinget med forslag til økte utlånsrammer i revidert nasjonalbudsjett 2015 dersom dette er nødvendig for å dekke etterspørselen etter lån.»

Forslag nr. 17 lyder:

«Stortinget ber regjeringen beholde innslagspunktet for ordningen med kompensasjon for særlig ressurskrevende tjenester på 2014-nivå, justert for anslått lønnsvekst.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslagene.

Votering:

Forslagene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 59 mot 42 stemmer ikke bifalt. (Voteringsutskrift kl. 23.45.54)

Komiteen hadde innstilt:

Rammeområde 1 (Statsforvaltning)

I

På statsbudsjettet for 2015 bevilges under:

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
Utgifter				
20		Statsministerens kontor		
	1	Driftsutgifter	99 502 000	
21		Statsrådet		
	1	Driftsutgifter	154 549 000	
24		Regjeringsadvokaten		
	1	Driftsutgifter	62 538 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	14 382 000	
502		Tilskudd til kompetanseutvikling		
	70	Tilskudd, <i>kan overføres</i>	17 500 000	
503		Midler til opplæring og utvikling av tillitsvalgte		
	70	Tilskudd	166 200 000	
510		Departementenes sikkerhets- og serviceorganisasjon		
	1	Driftsutgifter	568 302 000	
	22	Fellesutgifter for departementene og Statsministerens kontor	124 370 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	18 800 000	
520		Tilskudd til de politiske partier		
	1	Driftsutgifter	8 640 000	
	70	Tilskudd til de politiske partiers sentrale organisasjoner	282 000 000	
	71	Tilskudd til de politiske partiers kommunale organisasjoner	32 900 000	
	73	Tilskudd til de politiske partiers fylkeorganisasjoner	71 800 000	
	75	Tilskudd til de politiske partiers fylkesungsorganisasjoner	20 400 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
	76	Tilskudd til de politiske partiers sentrale ungdomsorganisasjoner	7 600 000	
525		Fylkesmannsembetene		
	1	Driftsutgifter	1 516 409 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	154 224 000	
530		Byggeprosjekter utenfor husleieordningen		
	30	Prosjektering av bygg, <i>kan overføres</i>	105 000 000	
	33	Videreføring av byggeprosjekter, <i>kan overføres</i>	1 064 600 000	
	36	Kunstnerisk utsmykning, <i>kan overføres</i>	19 000 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	78 000 000	
531		Eiendommer til kongelige formål		
	1	Driftsutgifter	25 275 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	11 400 000	
532		Utvikling av Fornebuområdet		
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	300 000	
	30	Investeringer, Fornebu, <i>kan overføres</i>	10 900 000	
533		Eiendommer utenfor husleieordningen		
	1	Driftsutgifter	20 180 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	30 000 000	
534		Erstatningslokaler for departementene		
	1	Driftsutgifter	384 816 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	233 300 000	
540		Direktoratet for forvaltning og IKT		
	1	Driftsutgifter	190 011 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	28 246 000	
	22	Betaling for bruk av elektronisk ID og sikker digital posttjeneste	18 300 000	
	23	Elektronisk ID og sikker digital posttjeneste, <i>kan overføres</i>	106 984 000	
545		Datatilsynet		
	1	Driftsutgifter	37 262 000	
546		Personvernemnda		
	1	Driftsutgifter	1 898 000	
2445		Statsbygg		
	24	Driftsresultat:		
	1	Driftsinntekter	-4 281 421 000	
	2	Driftsutgifter	1 660 044 000	
	3	Avskrivninger	839 000 000	
	4	Renter av statens kapital	69 700 000	
	5	Til investeringsformål	1 029 976 000	
	6	Til reguleringsfondet	-79 392 000	-762 093 000
	30	Prosjektering av bygg, <i>kan overføres</i>	155 400 000	
	31	Igangsetting av ordinære byggeprosjekter, <i>kan overføres</i>	49 000 000	
	32	Prosjektering og igangsetting av kurantprosjekter, <i>kan overføres</i>	199 100 000	
	33	Videreføring av ordinære byggeprosjekter, <i>kan overføres</i>	1 447 600 000	
	34	Videreføring av kurantprosjekter, <i>kan overføres</i>	450 000 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	206 000 000	
	49	Kjøp av eiendommer, <i>kan overføres</i>	72 000 000	
		Totale utgifter		7 502 595 000

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
Inntekter				
3021		Statsrådet		
	1	Leieinntekter	300 000	
3024		Regjeringsadvokaten		
	1	Erstatning for utgifter i rettsaker	14 400 000	
3510		Departementenes sikkerhets- og serviceorganisasjon		
	2	Ymse inntekter	21 200 000	
	3	Brukerbetaling for tilleggstjenester fra departementene	77 850 000	
3525		Fylkesmannsembetene		
	1	Inntekter ved oppdrag	164 700 000	
3531		Eiendommer til kongelige formål		
	1	Ymse inntekter	150 000	
3533		Eiendommer utenfor husleieordningen		
	2	Ymse inntekter	2 950 000	
3540		Direktoratet for forvaltning og IKT		
	3	Diverse inntekter	3 050 000	
	4	Internasjonale oppdrag	2 300 000	
	5	Betaling for bruk av elektronisk ID og sikker digital posttjeneste	10 400 000	
	6	Betaling for tilleggstjenester knyttet til elektronisk ID og sikker digital posttjeneste	1 650 000	
5445		Statsbygg		
	39	Avsetning til investeringsformål	1 029 976 000	
5446		Salg av eiendom, Fornebu		
	40	Salgsinntekter, Fornebu	200 000	
		Totale inntekter		1 329 126 000

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Kommunal- og moderniseringsdepartementet i 2015 kan:

1.

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 510 post 1	kap. 3510 postene 2 og 3
kap. 525 post 21	kap. 3525 post 1
kap. 533 post 1	kap. 3533 post 2
kap. 540 post 1	kap. 3540 postene 3 og 4
kap. 540 post 21	kap. 3540 post 3
kap. 540 post 22	kap. 3540 post 5
kap. 540 post 23	kap. 3540 post 6

Merinntekt som gir grunnlag for overskridelse skal også dekke merverdiavgift knyttet til overskridelsen, og berører derfor også kap. 1633 post 1 for de statlige forvaltningsorganene som inngår i nettoordningen for merverdiavgift.

Merinntekter og eventuelle mindreinntekter tas med i beregningen av overføring av ubrukt bevilgning til neste år.

III

Fullmakt til nettobudsjettering

Stortinget samtykker i at Kommunal- og modernise-

ringsdepartementet i 2015 kan nettopføre som utgiftsreduksjon under kap. 525 Fylkesmannsembetene, post 21 Spesielle driftsutgifter, refusjoner av utgifter til fellestjenester der Fylkesmannen samordner utgiftene.

IV

Fullmakter til overskridelse

Stortinget samtykker i at Kommunal- og moderniseringsdepartementet i 2015 kan:

1. overskride kap. 2445 Statsbygg, postene 30–49, med inntil 250 mill. kroner, mot dekning i reguleringsfondet.

2. overskride kap. 2445 Statsbygg, postene 30–49, med beløp som tilsvarer netto gevinst fra salg av eiendommer.

V

Omdisponeringsfullmakter

Stortinget samtykker i at Kommunal- og moderniseringsdepartementet i 2015 kan omdisponere:

1. under kap. 530 Byggeprosjekter utenfor husleieordningen, mellom postene 31 og 33.
2. under kap. 531 Eiendommer til kongelige formål, fra post 1 til 45.
3. under kap. 533 Eiendommer utenfor husleieordningen, fra post 1 til 45.
4. under kap. 2445 Statsbygg, mellom postene 30, 31, 33, 45 og 49.
5. under kap. 2445 Statsbygg, mellom postene 32 og 34, samt post 49 i de tilfeller det er aktuelt å kjøpe en eiendom som ledd i gjennomføringen av et kurantprosjekt.

VI

Fullmakt til å pådra staten forpliktelser i investeringsprosjekter

Stortinget samtykker i at Kommunal- og moderniseringsdepartementet i 2015 kan pådra statens forpliktelser utover budsjettåret for å gjennomføre byggeprosjekter og andre investeringsprosjekter som er omtalt under kap. 530 Byggeprosjekter utenfor husleieordningen, kap. 531 Eiendommer til kongelige formål, kap. 532 Utvikling av Fornebuområdet, kap. 533 Eiendommer utenfor husleieordningen og kap. 2445 Statsbygg, innenfor de kostnadsrammene som er omtalt i Prop. 1 S (2014–2015).

VII

Fullmakter som gjelder kurantprosjektordningen

Stortinget samtykker i at Kommunal- og moderniseringsdepartementet i 2015 kan:

1. sette i gang byggeprosjekter under kap. 2445 Statsbygg, post 32 Prosjektering og igangsetting av kurantprosjekter, uten at disse er omtalt med kostnadsramme overfor Stortinget, når leietakeren har de husleiemidlene det er behov for innenfor gjeldende budsjettammer.

2. pådra staten forpliktelser utover budsjettåret, innenfor en samlet ramme på 1 500 mill. kroner for gamle og nye forpliktelser, ved gjennomføring av kurante byggeprosjekter under kap. 2445 Statsbygg, post 32 Prosjektering og igangsetting av kurantprosjekter og post 34 Videreføring av kurantprosjekter.

VIII

Diverse fullmakter

Stortinget samtykker i at Kommunal- og moderniseringsdepartementet i 2015 kan:

1. godkjenne salg, makeskifte eller bortfeste av eiendom som forvaltes av Statsbygg eller av statlige virksomheter som ikke har egen salgsfullmakt, for inntil 500 mill. kroner.
2. godkjenne kjøp av eiendom finansiert ved salgsinntekter, innsparte midler eller midler fra reguleringsfondet for inntil 300 mill. kroner totalt, utover bevilgningen på kap. 2445 Statsbygg, post 49.
3. korrigere Statsbyggs balanse i de tilfellene hvor prosjekterings- og investeringsmidler ført på kap. 2445 Statsbygg blir overført til andre budsjettkapitler eller prosjektene ikke blir realisert.

IX

Avskrivninger under Statsbygg

Stortinget samtykker i at Kommunal- og moderniseringsdepartementet fra 2015 kan gi Statsbygg fullmakt til å starte avskrivning av et anleggsmiddel fra det tidspunktet dette tas i bruk, og dermed avvike hovedregelen om at forvaltningsbedriftene starter avskrivning av anleggsmidler året etter at de er tatt i bruk, jf. St.prp. nr. 48 (2004–2005) og Innst. S. nr. 187 (2004–2005) Om bevilgningsreglementet.

X

Fullmakt til overskridelse

Stortinget samtykker i at Statsministerens kontor i 2015 kan overskride bevilgningen på kap. 21 Statsrådet, post 1 Driftsutgifter, for å iverksette nødvendige sikkerhetstiltak for regjeringen.

Rammeområde 6 (Innvandring, regional utvikling og bolig)

I

På statsbudsjettet for 2015 bevilges under:

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
Utgifter				
490		Utlendingsdirektoratet		
	1	Driftsutgifter	850 509 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, asylmottak	1 519 497 000	
	22	Spesielle driftsutgifter, tolk og oversettelse	55 477 000	
	23	Spesielle driftsutgifter, kunnskapsutvikling, <i>kan overføres</i>	7 671 000	
	60	Tilskudd til vertskommuner for asylmottak	286 303 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
	70	Stønader til beboere i asylmottak	408 333 000	
	71	Tilskudd til aktivitetstilbud for barn i asylmottak og informasjon til au pairer	22 467 000	
	72	Retur av asylsøkere med avslag og tilbakevending for flyktninger, <i>kan overføres</i>	122 268 000	
	73	Beskyttelse til flyktninger utenfor Norge mv., støttetiltak, <i>kan nyttes under kap. 821 post 60</i>	14 407 000	
	75	Reiseutgifter for flyktninger til og fra utlandet, <i>kan overføres</i>	14 302 000	
491		Utlendingsnemnda		
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 21</i>	268 788 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, nemndbehandling, <i>kan nyttes under post 1</i>	11 036 000	
500		Kommunal- og moderniseringsdepartementet		
	1	Driftsutgifter	352 738 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	109 860 000	
	22	Forskning, <i>kan overføres</i>	6 679 000	
	50	Forskningsprogrammer under Norges forskningsråd	58 765 000	
551		Regional utvikling og nyskaping		
	60	Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	1 144 600 000	
	61	Næringsrettede midler til regional utvikling, kompensasjon for økt arbeidsgiveravgift, <i>kan overføres</i>	360 700 000	
552		Nasjonalt samarbeid for regional utvikling		
	72	Nasjonale tiltak for regional utvikling, <i>kan overføres</i>	486 650 000	
554		Kompetansesenter for distriktsutvikling		
	1	Driftsutgifter	25 772 000	
560		Sametinget		
	50	Sametinget	276 634 000	
	54	Samefolkets fond	5 195 000	
561		Tilskudd til samiske formål		
	50	Samisk høyskole	5 494 000	
	51	Divvun	5 794 000	
	72	Samisk språk, informasjon m.m.	3 900 000	
562		Gáldu – Kompetansesenteret for urfolks rettigheter		
	1	Driftsutgifter	3 097 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	1 998 000	
563		Internasjonalt reindriftssenter		
	1	Driftsutgifter	4 246 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	2 498 000	
567		Nasjonale minoriteter		
	60	Tiltak for rom, <i>kan overføres</i>	6 000 000	
	70	Tilskudd til nasjonale minoriteter	6 900 000	
	71	Romanifolket/taternes kulturfond	5 200 000	
	72	Det mosaiske trossamfund	4 500 000	
	73	Tilskudd til kvensk språk og kultur	3 600 000	
579		Valgutgifter		
	1	Driftsutgifter	57 684 000	
	70	Informasjonstiltak i forbindelse med valg	5 000 000	
580		Bostøtte		
	70	Bostøtte, <i>overslagsbevilgning</i>	2 810 000 000	
581		Bolig- og bomiljøtiltak		
	61	Husleietilskudd	5 000 000	
	74	Tilskudd til bolig-, by- og områdeutvikling, <i>kan overføres</i>	56 200 000	
	75	Tilskudd til etablering i egen bolig	371 700 000	
	76	Tilskudd til utleieboliger, <i>kan overføres</i>	669 500 000	
	77	Kompetansetilskudd til bærekraftig bolig- og byggkvalitet, <i>kan overføres</i>	21 700 000	
	78	Boligsosialt kompetansetilskudd, <i>kan overføres</i>	71 600 000	
	79	Tilskudd til tilpasning av bolig, <i>kan overføres</i>	177 400 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
585		Husleietvistutvalget		
	1	Driftsutgifter	23 277 000	
587		Direktoratet for byggkvalitet		
	1	Driftsutgifter	84 927 000	
	22	Kunnskapsutvikling og informasjonsformidling	57 652 000	
	70	Tilskudd til Lavenergiprogrammet	6 400 000	
590		Planlegging og byutvikling		
	61	Bærekraftig byutvikling, <i>kan overføres</i>	18 550 000	
	65	Områdesatsing i byer, <i>kan overføres</i>	29 000 000	
	70	Nasjonale oppgaver ved miljøforskningsinstituttene	550 000	
	71	Internasjonale organisasjoner	700 000	
	81	Lokal kompetanse og universell utforming, <i>kan overføres</i>	4 350 000	
820		Integrerings- og mangfoldsdirektoratet		
	1	Driftsutgifter	196 995 000	
821		Bosetting av flyktninger og tiltak for innvandrere		
	21	Spesielle driftsutgifter, kunnskapsutvikling, <i>kan overføres</i>	39 492 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	47 498 000	
	50	Norges forskningsråd	6 791 000	
	60	Integreringstilskudd, <i>kan overføres</i>	6 881 469 000	
	61	Særskilt tilskudd ved bosetting av enslige, mindreårige flyktninger, <i>overslagsbevilgning</i>	434 534 000	
	62	Kommunale innvandrertiltak	283 146 000	
	70	Bosettingsordningen og integreringstilskudd, oppfølging	1 989 000	
	71	Tilskudd til innvandererorganisasjoner og annen frivillig virksomhet	49 119 000	
	72	Statsautorisasjonsordningen for tolker m.m.	3 671 000	
	73	Tilskudd	4 248 000	
822		Opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere		
	21	Spesielle driftsutgifter, opplæring i norsk og samfunnskunnskap, <i>kan overføres</i>	28 057 000	
	22	Prøver i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere	11 898 000	
	60	Tilskudd til opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere	1 572 481 000	
2412		Husbanken		
	1	Driftsutgifter	342 265 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	13 287 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	34 100 000	
	71	Tap på utlånsvirksomhet	21 000 000	
	72	Rentestøtte	9 000 000	
2426		Siva SF		
	70	Tilskudd	53 945 000	
		Totale utgifter		20 968 053 000
Inntekter				
3490		Utlendingsdirektoratet		
	1	Retur av asylsøkere med avslag og tilbakevending for flyktninger, ODA-godkjente utgifter	138 034 000	
	2	Gebyr for nødvisum	127 000	
	3	Reiseutgifter for flyktninger til og fra utlandet, ODA-godkjente utgifter	15 584 000	
	4	Asylmottak, ODA-godkjente utgifter	969 461 000	
	5	Refusjonsinntekter	11 310 000	
	6	Beskyttelse til flyktninger utenfor Norge mv., ODA-godkjente utgifter	14 407 000	
3562		Gáldu – Kompetansesenteret for urfolks rettigheter		
	2	Diverse inntekter	2 000 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
3563	2	Internasjonalt reindriftssenter		
		Diverse inntekter	2 500 000	
3585	1	Husleietvistutvalget		
		Gebyrer	899 000	
3587	4	Direktoratet for byggkvalitet		
		Gebyrer, sentral godkjenning foretak	45 269 000	
3821	1	Bosetting av flyktninger og tiltak for innvandrere		
		Integreringstilskudd for overføringsflyktninger, ODA-godkjente utgifter	204 390 000	
	2	Særskilt tilskudd ved bosetting av enslige, mindreårige flyktninger, ODA-godkjente utgifter	34 421 000	
3822	1	Oppplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere		
		Norskopplæring i mottak, ODA-godkjente utgifter	121 037 000	
5312	1	Husbanken		
		Gebyrer m.m.	12 887 000	
	11	Tilfeldige inntekter	4 150 000	
5326	70	Siva SF		
		Låne- og garantiprovisjoner	7 000 000	
5613	80	Renter fra Siva SF		
		Renter	27 500 000	
5615	80	Husbanken		
		Renter	3 516 000 000	
		Totale inntekter		5 126 976 000

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Justis- og beredskapsdepartementet i 2015 kan:

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 490 post 1	kap. 3490 post 5
kap. 491 post 1	kap. 3491 post 1

Merinntekt som gir grunnlag for overskridelse, skal også dekke merverdiavgift knyttet til overskridelsen, og berører derfor også kap. 1633 post 1 for de statlige forvaltningsorganene som inngår i nettoordningen for merverdiavgift.

Merinntekter og eventuelle mindreinntekter tas med i beregningen av overføring av ubrukt bevilgning til neste år.

III

Tilsagnsfullmakt

Stortinget samtykker i at Justis- og beredskapsdepartementet i 2015 kan gi tilsagn om støtte utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
490	72	Utlendingsdirektoratet Retur av asylsøkere med avslag og tilbakevending for flyktninger	50 mill. kroner

IV

Midlertidig drift av asylmottak

Stortinget samtykker i at Justis- og beredskapsdepartementet i 2015 kan inngå avtaler om midlertidig drift av asylmottak med varighet utover 2015. Dersom behovet for mottaksplasser for asylsøkere og flyktninger blir større enn antatt i statsbudsjettet for 2015, samtykker Stortinget i at

Justis- og beredskapsdepartementet kan øke antall plasser i mottak innenfor gjeldende rammer for etablering og drift av asylmottak, selv om det medfører et bevilgningsmessig merbehov over kap. 490 Utlendingsdirektoratet, post 21 Spesielle driftsutgifter, asylmottak, post 60 Tilskudd til vertskommuner for asylmottak eller post 70 Stønader til beboere i asylmottak.

V

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Kommunal- og moderniseringsdepartementet i 2015 kan:

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 500 post 1	kap. 3500 post 1
kap. 554 post 1	kap. 3554 post 1
kap 562 post 21	kap. 3562 post 2
kap 563 post 21	kap. 3563 post 2
kap. 585 post 1	kap. 3585 post 1
kap. 587 post 1	kap. 3587 post 4
kap. 2412 post 1	kap. 5312 post 1

Merinntekt som gir grunnlag for overskridelse skal også dekke merverdiavgift knyttet til overskridelsen, og berører derfor også kap. 1633 post 1 for de statlige forvaltningsorganene som inngår i nettoordningen for merverdiavgift.

Merinntekter og eventuelle mindreinntekter tas med i beregningen av overføring av ubrukt bevilgning til neste år.

VI

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Kommunal- og moderniseringsdepartementet i 2015 kan gi tilsagn om tilskudd ut over gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
551	61	Regional utvikling og nyskaping Næringsrettede midler til regional utvikling, kompensasjon for økt -arbeidsgiveravgift	88,0 mill. kroner
581		Bolig- og bomiljøtiltak	
	74	Tilskudd til bolig-, by- og områdeutvikling	21,7 mill. kroner
	76	Tilskudd til utleieboliger	552,7 mill. kroner
	77	Kompetansetilskudd til bærekraftig bolig- og byggkvalitet	34,4 mill. kroner
	78	Boligsosialt kompetansetilskudd	71,9 mill. kroner

VII

Merinntektsfullmakt

Stortinget samtykker i at Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet i 2015 kan overskride bevilgningen under kap. 820 post 1 mot tilsvarende mer-inntekter under kap. 3820 post 1.

Merinntekt som gir grunnlag for overskridelse, skal også dekke merverdiavgift knyttet til overskridelsen, og berører derfor også kap. 1633 post 1 for de statlige forvaltningsorganene som inngår i nettoordningen for merverdiavgift.

Merinntekter og eventuelle mindreinntekter tas med i beregningen av overføring av ubrukt bevilgning til neste år.

VIII

Stortinget ber regjeringen innføre klima- og energimålssettinger i Utviklingsprogrammet for byregioner, og ber regjeringen sikre at kompetansen og erfaringene som er bygd opp gjennom Framtidens byer, videreføres.

**Rammeområde 18
(Rammeoverføringer til kommunesektoren mv.)**

I

På statsbudsjettet for 2015 bevilges under:

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
Utgifter				
571		Rammetilskudd til kommuner		
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	33 680 000	
	60	Innbyggertilskudd	115 236 851 000	
	61	Distriktstilskudd Sør-Norge	396 917 000	
	62	Nord-Norge- og Namdalstilskudd	1 560 813 000	
	63	Småkommunetilskudd	963 501 000	
	64	Skjønnstilskudd, <i>kan nyttes under kap. 572 post 64</i> ..	2 016 000 000	
	66	Veksttilskudd	393 386 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
	67	Storbytilskudd	440 132 000	
572		Rammetilskudd til fylkeskommuner		
	60	Innbyggertilskudd	30 522 308 000	
	62	Nord-Norge-tilskudd	622 092 000	
	64	Skjønnstilskudd, kan nyttes under kap. 571 post 64 ..	624 000 000	
575		Ressurskrevende tjenester		
	60	Toppfinansieringsordning, overslagsbevilgning	8 058 700 000	
		Totale utgifter		160 868 380 000

Presidenten: Det voteres over rammeområde 6, innvandring, regionalutvikling og bolig, VIII.

Det er Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Venstre og Sosialistisk Venstreparti som står bak dette punktet i tilrådingen.

Votering:

Komiteens innstilling til rammeområde 6 VIII ble med 53 mot 48 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 23.46.33)

Presidenten: Det voteres over rammeområde 1, statsforvaltning, resten av rammeområde 6, innvandring, regionalutvikling og bolig, og rammeområde 18, overføring til kommunesektoren.

Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne har varslet at de vil stemme imot.

Votering:

Komiteens innstilling ble bifalt med 57 mot 43 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 23.47.14)

Votering i sak nr. 6

Presidenten: Under debatten har Eirik Sivertsen satt fram et forslag på vegne av Arbeiderpartiet og Senterpartiet.

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre slikt vedtak til

I o v
om endringer i utlendingsloven m.m.
(unntak fra taushetsplikt)

I

I lov 15. mai 2008 nr. 35 om utlendingers adgang til riket og deres opphold her skal ny § 84 b lyde:
§ 84 b. *Unntak fra taushetsplikt for ansatte i mottak og omsorgssentre mv.*

Ansatte som utfører arbeid eller tjeneste i mottak, skal etter anmodning gi utlendingsmyndighetene opplysninger om en beboer til bruk i sak etter loven her, herunder iverksetting av vedtak som innebærer at beboeren må reise ut av landet. De ansatte har adgang til å gi opplysninger om beboeren på eget initiativ. Opplysninger etter første og annet punktum kan gis uten hinder av reglene om taushetsplikt i forvaltningsloven §§ 13 flg.

For beboere som er enslige, mindreårige asylsøkere, kan utlendingsmyndighetene bare anmode ansatte som nevnt i første ledd, og ansatte i omsorgssentre for mindreårige og barneverninstitusjoner, jf. barnevernloven kapittel 5 og 5 A, om opplysninger som gjelder den mindreåriges opprinnelsesland, identitet, omsorgspersoner, alder og særlige sårbarhet. De ansatte har adgang til å gi disse opplysningene på eget initiativ. Opplysninger etter første og annet punktum kan gis uten hinder av taushetsplikt i forvaltningsloven §§ 13 flg. og barnevernloven § 6-7.

Kongen kan gi forskrift om hvilke opplysninger som skal gis etter første ledd, om fremgangsmåten for innhenting av opplysninger etter første og annet ledd, og den videre behandling av de innhentede opplysninger.

II

I lov 17. juli 1992 nr. 100 om barnevernstjenester skal § 6-7 tredje ledd nytt femte punktum lyde:

For barn som har kommet til riket og søkt beskyttelse (asyl) uten foreldre eller andre med foreldreansvar, og som har opphold i omsorgssentre for mindreårige, jf. lovens kapittel 5 A, eller i barneverninstitusjon etter lovens kapittel 5, gjelder reglene om utlevering av opplysninger i utlendingsloven § 84 b annet ledd.

III

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer.

Presidenten: Det voteres over I ny § 84 b første ledd. Kristelig Folkeparti, Venstre, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne har varslet at de vil stemme imot.

Votering:

Komiteens innstilling til I ny § 84 b første ledd ble bifalt med 85 mot 16 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 23.48.50)

Presidenten: Det voteres over I ny § 84 b annet og tredje ledd samt II.

Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet, Venstre og Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne har varslet at de vil stemme imot.

Votering:

Komiteens innstilling ble med 53 mot 48 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 23.49.31)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 1, fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet.

Forslaget lyder:

«I lov av 15. mai 2008 nr. 35 om utlendingers adgang til riket og deres opphold her skal ny § 84 b annet og tredje ledd lyde:

For beboere som er enslige, mindreårige asylsøkere, kan utlendingsmyndighetene ikke anmode ansatte som nevnt i første ledd, og ansatte i omsorgssentre for mindreårige og barnevernsinstitusjoner, jf. barnevernloven kapittel 5 og 5 A, om opplysninger etter første ledd.

Kongen kan gi forskrift om hvilke opplysninger som skal gis etter første ledd, om fremgangsmåten for innhenting av opplysninger etter første ledd, og den videre behandling av de innhentede opplysninger.»

Kristelig Folkeparti, Venstre og Sosialistisk Venstreparti har varslet at de støtter forslaget subsidiært. Det gjør også Høyre og Fremskrittspartiet. Miljøpartiet De Grønne har varslet at de vil stemme imot.

Votering:

Forslaget fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet ble bifalt med 100 stemmer mot 1 stemme.

(Voteringsutskrift kl. 23.50.15)

Presidenten: Det voteres over III.

Miljøpartiet De Grønne har varslet at de vil stemme imot.

Voteringstavlene viste at det var avgitt 94 stemmer for innstillingen og 1 stemme imot.

Presidenten: Presidenten var kanskje for rask med å si at voteringen var avsluttet. Vi tar voteringen en gang til.

Votering:

Komiteens innstilling ble bifalt med 99 mot 2 stemmer. (Voteringsutskrift kl. 23.51.06)

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

Presidenten antar at Miljøpartiet De Grønne også her vil stemme imot.

Karin Andersen (SV) (fra salen): SV skal også stemme imot.

Votering:

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble bifalt med 96 mot 5 stemmer.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli satt opp til andre gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Sak nr. 7 [23:52:06]

Referat

Presidenten: Det foreligger ikke referat.

Dermed er dagens kart ferdig behandlet. Forlanger noen ordet før møtet heves? – Møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 23.53.